

Osnivač:
MINISTARSTVO
PROSVJETE I KULTURE
NR CRNE GORE

Prvi broj publikovan:
15. JANUARA 1949.

**DOBITEK
„OKTOIHA“ 1998.**

Prosvjetni rad

List crnogorskih prosvjetnih, kulturnih i naučnih radnika

„GRLICA“, prva crnogorska periodična publikacija (Cetinje, 1835–1839)

Broj 35

MAJ 2015.

„PROSVJETA“, prvo crnogorsko pedagoško glasilo (Cetinje, 1889–1901)

Izlazi mjesečno, cijena 0,80 €

ISSN 0033-1686

ПРОСВЈЕТНИ РАД

VEPRIMTARIA ARSIMORE

EDUCATION REPORTER

Konferencija: Kvalitet obrazovanja – Rano i predškolsko obrazovanje za svu decu u Crnoj Gori

ZAJEDNIČKOM SARADNJOM POVEĆATI OBUHVAT MALIŠANA

Mr Predrag Bošković, ministar prosvjete: Usredstveni smo da do 2020. godine sva deca predškolskog uzrasta budu upisana u vrtice. Ostvarenje tog cilja potvrđice zrelost i napredak našeg društva. Budva je već dostigla taj procenat, tačnije 94 odsto dece pohađa predškolsko obrazovanje

Bendžamin Perks, šef Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori: Ulaganje u rano detinjstvo daje najveći povrat za dugoročni ekonomski, socijalni i demokratski razvoj. Uvjeren sam da ćemo ostvariti opšti obuhvat predškolskim obrazovanjem uz minimalne investicije

MALIŠANIMA OMOGUĆITI PRIJATAN BORAVAK, DRUŽENJE I UČENJE U JOŠ SEDAM VRTIĆA:
Mr Predrag Bošković, ministar prosvjete

Str. 2

INTERVJU: Dr Branislav Marović, istoričar, autor više sintetičkih djela iz crnogorske prošlosti i dvotomne knjige o ekonomskom razvoju Crne Gore od najstarijih vremena do XXI vijeka

CRNA GORA JE NAŠA DOMOVINA I ZATO JE VOLIMO, A VOLJETI SEBE NE ZNAČI MRZJETI DRUGOGA

Str. 8 i 9

Održan 10. međunarodni sajam knjiga u Podgorici pod sloganom „Snovi za čitanje“

ZAVOD ZA UDŽBENIKE PROGLAŠEN ZA NAJBOLJEG IZDAVAČA NA OVOGODIŠnjEM PODGORIČKOM SAJMU KNJIGA

Sajam otvorio ministar prosvjete mr Predrag Bošković: „Manifestacija kakve se ne bi zastideli ni mnogo veći gradovi“

PRIZNANJE ZA KOMPLETNU IZDAVAČKU PRODUKCIJU:
Direktorica Zavoda Zoja Bojančić Lalović

posjetilaca. To je prepoznao i žiri Sajma, koji je Zavodu dodijelio ovu prestižnu nagradu.

Str. 32 i 33

DOBITNICI CRNOGORSKE DRŽAVNE NAGRADE „OKTOIH“ ZA 2014. GODINU

Marijana Papić,
direktorica OŠ „Pavle Rovinski“ u Podgorici

LJUBAV PREMA ĐECI NAJSNAŽNIJI MOTIV U RADU

Str. 6

Vera Joksimović,
nastavnica ruskog jezika u OŠ „Risto Ratković“
u Bijelom Polju

VRHUNSKI STRUČNJAK SA IZUZETnim rezultatima

Str. 7

Povodom petogodišnjice smrti istaknutog crnogorskog državnika i prvog predsednika Upravnog odbora „Prosvjetnog rada“ Dragana Kujovića, u Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“ u Podgorici priređen omaž VELIKAN CRNOGORSKOG PREPORODA I VITEZ DRŽAVNE NEZAVISNOSTI

Str. 34

Profesori Srđan Vukadinović, Mihailo Mijanović i Slavica Perović dobili otkaze na Univerzitetu Crne Gore

OSTALI BEZ POSLA ZBOG DUPLOG RADNOG ODNOŠA

Profesori Srđan Vukadinović, Mihailo Mijanović i Slavica Perović dobili su otkaze na Univerzitetu Crne Gore (UCG) zbog duplog angažmana.

Rektorka prof. Radmila Vojvodić saopštila je da je prinuđena da im uruči otkaze jer je dokazano da su pored radnog angažmana na UCG bili u stalnom radnom odnosu i na univerzitetima država regiona.

Vukadinović je profesor Filozofskog fakulteta u Nikšiću, a istovremeno je bio i re-

dovni profesor i prodekan za nastavu i studentska pitanja na Akademiji dramskih umjetnosti Univerziteta u Tuzli. Mijanović je u vrijeme dok je bio prodekan za finansije na nikšićkom Filozofskom fakultetu bio u stalnom radnom odnosu na Fakultetu za fizičko vaspitanje u Banjaluci, dok profesorica Instituta za strane jezike Slavica Perović ima i dugogodišnji stalni radni angažman na Fakultetu za pravne i poslovne studije u Novom Sadu.

Crnogorski identitetski glasnik

I-IV

Centar savremene umjetnosti Crne Gore obilježio 20 godina postojanja svečanošću u Dvorcu Petrovića na Kruševcu

JEDAN OD NOSILACA CRNOGORSKOG KULTURNOG IDENTITETA

Str. I

Povodom 70 godina od završetka II Svjetskog rata, Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju organizovala izložbu „Bez vas se ne može pisati istorija...“

ULOGA CRNOGORSKE ŽENE U NARODNOOSLOBODILAČKOJ BORBI

Str. I

GOSTOVANJA NA FAKULTETU ZA CRNOGORSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST NA CETINJU

Mladen Lompar, istaknuti crnogorski književnik i predsednik crnogorskog P. E. N. centra

LITERATURA KAO DETALJ VIŠE U ŽIVOTU

Str. II

Milovan Radojević, crnogorski književnik i teatrolog

NADA ZA MONTENEGRIŠTICU

Str. II

Ogled o stvaralaštvu crnogorskog književnika Miraša Martinovića

POETSKO MIŠLJENJE KAO NAJVVIŠI STUPANJ MISAONOSTI

Str. III

Iz narodne (usmene) književnosti Potarja i pljevaljskog kraja (5)

JEDNA GLAVA STOTINU JEZIKA

Str. IV

Konferencija: Kvalitet obrazovanja – Rano i predškolsko obrazovanje za svu đecu u Crnoj Gori

ZAJEDNIČKOM SARADNJOM POVEĆATI OBUVHAT MALIŠANA

Mr Predrag Bošković, ministar prosvjete: Usredsređeni smo da do 2020. godine sva đeca predškolskog uzrasta budu upisana u vrtiće. Ostvarenje tog cilja potvrđice zrelost i napredak našeg društva. Budva je već dostigla taj procenat, tačnije 94 odsto đece pohađa predškolsko obrazovanje
Bendžamin Perks, šef Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori: Ulaganje u rano đetinjstvo daje najveći povrat za dugoročni ekonomski, socijalni i demokratski razvoj.
Uvjerem sam da ćemo ostvariti opšti obuhvat predškolskim obrazovanjem uz minimalne investicije

Predstavnici Kancelarije UNICEF-a (Međunarodni fonda za obrazovanje) u Crnoj Gori i Ministarstvo prosvjete organizovali su konferenciju pod motom „Kvalitetno obrazovanje-rano predškolsko obrazovanje za svu đecu u Crnoj Gori”, koja zapravo predstavlja nastavak zajedničke inicijative pokrenute u decembru prošle godine.

Otvarači konferenciju, mr Predrag Bošković, ministar prosvjete, izrazio je zadovoljstvo dosadašnjom saradnjom sa predstavnicima Kancelarije UNICEF-a i podsjetio da je u septembru prošle godine otvoreno pet đečjih vrtića.

„U narednom periodu planiramo da uz podršku banke Savjeta Europe mališanima omogućimo prijatan boravak, druženje i učenje u još sedam novih zdanja. Ipak, pored kvalitetnih uslova, naš zajednički fokus predstavlja način obuhvata većeg

broja đece ovim nivoom obrazovanja. Realizacijom prethodnih projekata u saradnji sa Kancelarijom UNICEF-a, uviđeli smo koliko su ta iskustva dragocjena i predstavljaju dobar temelj za ostvarenje predstojećih ciljeva. Ulaganje u predškolske ustanove predstavlja najisplativiju investiciju u jednom društvu. Takođe, na tom putu ostvarili smo ranije proklamovan plan da do 2015. u predškolskim ustanovama mjesto nađe 40 odsto đeće. Usredsređeni smo da do 2020. godine sva đeca predškolskog uzrasta budu upisana u vrtiće. Ostvarenje tog cilja potvrđice zrelost i napredak našeg društva. Budva je već dostigla taj procenat, tačnije 94 odsto đeće pohađa predškolsko obrazovanje. Koliko god se čini dalje i nedostilan cilj od 95 odsto đeće u 2020. godini uvjeren sam da ćemo to ostvariti”, zaključio je ministar Bošković.

Socijalna kohezija

Prisutnima se obratio i Bendžamin Perks, šef predstavništva UNICEF-a za Crnu Goru, ukazujući da rezultati analize pokazuju da je od 22.000 hiljade đeće u Crnoj Gori (uzrasta od tri do šest godina) u vrtiću upisano 53 odsto. Ipak, samo oko 40 odsto njih redovno pohađa neki od vidova predškolskog obrazovanja. Prema njezinom mišljenju, brojni su razlozi zbog kojih je neophodno usredsrediti se na hitno proširenje obuhvata đeće. Na primjer, rezultati PISA testiranja pokazuju da petnaestogodišnjaci u Crnoj Gori koji nijesu pohađali predškolsko obrazovanje zaostaju godinu dana za svojim vršnjacima iz matematike, čitanja, te prirodnih nauka. On je ukazao na dugoročnu internu socijalnu koheziju i konkurenčnost na stranim tržištima.

„Kada je o socijalnoj koheziji riječ, deset puta je manja

vjerovatnoća da će, na primjer, dijete rođeno u Rožajama pohađati predškolsko obrazovanje nego dijete u Budvi. Dugoročno ulaganje u rano obrazovanje od suštinske je važnosti za individualni i društveni razvoj. Pored drugih dobrobiti za rano đetinjstvo, to dovodi do porasta koeficijenta inteligencije. Sa Ministarstvom prosvjete i ostalim organima, ali i sa Univerzitetom Ježi radićemo na ciljevima koji se tiču akcionog plana, izmjena i dopuna zakona zaposlenih i nastavnog plana i programa, bolje naplate i predstojeće kampanje čiji je

cilj podizanje svijesti roditelja u onim regijama dečaka nijesu uključena u ovaj nivo obrazovanja”, naglasio je Perks.

Trosatni predškolski pripremni program

On je ukazao da ulaganje u rano đetinjstvo daje najveći povrat za dugoročni ekonomski, socijalni i demokratski razvoj. Možemo ostvariti opšti obuhvat predškolskim obrazovanjem uz minimalne investicije. Studijom se predlaže trosatni predškolski pripremni program koji bi tokom nared-

DO PETE GODINE ŽIVOTA RAZVIJA SE 85 ODSTO MOZGA

Bendžamin Perks

Ukazujući na dobru koncepciju plana i programa u đečjim vrtićima, Bendžamin Perks je ukazao da se 85 odsto razvoja mozga deteta, kao i i većeg dijela čula, govora i vokabulara dešava prije pete godine života.

„Prema mišljenju Svjetske banke, UN i akademске zajednice potkrepli uspjeha i produktivnosti tokom cijelog života poput poštovanja, upornosti, radoznalosti, motivacije, optimizma, samokontrole i komunikacije mogu se početi razvijati tokom ključnih prvih godina života”, istakao je Perks.

USREDSREĐENI DA DO 2020. GODINE SVA ĐECA PREDŠKOLSKOG UZRASTA BUDU UPISANA U VRTIĆE:
Mr Predrag Bošković, ministar prosvjete

2

Prosvjetni rad

MAJ

2015

BROJ

35

Povodom Dana Univerziteta Crne Gore, 29. aprila, održan Univerzitetski forum

ZNANJE JE NAJVEĆI KAPITAL

Učesnici foruma poručili da je potrebno jačati regionalnu saradnju na polju visokog obrazovanja, budući da univerziteti dijele slične izazove i probleme

U okviru Dana Univerziteta Crne Gore (UCG), 29. aprila, u Rektoratu je održan Univerzitetski forum, debata o aktualnim izazovima sa kojima se suočava visoko obrazovanje u regionu. Na skupu su učestvovali rektori univerziteta i eksperti za visoko obrazovanje iz sušrednih zemalja. To je bila prilika da se razmijene iskustva i ukaže na izazove sa kojima se suočava visoko obrazovanje, a govorilo se i o unapređenju kvaliteta doktorskih studija i modelima osiguranja sistema kvaliteta.

Doktorske studije srž univerziteta

Prof. dr Melita Kovačević sa Sveučilišta u Zagrebu istakla je da su doktorske studije srž svakog univerziteta i da država treba više da ulaže u istraživanja i interdisciplinarnе studije. „Ukolicu nema istraživanja i doktorskih studija, univerziteti postaju visoke škole”, rekla je Kovačevićeva.

Kada je riječ o kvalitetu diploma, ona je kazala da nije problem u diplomama, nego u mentalitetu.

„U Hrvatskoj, kao i u drugim zemljama Evropske unije, ne postoji više proces nostrifikacija kakav smo imali ranije, nego se diploma koja dolazi sa akreditovane ustanove smatra jednako vrijednom iz koje god zemlje dolazi. Ali diploma sama po sebi ne govori o kvalitetu obrazovanja. Ona je jedan od uslova za dobijanje posla, a kvalitet treba da prepozna tržiste”, kazala je Kovačevićeva.

Predsednik Naučnog odbora UCG Vladimir Pešić naveo je da se doktorandi na UCG suočavaju sa slabom opremljenosti laboratorija, nemogućnosti izvođenja eksperimentalnog rada i obaveze u izvođenju nastave.

On je kazao da ta visokoobrazovna institucija ima 504 doktoranda na 29 doktorskih studijskih programima, sa 49 usmjerenja, organizovanih na 13 uni-

verzitskih jedinica. On je naglasio da je poseban problem za doktorande u oblasti prirodnih i tehničkih nauka slaba opremljenost laboratorija i nemogućnost izvođenja eksperimentalnog rada.

„Zapošljavanje doktoranda preko međunarodnih, i posebno preko nacionalnih projekata koje finansira Ministarstvo nauke, može značajno da pomogne poboljšavanju opšte klime i kad je riječ o naučnoistraživačkom radu kao i kvalitetu doktorskih studija na UCG.

Iz ovih razloga javila se potreba da se na UCG preispitaju karakter i domeni doktorskih studija, te da se definije efikasniji i kvalitetniji model njihove organizacije. Formiran je Centar za doktorske studije i usvojen Pravilnik studiranja na doktorskim studijama, kojim su definisana važna pitanja, kao što je izvođenje nastave i obrana disertacije na stranom jeziku, uslovi za izbor men-

tora, kao i uslovi za doktoranda da pristupi ocjeni i odbranu disertacije. Usvajanjem novih pravila doktorskih studija stvoreni su uslovi i za sticanje zvanja doktora umjetnosti, tako da je neophodno normativno definisati uslove za dobijanje doktorskog zvanja u umjetničkim oblastima”, naveo je Pešić.

Prednost dati kvalitetu u odnosu na kvantitet

Rektor Univerziteta u Ljubljani prof. dr Ivan Svetlik ocijenio je da ujek treba raditi na kvalitetu, a ne na kvantitetu doktorata. On je istakao da onaj ko ne istražuje i to ne objavljuje u međunarodnim časopisima, ne može biti ni kvalitetan predavač, ni mentor.

„Ne može svaku studirati na doktorskim studijama, bez obzira na želju. Takođe, imamo kritičnu masu studenata na pojedinim programima. Doktorske studije ne mogu biti više individualne, tu treba da se traži neka sinergija, gru-

pna kombinacija studenata koji dolaze iz različitih regiona, što donosi bitan kvalitet na tim studijama”, ocijenio je Svetlik.

Sa tim je saglasan i v. d. rektora Univerziteta u Novom Sadu, prof. dr Radovan Pejanović, koji je istakao da su za društvo znanja ključni dobitni univerziteti, koji počivaju na dobro organizovanim doktorskim studijama.

„Visokoobrazovne institucije postale su polje biznisa i ozdravljenje akademске zajednice treba da počne iznutra. Moramo sami unutar univerziteta da odbranimo akademsku zajednicu, instituciju u kojoj radimo, a u sve to treba da se uključi država. Jer ako je nešto ‘porodično blago’ jedne države, onda su to univerziteti. Sve druge stvari, osim znanja, intelektualnog kapitala, manje su važne”, smatra Pejanović.

Učesnici foruma poručili su da je potrebno jačati regionalnu saradnju na polju visokog obrazovanja, budući da univerziteti dijele slične izazove i probleme.

O. Đurićković

DOKTORSKE STUDIJE NE MOGU BITI VIŠE INDIVIDUALNE, TU TREBA TRAŽITI SINERGIJU: Učesnici skupa u Rektoratu UCG

Rektorka UCG prof. Radmila Vojvodić:

IZ REGIONA I TO VEĆINOM SA PRIVATNIH UNIVERZITETA DOBIJAMO JAKO LOŠE ZNANJE I FABRIKOVANE DIPLOME

Rektorka UCG prof. Radmila Vojvodić ukazala je na značaj konstruktivnog sagledavanja problema kroz kritički dijalog o promjenama koje su donijeli globalna modernizacija univerziteta i omasovljenje visokog obrazovanja.

„Stoga je neophodno sagledati sve probleme, izazove i šanse i odrediti nužne strateške prioritete. Problemi

nisu samo upisna politika i kvota ovde kod nas ili tamo, niti ono što dobijamo sa drugih tržišta, iz komercijalizacije uopšte visokog obrazovanja. Iz regiona i to većinom sa privatnih univerziteta dobijamo jako loše znanje i fabrikovane diplome. Problem u našoj zemlji je što i dalje nemamo finansirane doktorske studije”, ukazala je ona.

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković razgovarao sa ambasadorom Švajcarske u Crnoj Gori i Srbiji Jeanom Danielom Ruchom

DODATNA EDUKACIJA NASTAVNIKA U ŠVAJCARSKOJ

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković: Razmjena iskustava i edukacija naših učenika i nastavnika, pogotovo u oblasti stručnog obrazovanja, biće od posebnog značaja za crnogorski obrazovni sistem

ZADOVOLJSTVO DOSADAŠNJOM SARADNJOM: Sa sastanka

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković razgovarao je sa ambasadorom Švajcarske u Crnoj Gori i Srbiji Jeanom Danielom Ruchom o projektu koji sprovode Zajednica opština Švajcarske (CCS), organizacija „Soldev“ i Srednja mješovita škola „Bećo Bašić“ u Plavu. Projekat se odnosi na edukaciju nastavnika i učenika za izradu i ugradnju termosolarnih sistema.

Predstavnici Zajednice opština iz Švajcarske su zainteresovani da omoguće dodatnu edukaciju crn-

garskih nastavnika u eminentnim institucijama u Švajcarskoj, kako bi projekt mogao da se uz saradnju Ministarstva prosvjete i Centra za stručno obrazovanje implementira i u drugim obrazovno-vaspitnim ustanovama.

„Razmjena iskustava i edukacija naših učenika i nastavnika, pogotovo u oblasti stručnog obrazovanja, biće od posebnog značaja za crnogorski obrazovni sistem“, istakao je ministar Bošković. On se zahvalio ambasadoru na dosadašnjim aktivnostima ko-

je su realizovane u Srednjoj međunarodnoj školi „Bećo Bašić“ u Plavu, a koje se, prije svega, odnose na pomoć u opremanju škole, izgradnji sportske sale, ugradnji termosolarnih sistema na krovu škole, razmjeni iskustava i edukacijski učenika i nastavnika.

Ambasador Ruch je iskazao zadovoljstvo dosadašnjom saradnjom u oblasti obrazovanja, ističući značaj edukacije i obuke nastavnika za crnogorski obrazovni sistem, stojeći u saopštenju Ministarstva prosvjete.

Vlada Crne Gore usvojila plan energetske efikasnosti

REKONSTRUKCIJA OSAM OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA

U cilju poboljšanja energetske efikasnosti osam osnovnih i srednjih škola iz Podgorice, Danilovgrada, Pljevalja, Bijelog Polja, Rožaja i Plava biće rekonstruisano tokom ljetnjeg raspusta, izjavila je nakon sednica Vlade Crne Gore generalna direktorka Direktorata za energetsku efikasnost Dragica Sekulić. Vrijednost radova je 5,2 miliona eura.

Riječ je o pljevaljskoj OŠ „Ristan Pavlović“ i Srednjoj stručnoj školi iz tog grada, zatim gimnaziji „Miloje Dobrašinović“ iz Bijelog Polja, OŠ „Mustafa Pećanin“ iz Rožaja i Srednjoj mješovitoj školi „Bećo Bašić“ iz Plava. U Podgorici će biti rekonstruisane osnovne škole „Branko Božović“ i „Oktoih“, a u Danilovgradu OŠ „Vuko Jovović“, kazala je Sekulićeva.

O. Đ.

Dvije godine od privremenog zatvaranja poglavlja 26 „Obrazovanje i kultura“

CRNA GORA JE ODGOVORILA NA EVROPSKE STANDARDE

Obrazovanje je osnova za razvoj društva u svim segmentima i u narednom periodu intenzivno će se raditi na sprovođenju aktivnosti na daljem unapređenju kvaliteta u obrazovanju i kulturi. Zatvaranje poglavlja bez dodatnih kriterijuma znači da je nacionalna legislativa u oblasti obrazovanja, kulture, mladih i sporta usaglašena sa propisima Evropske unije (EU), poručuju iz Ministarstva prosvjete

Prije dvije godine privremeno je zatvoreno poglavlje 26 Obrazovanje i kultura, što predstavlja potvrdu da je Crna Gora na pravom putu kada su integracije u oblasti obrazovanja i kulture u pitanju. Crna Gora je odgovorila na evropske standarde sprovodenjem institucionalnih i zakonskih reformi, kao i intenziviranjem međunarodne saradnje. Zatvaranje poglavlja bez dodatnih kriterijuma znači da je nacionalna legislativa u oblasti obrazovanja, kulture, mladih i sporta usaglašena sa propisima EU za modernizaciju sistema obrazovanja, usaglašavanje s politikama EU u oblasti obrazovanja i posebno podizanje kvaliteta visokog obrazovanja.

„Privremeno zatvaranje poglavlja predstavlja dodatni impuls za dalje, intenzivnije aktivnosti Ministarstva prosvjete.

prosvjete koje će unaprijediti sistem obrazovanja, kulture i učiniti život mladih kvalitetnijim. EU je prepoznačala i vrednovala crnogorski obrazovni sistem kao uporediv, kompatibilan i koherentan sistem u okviru evropskog prostora obrazovanja, kao i čvrstu opredijeljenost i posvećenost Crne Gore daljem sprovodenju reformi i politike obrazovanja, uz stručnu podršku eksperata Evropske komisije. Prepoznavajući važnost ulaganja, Crna Gora od 2000. godine koristi sredstva EU za modernizaciju sistema obrazovanja, usaglašavanje s politikama EU u oblasti obrazovanja i posebno podizanje kvaliteta visokog obrazovanja.

U okviru poglavlja 26 i oblast kulture je prepozna-

ta kao veoma važna oblast za pristupanje Crne Gore EU, koja promoviše očuvanje kulturnih dobara s evropskim vrijednostima, podstiče rad osoba koje se bave kulturom van svoje matične zemlje i slobodnu cirkulaciju kulturnih djela širom EU”, stoji u saopštenju.

S obzirom da je obrazovanje značajan, a ne i najznačajniji faktor ukupnog ekonomskog, društvenog i civilizacijskog razvoja, odnosno osnova za razvoj jednog društva u svim segmentima, u narednom periodu intenzivno će se raditi na sprovođenju aktivnosti na daljem unapređenju kvaliteta u obrazovanju i kulturi, pooručuju iz Ministarstva prosvjete.

O. Đ.

Uspješno realizovan projekat „Čas istorije u Prijestonici: Cetinje – jedna priča“

BOLJE UPOZNALI CRNOGORSKE KULTURNO-ISTORIJSKE VRIJEDNOSTI

Radovan Popović, pomoćnik direktora Zavoda za školstvo: Budući da se škola realizuje u lijepom ambijentu, te da je besplatna za učenike i nastavnike, opravdano je očekivati da projekat postane tradicionalan. Vrijednost projekta 500.000 eura

Tamara Milić, savjetnica u Ministarstvu prosvjete: „Ovo je jedan vid škole u prirodi, ali dobija obrise škole istorije u kojoj deca bolje savladavaju naučeno gradivo

Slavko Dašić, direktor OŠ „Mirko Srzentić: Projekat do sada obuhvatio ukupno 8.700 dece, učenika sedmih razreda iz svih osnovnih škola na teritoriji Crne Gore

Povodom realizacije projekta „Čas istorije u Prijestonici: Cetinje – jedna priča“ za prvu generaciju učenika VII razreda, predstavnici Ministarstva prosvjete, Zavoda za školstvo i preduzeća „Lovćen – Bećići“, Cetinje održali su konferenciju za medije. Na konferenciji su govorili mr Tamara Milić, savjetnica u Ministarstvu prosvjete, Radovan Popović, pomoćnik direktora u Zavodu za školstvo, Sreten Mrvaljević direktor „Lovćen – Bećići“, i Slavko Dašić, direktor OŠ „Mirko Srzentić“. Oni su podsetili da je cilj projekta bio da se u okviru vannastavnih sadržaja primjenom principa očigledne nastave učenici VII razreda bolje upoznaju sa kulturno-istorijskom baštinom prijestonice, kao i prirodnim ljepotama i raznovrsnošću ekosistema dva nacionalna parka – Lovćena i Skadarskog jezera, na kvalitetan i zanimljiv način. Činili su, kako je i bilo predviđeno no projektom, boravili tri dana u smjenama u odmaralištu „Lovćen – Bećići“ na Iavanaughim koritima.

Radovan Popović, pomoćnik direktora Zavoda za

Učesnici konferencije

školstvo, ukazao je na ulogu ove institucije u projektu.

Poseban oblik nastavnog procesa

„Ovo je prilika da nakon godinu dana izvršimo reka-

pitulaciju jednog procesa koji je u crnogorskom obrazovanju, na različite načine, bio prisutan od 2013. godine. Zavod je bio nosilac svih aktivnosti – od izrade plana i programa škole, do obuke nastavnog osoblja i

vodiča koji prate proces. Takođe, svoj doprinos dali su i preduzeće „Lovćen – Bećići“ ministarstva prosvjete, rada i socijalnog staranja i kulture“, naglasio je Popović, dodajući da je značajan doprinos pružila i prijesto-

nica Cetinje. On je posebno izrazio zahvalnost ministru kulture Pavlu Gornjanoviću, koji je prepoznačao značaj projekta. Budući da se škola realizuje u lijepom ambijentu, te da je besplatna za učenike i nastavnike, on smatra da je opravdano očekivati da projekat postane tradicionalan. Vrijednost projekta je 500.000 eura.

Prema ocjeni Tamare Milić, savjetnice u Ministarstvu prosvjete, projekat predstavlja poseban oblik nastavnog procesa, koji se ne odvija u školama, i nema karakteristično formalnog.

„Ovo je jedan vid škole u prirodi, ali dobija obrise škole istorije“ kazala je Milićeva, naglašivši da učenici na ovaj način bolje savladavaju naučeno gradivo.

Sreten Mrvaljević, direktor odmarališta „Lovćen – Bećići“ objasnio je ulogu domaćina.

„Mi smo partneri u ovom projektu, a imamo ulogu domaćina. Projekat je zaživio tokom prošle godine, prvo kao pilot projekat koji je obuhvatio 950 dece iz devet škola u Crnoj Gori. Zahvalju-

jući pozitivnim rezultatima realizovan je i ove godine. Do sada smo ugostili oko 7.200 dece iz 163 škole“, objasnio je Mrvaljević.

Pozitivno iskustvo

O iskustvima učenika i nastavnika, koji su bili uključeni u ovaj projekt, govorio je Slavko Dašić, direktor OŠ Mirko Srzentić iz Petrovca.

Prema njegovim riječima, projektom je do sada obuhvaćeno 8.700 dece, učenika sedmih razreda iz svih crnogorskih osnovnih škola. Odziv škola je bio veoma dobar, skoro stoprocentan, a svi učesnici su iskazali visoko mišljenje o kvalitetu usluga u odmaralištu.

„Obilazeći kulturno-istorijske spomenike na Cetinju deca se bliže upoznavaju sa vrijednostima Crne Gore. Istovremeno, proširuju znanje o biljnem i životinjskom svijetu nacionalnih parkova, te tako razvijaju ekološku svijest i brižan odnos prema životnoj sredini“, zaključio je direktor Dašić.

Š. B.

3

Prosjetni rad

MAJ

2015
35

Ministar prosjekte mr Predrag Bošković boravio u radnoj posjeti opštini Pljevlja

DO KRAJA SEPTEMBRA PLAN REORGANIZACIJE OBRAZOVNIH USTANOVA

Ministar prosjekte mr Predrag Bošković: Pljevlja će biti dio kampanje „Svi u vrtić”, koja se realizuje sa UNICEF-om, i biće izgrađen još jedan objekat predškolske ustanove

Predsednik Opštine Pljevlja Mirko Đačić: Obezbijedeni uslovi za izgradnju vrtića u Gukama, radi se na izradi projektne dokumentacije

Ministar prosjekte mr Predrag Bošković je nakon sastanka sa predsednikom Opštine Pljevlja Mirkom Đačićem izjavio da će taj grad biti uključen u kampanju „Svi u vrtić”, koja se realizuje sa UNICEF-om, kao i da će biti izgrađen još jedan

objekat predškolske ustanove.

„Kroz tu kampanju stvaraju se uslovi da se števi broj dece u Crnoj Gori predškolski edukuje. Nije samo ekonomski mogućnost i standard roditelja jedan od opredjelujućih faktora za pohađanje predškolskog obrazovanja već i kapaciteti vrtića i dostupnost njima, pogotovo u ruralnim predjeljima. U cilju obezbeđivanja kvalitetnijih uslova, počaćemo izgradnju sedam predškolskih ustanova u Crnoj Gori od kojih će jedna biti i u Pljevljima. Nadam se da će to omogućiti da se mališani više upisuju u predškolske ustanove. Takođe, postoji ideja da se u seoskim školama i njihovim područnim odjeljenjima obezbijede uslovi i za predškolski uzrast i da se i tu pokušava obezbijediti obrazovanje koje je neophodno deci”, kazao je ministar Bošković.

tora za pohađanje predškolskog obrazovanja već i kapaciteti vrtića i dostupnost njima, pogotovo u ruralnim predjeljima. U cilju obezbeđivanja kvalitetnijih uslova, počaćemo izgradnju sedam predškolskih ustanova u Crnoj Gori od kojih će jedna biti i u Pljevljima. Nadam se da će to omogućiti da se mališani više upisuju u predškolske ustanove. Takođe, postoji ideja da se u seoskim školama i njihovim područnim odjeljenjima obezbijede uslovi i za predškolski uzrast i da se i tu pokušava obezbijediti obrazovanje koje je neophodno deci”, kazao je ministar Bošković.

On je dodao da će, takođe, biti nastavljena rekonstrukcija osnovnih i srednjih škola i da će se do kraja septembra napraviti plan reorganizacije obrazovnih ustanova u Crnoj Gori.

„To smo i po planu programa rada Vlade u obavezi, jer ima škola sa jednim ili dva daka, a uslovu u kojima se odvija nastava su neadekvatni. Uz znatno manje troškove i obezbijeden prevoz mislim da se toj deci može omogućiti kvalitetnija nastava u većem okruženju i bolja socijalizacija. To je jedan od prioriteta, ne samo u pljevaljskoj opštini, već i u ostalim pogotovo na severu Crne Gore. Dečko ćemo ispitati oprav-

Sa sastanka u Opštini Pljevlja

danost postojanja pojedinih područnih odjeljenja. Tražićemo da se u područnim odjeljenjima za koja se utvrđi opravdanost postojanja poboljša kvalitet obrazovanja”, doda je Bošković.

Predsednik Opštine Pljevlja Mirko Đačić kazao je da je na sastanku sa ministrom prosjekte bilo riječi o izgradnji vrtića u naselju Guke.

„Obezbijedeni su uslovi za izgradnju novog objekta i radi se na izradi projektne dokumentacije. Osim

toga, pokušaćemo da sačinimo model za izgradnju stambenog objekta za sindikate prosjekte, zdravstva, policije, vojske, predstavnike udruženja penzionera i zaposlene u lokalnoj upravi. Dodatnim naporima Opštine u vezi sa obezbeđivanjem lokacije i izbjegavanjem plaćanja dažbina za izgradnju stanova, učinićemo sve da dođe do realizacije tog projekta.

Takođe, razgovarali smo i o Odsjeku za drvoraspri-

du Mašinskog fakulteta, đe sam izrazio sumnju da taj studijski program može da dođe da egzistira u Pljevljima, jer sada imamo 12 studenata na trećoj i četvrtoj godini, a godišnje za njih izdvajamo oko 130.000 eura. Inicirao sam ovu temu da vidimo kako može da dođe do umanjenja troškova kad je riječ o lokalnoj upravi, a da ne ugrozimo interes studenata”, zaključio je Đačić.

O. D.

STANOVNI ZA PROSVJETARE

Ministar Bošković je ukazao na svoje pozitivno iskušto sa Sindikatom prosjekte za koji kaže da je jedna od najboljih organizacija te vrste u državi.

„Oni su dali primjer svima kako bi mogla da se rješavaju pitanja od interesa radnika, prije svega zaposlenih u prosjektu. Mi smo prije 20-ak dana otvorili gradilište u Budvi de se gradi 110 stanova, a kod poslovnog centra ‘Čelebić’ u Donjoj Gorici gradiće se još jedna zgrada za prosjektare. Uz pomoć Ministarstva prosjekte, opština i zaista skromnu participaciju zaposlenih, riješena su stambena pitanja prosjeketa u prethodnom periodu”, rekao je on.

USKLAĐIVANJE SA TRŽIŠTEM RADA

Što se tiče visokog obrazovanja, akcenat će biti na usklađivanju sa potrebama tržišta rada u Crnoj Gori.

„Jedno od gorućih pitanja jeste broj nastavnih programa na državnom univerzitetu. S obzirom na to da imamo značajan broj studijskih programa koji praktično nemaju studenata, a imaju veliki broj profesora, moramo se racionalko ponašati. Zatim, treba ograničiti pojedine studijske programe, jer produkuju veliki broj svršenih studenata koje crnogorsko tržište rada ne može da apsorbuje”, rekao je on.

KLJUČNI PROBLEM NOSTRIFIKACIJA DIPLOMA

Bošković je istakao da je ključni problem crnogorskog obrazovnog sistema nostrifikacija i izdavanje sertifikata za veliki broj studenata koji završe studije van Crne Gore na vrlo sumnjivim fakultetima i univerzitetima, prije svega, u regionu.

„Od 2.400 diploma koje smo prošle godine nostrifikovali neznatan procenat je sa kvalitetnih univerziteta iz Beograda, Sarajeva, Zagreba, Ljubljane. Većina je sa fakulteta i univerziteta koji su osnovani po kojim kriterijumima ali su dobijali licence matičnih država, pa smo po osnovu konvencija imali obavezu da ih nostrifikujemo, ali svakako ćemo se tome ozbiljnije posvetiti u narednom periodu”, naglasio je on.

Ministarstvo prosjekte Crne Gore osudilo pisanje grafita „Srbija” i četiri „S” na zidovima Osnovne škole „Boško Strugar” u Ulcinju

VANDALSKI ČIN PROTIV DOBRIH MEĐUVJERSKIH I MEĐUNACIONALNIH ODNOŠA

„Korišćenje obrazovnih institucija za ovakvo ponašanje još jedan je pokazatelj da su ovo djela pojedinaca koji nemaju poštovanja prema institucijama sistema i različitostima. Nadamo se da se ovakav incident više neće ponoviti”, navodi se u saopštenju Ministarstva.

Na zidovima Osnovne škole „Boško Strugar” u Ulcinju, kao i na nekim okolnim kućama, nepoznata lica ispisala su grafite „Srbija” i četiri čirilčna slova „S”. Uvidaj su na licu mesta obavili pripadnici ulčinske policije. Sličan incident desio se i tokom prošlog mjeseca, ali autori ovih grafita još uvijek nijesu otkriveni.

Ministarstvo prosjekte Crne Gore najoštire je osudilo ispisivanje ovih grafita i izrazilo zaboravost „zbog ovakvog vandalskog ponašanja pojedinaca”.

„Ovakvo ponašanje usmjereno je protiv tradicionalno dobrih odnosa između pripadnika različitih vjerskih i nacionalnih zajednica i predstavlja vandalski čin zlonamernih pojedinaca, koji kriminalnim ponašanjem narušavaju multikonfesionalni i multinacionalni sklad

u Crnoj Gori. Korišćenje obrazovnih institucija za ovakvo vandalsko ponašanje još jedan je pokazatelj da su ovo djela pojedinaca koji nemaju poštovanja prema institucijama sistema i različitostima. Nadamo se da se ovakav incident više neće ponoviti”, navodi se u saopštenju Ministarstva.

Nadležni iz ovog resora apeluju na građane da poštuju obrazovni sistem i institucije, ali i različitosti, kako vjerske, tako i nacionalne po kojima je crnogorsko društvo poznato.

„Pozivamo nadležne državne organe da učine sve kako bi se počinjoci pronašli i sankcionisali u skladu sa zakonom, te da spriječe eventualne pokušaje ovakvog ponašanja u budućem periodu”, zaključuje se u saopštenju.

N. N.

U PLANU ZAJEDNIČKI PROJEKT: Ministar Bošković u razgovoru sa predstavnicima lokalne zajednice

Prilikom ne davnog pošete Beranama mr. Predrag Bošković, ministar prosjekte, ukazao je na potrebu unapređenja školske infrastrukture u cilju efikasnije realizacije nastavnog procesa, kao i udobnijeg boravka i rada i dece i zaposlenih.

„U Beranama postoji samo jedan Đečji vrtić sa dva područna odjeljenja u Polici i Petnjici. Budući da njegov kapacitet nije dovoljan, Ministarstvo prosjekte sagledava mogućnost da u dogledno vrijeme u saradnji sa lokalnom zajednicom kandiduje projekat za izgradnju novog vrtića. Izgradnja sportske dvorane. Zapaženi rezultati učenika Gimnazije „Panto Mališić” na takmičenjima znanja

Š. B.

Ministarstvo prosjekte osudilo ispisivanje grafita na zidovima OŠ „Dušan Korać” u Bijelom Polju

ODO SU DJELA POJEDINACA KOJI NEMAJU POŠTOVANJA PREMA INSTITUCIJAMA SISTEMA I RAZLIČITOSTIMA

Ministarstvo prosjekte najoštire je osudilo ispisivanje grafita „Srbija ubija”, „Kosovo je Srbija” i četiri slova S na zidovima OŠ „Dušan Korać” u Bijelom Polju i izrazilo zabrinutost zbog ovakvog vandalskog ponašanja pojedinaca.

„Korišćenje objekata obrazovno-vaspitičnih ustanova za ispisivanje ovakvih

grafita ukazuje na činjenicu da su ovo djela pojedinaca koji nemaju poštovanja prema institucijama sistema i različitostima i koji kriminalnim ponašanjem žele da ugroze multikonfesionalni i multinacionalni sklad u Crnoj Gori.

Ministarstvo prosjekte apeluje na građane da poštuju obrazovni sistem i institucije, kao i različitosti ka-

ko vjerske, tako i nacionalne po kojima je crnogorsko društvo poznato i koje vjerojimo njeguje.

Pozivamo nadležne državne organe da učine sve kako bi se počinjoci pronašli i sankcionisali u skladu sa zakonom i nadamo se da se ovakav incident neće ponoviti”, stoji u saopštenju Ministarstva prosjekte.

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković i direktor Agencije za međunarodnu saradnju i koordinaciju Republike Turske Mustafa Jaziđi razgovarali o nastavku saradnje

UNAPRIJEDITI KVALITET RADA U VASPITNO-OBRZOVNIM USTANOVAMA

Agencija TIKA je do sada u obrazovni sistem Crne Gore uložila preko 2,8 miliona eura

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković i direktor Agencije za međunarodnu saradnju i koordinaciju Republike Turske Mustafa Jaziđi razmjenili su informacije o dosadašnjim projektima koje je realizovala ova agencija, a razgovarali su i o nastavku saradnje posebno u dijelu unaprijeđenja kvaliteta rada u obrazovno-vaspitnim ustanovama.

Ministar Bošković je nagnao da je izuzetne važnosti da Agencija TIKA svoja raspoloživa finansijska sredstva usmjeri na one projekte koji nijesu predviđeni Budžetom Crne Gore. U tom smislu ministar Bošković je izrazio spremnost u pružanju pomoći u realizaciji infrastrukturnih objekata (izgradnji osnovnih škola na Karabuškom polju i u Bi-jelom Polju) koje TIKA ima u

TIKA DO SADA ULOŽILA 2,8 MILIONA EURA U OBRAZOVNI SISTEM CRNE GORE: Ministar Bošković i Mustafa Jaziđi

planu da realizuje u narednom periodu.

Direktor Agencije TIKA Jaziđi je zahvalio ministru Boškoviću na dosadašnjoj saradnji i nagnao da će agencija nastaviti da pruža podrš-

ku Ministarstvu prosvjete u cilju unapređenja vaspitno-obrazovnog sistema Crne Gore.

Na sastanku je bilo riječi i o mogućnosti uvođenja pilot projekta izučavanja turskog

jezika, kao izbornog predmeta u pojedinim osnovnim školama.

Agencija TIKA je do sada u obrazovni sistem Crne Gore uložila preko 2,8 miliona eura.

Lj. V.

Ministar kulture Pavle Goranović uručio nagradu za najbolji istraživački prilog na temu „Socijalna inkluzija Roma” međunarodnom časopisu za istraživanje medija i društva „Medijski dijalozi”

POTVRDILI NAUČNU REFERENTNOST I UGLED

Mr Zoran Bošković, predsednik komisije za izbor najboljeg istraživačkog priloga objavljenog u medijima: Ova sveska ostaje da svjedoči vrlim i rijetkim primjerom društvene odgovornosti, profesionalnosti i akademskog pristupa u problemском tretiranju pitanja inkluzije romske populacije kao izvornog, demokratskog i civilizacijskog pitanja

Prof. dr Nataša Ružić, član redakcije: Ova nagrada nam puno znači jer predstavlja svojevrsni putokaz i dokaz da smo na pravom putu, a trudićemo se da budemo još bolji

Margaret En Uehara, ambasadorka Sjedinjenih Američkih Država: Ambasada SAD-a je posvećena pospešivanju prava Roma u Crnoj Gori svakog dana, a ne samo povodom obilježavanja njihovog dana

Međunarodni naučni časopis „Medijski dijalozi“

UVRŠEN U ZVANIČNU LITERATURU NA FAKULTETIMA U CRNOJGORI I REGIONU

Podsetimo, Međunarodni naučni časopis „Medijski dijalozi“ bavi se istraživanjem medija i društva, a redakciju čine istaknuti stručnjaci iz Crne Gore i inostranstva (18 zemalja), i ujedno prvi je i jedini u Crnoj Gori koji izučava medijske fenomene, pojave i procese na naučnom nivou.

Uvršten je u zvaničnu literaturu na fakultetima u Crnoj Gori i regionu, te se kao takav koristi i na većini univerziteta i fakulteta koji se bave medijskom oblašću, time značajno doprinoseći naučno-teorijskoj praksi inkluzije RE populacije kao važan oslonac pripadnicima ove manjinske grupacije, novinarima i javnim institucijama u kontekstu integracije RE populacije u crnogorsko društvo.

Povodom obilježavanja Svetinskog dana Roma, ministar kulture Pavle Goranović uručio je nagradu za najbolji istraživački prilog objavljen u medijima u 2014. godini na temu „Socijalna inkluzija Roma u Crnoj Gori“ međunarodnom časopisu za istraživanje medija i društva „Medijski dijalozi“.

Predsednik komisije za izbor najboljeg istraživačkog priloga mr Zoran Bošković istakao je da je konkursao mali broj medija, dodajući da su „Medijski dijalozi“ još jednom potvrdili svoju naučnu referentnost i ugled koji uživaju u jugoistočnoj Evropi.

„Ova sveska ostaje da svjedoči vrlim i rijetkim primjerom društvene odgo-

vnosti, profesionalnosti i akademskog pristupa u problemskom tretiraju pitanju inkluzije romske populacije kao izvornog, demokratskog i civilizacijskog pitanja“, nagnao je Bošković.

Čestitajući dan Roma, prof. dr Nataša Ružić, član redakcije „Medijskih dijaloga“, kazala je da nagrada predstavlja izuzetno priznanje.

„Ova nagrada nam puno znači jer predstavlja svojevrsni putokaz i dokaz da smo na pravom putu, a trudićemo se da budemo još bolji“, kazala je ona.

Ambasadorka Sjedinjenih Američkih Država Margaret En Uehara naglasila je da su Romi svakodnevno suočeni sa diskriminacijom, uključujući, kako je objasnila, „nedostatak pristupa obrazovanju, većem stepenu zaposlenosti, kao i veoma ograničen pristup zdravstvenoj njezi.“

Ambasada SAD-a je posvećena pospešivanju prava Roma u Crnoj Gori svakog dana, a ne samo povodom obilježavanja njihovog dana. Stoga ona planira projekte, edukativne i kulturne programe koji će doprinijeti njihovoj inkluziji, te pospješiti liderski potencijal mladih Roma. Takođe, veoma je važno da građani rade zajedno na rješavanju gorućih problema sa kojim se Romi suočavaju“, zaključila je Uehara.

Š. B.

Obrazloženje odluke o izboru najboljeg priloga INTEGRALNO O POLOŽAJU I OBIĆAJIMA ROMA

U obrazloženju odluke o izboru najboljeg priloga, komisija je navela da 18. broj „Medijskih dijaloga“ na temu „Uloga i značaj medija za promovisanje i poštovanje manjinskih prava i prava marginalnih grupa sa posebnim naglaskom na romsku (RE) populaciju i njihovu socijalnu integraciju“, na preko 270 strana, kroz 20 naučnih i stručnih radova istaknutih profesora, teoretičara i naučnika iz zemalja regiona, prikazuje participaciju RE populacije u društvenom i političkom životu Crne Gore i regiona.

„Ovo je prva medijska sveska ove vrste u Evropi koja integralno obrađuje običajne specifičnosti, socijalnu integraciju Roma, kao i jačanje institucionalnog okvira u cilju izjednačavanja položaja romske populacije sa ostalim manjinskim narodima. U ovom broju, kao najveće probleme ove populacije, autori prepoznaju dečje prisilne brakove, položaj Romkinja u Crnoj Gori i uticaj masovnih medija na inkluziju RE populacije u crnogorsko društvo. Takođe, na adekvatan način, autori predstavljaju normativne garancije informisanja na manjinskim jezicima i značaj javne održivosti projekta „Dekada Roma 2005–2015“, stoji u odluci.

Skupština Vojvodine usvojila odluku kojom se visokoškolske ustanove obavezuju da polaganje prijemnog ispita organizuju i na jezicima nacionalnih manjina

USKORO PRIJEMNI NA CRNOGORSKOM JEZIKU

Crnogorski jezik u službenu upotrebu u Opštini Mali Idoš uveden 2010. godine, na zahtjev Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš“, glasovima odbornika Saveza vojvođanskih Mađara i Crnogorske partije

Skupština Vojvodine usvojila je odluku kojom se visokoškolske ustanove obavezuju da polaganje prijemnog ispita organizuju i na jezicima nacionalnih manjina, odnosno njihovih nacionalnih zajednica, pod uslovom da se radi o jednom od jezika na kojem se na vojvođanskoj teritoriji izvodi redovna srednjoškolska nastava.

Osim na zvaničnim službenim jezicima u Vojvodini, budući studenti će prijemni ispit moći da polaže na crnogorskem, češkom i bugarskom jeziku, budući da su oni u upotrebi u pojedinim lokalnim samoupravama.

Pokrajinski sekretar za nauku i tehnološki razvoj Vladimir Pavlov ističe da je takva odluka postojala i ra-

nije, ali su pojedini fakulteti pronašli pravnu rupu u tom dokumentu, kako bi izbjegli obaveze.

Crnogorski jezik je u službenu upotrebu u Opštini Mali Idoš uveden 2010. godine, na zahtjev Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš“, glasovima odbornika Saveza vojvođanskih Mađara i Crnogorske partije.

Dosadašnja iskustva pokazuju da je na Univerzitetu u Novom Sadu godišnje svega dvadesetak zahtjeva da se prijemni polaže na jeziku manjinskih zajednica, ali u Sekretarijatu ističu da je najvažnije da postoji mogućnost izbora, ma šta statistika pokazala.

N. N.

Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore pozvalo sve mlade, srednjoškolce i osobe s invaliditetom koji žele da studiraju da se jave Studentskoj savjetodavnoj kancelariji

MJESTO ZA PODRŠKU I TAČNU INFORMACIJU

Napominjemo da su neka od prava osoba s invaliditetom u oblasti obrazovanja postala i sastavni dio novog Zakona o visokom obrazovanju, navodi se u saopštenju Udruženja

UMHCG
Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore

KORISTAN SERVIS: Logo UMHCG

Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG) pozvalo je sve mlade, srednjoškolce i osobe s invaliditetom koji žele da studiraju da se jave Studentskoj savjetodavnoj kancelariji radi podrške u procesu visokog obrazovanja.

Takođe, napominjemo da su neka prava osoba s invaliditetom u oblasti obrazovanja postala i sastavni dio novog Zakona o visokom obrazovanju, u čijoj izradi je učestvovala predstavnica UMHCG. Podsećamo da univerziteti potencijalne studente s invaliditetom već upućuju na Kancelariju. Takođe su pojedini fakulteti već objavili informacije o prvom upisnom roku i naznačili da se osobe s invaliditetom jave Studentskoj savjetodavnoj kancelariji, odnosno našem udruženju, navodi se u saopštenju UMHCG.

Prostorije Udruženja na laze se u bloku IX, Ulica Rista Dragićevića br 7. Zainteresovani se mogu javiti putem brojeva telefona: 020/265-650 ili 067/801-761, odnosno mejlom na umhcg@t-com.milic ili office@umhcg.com.

N. N.

Marijana Papić, direktorica OŠ „Pavle Rovinski“ u Podgorici

LJUBAV PREMA ĐECI NAJSNAŽNIJI MOTIV U RADU

Mi smo na neki način stalno na pozornici. Dakle, profesor, posebno u osnovnoj školi mora biti primjer, uzor đaku. Svaki nastavnik sam gradi svoj autoritet. Đeca imitiraju nastavnike, učitelje i oni uče od nas. Svi detalji su bitni: savjesna priprema za čas, prikladna odjeća i izgled, odgovornost, jasno postavljena pravila u učionici, kao i dosljedna primjena. Đeca će tada upiti sve što im prenosite

One godine spisku najboljih koji su se radom i zasluzenim rezultatima okitili najvišim crnogorskim priznanjem u oblasti obrazovanja nagrađom „Oktoih“ dodata je ime Marijane Papić, direktorice podgoričke OŠ „Pavle Rovinski“. Četiri decenije uspješnog rada u školi potvrdile su njenu ljubav i predanost pozivu profesorice engleskog jezika, kao i sposobnost uspješnog rukovođenja, naglašeno je u odluci žirija za dodjelu ove prestižne nagrade.

„Marijana Papić je u OŠ „Pavle Rovinski“ od njenog osnivanja 1994. godine. Svoj prvi mandat počela je riječima 'škola je naša druga kuća'. Te riječi postale su vodilja kako za nastavnike tako i za učenike i roditelje. Budući da se njen dolazak poklopio sa početkom reforme, ona je bila aktivni učesnik tog procesa. Kvalitetno je unaprijedila nastavu u školi prateći savremena dostignuća reforme i učestvujući na velikom broju seminara, počevši od Programa reforme obrazovanja u Crnoj Gori, preko Samoevaluacije rada škole, 'Škole po mjeri djeteta', 'Indeks za inkviziju', PRNS-a i mnogih drugih. Njena saradnja sa nastavnicima, roditeljima, lokalnom zajednicom učinila je školu prepoznatljivom u Crnoj Gori i šire. Inicirala je i realizovala interaktivnu saradnju sa školama iz inostranstva: Italije, Švedske, Austrije, Rusije, Rumunije. Sposobnost kvalitetne organizacije i rukovođenja Marijana Papić povezuje sa neophodnošću stalnog stručnog usavršavanja i preduzimljivim duhom. Istoči se otvorenosć za realizaciju novih ideja i spremnošću za unapređenje rada škole na čijem je čelu, odličnom komunikacijom sa obrazovnim institucijama, roditelji-

Za nagradu „Oktoih“ predložena od strane više subjekata

INOVATIVNOST I SPOSOBNOST NA DJELU

Marijana Papić dobitnica je velikog broja priznanja i zahvalnica

Marijanu Papić predložilo je više subjekta za nagradu „Oktoih“: Školski odbor OŠ „Pavle Rovinski“, kolektiv škole „Pavle Rovinski“, Ruska ambasada, Britanski savjet, Adnan Čirgić, Udrženje roditelja CG, Nada Šakotić, Klub za sportsku rekreaciju „Brams“, Savjet roditelja OŠ „Pavle Rovinski“ i Fondacija „Mladi pronalazači Crne Gore“. Oni u obrazloženju, pored njene inovativnosti i sposobnosti rukovođenja školom, navode i uspješnu realizaciju brojnih projekata, poput plodne saradnje sa međunarodnim organizacijama kao što su: UNICEF, UNECSO, ACES (Akademija škola Centralne Evrope), Moskovski licej, kao i sa lokalnom zajednicom i resornim institucijama odgovornim za bezbjednost dece.

Marijana Papić dobitnica je velikog broja priznanja i zahvalnica: Orden jedinstva koji joj je uručen u Kremlju, Ruska nagrada za doprinos i očuvanje životne sredine od NVO „Green home“, zahvalnica od Ukrainske ambasade za poseban doprinos u afirmaciji ukrajinskog nacionalnog nasljeđa, zahvalnica od Savjeta Evrope za promovisanje rodne ravnopravnosti školama i dr.

ma, nevladinim organizacijama, međunarodnim partnerima i svima koji su u tijesnoj vezi sa radom škole“, kazao je Pavle Goranović, predsednik žirija.

Umijeće, taktičnost i strpljenje

Budući da je 28 godina provela u ulozi profesorice, naša savoznica smatra da ljubav prema đeci predstavlja ključ uspjeha.

„Ljubav prema đeci je najsnazniji motiv u radu. Ona se ne može odglumiti, jer đeca to osećate, ne možete ih prevariti. Budući da je škola prije svega vaspitna ustanova, prvenstveni cilj prosvjetnog radnika jeste da poduči đake moralnim vrijednostima poput istinoljubivosti, marljivosti, poštovanja... Kada je učenju stranog jezika i gramatičkih pravila riječ, neophodni su umijeće, taktičnost i veliko strpljenje. Onaj ko ne poštuje ljubav neće pronaći zadovoljstvo u radu sa đecom. U primjerima razvijenih zemalja vidimo da je to sušinski momenat. Đeca se u skladu sa sposobnostima još od ranog uzrasta usmjeravaju za buduće vaspitače, jer to predstavlja čvrst temelj budućih uspješnih generacija, odnosno naprednog, stabilnog društva. Mi smo na neki način stalno na pozornici. Dakle, profesor, posebno u osnovnoj školi, mora biti primjer, uzor đaku. Svaki nastavnik sam gradi svoj autoritet. Đeca imitiraju nastavnike, učitelje i oni uče od nas. Svi detalji su bitni: savjesna priprema za čas, prikladna odjeća i izgled, odgovornost, jasno postavljena pravila u učionici, kao i njihova dosljedna primjena. Đeca će tada upiti sve što im prenosite. Nastavnik nema samo pet časova dnevno, već se i ozbiljno priprema kod kuće. Na primjer, majci učenici su nakon pismenog zadatka, odmah sljedećeg dana radili ispravak. To je efikasan način učenja, odnosno uviđanja grešaka. Kao najveće priznanje smatram uspjeh mojih učenika na takmičenjima znanja, kao i poхvale mojih bivših učenika koji izražavaju zahvalnost na dobro stečenom temelju. Čak i oni koji nisu pošedovali afinitet prema stranom jeziku naučili su osnovno“, kaže naša savoznica.

Moderna digitalna era nametnula je nove metode učenja

Upoređujući ranije generacije učenika sa današnjim, ona smatra da su razlike vidne. U međuvremenu, novim zakonom priznata su prava đeteta koja treba poštovati. Ipak, prema njenim riječima, njihova prava se ne

MODEL ŠKOLA ZA INKLUSIVNO OBRAZOVANJE

Zahvaljujući kvalitetnoj organizaciji, planiranju i radu proteklih 12 godina na poziciji direktora, Marijana Papić doprinijela je da se podgorička OŠ „Pavle Rovinski“ nađe na mapi najuspješnijih – nagrađenih nagradom „Oktoih“. Takođe, postala je i Model škola u kojoj je implementiran projekt „Inkluzivno obrazovanje u osnovnim školama u Crnoj Gori“. Ona podseća da je to zapravo bila seoska škola koja je brojala oko 800 učenika raspoređenih u 34 odjeljenja. Međutim, širenjem ovog gradskog naselja broj učenika je porastao na 1.500 raspoređenih u 52 odjeljenja.

PREDANOST POZIVU I SPOSOBNOST USPJEŠNOG RUKOVODENJA: Marijana Papić

mogu kosit sa pravima nastavnika, što roditelji često previđaju. Osim toga, moderna digitalna era nametnula je i nove metode učenja, odnosno izvođenja nastave.

„Digitalna sredstva su olakšala i osavremenila nastavni proces. Međutim, veoma je važno postaviti granice, jer društvene mreže ne smiju preuzeti primat u obrazovanju i vaspitanju mladih. Mlade generacije neophodno je podsticati da njeguju lijepu naviku čitanja, komunikacije, razvijanja pravih prijateljstava, ljubavi prema prirodi i životinjama, kao i zdravije vidove druženja“, naglašava direktorka.

Prema njenim riječima, formula uspjeha, koju preporučuje mladim kolegama, jeste stalno usavršavanje, jer učenje predstavlja trajan proces. Kako ona kaže: „Niko ne može reći da je naučio sve u svom poslu, može reći da je stekao temelj.“

Od direktora se očekuje da bude informisan i stalno uči

„Kada je neko na čelu kolektiva koji broji 100 zaposlenih, onjega se očekuje da bude primjer svima, a to predstavlja ozbiljan izazov. Ipak, ako ste odgovorni i spremni da učite možete napredovati. Učila sam od starijih kolega i cijenila savjete iskusnijih. Takođe, razmatrala sam i modele i standarde razvijenijih zemalja. Načela modernog rukovođenja podrazumijevaju iskazivanje kreativnosti, sposobnosti komunikacije, razboritosti i fleskibilnosti, kao i dozu tolerancije. Na primjer, iskrena pohvala djeluje motivišuće, dok je na propuste kolega mudro internu ukazivati. Moderan i dinamičan menadžer u obrazovanju usmjeren je na rezultate i postignuća. Neophodno je u praksi primjenjivati nove trendove, a od direktora se očekuje da bu-

de aktivan, informisan, da stalno uči, kao i da se povezuje sa širom obrazovnom zajednicom. Na primjer, nastavnička vjeća su prilike kada nastojim da na početku i kraju pripremim prijatno iznenadenje. Domaćinski se odnosimo prema školi i trudimo se da boravak u njoj bude priјatan i udoban. Uz sve to, odgovornost je veoma važna crta koja krasiti osobu na rukovodećoj poziciji“, naglašava direktorka.

Ulaganje u stručno osposobljavanje

Naravno, kvalitet nastave predstavlja prioritet. Stoga je kolektiv ove vaspitnoobrazovne ustanove poznat po ulaganju u stručno usavršavanje.

„Osim stručnih seminarova koje organizuju Ministarstvo prosvjete i Zavod za školstvo, pedagoško-psihološka služba svake godine osmišljava jasan plan i program edukacije u skladu sa akcionim planom. Tako postoji određen zadatak na kom radimo. Sada smo odredili da to bude unapređenje kvaliteta časova odjeljenjske zajednice. Uvideli smo da su ti časovi bili monotonii i stereotipni. Na njima se najčešće razgovaralo samo o uspjehu i ocjenama. Sada su oni prerasli u zanimljive i sadržajne časove. Nadam se da će taj materijal uskoro biti publikovan i dostupan kolegama u drugim školama“, ističe direktorka Papić.

Pored kvalitetne organizacije i redovne nastave, realizovane su brojne vannastavne aktivnosti – rad u sekocijama, interna takmičenja, kvizovi znanja, naučni i vaspitnoobrazovni izleti, ekskurzije, priredbe za đecu i roditelje de su gosti bili visoki zvanici iz raznih zemalja.

Kroz partnerstvo roditelja i škole realizovana je akcija đečjeg stvaralaštva slika, predmeta od gline, stakla, drveta, ukrasa, a projekat „Moja škola, moja oaza mira“ pomoglo je Udrženje roditelja. U fazi pripreme je prikupljanje i stilizovanje građe za monografiju škole koja će sigurno biti od koristi budućim generacijama, kao pisanii trag o svim važnim i mnogobrojnim datumima koje je ova škola na dostoјan način proslavila. Kako kaže naša savoznica, život škole je dinamičan, te stoga „škola vas ne može dijeliti ni sa kim“.

Š. Begzić

NAGRADE „OKTOIH“ ZA 2014. GODINU

Vera Joksimović, nastavnica ruskog jezika u OŠ „Risto Ratković“ u Bijelom Polju

VRHUNSKI STRUČNJAK SA IZUZETNIM REZULTATIMA

Nikada mi nije teško da motivišem učenike za izučavanje ruskog jezika, kako za časove redovne nastave, tako i za časove vannastavnih aktivnosti. Redovno se pripremam za nastavu, sarađujem sa kolegama od Crne Gore do Rusije. Časovi stranih jezika uvijek mogu biti veoma zanimljivi. Tome mogu da doprinesu koliko nastavnici toliko i učenici

U vremenu u kojem se život odvija sve brže, u kojem se mnogi segmenti ljudske stvarnosti razvijaju neplanski, gotovo stihiski, ljudi koji su posvećeni i temeljito odani svojoj profesiji treba doživljavati kao heroje. U tom smislu, poziv prosvjetnog radnika naročito je obavezujući: ukoliko želi istinski opravdati svoju ulogu u obrazovnom sistemu, on uvijek mora biti svjestan koliku odgovornost podrazumijeva njegova prosvjetiteljska misija. Na njemu je da svoje znanje iskoristi što bolje kako bi učenike usmjerio ka pravim vrijednostima i, koliko je u njegovoj moći, pripremio ih za mnogobrojne životne izazove. Zato nije ni čudo što se mnogi ljudi čak i decenijama kasnije sa simpatijom pričeju učitelja, nastavnika i profesora čije su im lekcije bile poput kamena u temelju cijelokupnog ličnog razvoja.

Zbog svega ovoga nužno je stalno ukazivati na važnost prosvjetnih rad-

„kao dugogodišnji radnik ostvarila takve rezultate u vaspitno-obrazovnom radu koji po ocjeni Nastavničkog vijeća opravdavaju inicijativu za dodjelu Državne nagrade ‘Oktoih’.“

„Svoje vrhunske rezultate i stručne kvalitete nastavnica Joksimović je počela pokazivati već od prvog radnog dana, prije svega zahvaljujući izuzetnom dokazivanju i takmičarskom duhu koji, uostalom, nosi u sebi, a i potvrđenim rezultatima koje postižu generacije učenika kojima ona predaje. Pošedajući izuzetnu komunikativnost i stručnost, učenike usmjerava na samu izučavanju stranog jezika, već i fundamentalnim ljudskim vrijednostima – humanosti, istinoljubivosti, poštenu. Poseduje nadaren smisao za organizaciju nastave. Posebnu pažnju posvećuje korelaciji u nastavi, sarađujući sa svim predmetnim nastavnicima. Njen izuzetan uspjeh u radu zaista je permanentan. Kada se danas pročita zapažanja prosvjetnih

nimica da koriste njen bogato i dugogodišnje iskustvo nestereotipnog, kreativnog prosvjetnog radnika“, navodi se, između ostalog, u predlogu Škole.

Izučavanje jezika kroz igru

A sâma Vera Joksimović ističe da joj nagrada „Oktoih“, kao potvrda istinskog profesionalnog zalaganja, znači „čast, radost i ponos“.

„Ovo, najviše od svih priznanja u oblasti obrazovanja u Crnoj Gori, utoliko mi je dragocenije jer duboko osećam da nije ocijenjen vrijednim ovog priznanja samo moj rad, već i rad mojih učenika“, kaže ona i pojašnjava kako svoje nadarene učenike motiviše na vannastavne aktivnosti: „Meni nije nikada teško da motivišem učenike za izučavanje ruskog jezika, kako za časove redovne nastave, tako i za časove vannastavnih aktivnosti. Redovno se pripremam za nastavu, sarađujem sa kolegama od Crne Gore do Rusije. Časovi stranih jezika uvijek mogu biti veoma zanimljivi. Tome mogu da doprnesu koliko nastavnici toliko i učenici. Strani jezici danas se izučavaju kroz igru, pjesmu, recitovanje, igranje uloga, izradu projekata, internet putovanja, online testove, posmatranje crtanih i drugih filmova i slično.“

Zadovoljstvo uspjeha na takmičenjima

Ova uspješna nastavnica godina unazad organizuje časove dodatne i dopunske nastave. Primjenjujući savremena nastavna sredstva, odabirajući uvijek najprikladnije oblike i metode rada, ona podstiče svoje dake na samostalan rad, razvija kod njih smisao za istraživanje i logičko zaključivanje, te tako velikom raznovrsnošću plijeni simpatije učenika i njihovu ljubav prema ovom zanimljivom predmetu. Rezultati govore sami za sebe, pošto učenici Vere Joksimović iz godine u godinu na domaćim, regionalnim i međunarodnim takmičenjima postižu zavidne rezultate.

„Uspjeh mojih učenika na takmičenjima doživljavan je velikim zadovoljstvom. Mnogo radim sa njima, ali kada nauče jezik i postignu uspjeh ja mislim da je to najvređnije, kako za učenika tako i za prosvjetnog radnika. Sa svih putovanja sa njima nosim divna iskustva i uspomene. U više navrata putovala sam sa učenicima u Moskvu. Uvijek smo dočekivani sa velikim gostoprinstvom na tamošnjem Državnom institutu ‘A. S. Puškin’. Veliki broj naših učenika pošteo je svebitnije znamenosti u glavnom gradu Rusije, prisustvovali smo mnogim predavanjima i časovima ruskog jezika u moskovskoj školi ‘A. S. Puškin’, kao i na Institutu. Danas smo prijatelji sa ovom školom, dopisujemo se sa njima, a šaljemo im i radove koje oni potom objavljaju u svojim školskim listovima“, ističe Joksimović, dodajući da deca na časovima vannastavnih aktivnosti razvijaju svoj potencijal i ishoduju rastom njihovih postignuća.

„Naši časovi su vrlo zanimljivi. Sa učenicima imam kontinuirano dobru saradnju. Poštujem ih i odnosim se prema njima sa uvažavanjem kao i, uostalom, i oni prema meni. Ljepota ruskog jezika jeste u tome što je to jedan od najljepših svjetskih jezika, ako uzmemu u obzir raznovrsnost gramatičkih oblika i bogatstvo leksike. Zavodjela sam ruski jezik još kada sam kao maturantkinja otputovala sa svojom generacijom na petnaestnevnu ekskurziju u Rusiju“, prîće se ona.

POTVRĐENA ODANOST POZIVU: Vera Joksimović prilikom dodjele „Oktoih“

Ukupno 32 godine neprekidnog rada u nastavi SVAKE GODINE POHVALJIVANA OD STRANE NADZORNE SLUŽBE I UPRAVE ŠKOLE

Zvanje „Pedagoški savjetnik“ dobila je 2000. godine u Podgorici, a tri godine kasnije priznanje „Najdraži učitelj“ u Beogradu za izvanredno zalaganje i rezultate postignute u obrazovanju i vaspitanju učenika, unapređenju školske nastave i širenju kulture

Vera Joksimović rođena je u Majstorovini kod Bijelog Polja. Osnovnu školu završila je u Ravnoj Rijeci, a srednju u Gimnaziji „Miloje Dobrašinović“ u Bijelom Polju, smjer – inokorespondent. Diplomirala je na Pedagoškoj akademiji u Nikšiću i stekla zvanje nastavnika ruskog jezika 1983. godine. Stručni ispit položila je u istom gradu, tri godine kasnije.

Prvo zaposlenje kao nastavnica ruskog jezika bilo joj je u Osnovnoj školi „Krsto Radojević“ u Tomaševu školske 1982/83. godine. Radila je sedam godina u seoskim školama u Tomaševu, Potrku, Papama, Čokrljama, Lijesci, Kanjama u veoma teškim uslovima. Od 1991. godine do danas radi u Osnovnoj školi „Risto Ratković“ u Bijelom Polju.

Ima ukupno 32 godine neprekidnog rada u nastavi. Za svoj rad gotovo svake godine je poohvaljivana od strane nadzorne službe i uprave škole. U vrijeme kada je njen rad dobijao formalnu ocjenu, redovno je to bilo zasnovano konstatacijama koje odgovaraju ocjeni. Zvanje „Pedagoški savjetnik“ dobila je 2000. godine u Podgorici, a tri godine kasnije priznanje „Najdraži učitelj“ u Beogradu za izvanredno zalaganje i rezultate postignute u obrazovanju i vaspitanju učenika, unapređenju školske nastave i širenju kulture.

Kvalitet njenе neposredne nastave ruskog jezika daje potvrdu znanja njenih učenika na raznim takmičenjima, koja su organizovana od regionalnog do međunarodnog nivoa, i to: devet prvih, devet drugih i sedam trećih mesta na regionalnim takmičenjima, zatim osam prvih, pet drugih i sedam trećih mesta na državnim i četiri zlatne medalje i jedna srebrna na međunarodnim olimpijadama. Više puta je određivana za vodiča i praktička grupa crnogorskih učenika – pobednika državnih takmičenja osnovnih i srednjih škola prilikom njihovog boravka u Moskvi.

nika za jedno društvo i time ih podsticati na još bolji rad, te činiti da im zajednica u cjelini ukaže veće poštovanje. Najviše državno priznanje u oblasti prosvjetne u Crnoj Gori, nagrada „Oktoih“, već duže vremena je na tragu ovog nastojanja. Kada su njeni laureati pojedinci, to je nedvosmislena potvrda njihovog profesionalnog kvaliteta. Jedan od dobitnika ove nagrade za prošlu godinu, pored daničevske Gimnazije „Petar I Petrović Njegoš“ i direktorke OŠ „Pavle Rovinski“ u Podgorici Marijane Papić, jeste nastavnica ruskog jezika u bjelopoljskoj Osnovnoj školi „Risto Ratković“ – Vera Joksimović.

Permanentan uspjeh u radu

Riječ je o prosvjetnoj radnici koja je, kako se navodi u predlogu nastavničkog vijeća njene škole upućenom Ministarstvu prosvjeti Crne Gore,

nadzornika i inspektora, može se odmah zapaziti da je rad ove istaknute nastavnice bio okarakterisan kao rad vrhunskog stručnjaka, koji krajnje savjesno, marljivo i odgovorno izvršava ovaj odgovorni poziv. Ti izvještaji bili su zapravo podsticaj drugim nastav-

POJEDINAC NE MOŽE SAM

Veoma je bitna dobra atmosfera na času, da se deca osećaju slobodno, originalno i radosno. Radni angažman u Školi ‘Risto Ratković’ za mene je pravi izbor, kaže Vera Joksimović

Za uspjeh jednog prosvjetnog radnika od izuzetne važnosti jesu i atmosfera u učionici i dobar odnos sa kolegama, a energična bjelopoljska nastavnica smatra da je to jedan od važnijih preduvjeta kvaliteta nastave i škole u cjelini.

„Veoma je bitna dobra atmosfera na času, da se deca osećaju slobodno, originalno i radosno. Odnos sa kolegama treba da bude ljudski i profesionalan, da uvijek postoji zdrava komunikacija“, navodi Vera Joksimović. „Radni angažman u Školi ‘Risto Ratković’ za mene je pravi izbor. Naša škola ima kvalitetne učenike, kvalitetan kolektiv, kao i školsko rukovodstvo i odličnu saradnju i podršku roditelja naših učenika i sredine koja nas okružuje. Ne može pojedinač biti jaka uspješan u jednom kolektivu i sredini ako nema njihovu stalnu podršku.“

Obrazloženje žirija

UČINCI VRIJEDNI POŠTOVANJA PROSVJETNE JAVNOSTI

Bogato iskustvo savjesnog metodičara, kreativnog prosvjetnog radnika i ljubav prema predmetu kojem izuzetno uspešno predaje krunisan je izuzetnim postignućima i napredovanjem učenika koji redovno prevazilaze uobičajene standarde znanja iz ruskog jezika, naglasio je Pavle Goranović, predsednik žirija

Predsednik žirija za dodjelu nagrade „Oktoih“ Pavle Goranović kazao je da se Vera Joksimović tokom 32 godine rada u prosvjeti dokazala sticanjem unaprijeđenih zvanja, stručnim kvalitetima i zavidnim vještinama u osposobljavanju mladih generacija.

„Brojnim rezultatima sa učenicima, priznanjima i nagradama od lokalnog do međunarodnog nivoa, potvrdila je odanost pozivu i znanje koje je u funkciji razvoja ličnosti i ustavne kojoj pripada. Njen primjer je rječit kada je crnogorsko obrazovanje u pitanju. Bogato iskustvo savjesnog metodičara, kreativnog prosvjetnog radnika i ljubav prema predmetu kojem izuzetno uspešno predaje krunisan je izuzetnim postignućima i napredovanjem učenika koji redovno prevazilaze uobičajene standarde znanja iz ruskog jezika. Vera Joksimović ne prestanjuje da njen pedagoški rad ima kontinuirane učinke vrijedne poštovanja prosvjetne javnosti“, istakao je Goranović.

kreativnost, rade timski i, što nije manje značajno – druže se.

Dobra saradnja sa učenicima

Njena specijalizovana učionica za izvođenje nastave služi kao odličan primjer kako se radom i zalaganjem može obezbijediti očiglednost u nastavi, kako učenik u takvoj vrsti nastave može da postane njen aktivni učesnik. Kreativnost u radu sa daciama plod je ljubavi prema ruskom jeziku, pa Joksimović planira, izvodi i demonstrira inovativnu nastavnu praksu, što se zasniva na odličnim nastavničkim vještinama u izvođenju nastave koja znalački motivišu sve učenike i ishoduju rastom njihovih postignuća.

„Naši časovi su vrlo zanimljivi. Sa učenicima imam kontinuirano dobru saradnju. Poštujem ih i odnosim se prema njima sa uvažavanjem kao i, uostalom, i oni prema meni. Ljepota ruskog jezika jeste u tome što je to jedan od najljepših svjetskih jezika, ako uzmemu u obzir raznovrsnost gramatičkih oblika i bogatstvo leksike. Zavodjela sam ruski jezik još kada sam kao maturantkinja otputovala sa svojom generacijom na petnaestnevnu ekskurziju u Rusiju“, prîće se ona.

Posvećenost svakom učeniku ponosa

Ova nastavnica i radno i slobodno vrijeme nesebično pokla-

nja svojim učenicima. U radu se načrtočno koncentriše na nadarene učenike, ali nipošto ne zaboravlja ni one prošće, odnosno one koji su ispod proske, uzimajući u obzir njihove potrebe i mogućnosti. Učenici ma koji teže da savladaju gradivo na časovima dopunske nastave pomaže da postignu i nauče ono što u prethodnom periodu nisu uspjeli. U fokusu njene djelatnosti jeste individualni rad sa učenicima, jer svoj rad mjeri prema postignućima svakog pojedinca, što je, uostalom, cilj i smisao savremene škole. Zato ni ne čudi što su ponosom gleda na radni period između sebe.

„Zadovoljna sam svojom karijerom. Ponosna sam na sve učenike kojim sam predavala, a posebno na one koji su ‘takmičare’ koji su postigli izuzetne rezultate. Ništa ne bih promijenila niti sam ikada poželjela da radim neki drugi posao“, kategorična je Joksimović.

U toj vjeri, njen budući angažman usko je vezan sa željom za napretkom na ličnom i profesionalnom planu.

„Moji planovi za naredni period jesu da i dalje radim kvalitetno s mojim dacima na časovima redovne nastave i vannastavnih aktivnosti, te da završim postdiplomske studije koje sam upisala prije dvije godine u Moskvi i da podržavam koncept doživotnog učenja i stručnog usavršavanja“, zaključuje ona.

N. Nikolić

Dr Branislav Marović, istoričar, autor više sintetičkih djela iz crnogorske prošlosti i dvotomne knjige o ekonomskom razvoju Crne Gore od najstarijih vremena do XXI vijeka

CRNA GORA JE NAŠA DOMOVINA I ZATO JE VOLIMO, A VOLJETI SEBE NE ZNAČI MRZJETI DRUGOGA

U evropskoj istoriografiji poznato je već poodavno da se stvaranje adekvatnih sinteza, ono što Francuzi zovu „velikom istorijom”, dobija samo iz brojnih mikro-istorija

Svijest o pripadništву crnogorskoj naciji ne može se graditi bez stalne, planirane edukacije koja će početi od osnovnog školskog obrazovanja pa dalje do konačnog formiranja ličnosti. Malim, sitnim primjerima, koje mi ne uočavamo i ne uzimamo u obzir, ostvaruju se saznanja o vrijednostima pripadanja nekoj naciјi

U tri pokušaja pisanja crnogorske enciklopedije nijesmo imali dovoljno sna-ge da prevaziđemo naše određene mentalitetske slabosti, a izgleda i političke uticaje. U ovom poslu vidim i nedovoljnu odlučnost Vlade Crne Gore da se energično umješa u taj posao i usmjeri ga u onom pravcu koji će donijeti rezultate

Poslije 1878. godine Pravoslavna crkva/Crnogorska crkva bila je ne samo državna religija već i državna institucija

U socijalističkom društvenom sistemu u periodu od skoro pola vijeka Crna Gora je imala sve atributе države, a crnogorska nacija priznata sa svim obilježjima jedne nacije

Evidentna je potreba za jednim djelom koje bi tretiralo našu nacionalnu povijest od njenih početaka pa do danas

„Prosvjetni rad“: Kao istraživač i obradivač prošlosti Crne Gore poznati ste po pisanju sinteza, što je u nauci najteži posao. Kakvi su rezultati crnogorske naučne istoriografije u ovakvom pristupu tumačenja prošlosti?

Marović: Poznato je da crnogorska naučna istoriografija ima malo sintetičkih djela koja na nivou Crne Gore obrađuju njenu ukupnu istorijsku prošlost. Kao što ste već konstativali da je pisanje sinteze najteža forma stvaranja u nauci, dodačih da to potvrđuje i nobelovac Ivo Andrić koji kaže: „Najteže je pisati kratko“. Kao što sam već rekao, mi imamo malo autora koji pišu ili su pisali sinteze, ali oni su poznati istoričari Jagoš Jovanović, Dragoje Živković, Živko Andrijašević, Šerbo Rastoder (obradili smo po jedan period), Branko Pavićević i više autora koji su napisali istoriju Crne Gore u više tomova, ali samo do kraja XVIII vijeka. Evidentna je da kje, potreba za jednim djelom koje bi tretiralo našu nacionalnu povijest od najstarijeg vremena pa do danas.

Baveći se proučavanjem ekonomske istorije naše zemlje uspijam da sva ta moja saznanja, dopunjena sa dostignućima istorijske nauke, pretocim u jedno djelo koje u dva toma obrađuje ekonomsku prošlost Crne Gore. Osim ovog djela autor sam monografije o skoro stogodišnjem razvoju stočarstva Crne Gore – 1863–1953. godine i poljoprivrednog školstva i veterinarstva. Kada pogledam sve te objavljene sintetičke radeve možemo zaključiti da su oni dobra osnova za pisanje nacionalne istorije.

U Monografiji o Crmnici pristupili smo jednom novom proučavanju regionalne, zavičajne sredine

„Prosvjetni rad“: Vaše ime se s pravom autorski veže za voluminuzu višetomnu istoriografisko-geografsko-biografsko-bibliografsku ediciju o Crmnici. Kako ste došli do ove veoma ambiciozne ideje i što je još važnije – kako ste je sproveli u djelu?

Marović: Imajući u vidu da se prikazivanje svih istorijskih procesa i pojava ne može izve-

sti u krupnim planovima, stupio sam zajedno sa jednom dosta brojnom redakcijom, realizaciji projekta, čiji sam autor, tj. pisanju monografije o Crmnici. U evropskoj istoriografiji poznato je već poodavno da se stvaranje adekvatnih sinteza, ono što Francuzi zovu „velikom istorijom“, dobija samo iz brojnih mikro-istorija. Monografija o Crmnici koju smo objavili upravo pripada toj mikro-istoriji u kojoj smo pristupili jednom novom proučavanju regionalne, zavičajne sredine. Naša monografija sastoji se od četiri knjige: Bibliografije, Rodoslovna bratstava,

Marović: Jedno od obilježja istorijske nauke jeste da na osnovu pređenog puta u prošlosti pokaže put u budućnosti. Ili onaj poznati Ciceronov iskaz da je istorija učiteljica života, ili kako kaže Winston Čerčil, veliki državnik XX vijeka „Što da gledamo u prošlost, to boli gledamo u budućnost“. Nije nama Crnogorcima jača strana ta spoznaja. Mi, kao skorojevići, mislimo da sve počinje od nas, pa preskačemo ono iz prošlosti što nam može biti putokaz. Greške koje smo pravili u prošlosti nikako da nam budu opomena u sadašnjosti. Svijest o pripadni-

Opštег dijela (geografija, istorija, razvoj školstva, duhovnosti, sakralnih objekta i sport) i biografija ličnosti Crmnice. Po obimu je bogato djelo sa 2.300 stranica, 488 fotografija od kojih su 437 fotografija ličnosti i sa 1.336 obrađenih biografija ličnosti. Ovaj složeni i obimni posao na kojem su nam pomogli više od 60 saradnika, završili smo za 12 godina.

Čerčil: „Što dalje gledamo u prošlost, to bolje možemo da predvidimo budućnost“

Svojim naučnim raspravama dokumentovano pokazuju-te da Crna Gora ne postoji odjuče i da je zato potrebno da bacanjem svjetla na prošlost obasjamo i put pred nama. Koliko smo kao društvo svjesni toga?

tvu crnogorskoj naciji ne može se graditi bez stalne, planirane edukacije koja će početi od osnovnog školskog obrazovanja pa dalje do konačnog formiranja ličnosti. Malim, sitnim primjerima, koje mi ne uočavamo i ne uzimamo u obzir, ostvaruju se saznanja o vrijednostima pripadanja nekoj naciјi. Nijesam, naravno, pristalica apsolutizacije i uveličavanja pripadnosti nekoj naciјi, jer bi to bila neka krajnost koja bi bila obilježje nacionalizma. Ali svijest mora postojati, a ona se postepeno i promišljeno gradi i razvija.

Izučavanje ekonomske istorije, kojoj pripadam, dalo je značajne rezultate

„Prosvjetni rad“: Mišljenja ste da istraživanje samo poli-

Branislav Marović rođen je 5. III 1933. u Boljevićima. U službeničkoj porodici na Cetinju proveo je svoje srednjoškolske dane de je završio gimnaziju. Studirao je istorijske naуke na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Prvo zapošljavanje započeo je kao novinar u Radio Titogradu. Poslije nekoliko mjeseci nastavio je novinarski posao u Službi za informacije i dokumentacije Skupštine SR Crne Gore. Bio je rukovodilac Službe za dokumentaciju Skupštine Crne Gore više godina. Završio je specijalizaciju iz oblasti dokumentacije i bibliotekarstva u Parizu 1975. – 1976. godine. Iz ove oblasti napisao je više stručnih priloga koje je podnosio na naučnim skupovima i savjetovanjima, koji su zatim objavljeni u publikacijama sa tih skupova. U Skupštini SR Crne Gore proveo je najveći dio svog radnog vijeka na radnim mjestima savjetnika, višeg savjetnika i sekretara skupštinskih komisija. Kao doktor istorijskih nauka i afimisani naučnik nastavio je da proučava ekonomsku prošlost Crne Gore u Istoriskom institutu Crne Gore, sve do odlaska u penziju. U Društvu istoričara Crne Gore bio je aktivan dvadeset godina. Bio je član Uprave, zatim sekretar i u dva mandata predsjednik Društva istoričara Crne Gore. Bio je član Predsjedništva Saveza istoričara Jugoslavije i član njegove komisije za ekonomsku istoriju i član Odbora za istoriju Crnogorskog akademije nauka i umjetnosti. Kao član redakcija časopisa „Acta historico-economica Yugoslaviae“ i Istoriskih zapisa bio je više godina. Bio je glavni urednik i autor projekta Monografije o Crmnici, urednik zbirnika rada, priređivač i rezenzent knjiga. Bavi se istraživanjem i proučavanjem ekonomskim istorijama, koja mu je uža specijalnost. Naučna istraživanja obavlja je u arhivama i bibliotekama u zemlji (Jugoslaviji) i inostranstvu. Učestvovao je u brojnim naučnim skupovima, domaćim i međunarodnim. Njegova bibliografija obuhvata nešto više od 130 objavljenih naučnih i stručnih radova iz ekonomske i političke istorije Crne Gore. Autor je knjiga Društveno – ekonomski razvoj Crne Gore 1945. – 1953. (1987), Stočarstvo Crne Gore 1860. – 1953. (1998), Privredna komora Crne Gore 1928. – 2000. (2002), Ekonomска istorija Crne Gore, I i II tom (2006, 2008).

Naučna kritika ocijenila je njegovu stvaralaštvo: „Riječ je o djelu koje će imati svoju naučnu ulogu decenijama nakon vremena u kojem je nastalo, a za jednog istoričara i za jedan stvaralački vijek više nije ni potrebna... On je jedan od prvih autora koji je prešao granicu podlovnčenske Crne Gore, odnosno Stare Crne Gore i prikazao ekonomsku prošlost Crne Gore u današnjim granicama.“

tičke, posebno ratne istorije, da-je jednostranu sliku o društvu u prošlosti. Koliko je novija crnogorska istoriografija, preko istraživanja ekonomskih, kulturnih i društvenih tokova, uspjela da prevaziđe ovo ograničenje?

Marović: Naučna istoriografija u Crnoj Gori počinje u pravom smislu tek početkom XX vijeka kada imamo ozbiljnije radove. U prvom periodu do 1945. godine, odnosno do završetka Drugog svjetskog rata, dosta su skromni radovi iz crnogorske istoriografije. Tek u drugoj polovini XX vijeka u periodu vladavine socijalističkog sistema, kada Crna Gora kao jedna od republika federativne države Jugoslavije dobija impozantan broj obrazovanih istoričara i kada se već 1948. godine osniva Istoriski institut Crne Gore i Društvo istoričara Crne Gore, počinje organizovano da se radi na proučavanju naše prošlosti. Može se reći da smo u istorijskoj nauci, uzimajući u obzir objavljena brojna i vrijedna istoriografska djela postigli najveće rezultate u poređenju sa drugim naukama. Osim političke i ratne istorije kojima je dat primat, ne toliko direktivom tadašnje vlasti, već potrebom da se akcenat stavi na proučavanje onih disciplina istorijske nauke koje su neposredno vezana za događaje koji su se odigrali u skorijoj prošlosti s jedne strane i na one istorijske teme koje su bile osnova za učvršćivanje i razvoj vladajućeg društvenog sistema s druge strane. Izučavanje ekonomske istorije, kojoj pripadam, dalje je značajne rezultate. Posebne monografije objavljene su pojedinim ekonomskim pitanjima autora M. Đurovića, Ž. Bulajića, S. Medenice, D. Vučkovića, Đ. Pejovića i drugih bili su osnova za dalja naučna proučavanja i razvoj ekonomske istorije. Upravo zahvaljujući tom stepenu razvoja te nauke mogao sam napisati sintetičku ekonomsku istoriju Crne Gore od najstarijih vremena do početka XXI vijeka. Tako je ova disciplina istorijske nauke u odnosu na razvoj ostalih grana istorijske nauke zauzela skoro ravнопravno mjesto.

Imao sam osećanje posebnog zadovoljstva kada sam našao na jako emocionalan tekst Vitni Voren koji na jedan pošten i naučan način tumači crnogorsko pitanje

„Prosvjetni rad“: G. Maroviću, priredili ste knjigu vršnog intelektualca i poznavaoča crnogorskog pitanja Amerikanca Vitnija Voren, „Crna Gora – Zločin Mirovne konferencije“ iz 1922.

godine. Njen prevod je odigrao vidnu ulogu u obnovi crnogorske državne i nacionalne nezavisnosti. Na koji način ste doživjeli ovu studiju autora koji je bio, kada ste zapisali, „daleko od Crne Gore, ali koji je svojom dušom i intelektom bio blizu uz nju“?

Marović: Istraživaču koji uživa u svom poslu posebnu ne „poslasticu“ kada nađe na neki tekst koji je za njega veoma interesantan i koji predstavlja značajan dokaz o pitanju, temu koju istražuje. Tekst knjige Vitni Voren, poznatog arhitekte iz Njujorka – „Crna Gora – zločin mirovne konferencije“, kada sam je našao u rafovima Centralne narodne biblioteke „Đurđe Crnojević“ na Cetinju u prevodu Bosilje Radovanović iz 1946. godine, prekucan pišćicom mašinom i to jedan dio na latincu, a drugi dio na cirilici i pohranjen između dva tvrdi omotača izazvao je kod mene osećanje posebnog zadovoljstva, jer sam našao na jedan jako emocionalan tekst jednog stranca, i na jedan pošten i način pristup tumačenja crnogorskog pitanja. U predvečerju crnogorskog referendumu o nezavisnoj državi 2006. godine knjiga jednog stranca, Amerikanca, koji nije sa balkanskog prostora ni pripadnik nekog naroda, ali koji je dobro upućen ne samo u crnogorsko-srpske već i u šire evropske političke prilike nakon završetka Prvog svjetskog rata, značilo je mnogo za po-kretanje referendumskog pitanja i buđenja svijesti jednog dijela crnogorskog naroda o svojoj državi. Promocije ove knjige u gradovima Crne Gore, pobudile su veliko interesovanje građana tih gradova za vrijeme u kojem je država Crna Gora kao saveznica Antante u Prvom svjetskom ratu izgubila stolicu na Mirovnoj konferenciji u Versaju 1919. godine i kako je na Podgoričkoj Skupštini 1918. godini izgubila svoju državnost. Opstrukciju Crnoj Gori da učestvuje na Mirovnoj konferenciji u Parizu de se rešavala njena sudsibina, obavila je srpskanska vlada predvođena Nikolom Pašićem i izdašno pomognuta Francuskom.

Veliki vizionar Vitni Voren, kakve mogu biti arhitekte koji su izuzetni modelari jednog budućeg svijeta, uočio je tu istorijsku nepravdu, i svojim racionalnim, neutralnim, dokumentovanim i poštenim stavom pobunio se protiv zakulisne i javne politike vođene protiv Crne Gore i interesa njenog naroda, ali istovremeno i video dalje i kazao da će: „Crna Gora nastaviti da se bori dok ne izbori svoj povratak, pa makar to trajalo čitav vijek“. Danas smo svjedoci ostvarenja

te vizije ovog Amerikanca i to prije isteka od jednog vijeka.

Ova knjiga tako snažno podstiče naša osećanje, jer govori o domovini, a domovina je dio nas. Zato ću se poslužiti riječima rimskog filozofa Seneca koji je rekao: „Niko ne voli otadžbinu zato što je velika, već zato što je njegova“. Crna Gora je naša domovina i zato je volimo, a voljeti sebe ne znači mrzjeti drugoga.

Poznato je u istoriji da je teže održati državu nego je stvoriti

„Prosvjetni rad“: Vitni Voren na kraju predgovora svoje knjige ističe: „Crna Gora se mora obnoviti!“ Da li je proces njene nacionalne, državne i svake druge obnove danas, poslike čitavog jednog vijeka, konačno i u potpunosti realizovan?

Marović: Poznato je u istoriji da je teže održati državu nego je stvoriti. Mi smo obnovili državnost naše zemlje i podigli svijest građana o pripadnosti crnogorskoj naciјi, nešto poboljšali ekonomski život stanovnika upoređujući ga sa stanjem nekih susjednih država. Ali kao što Vi pitanjem sugerirate realizacija tog procesa teče, jer je to sam po sebi duži period kojem je potrebno vrijeme da bi donio pozitivne rezultate. Ipak, postavlja se pitanje da li smo u ovom prošlom devetogodišnjem periodu mogli više postići na jačanju institucija države? Mislim da se moglo više učiniti na snaženju nacionalnih institucija koje su stubovi na kojima ona počiva. Kad te institucije ojačamo kadrovski i finansijski i kada podignemo nacionalni svijest kakav je bila recimo do 90-tih godina XX vijeka, kada smo se nacionalno izjašnjavali kao Crnogorci u vrlo visokom percentu i kad nije bilo političkih Srbija kao sada i kada podignemo životni standard građana, i kada oni pred zakonom budu jednaki, onda možemo reći da je postignut cilj naše obnovljene državnosti.

Srbijanska zvanična politika nastojala da intrigama i lažima prikaže kralja Nikolu i crnogorsku vladu kao izdajnike saveznika u Prvom svjetskom ratu

„Prosvjetni rad“: Bavili ste se mnogim aspektima nepravednog i zločinčakog nestanka crnogorske države 1918. godine. Kakvu je ulogu u ovom kontekstu imala perfidna prevara velikopranske propagande o tobožnjem izdajničkom „tajnom ugovoru“ između Crne Gore i Austro-Ugarske?

Marović: Između dva bratska najблиža naroda crnogorskog i srpskog bilo je u našoj prošlosti problema koji su bili plod gledanja i interesa zvanične srpske politike koja je dolazila od onih nacionalističkih velikosrpskih snaga. Period stvaranja državne zajednice južnoslovenskih naroda narčito u toku Prvog svjetskog rata i neposredno po njegovom završetku ispunjen je jednom takvom politikom u kojem srpska strana nije bila sredstva za ostvarenje svojih ciljeva. Ukačaju ovom prilikom na jedan takav eklatantan primjer kada je srpska zvanična politika koju su predstavljali poznati političari i državnici Nikola Pašić i Milenko Vesnić nastojala da intrigama i lažima prikaže kralja Nikolu I Petrovića i crnogorsku vladu kao izdajnike saveznika u Prvom svjetskom ratu koji je navodno Austro-Ugarskoj pudio sklapanje mira. Ova izmišljena optužba bila je povezana sa jednim falsifikatom „Tajnim ugovorom austrijsko-crnogorskim“ iz 1907. godine, objavljen 1912. godine, čiji je autor bio dr Radovan Tunguz Perović Nevesinjski. U našoj istoriografiji razjašnjeno je i naučno dokazano da je to običan falsifikat. Međutim, srpska vlast je preko pamfletske literature, preko izjava njenih čelnika i drugih uticajnih ljudi iz politike nalazila „dokaze“ da bi stalno optuživala kralja Nikolu i crnogorsku vladu da su već 1907. godine sklopili neke „tajne aranžmane“ s Austrijom. Kampanja protiv kralja Nikole vođena je i preko srpskih diplomata i Crnogoraca Janka Spasojevića, Andrije Radovića, Svetozara Tomića i drugih koji su se nalazili u Pašićevu službi.

Uočavajući da bezbrojne laži i obmane upućene kralju Nikoli i njegovoj Vladi uspijevaju u realizaciji projekta pretvaranja Crne Gore u region Srbije, Vitni Voren je izrazio svoje negodovanje principijelnim stavom „Ako dopustimo da balkanska laž prode kao istina, potkopaćemo temelje naše slobode“.

Apsolutna dominacija države Crnogorskom pravoslavnom crkvom postojala je i u sferi imovinskih odnosa

„Prosvjetni rad“: Čini se da ste pravi naučni istraživač kojemu se može postaviti pitanje o sudbini crnogorske pravoslavne crkvene svojine koja je nekada pripadala crnogorskoj državi, a danas njome gazduje crkva čije je sjedište van naše zemlje?

Marović: Počeću sa nekim opštim karakteristikama ustrojstva Pravoslavne crkve/Crnogorske crkve u Crnoj Gori. Kao što je poznato Crna Gora je odlukom crnogorskog Senata 7. III 1852. godine proglašena Knjaževinom. Prema tome, razdvojena je svjetovna vlast od duhovne, koje su do tada bile skoncentrisane u ličnosti cetinjskog mitropolita. Dakle, državom je upravljao knjaz, a Crnogorskom crkvom mitropolit. Važno je istaći da je crnogorska vlast bila mitropolita. Poslije 1878. godine Pravoslavna crkva/Crnogorska crkva bila je ne samo državna religija već i državna institucija. To nije samo bila crnogorska posebnost već su to bili uobičajeni odnosi za sve zemlje de je pravoslavlje državna religija, (Rusija, Grčka, Srbija, Rumunija). Poglavar Pravoslavne crkve/Crnogorske crkve imao je duhovnu jurisdikciju koja se podudarala s granicama države. Apsolutna dominacija države Crnogorskom pravoslavnom crkvom postojala je i u sferi imovinskih odnosa. Treba istaći da Crnogorska crkva kao vjerska institucija nije bila nosilac imovinskih poz-

va, već su to pravo imale parohijske crkve i manastiri. Opštih imovinskih zakonikom iz 1888. god. čiji je tvorac Valtazar Bogišić, pravno je utvrđeno da vlasnici imovine mogu biti pravoslavne crkve, manastiri i druge crkvene ustanove kojima to svojstvo priznaju crkvena pravila i crkvena vlast. Ovom zakonskom normom đaje je utvrđeno da se nepokretna dobra pravoslavnih crkava i manastira ne mogu prodavati niti ustupiti bez odobrenja državne vlasti. I u Ustavu pravoslavnih konzistorija u Knjaževini Crnoj Gori iz 1904. godine crkve su, a ne mitropolija kojoj one pripadaju, ostale nosilac imovinskih prava, i utvrđeno je takođe da se nepokretna dobra ne mogu prodavati.

Pravoslavne crkve i manastiri raspalagali su 1897. godine sa velikim zemljinskim poséđima. Tako su manastiri imali 4.000 rala oranica i 3.000 kosa livade, ili 2,23% ukupnog broja rala oranice, odnosno 2,09% od ukupnih kosa livade, dok su pojedine saborne crkve imale i po nekoliko stotina rala oranica. Manastir Ostrog je darovnicom Knjaza Nikole uvećao svoj poséd za 160 rala u Nikšićkom polju.

Crnogorska pravoslavna crkva 1910. godine imala je 266 crkava i 15 manastira. U periodu od 1860. do 1910. u Knjaževini Crnoj Gori izgrađene su 163 crkve, a obnovljene 112, podignuta su dva manastira i obnovljeno 12. U periodu 1920-1941. godine na području pod duhovnom jurisdikcijom Crnogorsko-primorske mitropolije, dakle na prostoru Crne Gore, izgrađene su tri crkve, a restaurirana dva sakralna objekta.

To su istorijske činjenice koje se ne smiju ignorisati. Ipak i pored navedenih zakonskih i crkvenih normi čija suština i danas nije izmijenjena, izgleda da smo svjedoci, kako javljaju mediji, da je jedna opštinska služba za nekretnine u nedavnoj prošlosti, prekršila to pravo i upisala kao vlasništvo svojine jednog od najznačajnijih manastira u Crnoj Gori na Mitropoliju Crnogorsko-primorsku Srpske pravoslavne crkve.

Crnogorski komunisti kao da su se bojali tog prefiksa crnogorskog

„Prosvjetni rad“: Pripremate knjigu o odnosu crnogorskih komunista prema crnogorskom nacionalnom pitanju. Možete li nam otkriti neke zanimljivosti iz ove Vaše najnovije stvaralačke laboratorije? Nesumnjivo, ova tema ima i svoje savremene posljedice, zar ne?

Marović: U socijalističkom društvenom sistemu u periodu od skoro pola vijeka Crna Gora je imala sve atribute države, a crnogorska nacija priznata sa svim obilježjima jedne nacije. Hoću reći da su država i nacija imali od komunista treptan koji je bio pri samom vrhu njihovog političkog interesovanja. Odnos komunista Crne Gore prema svojoj naciji ipak je opterećivao internacionalizam koji je kod njih bio više izražen nego kod komunista u drugim republikama federalativne države i izazivao stalni oprez da ih ne optuže za sektašenje i nacionalizam. To je jedna od karakteristika koja je posebno bila prisutna kod crnogorskih komunista. Ima više primjera de su crnogorski komunisti sa osobitom pažnjom da ih neko ne „prozove“ nacionalistima, neodlučno dvoumeći se davali imena nekim našim nacionalnim institucijama, koje su osnivali kao istorijski instituti Crne Gore i Crnogorskog akademiju nauka i umjetnosti. Kao da su se bojali tog prefiksa crnogorskog, pa je on mališim ostao samo kod CANU i Crnogorskog narodnog poz-

rišta. I tada kada su se odlučili za naziv jedne od tih institucija pitali su Josipa Broza Tita.

Zajednički timski rad u Crnoj Gori nema mnogo sreće

„Prosvjetni rad“: Dali ste neprocjenjiv naučni doprinos za svaku iole ozbiljniju crnogorsku leksikografsku i enciklopedijsku publikaciju. Zašto po Vama još uvijek nemamo svoju nacionalnu, crnogorsku enciklopediju? Da li ste mišljenja da u ovu svrhu treba organizovati djelatnost i rad Leksikografskog zavoda kao posebne naučno-istraživačko-izdavačke institucije?

Marović: Kako kaže naš narod, „Da je sreća već bi imali svoju enciklopediju“. Sreća ne dolazi sama od sebe. Ona se stvara. Mi nemamo tu naviku da zajedničkim snagama tu sreću ostvarimo. Poznato je da zajednički timski rad u Crnoj Gori nema mnogo sreće. Zašto? Pa lako je na to odgovoriti. Naš mentalitet stvaran vjejkovima, opterećen je nadgornjavanjem, zavisu, ne trpi, dakle, da neko više zna od mene. To isticanje sebe upravo dolazi od naše inferiornosti koja sputava naš zajednički rad. U nauci bez timskog rada teško je napraviti veći uspjeh, posebno u egzaktnim naukama. U ovom konkretnom slučaju imali smo tri pokušaja organizovanja pisanja jednog značajnog nacionalnog djela kakvo je enciklopedija. Prvi pokušaj Leksikografskog zavoda Crne Gore, koji je ubrzo rasformiran, nije uspio. Druga dva koji su trebali obaviti dvije akademije nauka i umjetnosti CANU i DANU takođe je propao. Izgleda da u ovim pokušajima nijesmo imali dovoljno snage da prevaziđemo naše određene mentalitetne slabosti, a izgleda i političke uticaje koje su se ispoljile u sastavljanju alfabetara, u izboru samo akademika za urednike pojedinih enciklopedijskih oblasti, a ne i onih specijalista koji se direktno bave ili su se bavili tom određenom oblastu. U ovom poslu vidim i nedovoljnu odlučnost Vlade Crne Gore da se energetično umiješa u taj posao i usmjeri ga u onom pravcu koji će donijeti rezultate. Enciklopedija jedne države mora biti zasnovana na osnovama savremenih dostignuća nauke. Ona je trebala da ispravi sva ona nenučna i pogrešna tumačenja naše istorije, kulture, umjetnosti, crkve, ekonomije sa kojom su nas plašili da ne možemo sami sebe izdržavati i da kao samostalna država ne možemo opstati.

Udžbenici istorije uspješno prate trend razvoja istorijske nauke

„Prosvjetni rad“: Kao autor, recenzent i promotor, učesnik ste mnogih naučnih i izdavačkih projekata. Koliko su njihovi rezultati utkani u udžbeniku i drugu literaturu neophodnu za sve nivoje našeg obrazovnog sistema?

Marović: Istorija nauka, a kod nas u Crnoj Gori posebno, što sam već naglasio u odgovoru na Vaše pitanje, snažno se razvila ne zapostavljajući ni jednu svoju disciplinu. Kada tako jedna nauka zakorači i ostvari određene rezultate onda je to velika pomoć za pisanje udžbenika istorije za naše obrazovanje od osnovnog do visokog. Koliko su autori tih udžbenika koristili ta nova saznanja nauke, i kako su ih tumačili nemam dovoljno informacija jer sam već duže godina u mirovini. Sudeći po onome što čitam, reklo bi se da udžbenici istorije uspješno prate trend razvoja istorijske nauke.

Razgovara:
Goran Sekulović

IZ ŠKOLSKE PRAKSE: Jutarnji sastanak

DRUŽENJE I BOLJE UPOZNAVANJE

Riječ je o novoj radnoj aktivnosti kojom započinju svaki radni dan. Novo jutro nosi novu temu. Oblasti su različite, od porodice, preko drugarstva, higijene, slobodnih aktivnosti, pa sve do maštanja, snova, idealu, ali i nekih ozbiljnih poslova kojima se bave „odrasli i odvažni“ ljudi

SVAKO OKUPLJANJE NOSI NOVU TEMU: Nova aktivnost

Piše: Goran Drobnjak,
učitelj la odjeljenja,
OŠ „Ilija Kišić“, Zelenika

Svaka je profesija, na svoj način, teška i zahtjevana. Nosi odgovornost, traži odricanje, zahtijeva strpljenje i umještost u poslu. Među njima se ističu prosvetarska zanimanja, ona koja za „maternalij“ koriste nešto najčistije, najoštetljivije – dečcu. Među tim prosvetarskim zanimanjima, neka se posebno izdvaja učiteljski poziv. To su one najoštetljivije godine života svakog mladog čovjeka kada uplovjavaju u novu, njima potpuno stranu i nepoznatu stazu koja se obrazovanje zove.

Svaka generacija daka je različita i s obzirom na to, pristupa im se na način koji je za njih naprimjereni. Kada se prištem svoje prve generacije ovde, u Zelenici, prva asocijacija mi je „Odjeljenjski parlament“. Pune tri godine, koliko sam ih vodio kao odjeljenjski starješina, organizovali smo dva puta mjesечно „Odjeljenjski parlament“. To je bio tim od šest članova koji su brinuli o uređenju svoje učionice, pomoći pojedinim učenicima u radu, poštovanju školskih pravila... Sljedeću generaciju (sadašnji šestaci, koje vodih punih pet godina) krasio je entuzijazam, optimizam, kreativnost i želja za predstavljanjem okruženja u kojem žive i obitavaju. Prva asocijacija na njih su im svečanosti i manifestacije. Sa ogromnom količinom energije i djetinjeg žara su se priključili u svijetu da imaju tu čarobnu moć, šta najviše vole, koliko je važno ići u školu, šta donosi drugarstvo... Kroz ovaj vid razgovora oni uče da slušaju jedni druge, razmjenjuju iskustva i uče jedni od drugih, raduju se jedni drugima, a što je najvažnije učim ih da se međusobno poštuju i uvažavaju tuđe stavove. Nekada to traje petnaestak minuta, a ponekad i skoro čitav pričas. Sve zavisi od teme, od njihove inspiracije da nešto kažu, od raspoloženja... Pokad se zapričaju, skrenu se na teme. Pustim ih malo, neka se druže, upoznaju, zblize. Onda, tihim tonom, upozorim ih i znalački „vratim“ na pravi kološek, na temu koja je toga jutra. Čovjek ne može da povjeruje koliko se o njima može saznati kroz ovakav vid aktivnosti, naravno sve u uz veliku umještost, organizovanost, strpljenje i mudro vođenje kako bi svu došli do izražaja onoliko koliko treba. Lijepo je biti u toj grupi mladih ljudi. Slobodno kažem ljudi, jer su po stavu i iskrenom razmišljanju veći ljudi od mnogih odraslih. Osetite se blagoslovom jer vam je data čast da ih baš vi usmjeravate na put poštenja, pravde, tolerancije, svega dobrog čime se čovjek treba ponositi. Određenim danima u sedmici naš „sastanak“ realizujemo u saradnji sa vaspitačicom.

Podjela zaduženja

Tek nakon tog našeg malog „rituala“ krećemo sa novim radnim obavezama koje nas čekaju tokom tog dana. Ali, prije toga, slijedi spremanje jaštuka u ormar i vraćanje tepiha na mjesto predviđeno za to. I, opet, bez ljunje, bez svade. Već se zna čiji je koji posao i ko je za šta zadužen po tom pitanju. U tim trenucima, stojim pored prozora i posmatram kako udrženim snagama mališani pospremaju radni pristor i odlaze do svojih klupa kako bi nastavili sa sljedećem radnom aktivnošću. Dokle ćemo sprovoditi ovaj naš lijepi običaj druženja, boljeg upoznavanja? Pa, sve dok imamo elana, inspiracije i želje za tim. Posljednje sedmice prvog polugodišta smo jaštuke „poslali“ kućama na čišćenje i pranje kako bi u narednom polugodištu bili mirišljavi i „spremni“ za nove teme i povode kojih će sigurno dosta biti. Jer i prvobitni cilj je da se daci što bolje upoznaju i ujedine. Ova aktivnost mi je u tome već dosta pomogla, a nadam se da će to „ostvariti“ i naredne četiri godine mog rada sa ovom generacijom u čiji sjan kvalitet nimalo ne sumnjam.

BUDUĆI DOKTORI, ADVOKATI, PROFESORI, GLUMCI, INŽINJERI, PREDUZETNICI...

Šedeti ispravljene kičme na neudobnoj drvenoj stolici, držati lagano a opet dovoljno čvrsto olovku, slušati neprekidno 40–ak minuta „govor i predavanje“ učitelja, sklapati nova poznanstva, usvajati pravila koja se moraju poštovati, sticati prva znanja o slovima i brojevima... nije nimalo lako za malene šestogodišnje glave željne igre i zabave. Koliko će se i kako prilagoditi novim obavezama, u velikoj mjeri zavisi upravo od učitelja, čovjeka koji nesebično prilazi svom poslu i čiji je osnovni cilj da što bolje pripremi svoje dake za kasnije školovanje. Oni su budući doktori, advokati, profesori, glumci, inžinjeri, preduzetnici... Ponos su svojih učitelja, ali i odgovornost jer ih treba usmjeriti i prepoznati u njima taj „dar“, tu „žicu“ (već od malena) koja će odrediti njihovu budućnost. Posvećenost, energija, kreativnost, znanje, iskustvo, optimizam, a prije svega, ljubav prema pozivu i deci uopšte, učitelju daje snage i podstrek da svaki poslovni izazov i prekup sa lakoćom pređe i nastavi sa svojom misijom. To daci prepoznaju i višestruko vraćaju svojom harizmom, šarmom, duhovitošću, znanjem i, naravno, ljubavlju.

Povodom smrti istaknutog reditelja Televizije Crne Gore Huseina Bata Dukaja u KIC-u „Budo Tomović“ u Podgorici održana komemoracija

PREGALAC PO KOJEM SE PREPOZNAJE JAVNI SERVIS

Rade Vojvodić, generalni direktor RTCG: U Dukajevim ostvarenjima naša televizija je osamdesetih godina prošlog vijeka, u ondašnjoj velikoj Jugoslaviji, doživjela najviše profesionalne uzlete i priznanja. Ostalo je i danas za priču da su se, u to vrijeme, kolege iz ostalih centara raspitivale da li će na TV festival doći Bato Dukaj i Dragan Radulović, jer su znali da će u tom slučaju nagrada otići u Televiziju Titograd

Povodom smrti istaknutog reditelja Huseina Bata Dukaja, koji je svoj radni vijek vezao za Televiziju Crne Gore, u Kulturno-informativnom centru „Budo Tomović“ u Podgorici održana je komemoracija na kojoj su se od njega oprostili najbliži prijatelji i kolege.

Generalni direktor RTCG Rade Vojvodić istakao je da će se „naša kuća prepoznavati po Dukajevom imenu i nakon njegovog zemnog trajanja“.

„S osećajem velikog profesionalnog i nadasve ljudskog gubitka danas se opravštamo od Huseina Bata Dukaja, jednog od onih zaređenika rediteljskog poziva i pregalaca po čijem će se imenu, i nakon njihovog zemnog trajanja, prepoznavati naša kuća – Radio i Televizija Crne Gore“, naveo je on. „Bato je bio čovjek talenta i vrline, a takvima je sudsibna da prerano odu, isto kao što im je i predodređeno da za sobom ostave neizbrisiv trag djetom i časnim odnosom prema kolegama i životnim izazovima u kojima nije bilo lako istrajati. Sve nas je fascinirao i inspirisao predanim

odnosom prema rediteljskom poslu i lakoćom kojom je stvarao. Bato je prvi diplomirani reditelj u RTCG, ali je bio i antipod uvrjeđenoj slici tog zvanja – umjesto namrođen i strogi, on je bio veđar i nasmijan, ali i beskomisno profesionalan.“

Ostavština za budućnost i nauk mladim kolegama

Prema Vojvodićevim riječima, Dukaj je svojim vrlinama od prvog dana pljenio kolege i saradnike.

„Svi su prepoznali i privatili njegovu jednostavnost i smisao za kolektivni rad. To mu je i omogućilo da kontinuirano napreduje i ostvaruje zavidne rezultate u umjetničkom, dječjem i dokumentarnom programu. U Dukajevim ostvarenjima naša televizija je osamdesetih godina prošlog vijeka, u ondašnjoj velikoj Jugoslaviji, doživjela najviše profesionalne uzlete i priznanja. Ostalo je i danas za priču da su se, u to vrijeme, kolege iz ostalih centara raspitivale da li će na TV festival doći Bato Dukaj i Dragan Radulović, jer su znali da će u tom slu-

čaju nagrada otići u Televiziju Titograd. Bato ćemo pamtiti ne samo po emisijama koje predstavljaju ostavštinu za budućnost i nauk mladim kolegama, nego i po brojnim festivalima koje je osnivao i u doslovnom smislu bio njihov dobar duh“, kazao je on.

Svima će nedostajati Batov optimizam

Vojvodić je naglasio da je Dukaj imao svojevrsnu disciplinu i odnos prema radu kojim je podsticao kreativnost i u sopstvenom okruženju, a brojne generacije mališana odrastale su uz njegove emisije „koje će i ubuduce biti vrelo nadahnuća narštajima koji dolaze“.

„Zato se ne može reći da je umro onaj koji traje u sopstvenom djelu. Nije to samo puka riječ utjehe porodici i bližnjima, već sušta istina koja nas podseća da čovjek za života djelom obezbjeđuje život i nakon sopstvene smrti. Bato je to upravo pošlo za rukom. Ostvarenjima će svjedočiti čovjekoljublje i kosmopolitizam u kulturnom nasljeđu, ali i u uspomenama onih koji su ga poznavali. A

JEDNOSTAVNOST I SMISAO ZA KOLEKTIVNI RAD: Husein Bato Dukaj

poznavati takvog čovjeka, ne zato što je ovo posljednje slovo o njemu, bila je privilegija. Zato će svima nama nedostajati Batov optimizam i

topla riječ, njegov entuzijazam i posvećenost profesiji. Uz veliku žalost koju je izazvao Batov prerani odlazak, porodici neka budu na po-

nos vrijednosti i vrline kojima je bio ispunjen njegov život“, zaključio je on.

N. N.

10

Prosvjetni rad

MAJ
2015

BROJ
35

Desetogodišnjica od smrti Dragana Radulovića

ZIDAO JE KUĆU ZA SVU ĐECU

Pjesnik je neka vrsta suncokreta i stalno traga za svjetlošću... osluškujem... pratim, naslućujem, uvijek nešto domaštavam... – riječi su Dragana Radulovića

Objavljujemo ponovo tekst Huseina Bata Dukaja specijalno napisan za „Prosvjetni rad“ (Br. 5–6, april–maj, 2012) povodom desetogodišnjice smrti Dragana Radulovića

Piše: Husein – Bato Dukaj

One godine navršava se deset godina od smrti Dragana Radulovića, velikog prijatelja dece i odraslih. Pjesnik, urednik i TV autor, slikar i humanista. Njegova prerana smrt – umro je u 51. godini – rastužila je porodicu, brojne saradnike, braču pjesnike, a posebno đecu iz svih krajeva zemlje. Dragan Radulović je bio čarobnjak i maštar, čudesni pjesnik i stvaralač, davnji ali i vječiti dječak zaokupljen svijetom detinjstva, igre, ljepote i dobrote. Njegov veliki drugar, pjesnik Mošo Odalović zapisaо je: „Postoji jedna reč od starijske pozlate: mnogosvećnjak. Njome je 1. maja 1951. godine ognut Dragan Radulović, i nikome nije tako dobro pristajala. U svim svojim službama – pjesničkoj, slikarskoj,

novinarskoj – imao je mrave za pomčnike sebi.

Mravinjak u levom dlanu, Pčelinjak u desnojести, Dva dana u jednom danu Sviđani mu blagovesti!

Igra je ozbiljna stvar

Grabeći od života, zidao je kucu za svu đecu: građevinu od pravične mjere i trajnije radosti. Čineći drugima radost, gasio je sopstveno žitje... Gospode preblagi, kako se jedna Draganova bezazlena strofa, koju znaju sva djeca ovog jezika, pretočila u epitaf:

Imam kuću nemoguću, U njoj ložim led u peći, Smrkne joj se pri svanaču, Nemoj ovo nikom reći!

NERAZVOJNI STVARALAČKI TANDEM: Dragan Radulović i Bato Dukaj

Književnik Vuk Cerović piše:

„Malo je više pjesnika koji su se s toliko ljubavlju i žara predavali dećetu, kao što je to u svojim pjesmama, u svojim televizijskim emisijama i na svojim slikama činio Dragan. Đecu grije topilina njegovih stihova. Blage, jednostavne, prisne su nam Draganove slike, na kojima ružne stvari, polomljene igračke, predmeti s otpada, oživljene kao čarobnim štapicem sijaju novom, neočekivanom toplinom. Iz svega što je Dragan radio uvijek će sijati njegova dobra duša, njegov vedri duh i briga za male lude koji imaju velike probleme...“

Jednom davno novinar đečijeg lista je zapisao:

„U lepršavim stihovima punim sunca i mirisa mora, raspjevanih vjetra sa crnogorskih planina i kristalnih pahuljica snijega, punih nekih zanimljivih i smiješnih pitalica o devojčicama i đečacima, o igračkama i crtankama, o pjesnicima i pjesnicima, o ljubavi i malim varnicama u devojčicinim ili lutkinim očima, svako će od nas naci po jedno parče našeg ljetovanja, po jedan list našeg spomenara, po jednu nezaboravnu uspomenu iz djetinjstva...“

Djeca koju želje muče, I studenih vjetra mota, To su djeca što nas uče Da su veća od života.

Apel na savjest odraslih

Dragan Radulović je pisao, snimao i slikao iz istinske potrebe i stvaralačkog zadovoljstva. Uvijek je pokusavao da podseti male i velike kako život i okruženje đece nije uvijek ružičasto i iskićeno, nakinduren, već često veoma surovo. Sav je njegov rad u neku ruku apel na savjest odraslih ne bi li se više sluha i volje prihvatali i prigrili svijet malenih.

U „Prosvjetnom radu“ 1997. godine je zapisano: „Dijete je čovjek važan, pa odrasli svijete budi jednom dijete...“

SRUŠENO GNIEZDO, ŠETAN ZVUK VIOLINE

Mnoga đeca iz domova, napuštena đeca u trenucima rastanka, osećala su se kao da ih ponovo ostavljaju tek pristigli roditelji, a Draganova ekipa kao da napušta tek usvojenu đecu. Dragan je jedini znao da opise te trenutke, kroz stih, kroz pjesmu. Takvi trenuci često su ličili na srusušeno gniezdo, na goluždravog ptica, na šetan zvuk violine. Tokom više od dvije decenije rada na televiziji takvih susreta bilo je mnogo, od Bijele do Subotice, od Kotora do Podgorice, od Beograda do Sarajeva. Tako su nastale brojne emisije o đeci bez roditelja, bez srećnog detinjstva, o ostavljenoj, nezbrinutoj i hendiķepiranoj đeci, o glušenjem ođeci, o malim delinkventima, o hrabroj đeci koja su pokušala da nadoknade nepravde prirode i ljudi. Sami su rasli. Velike nevolje malog Borisa, Tri sestre, Koljevka, Kroz koprive Olivere Koprivice, Tišina koja govorila, Čarolija tišine, Šaputanje vremena, Gorki slatkiši, Zamagljena jutra, Nadina nuda, Mali život, i desetine drugih emisija posvećeno je đeci iz domova, koja nijesu imala sreće da rastu u toplim domovima, pored svojih roditelja, da imaju bezbržna detinjstva, da uče u školi kao ostala đeca, da imaju živote kao mnogi njihovi vršnjaci širom zemlje i planete.

U nastavku, veliki pjesnik je rekao: „Po vokaciji sam prije svega pjesnik, s tim osjetljivim, treptavim epitetom đečji – radoznašću, nekim finim nemirom za igru koja je traganje. Katkad sivu i dosadnu svakodnevnicu oplemenim preko poezije, televizijom, slikama – preko tih zanimljivih i tajnovitih staza. A pjesnik je neka vrsta sunčokreta i stalno traga za svjetlošću... osluškujem... pratim, naslućujem, uvijek nešto domaštavam...“ rječi su Dragana Radulovića.

„Iz igre nastaju moji stihovi, moje sličice i TV emisije. Igra je, možda mnogi i ne znaju – vrlo ozbiljna stvar. Treba biti dovoljno pažljiv i osetljiv pa se popeti na đečiji nivo... Ja sam to pokušavao godinama, a sudeći po tome koliko sam drag malenim drugarima, po tome što su mi oni sve šapnuli, možda sam donekle i uspio – makar da im se približim, a i to je nešto...“ znao je često da kaže veliki pjesnik i humanista.

Đeca su Draganu pričala najveće tajne, otvarala dnevnike i spo-

menare, čitala nikad poslata pisma, otkrivala njemu i oku kamere najtanjanija osećanja. Nevena, Mira, Ljilja, Boris, Fatan, Stefan, Ljubičica, Nada, Marko, Tihomir i još stotine drugih mališana, đečaka i đevojčica, prihvatali su njegovu malu TV ekipo kao svoje najbliže. Mnogi sastanci sa tom đecom bili su tužni, često praćeni suzama.

Dragan je snimio stotine emisija o srećnoj đeci, o talentovanoj đeci, o uspešnim muzičarima, plesačima, botaničarima, matematičarima, malim poetama, glumcima, o đeci kojoj je predskazao sjajnu profesionalnu karijeru. Danas su mnogi njegovi junaci uspešni umjetnici, naučnici, sportisti, političari... Pored brojnih TV emisija svih žanrova, Dragan je napisao hiljade pjesama koje su sačuvane u više zbirki poezije. Tu su i njegove čudesne reljefne slike, fotografije i drugi predmeti koje je napravio. Bio je svestrani umjetnik i veliki humanista koga će pamtitи još mnoge generacije.

MISAONA I KRITIČKA JASNOĆA: Detalj sa omaža

Na Univerzitetu „Donja Gorica“ u Podgorici obilježeno je 20 godina od smrti Milovana Đilasa, „jednog od najvećih intelektualnih izdanaka crnogorskog naroda“, kako je to u svom uvodnom obraćanju ocijenio rektor Univerziteta, prof. dr Veselin Vukotić.

On je istakao da je duhovno utemeljenje UDG-a do sada bilo oslonjeno na Njegoša i dinastiju Crnojevića, „a sada im se pridružuju slobodarske ideje Milovana Đilasa.“

„Đilas je počeo kao revolucionar, živio kao disident, a biće upamćen kao pobunjenik. Stav pobunjenika je-

ste da ako želimo da mijenjamo društvo moramo mijenjati pojedinca, odnosno moramo mijenjati sebe i svoju svijest“, rekao je Vukotić i predložio da da se 20. april na Univerzitetu Donja Gorica proglaši Danom pobunjenika, danom posvećenim Milovanu Đilasu, a kroz njega i svim pobunjenicima koji iškonski njeguju ideju potrebe unutrašnjeg preobražaja čovjeka“.

Darovitost raskošne misli i ideje

Govoreći na temu „Liberalni idealni Milovana Đilasa“, prof. dr Čedomir Čupić,

redovni profesor Fakulteta političkih nauka u Beogradu, naglasio je da „ovaj naš istinski revolucionar i liberalni misilac nije priznat samo na lokalnom ili državnom nivou, već je ostavio duboki trag i u očima čitavog svijeta, o čemu svjedoči više od tri miliona štampanih primjeraka njegovih knjiga širom planete“.

„Đilas je imao darovitost raskošne misli i ideje, a poetičnost i jasnoću s kojom ih saopštava“, naglasio je on. „Niče je zapisao ‘jasnoća koja vrijeda‘. Tu jasnoću mu najbliže okruženje nije oprostilo. U početku je to bilo korisno, podržavali su

Na Univerzitetu „Donja Gorica“ u Podgorici obilježeno 20 godina od smrti Milovana Đilasa

JEDAN OD NAJVEĆIH INTELEKTUALNIH IZDANAKA CRNOGORSKOG NARODA

Prof. dr Veselin Vukotić, rektor UDG: Đilas je počeo kao revolucionar, živio kao disident, a biće upamćen kao pobunjenik. Stav pobunjenika jeste da ako želimo da mijenjamo društvo moramo mijenjati pojedinca, odnosno moramo mijenjati sebe i svoju svijest

Prof. dr Čedomir Čupić: Ovaj naš istinski revolucionar i liberalni misilac nije priznat samo na lokalnom ili državnom nivou, već je ostavio duboki trag u očima čitavog svijeta

Mr Veselin Pavličević: Kada je Đilas pao sa vlasti i postao oštar protivnik mnogih ideja komunizma, onda su ‘ligeve greške’ odjednom pripisivane njegovom djelovanju u Crnoj Gori

ga, ali vremenom su počeli da mu zavide i na kraju ga doveli u situaciju da ga ne podnose. Jasnoća, pogotovo misaona i kritička, ne prava se u nemislećem okruženju.“

Visoko hijerarhijsko mjesto u revolucionarno-antifašističkim intelektualnim okvirima

Mr Veselin Pavličević, autor knjige „Eseji o Milovanu Đilasu“ i jedan od najvećih poznavalaca Đilasovog živo-

ta i djela na ovim prostorima, govorio je o takozvanim „ligevim greškama“. On je ukazao da Đilas ima visoko hijerarhijsko mjesto u revolucionarno-antifašističkim intelektualnim okvirima, ali i u svijetu liberalnog disidentstva.

„Ljevim greškama“ i ‘fočanskoj’ kazni, koju je Đilas dobio zbog neuspjeha ustanka u Crnoj Gori, nije pridavan gotovo nikakav značaj dok je on bio u vrhu komunističke vlasti. Kada je Đilas pao sa vlasti i postao

oštar protivnik mnogih ideja komunizma, onda su ‘ligeve greške’ odjednom pripisivane njegovom djelovanju u Crnoj Gori“, rekao je Pavličević.

Omaž Milovanu Đilasu upotpunjene je i muzičko-scenskom izvedbom Milene Janković i dr Rada Amanovića, kao i nastupima mr Nikole Zečevića i mr Aleksandre Vuković, koja je pročitala neke odlomke iz Đilasovih djela.

N. N.

ISPITNI CENTAR: REZULTATI DRŽAVNOG TAKMIČENJA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA

OSNOVNE ŠKOLE

MATEMATIKA (VI razred)

1. **Andrija Glomazić**, OŠ „Miroslav Musa Burzan“, Podgorica (mentor Miroje Begović)

2. **Filip Andrić**, OŠ „Vukašin Radunović“, Berane (mentorka Evgenija Račić)

3. **Zijad Đečević**, OŠ „Mustafa Pećanin“, Rožaje (mentorka Vasvija Ademović)

MATEMATIKA (IX razred)

1. **Majda Šukurica**, OŠ „Dušan Korać“, Bijelo Polje (mentorka Hilda Lukač)

2. ---

3. **Nataša Đačić**, OŠ „Marko Miljanov“, Bijelo Polje (mentorka Dijana Miladinović)

FIZIKA (IX razred)

1. **Stevan Đurašković**, OŠ „Sutjeska“, Podgorica (mentorka Biljana Stojkanović)

2. **Marko Joksimović**, OŠ „Maksim Gorki“, Podgorica (mentor Radovan Sredanović)

3. **Sava Mirković**, OŠ „Vuk Karadžić“, Podgorica (mentorka Biljana Veličković)

HEMIJA (IX razred)

1. **Vladimir Novović**, OŠ „Blažo Jokov Orlandić“, Bar (mentorka Stanislava Aleksić)

2. **Vojislav Đukić**, OŠ „Orjenski bataljon“, Bijela, Herceg Novi (mentor Oliver Jakovljević)

3. **Admir Dizdarević**, OŠ „Dušan Korać“, Bijelo Polje (mentorka Radmila Radović)

3. **Petar Jovanović**, OŠ „Blažo Jokov Orlandić“, Bar (mentorka Stanislava Aleksić)

BIOLOGIJA (IX razred)

1. **Mirela Rujović**, OŠ „Štampar Makarije“, Podgorica (mentorka Rajna Ivanović)

1. **Nikola Stanić**, OŠ „Boško Buha“, Pljevlja (mentorka Koviljka Lejković)

2. ---

3. **Stefan Labović**, OŠ „Oktoih“, Podgorica (mentorka Jasmina Radulović)

POKAZATI TALENAT I ZNANJE: Sa ovogodišnjeg takmičenja

ENGLESKI JEZIK (IX razred)

1. **Jelena Đurović**, OŠ „Maksim Gorki“, Podgorica (mentorka Milanica Borović)

2. **Borislav Krković**, OŠ „Sutjeska“, Podgorica (mentorka Radojka Dapčević)

3. **Aleksandra Pajović**, OŠ „Blagoj Jokov Orlandić“ Bar, (mentorka Valentina Mandić)

RUSKI JEZIK (IX razred)

1. **Žaklina Obradović**, OŠ „Dušan Korać“, Bijelo Polje (mentorka Špresa Tanušaj)

2. **Anja Kovačević**, OŠ „Risto Ratković“, Bijelo Polje (mentorka Vera Joksimović)

3. **Svetlana Rudić**, OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar“, Rasovo – Bijelo Polje (mentor Radisav Radović)

FRANCUSKI JEZIK (IX razred)

1. **Gordana Radulović**, OŠ „Sutjeska“, Podgorica (mentorka Nada Kujović)

2. **Vuksan Dragaš**, OŠ „Salko Aljković“, Pljevlja (mentorka Ermira Vlahović)

3. **Bozidar Nikolić**, OŠ „Sutjeska“, Podgorica (mentorka Nada Kujović)

ITALIJANSKI JEZIK (IX razred)

1. **Martina Ljulđuraj**, OŠ „Štampar Makarije“, Podgorica (mentorka Nina Vlahović)

2. Simona Carrassi, OŠ „Jugoslavija“, Bar (mentorka Dragana Matić)

2. **Dejana Parović**, OŠ „Nikola Đurković“, Kotor (mentorka Zorana Cuca)

3. ---

NJEMAČKI JEZIK (IX razred)

1. **Aleksandra Pešić**, OŠ „Vukašin Radunović“, Berane (mentorka Tanja Stijović)

2. **Nikolina Čorović**, OŠ „Milija Nikčević“, Kličevac – Nikšić (mentorka Sanja Vračar)

3. **Amar Bralić**, OŠ „Bratstvo-jedinstvo“, Rožaje (mentor Asmir Nurković)

SREDNJE ŠKOLE

MATEMATIKA (III)

1. ---

2. **Sanja Kastratović**, Gimnazija „Panto Mališić“, Berane (mentor Vasilije Đokić)

3. **Ognjen Đuković**, Gimnazija „Slobodan Škerović“, Podgorica (mentorka Snežana Dešić)

FIZIKA (III)

1. ---

2. **Andrija Rašović**, Gimnazija „S. Škerović“, Podgorica (mentor Vladimir Popović)

3. **Rastko Kiselicja**, Srednja mješovita škola „I. Goran Kovačić“, Ulcinj (mentor Armin Schurr)

3. **Danilo Pejović**, Gimnazija „Stojan Cerović“, Nikšić (mentorka Dušanka Šoć)

HEMIJA (III)

1. **Milan Beljkaš**, Gimnazija „Tomasije Pejatović“, Pljevlja (mentorka Rosanda Terzić)

2. **Miloš Luburić**, Gimnazija „Niko Rolović“, Bar (mentorka Mirjana Vučićević)

3. **Andrijana Borović**, Gimnazija „T. Pejatović“, Pljevlja (mentorka Rosanda Terzić)

BIOLOGIJA (III)

1. ---

2. **Aleksa Ćuković**, Gimnazija „S. Škerović“, Podgorica (mentorka Koviljka Bandović)

3. **Ljiljana Novović**, Gimnazija „Miloje Dobrašinović“, Bijelo Polje (mentorka Nermina Hadžajlić)

GEOGRAFIJA (III)

1. **Dejan Delić**, Gimnazija „Stojan Cerović“, Nikšić (mentor Mijoško Mićanović)

2. **Ivana Gvozdenović**, Gimnazija „M. Dobrašinović“, Bijelo Polje (mentor Novo Vuković)

3. **Dragan Drecun**, Srednja mješovita škola „Danilo Kiš“, Budva (mentorka Seka Slavković)

ISTORIJA (III)

1. **Ljubomir Raković**, Gimnazija „M. Dobrašinović“, Bijelo Polje (mentorka Ljubinka Čorović)

2. **Anton Nuculović**, Gimnazija „25. maj“ Tuzi (mentor Mark Junčaj)

3. **Nevena Radošević**, Gimnazija „T. Pejatović“, Pljevlja (mentorka Ljiljana Bajčetić)

PROGRAMIRANJE (III)

1. **Dejan Todorović**, Gimnazija „S. Škerović“, Podgorica (mentorka Ana Miranović)

2. ---

3. **Velibor Došljak**, Gimnazija „Panto Mališić“, Berane (mentor Nermi Hasanović)

ENGLESKI JEZIK (III)

1. **Rastko Kiselicja**, Srednja mješovita škola „I. Goran Kovačić“, Ulcinj (mentor Armin Schurr)

2. **Dritan Maraj**, Srednja mješovita škola „Bratstvo-jedinstvo“, Ulcinj (mentor Armin Schurr)

11

Prosjetni rad

MAJ 2015

35

Pripredila: Lj. V.

AKTUELNOSTI

U Podgorici promovisana studija Zavoda za udžbenika i nastavna sredstva „Put dobrog udžbenika – metodološki okvir za izradu, utvrđivanje i praćenje kvaliteta udžbenika“

POUZDANI INDIKATORI ZA PRIPREMU I MONITORING

Direktorica ZUNS-a Zoja Bojanić Lalović: *Zavod se razvio u modernu izdavačku kuću u kojoj je objavljeno preko 600 naslova. Sve ovo ne bi mogao da ostvari bez dobrih autora, bez recenzentata, praktičara i dobre saradnje sa svim institucijama. Ozbiljna izdavačka kuća čiju primarnu djelatnost čini obrazovno izdavaštvo teži objektivnim provjerama urađenog*

Urednica izdanja Nađa Durković: *Studija namijenjena urednicima u Zavodu, autorima, recenzentima, nastavnicima i učenicima, uređivačkom sektoru Zavoda za udžbenike prilikom donošenja odluka u vezi s poboljšanjem kvaliteta udžbenika*

Autor Mr Zoran Lalović: *Definisano šest osnovnih područja kvaliteta udžbenika: usklađenost udžbenika sa nastavnim planom i programom, opštim ciljevima i ishodima obrazovanja i vaspitanja; didaktička organizacija sadržaja udžbenika; motivisanje i vođenje učenika u udžbeniku; modeliranje intelektualnog rada u udžbeniku; jezik i grafičko-tehnički elementi udžbenika*

Pedagogica Tanja Vujović: *Studija značajan poduhvat Zavoda za udžbenike. Ona može da bude dobar model za dobar udžbenik jer sadrži sve elemente i karakteristike koje on treba da sadrži*

Objavljinjem studije „Put dobrog udžbenika – metodološki okvir za izradu, utvrđivanje i praćenje kvaliteta udžbenika“, autora mr Zorana Lalovića, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica (ZUNS) napravio je pionirski poduhvat i uhvatio se u koštač sa izazovom da se privi u Crnoj Gori bavi teorijom udžbenika. Sve to je u skladu sa nastojanjima da se pratе najsavremeniji trendovi u pripremi i izdavanju udžbenika, ali i monitoringu njegove primjene.

„Moderno uređivanje udžbenika zahtijeva specifična znanja i vještine pa su naši urednici konstantno radili na svome usavršavanju i kontinuiranom praćenju svih novina u savremenim obrazovnim sistemima. Osim udžbeničke literature u Zavodu su pokrenute nove biblioteke tako da se možemo pohvaliti odličnom vanudžbeničkom literaturom. Dakle, Zavod se ra-

zvio u modernu izdavačku kuću u kojoj je objavljeno preko 600 naslova. Sve ovo ne bi mogao da ostvari bez dobrih autora, bez recenzentata, praktičara i dobre saradnje sa svim institucijama. Svakako ozbiljna izdavačka kuća čiju primarnu djelatnost čini obrazovno izdavaštvo teži objektivnim provjerama urađenog“, kazala je na promociji ove studije u Podgorici direktorka ZUNS-a Zoja Bojanić Lalović. Ona je naglasila da je promocija ove publikacije značajan iskorak u osiguranju kvaliteta udžbenika.

Savjetnica za izdavaštvo u ZUNS-u i urednica izdanja Nađa Durković govorila o je tome kako se došlo na ideju da se pripremi ova publikacija, te kako je tekla priprema. Ona je podsetila na istorijat Zavoda za udžbenike, s posebnim osvrtom na period od 2004. godine kada je trebalo odgovoriti na više izazova i pripremiti kompletan izdavač-

ku produkciju za opšte obrazovanje. Od 2013. započeto je izdavanje udžbenika za srednje stručno obrazovanje, kao i udžbenika u DAISY formatu (u saradnji sa Resursnim centrom za djecu i mlade Podgorica, Fakultetom dramskih umjetnosti, a uz podršku Ministarstva prosvjete i Unicefa). Takođe, 2014. napravljen je i prvi pokušaj da se napravi didaktički softver za sadržaj za I razred osnovne škole.

Neophodno brzo reagovanje na promjene u obrazovanju

Durkovićeva je ukazala da je nužno da Zavod intenzivno prati dinamiku promjena u obrazovanju, kako ne bi zastao za onima koji su dobar primjer obrazovnog izdavaštva u zemljama u okruženju. Mijenaju se predmetni programi i Zavod treba da relativno brzo reaguje na te promjene, a dešava se prirodan pro-

PUBLIKACIJAIMA VIŠESTRUKU NAMJENU: Sa promocije

ces zastajevanja udžbenika. U Zavodu žele da brzo reaguju na sve novine u udžbeničkom izdavaštvu. Potrebno je i da se izbore „sa bom informaciju, da ih sistematizuju prerađuju i da permanentno aktualizuju gradivo koje postoji u našim udžbenicima“.

Ukazujući na važnost sistema obezbjeđivanja kvaliteta udžbenika, Nađa Durković je podsetila da Zavod ima unutrašnji mehanizam za tu namjenu i on se pokazao kao dobar. To su, prije svega, institucija konkursa, stručna mišljenja, recenzije, konsultacije i dokumentacija koja Zavod ima i radi u skladu sa njima. Tu su Standardi za udžbenike i uputstva za objašnjenje koncepta, kao i Zakon o izdavaštvu, Pravilnik o konkursu pribavljanja, ocjenjivanja i pripreme udžbenika i nastavnih sredstava, Poslovnik o radu recenzentske komisije i Godišnji izdavački plan.

Ipak, radi obezbjeđenja korišćenja jedinstvenih kriterijuma kvaliteta udžbenika tokom procesa njegove izrade, recenzije, monitoringa u praksi bili su potrebni pouzdani i precizni indikatori, naučno zasnovana metodologija, koji će omogućiti da budući naslovi budu bazirani na jasno definisanim standardima.

„Ova studija je segment koji nam je nedostajao. Razmišljujući kako da se predstavimo na konferenciji o kvalitetu obrazovanja, u julu prošle godine, pokrenuli smo ideju o izradi indikatora koji će nam pomoći da izvršimo monitoring upotrebe udžbenika u određenom periodu i da neophodne promjene unesemo u reprinte udžbenika, jer u udžbeniku može da se desi 30 odstotna promjena, a da se ne pokreće komplikovana procedura odobravanja udžbenika. Studija je namijenjena urednicima u Zavodu koji intenzivno rade sa autorskim timovima, autorima, recenzentima kao okvir za objektivnu ocjenu, nastavnicima i učenicima kao sredstvo za praćenje i ocjenu udžbenika u nastavi, uređivačkom sektoru Zavoda za udžbenike prilikom donošenja odluka u vezi s poboljšanjem kvaliteta udžbenika, a trebala bi da bude korisna i Zavodu za školstvo, Centru za stručno obrazovanje i drugim sektorima koji se bave unapređenjem predmetnih programa i utvrđivanjem kvaliteta u ovim institucijama“, istakla je Nađa Durković.

Koordinacija svih učesnika

Autor mr Zoran Lalović odgovorio je na tri ključna pitanja: Zašto je napravljena ova publikacija? Šta ona sadrži? Čemu može da posluži?

On je istakao da je jedan od osnovnih ciljeva ove publikacije da obezbijedi bolje razumijevanje ili koordinaciju svih koji učestvuju u proce-

su njegove pripreme i primjene, kao i obezbjeđivanje barem minimuma jedinstvenih kriterijuma i standarda koji bi bili polazište u ovom procesu. To je značilo da treba izraditi listu indikatora kvaliteta udžbenika koji bi poslužili za izradu različitih vrsta instrumenata a koji bi mogli kasnije da se upotrijebi za utvrđivanje kvaliteta udžbenika. U pozadini toga stoji proces koji se zove mjerjenje, tj. trebalo je napraviti metodološki okvir koji bi omogućio mjerjenje apstraktne pojave kakva je kvalitet udžbenika.

da omogući monitoring udžbenika u praksi, jer je razrađena metodologija za prikupljanje podataka o kvalitetu udžbenika kod učenika i nastavnika“, smatra Zoran Lalović.

Povratne informacije iz škola korisne

Ocijenivši da je veoma dobro da institucije koje se bave obrazovanjem dobijaju povratne informacije iz škola kako bi se unaprijedio kvalitet obrazovanja, Tanja Vujović, pedagogica u OŠ „Blažo Jokov Orlandić“ u Baru, kazala da su procjene udžbenika od strane nastavnika i učenika dobrodošle. Ipak, one najčešće ostaju u nekoj formi opštег utiska, nekad i površnih komentara, a rijetko se zasnivaju na nekoj konkretnoj analizi koja bi mogla da bude osnova za dijalog sa izdavačem. „Možda je glavni razlog za takvu praksu nedostatak indikatora koje sadrži možemo da pronađemo u ovoj publikaciji. To je značajan poduhvat Zavoda za udžbenike. Moj opšti je utisak da ona može da bude dobar model za dobar udžbenik jer sadrži sve elemente i karakteristike koje on treba da sadrži. Već smo čuli da publikacija ima višestruku namjenu, da je namijenjena svima onima koji su u procesu pisanja, uređivanja, procjene recenzije i izdavanja udžbenika, ali i korisnicima – nastavnicima odnosno učenicima“, istakla je Vujovićka.

Ona je posebno ukazala na područja: motivisanje i vođenje učenika u udžbeniku i modeliranje intelektualnog rada, naglašavajući da to treba da se prožima kroz sva ova područja. Bez ova dva uslova nema dobrog udžbenika. Ako nijesu ispunjeni ti standardi, male su šanse da učenici produktivno i kvalitetno koriste udžbenik. Zanimljivo je prilagođavanje udžbenika različitim mogućnostima učenika.

„Postavlja se pitanje do koje mjere je poželjno da udžbenik bude u skladu sa nastavnim programom i da li je moguće da se uvijek to ostvari. Uočila sam da se mnogi nastavnici pridržavaju slijepo lekcija u udžbeniku i to im je glavni vođic za pripremu, a nekada i realizaciju. Često smo u prilici da cijemo da nastavnici bukvalno prenesu samo onaj sadržaj kako je dat u udžbeniku, nekada skoro i doslovno. Postavlja se pitanje da li je nastavnik samo u ulozi onoga ko prenosi znanje ili treba da bude nešto više od toga. Ovu publikaciju doživljavam kao otvorenu knjigu“, kazala je Tanja Vujović i naglasila da ova publikacija treba da komunicira sa onima kojima je namijenjena, da bude razvijena, da se mijenja i dopunjava na osnovu iskustava i praktične primjene, kao i na osnovu novih naučnih saznanja.

Lj. Vukoslavović

KADA GOVORIMO O UDŽBENIKU GOVORIMO O UČENJU

Dosta pažnje motivisanju i vođenju učenika u udžbeniku

„Nastavnici i učenici imaju šta da kažu i zato je dobro što je urađena ova publikacija. Dobro je i što su sada nastavnici dio autorskog tima koji piše udžbenike. Isto tako je korisno da se nastavnici podstiču da procjenjuju udžbenike iz perspektive učenika. Tako bi oni još više promišljali kako njihovi učenici uče. Dobili bi jasniju sliku kada steknu uvid koje oblike učenja zastupa određeni udžbenik – da li su to oblici i metode nastave koje on koristi na času, ako nisu, koliko se razlikuju, da procjeni koji su oblici možda bolji, kao i da li više doprinosi način na koji on radi u učionici ili način na koji je didaktički oblikovan sadržaj u udžbeniku. Ne smijemo zaboraviti da kada govorimo o udžbeniku, mi u stvari sve vrijeme govorimo o učenju. I nastavnik treba da ima taj pogled i tu perspektivu na udžbenik“, istakla je Tanja Vujović.

Autor mr Zoran Lalović odgovorio je na tri ključna pitanja: Zašto je napravljena ova publikacija? Šta ona sadrži? Čemu može da posluži?

On je istakao da je jedan od osnovnih ciljeva ove publikacije da obezbijedi bolje razumijevanje ili koordinaciju svih koji učestvuju u proce-

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković posjetio Resursni centar „1. jun”

RAZGOVARALI O REALIZACIJI IDEJE O OTVARANJU DNEVNOG CENTRA

Ministar Predrag Bošković bliže upoznao specifičnosti ustanove

Kolektiv i učenike Resursnog centra „1. jun” u Podgorici posjetio je Predrag Bošković, ministar prosvjete. On se tom prilikom bliže upoznao sa specifičnostima rada ove ustanove. Obišao je dječju radionicu koja je otvorena u okviru projekta Zavoda za zapošljavanje kada je razgovarano o ideji otvara-

nja dnevnog centra dok su izrađivali mirisne svijetle. Takođe, bio je i u internatu centra, senzornoj sobi i soft play igraonici, produženom boravku, kao i u odjeljenju djece sa autizmom.

„Sa ministrom Boškovićem razgovarali smo o realizaciji ideje o otvaranju dnevnog centra u sklopu

naše ustanove, kao i angažovanju naših učenika u Radnom centru koji je otvoren u neposrednoj blizini Resursnog centra „1. jun”. To bi doprinijelo boljoj socijalizaciji i opštem razvoju ličnosti učenika”, kazao je Željko Darmanović, direktor Resursnog centra.

Š. B.

Gradonačelnik Podgorice Slavoljub Stijepović primio predstavnike Crnogorske kulturne mreže i pružio podršku njihovoj akciji „My Love Montenegro”

DOPRINOS OČUVANJU I AFIRMACIJI CRNOGORSKOG IDENTITETA

Predsednik CKM Aleksandar Damjanović kazao da je dobro što gradonačelnik „prepoznaće sugestije mladih i što je spreman da njihove želje usliši, što, nažalost, veći dio njegovih kolega u drugim opština ne prepoznaće”

OTVOREN ZA SARADNJU SA MLADIMA: Stijepović sa predstvincima CKM

Gradonačelnik Podgorice Slavoljub Stijepović primio je predstavnike Crnogorske kulturne mreže (CKM) i tom prilikom podržao je njihovu akciju „My Love Montenegro”, koja je, prema njegovim riječima, „nemjerljivo značajna u očuvanju i afirmaciju crnogorskog identiteta”. On je ukazao da je Glavni grad spremam

da podrži sve organizacije koje promovišu crnogorski identitet, kulturu i tradiciju, što CKM radi na veoma kvalitetan način.

„Gradonačelnik nas je upoznao sa infrastrukturnim projektima koji imaju za cilj otvaranje novih radnih mjeseta i poboljšanje životnog standarda građana Podgorice i gradskih opština Tuzi i Golubovci. Nas je

posebno obradovalo to što je gospodin Stijepović istakao da će tokom svog mandata biti otvoren za saradnju sa mladima i da će pažljivo osluškivati njihove prijedloge i sugestije za razvoj grada. Već je preduzeo određene aktivnosti jer su mu mladi tokom predizborne kampanje sugerirali da Glavni grad nema dovoljno koncerata kao dru-

ge crnogorske opštine. Samim u vezi preduzeo je konkrete korake, tako da će u čast 21. maja biti organizovana trodnevna muzička aktivnost, a u planu su i određene akcije koje imaju za cilj da Podgorica postane atraktivna destinacija za festivalski turizam”, navodi se u saopštenju CKM.

Članovi Crnogorske kulturne mreže posebno su

MNOGO SE RADI NA SOCIJALNOJ INKLUIZIJI ROMA

Ministarka rada i socijalnog staranja Zorica Kovačević istakla da „resorno ministarstvo mnogo radi na socijalnoj inkluziji Roma, na omogućavanju zaposlenja, zdravstvenoj zaštiti, dobijanju dokumenata”, odnosno da će sa tom praksom nastaviti i u budućem periodu.

Prisutnima su se predstavili mladi i dječaci RE (Romi, Egipćani) populacije, kroz zanimljiv muzičko-scenski program

DATUM KOJI SE OBILJEŽAVA ŠIROM SVIJETA: Ministarka rada i socijalnog staranja Zorica Kovačević pozdravila pripadnike RE populacije

Crveni krst Crne Gore u saradnji sa Centrom bezbjednosti Podgorica, Odjelenjem bezbjednosti Cetinje i NVO Help obilježio je 8. aprila, Svjetski dan Roma, u Kampu Konik 1 u Podgorici. Tom prilikom prisutnima su se predstavili mladi i dječaci RE (Romi, Egipćani) populacije, kroz zanimljiv muzičko-scenski program.

Ministarka rada i socijalnog staranja Zorica Kovačević pozdravila je pripadnike RE populacije, ističući da „resorno ministarstvo mnogo radi na socijalnoj inkluziji Roma, na omogućavanju zaposlenja, zdravstvenoj zaštiti, dobijanju dokumenata”, odnosno da će sa tom praksom nastaviti i u budućem periodu.

Generalna sekretarka Crvenog krsta Crne Gore Jelena Dubak podsetila je da Crveni krst svakodnevno radi sa Romima na obrazovanju, jer je to, kako je naglasila, „jedini način da oni u budućnosti izađu iz kruga siromaštva”.

Zamjenica šefa za saradnju Delegacije Evropske komisije u Crnoj Gori Dawn Edie Baird poručila je da je odgovornost za uključivanje Roma u društvo na vlastima, ali i da je jednako važno da su i sami Romi aktivni učesnici tog procesa.

Šef Kancelarije UNHCR-a u Crnoj Gori Mu-stafa Server Caylan pojasnio je da partneri ove organizacije udržuju napore kako bi svaki pripadnik RE populacije imao lična dokumenta i riješen status u Crnoj Gori, dok se šef Centra bezbjednosti Podgorica Vojislav Dragović pristatio davne 1971. godine, kada je održan Prvi kongres Roma u Londonu, nakon čega se širom svijeta obilježava ovaj datum.

Posebnu pažnju privukli su dječaci i mladi RE populacije, koji su pripremili recitacije, izvođenje na muzičkim instrumentima, break dance performans, romsko kolo, čoček i hip-hop pjesmu.

13

Prosjetni rad

MAJ
2015

BROJ
35

Na jarbolu Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš” u Lovćencu svečano podignuta zastava sa likom crnogorskog knjaza i kralja Nikole I Petrovića Njegoša

PODŠETNIK NA POSTOJBINU

Svake godine krajem aprila, tradicionalno, na jarbolu Krstaša podiže se nova zastava koja simboličnim putem crnogorske iseljenike podseća na njihovu postojbinu

Na jarbolu Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš” u Lovćencu svečano je podignuta zastava sa likom crnogorskog knjaza i kralja Nikole I Petrovića Njegoša.

„Bista kralja Nikole postavljena je u Lovćencu u oktobru 2014. godine, kao rezultat saradnje Udruženja „Krstaš” i Privredne komore Crne Gore”, navode iz ovog udruženja.

Svake godine krajem aprila, tradicionalno, na jarbolu Krstaša podiže se nova

zastava koja simboličnim putem crnogorske iseljenike podseća na njihovu postojbinu.

„Prethodnih godina dana na jarbolu je bila zastava sa likom crnogorske princeze Ksenije Petrović, u znak poštovanja prema Crnogorskom kulturno-prosvjetnom društvu ‘Princeza Ksenija’ iz Lovćenca koje svoje aktivnosti ba-

TRADICIJA KOJA NOSI SIMBOLIKU: Zastava sa likom kralja Nikole

zira isključivo na radu sa decom, a u cilju očuvanja i promovisanja crnogorske tradicionalne i savremene kulture”, ističe se u saopštenju „Krstaša”.

N. N.

ge crnogorske opštine. Samim u vezi preduzeo je konkrete korake, tako da će u čast 21. maja biti organizovana trodnevna muzička aktivnost, a u planu su i određene akcije koje imaju za cilj da Podgorica postane atraktivna destinacija za festivalski turizam”, navodi se u saopštenju CKM.

Predsednik CKM Aleksandar Damjanović kazao je da je dobro što gradonačelnik „prepoznaće sugestije mladih i što je spreman da njihove želje usliši, što, nažalost, veći dio njegovih

kolega u drugim opština ne prepoznaće”.

On je apelovao na Stijepovića da tokom svog mandata podrži mlade koji se bave sportom u Glavnom gradu i gradskim opština, jer je, kako je istakao, „sport najbolji promotor grada i države”.

N. N.

Povodom Međunarodnog dana đevojčica u ICT-u, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije organizovalo takmičenje za najbolji literarni rad na temu „Ja u svijetu tehnologija”

VELIKI DOPRINOS ŽENA ICT OBLASTI

Ministar za informaciono društvo i telekomunikacije prof. dr Vujica Lazović: Prema ranijim predviđanjima Evropske komisije, čak 700.000 informatičara nedostaje na evropskom tržištu u ovom trenutku

Sekretarka Ministarstva mr Sandra Veličković: Učesnice konkursa pokazale da znaju ko je tvorac prvog kompjuterskog programa, koliko je važno znanje i kako jedan klik ruši barijere vremena i prostora

Potpredsednik Vlade i ministar za informaciono društvo i telekomunikacije prof. dr Vujica Lazović uručio je nagrade za najbolje literarne radevine na konkursu „Ja u svijetu tehnologija”, koji je raspisan povodom Međunarod-

nog dana đevojčica (Girls in ICT Day 2015). Pravo učešća na konkursu imale su učenice završnih razreda osnovnih i srednjih škola.

Potpredsednik Lazović je podsetio da su 50-ih godina prošlog vijeka, kada je ma-

tematika bila najpotrebitija vještina u detinjstvu računara, mlade žene u SAD, po zanimanju matematičari, pisale prve kompjuterske programe.

„Neke od njih su za to dobine i važna međunarodna priznanja. Međutim, u vrijeme uspona Bila Gejtsa i Stjepana Džobsa, u vrijeme kada su personalni računari kakve danas uglavnom koristimo počeli da mijenjaju svijet, precestan žena koje izučavaju kompjuterske nauke počeo je nagle da pada. Samim tim, imamo ogroman deficit kadrova u oblasti ICT-a. Prema ranijim predviđanjima Evropske komisije, čak 700.000 informatičara nedostaje na evropskom tržištu u ovom trenutku. S druge strane, očekivanja Komisije su da do 2018. godine samo sektor razvoja i marketinga zaposli čak 4,8 miliona ljudi“ istakao je Lazović.

Sekretarka Ministarstva mr Sandra Veličković podseti-

NAGRAĐENI

U kategoriji osnovnih škola, prvo mjesto osvojila je Lidija Čorić, OŠ „Braća Ribar“ iz Nikšića, druga je Nevena Mujičić, OŠ „Vuk Karadžić“ iz Podgorice, dok je treće mjesto pripalo Gordani Radulović, OŠ „Sutjeska“, takođe iz Podgorice.

U kategoriji srednjih škola prvo mjesto pripalo je Milić Grbović, Srednja mješovita škola „17. septembar“ iz Žabljaka, drugo mjesto Marija Burić, Srednja elektrotehnička škola „Vaso Aligrudić“ iz Podgorice, dok je treće mjesto osvojila Irina Lakić, Gimnazija „Slobodan Škerović“ iz Podgorice.

Prvoplasirane su dobitnice po laptop, drugoplasirane tablete, a za osvojeno treće mjesto poklon je bio smart telefon.

Za sve nagrađene obezbijedena je besplatna ECDL obuka, dok prvonagrađena iz srednje škole stiže pravo na volonterski staž u ICT firmi sponzoru konkursa.

ŽENE SU KROZ ISTORIJU DALE IZUZETAN DOPRINOS U OBLASTI ICT: Ministar Lazović sa nagrađenim učenicima

la je na žene koje su kroz historiju dale izuzetan doprinos u oblasti ICT. Ona je naglasila da su učenice konkursa pokazale da znaju ko je tvorac prvog kompjuterskog programa, koliko je važno zna-

je i kako jedan klik ruši barijere vremena i prostora.

Zemlje članice Međunarodne unije za telekomunikaciju poslijednjeg četvrtka u aprilu tradicionalno obilježavaju Dan đevojčica u ICT-

u, sa ciljem da se mlađim ženama približi ta oblast, predstave mogućnosti za zapošljavanje, kao i da se đevojke podstaknu na razmišljanje o karijeri u ICT-u.

O. Đ.

Vrhovni državni tužilac Ivica Stanković uručio sertifikate polaznicima koji su završili Program inicijalne edukacije za 2014. godinu u Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije

LJUDSKI SUPSTRAT BEZ KOJEG JE SVAKA ZAKONODAVNA ILI INSTITUCIONALNA PROMJENA UZALUDNA

Vrhovni državni tužilac Ivica Stanković: Posebna jedinica u budžetu za ovu godinu, koja je posvećena Centru, samo je prvi korak u jačanju njegove nezavisnosti do uspostavljanja samostalne institucije

Predsednica Vrhovnog suda Vesna Medenica: Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije nametnuo se svojim programima i predavačima kao institucija od poštovanja koja diplomiranim pravnicima daje dodatna saznanja

VAŽNO POČETNO INTERESOVANJE: Sa dodjele sertifikata

Vrhovni državni tužilac Ivica Stanković uručio je sertifikate polaznicima koji su završili Program inicijalne edukacije za 2014. godinu u Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije. Tom prilikom, on je uka-zao da sudije i tužioči nije-su samo nosioci pravosudne funkcije, već i unutrašnjeg preobražaja pravosuđa.

„Oni čine ljudski supstrat bez kojeg je svaka zakonodavna ili institucionalna promjena uzaludna. U tom procesu Centar za edukaciju igra ključnu ulogu“, istakao je Stanković i dodao: „Posebna jedinica u budžetu za ovu godinu, koja je posvećena Centru, samo je prvi korak u jačanju njegove nezavisnosti do uspostavljanja samostal-

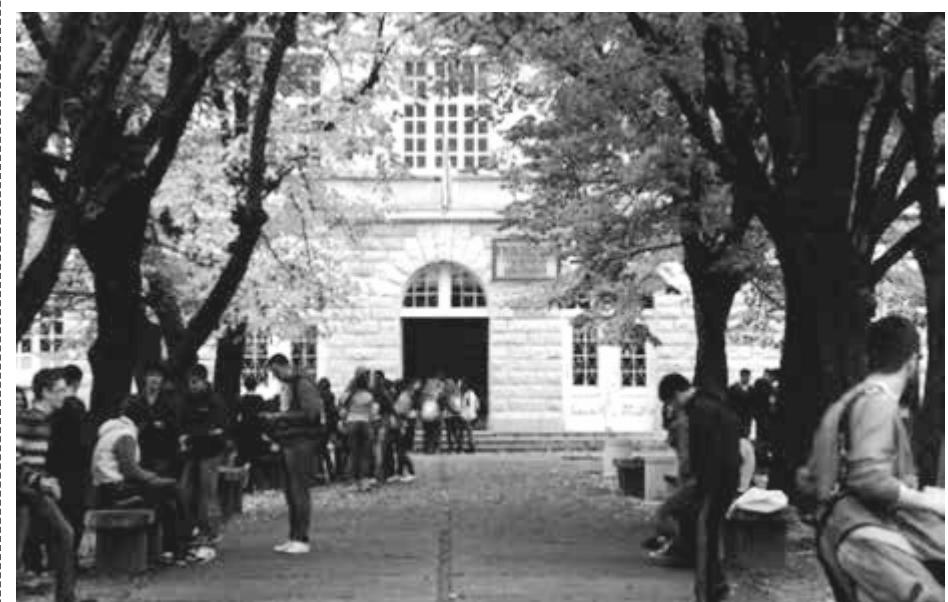
ne institucije, kako je to predviđeno strateškim dokumentima za reformu pravosuđa.“

Predsednica Vrhovnog suda Vesna Medenica ocijenila je da se Centar za edukaciju igra ključnu ulogu, istakao je Stanković i dodao: „Posebna jedinica u budžetu za ovu godinu, koja je posvećena Centru, samo je prvi korak u jačanju njegove nezavisnosti do uspostavljanja samostal-

Zavod za zapošljavanje Crne Gore predstavio informator „Kuda nakon osnovne škole“

LAKŠE DO ODLUKE O BUDUĆEM ZANIMANJU

Informator štampan u osam hiljada primjeraka i u njemu su osnovne informacije na šta mladi treba posebno da obrate pažnju prilikom donošenja važne odluke o izboru zanimanja

IZBOR SREDNJE ŠKOLE NE BI TREBALO DA BUDA SAMO NASTAVAK OBRAZOVANJA, VEĆ I IZBOR ZANIMANJA I STICANJA ZNANJA PRIMJENLJIVIH U PRAKSI: Ispred Gimnazije „Slobodan Škerović“

Informator „Kuda nakon osnovne škole“ namijenjen je učenicima završnih razreda osnovnih škola i njihovim roditeljima, a može se naći u svim osnovnim školama u Crnoj Gori, bilo u rada i centrima za profesionalno savjetovanje, kazala je savjetnica Zavoda Jevro-sima Pejović.

„Ove godine oko 7,6 hiljada učenika završava osnovno školovanje i zbog toga što se današnje tržište rada odlikuje nesigurnošću koju nose brze promjene, pružanje podrške mladim osobama prilikom izbora zanimanja, predstavlja veliki izazov. Izbor srednje škole ne bi trebalo da bude samo nastavak obrazovanja, već i izbor zanimanja i sticanja znanja primjenljivih u praksi, koja će pomoći mladoj osobi da se lakše i brže uključi na tržište rada. Imajući sve to u vidu, Zavod unapređuje usluge iz oblasti profesionalne orientacije da bi se stvorili uslovi za kvalitetno profesionalno informisanje i savjetovanje koje bi odgovarilo potrebama tržišta“, istakla je Pejović.

Ona smatra da je neracionalan izbor zanimanja, koji je prouzrokovani ne uzimanjem u obzir ličnih karakteristika, zahtjeva zanimanja kao i potreba tržišta rada, jedan od čestih uzroka nezaposlenosti.

„Današnja ekonomija traži pojedinca spremnog da se prilagodi i da upravlja brzim promjenama, zbog čega Zavod za zapošljavanje aktivno učestvuje u uspostavljanju savremenog sistema karijerne orientacije mlađih, a jedna od aktivnosti u tom cilju je izdavanje ove publikacije“ pojasnila je Pejović.

Ona je rekla da su Ispitni i Centar za stručno obrazovanje bili partneri Zavoda u kreiranju te publikacije, kao i Srednja likovna škola „Petar Lubarda“ sa Cetinje, navodeći da je učenica te škole, Jovana Kapisoda, autorka grafičkog rješenja naslovne strane informatora.

Savjetnica Centra za informisanje i profesionalno savjetovanje (CIPS) Aida Dizdarević, kazala je da je informator štampan u osam hiljada primjeraka i da se u njemu nalaze osnovne informacije na šta mladi treba posebno da obrate pažnju prilikom donošenja tako važne odluke o izboru zanimanja.

„Mladi bi, sa osobama koje su važne u njihovim ličnim i profesionalnim razvojima, trebalo da obrate pažnju koja su to njihova interesovanja, sklonosti i sposobnosti koje treba uskladiti sa željama i ponuđenim školama u gradovima u kojima žive“, smatra Dizdarević.

Ona je kazala da se u informatoru nalazi dio koji se bavi oblastima rada.

O. Đ.

DOBITNICI SERTIFIKATA

Sertifikate o završenom Programu inicijalne edukacije za prethodnu godinu dobili su: Bojana Burzan, Boško Bašović, Marina Kalezić, Radovan Vlaović, Sanja Ražnatović, Aida Muzurović, Mladen Grdinčić, Sanela Efović, Slavđana Vukotić, Milica Andelić, Milena Đaletić, Ana Vuksanović, Aida Zoranjić, Mladen Bulatović, Ivana Martić i Biserka Hajderpašić Hot.

N. N.

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković održao u Pljevljima predavanje građanima, maturantima i lokalnim odbornicima „NATO – Naša sigurna budućnost”

NATO JE PERSPEKTIVA CRNE GORE

Ministar prosvjete Predrag Bošković: „Nama je najbitnije otvoriti mogućnost za nove investicije, vladavinu prava, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, a sve su to benefiti koje donosi članstvo u Atlantskom savezu. Učlanjenje u atlantski savez je nešto što je od ključnog i suštinskog interesa za sve građane Crne Gore bez obzira na vjersku, nacionalnu i etničku pripadnost a pogotovo na političku i sve ostale razlike koje postoje u Crnoj Gori“

ZABORAVIMO NA PROŠLOST I OKRENIKO SE KA BUDUĆNOSTI – TO JE KLJUČNA PORUKA NATO INTEGRACIJA: Sa predavanja u Pljevljima

Ministar prosvjete Predrag Bošković je tokom boravka u Pljevljima održao predavanje na temu „NATO – Naša sigurna budućnost“ koje je organizovano na inicijativu NVO „DVD Ljubišnja“ u saradnji sa Komunikacionim timom Savjeta za članstvo u NATO.

Prisutnim građanima, maturantima i lokalnim odbornicima, ministar Bošković je kazao da je javnosti tema interesantna sa više aspekata, s obzirom na to što se dešavalo u prethodnom periodu i sa onim što su namjere i prioriteti Crne Gore u spoljnoj politici.

„Smatramo da je NATO perspektiva Crne Gore jer će obezbijediti višedenceničku ako ne i vjekovnu stabilnost ovog prostora. Obezbijediti da Crna Gora svoju nezavisnost zaštititi i na taj način. Zbog toga je nama najbitnije otvoriti mogućnost za nove investicije, vladavinu prava, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, a sve su to benefiti ko-

je članstvo u NATO donosi. Učlanjenje u atlantski savez je nešto što je od ključnog i suštinskog interesa za sve građane Crne Gore bez obzira na vjersku, nacionalnu i etničku pripadnost a pogotovo na političku i sve ostale razlike koje postoje u Crnoj Gori. Ono što treba naglasiti i od čega treba poći jeste da Crna Gora više ne živi u državi koja ima 25 miliona stanovnika, da je ona sada nezavisna država, da ove godine slavi devetogodišnjicu svoje nezavisnosti i,

ono što je najvažnije, jeste da je danas veličinom mala država sa veoma malim brojem stanovnika u globalnim poređenjima. To su pokazatelji koji nas navode na drugaćiju spoljnu politiku, to su razlozi koji nas navode na pametnije promišljanje budućnosti imajući iskustva ne samo proteklih dvadesetak godina. To su pitanja kojima se odgovara vlasta mora baviti“, istakao je Bošković.

Ulaskom u NATO ne gubi se suverenost, glas Crne Gore je jednak kao i bilo koje druge članice. Okosnica NATO je dobrovoljnost u misijama i niko Crnu Goru ne može natjerati da učestvuje u nekoj misiji ako ona to ne želi.“

Ministar prosvjete govorio i o tome zašto je bitna podrška za članstvo u NATO:

TRI KLJUČNA PRIORITETA ZAŠTO CRNA GORA TREBA DA UĐE U NATO

Ministar mr Predrag Bošković je naveo tri ključna prioriteta zašto Crna Gora treba da uđe u NATO:

„Sa ovakom malim brojem stanovnika svoju bezbjednost može garantovati samo sa jednim širim savezom kao što je NATO. Troškovi vojne odbrane da budemo neutralni i da budemo u NATO savezu su neu-poredivi i zato je te troškove mnogo bolje uložiti u privredu i poboljšanje životnog standarda. Drugi razlog je što svi težimo vladavini prava, brobi protiv korupcije i organizovanog kriminala. U NATO su najrazvijenije zemlje Europe, SAD, a to su svakako najrazvijenije zemelje po pitanju demokratije, ljudskih prava, vladavine prava, borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije. Da bi naša deca imala mogućnost da žive u sređenoj državi, što nam je cilj, uz borbu kroz sve prepreke na koje nailazimo, a to upravo garantuje ispunjavanje ovih ciljeva koje treba da ispunimo da bi postali članici NATO. Treći razlog za učlanjenje je što je NATO građanska organizacija u kojoj nema podjele na nacije i vjere.“

O. Đ.

„Vaspitanje i obrazovanje“

RAZNOVRSNE TEME O PEDAGOŠKOJ TEORIJI I PRAKSI

ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ
ЧАСОПИС ЗА ПЕДАГОШКУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

1

ПОДГОРICA, 2015.

Novi broj časopisa za pedagošku teoriju i praksu „Vaspitanje i obrazovanje“, koji izdaje Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica, otvara tekst Slavke Gvozdenović (u odjeljku *Raspisce i članci*) „Doživotno obrazovanje između ideje i stvarnosti“. Ona u radu napominje da vrijeme u kome živimo nagalašava značaj koncepte doživotnog obrazovanja, bilo da je riječ o normativnom regulisanju permanentnog obrazovanja, ili o konkretnim aktivnostima koje se organizuju u različitim oblastima života i djelovanja.

„Budući da su u oba slučaja evidentni međusobni uticaji i isprepletenost nauke, obrazovanja, tehničkog razvoja i tržišta rada, konцепција doživotnog obrazovanja može se sagledavati iz različitih aspekata (ekonomskih, političkih, socijalnih,

socioloških, kulturnih, medicinskih), kao i sa stanovišta čovjeka, njegove ljudske suštine i ličnog razvoja“, naglašava Gvozdenovićeva.

Sofija Kalezić Đuričković u radu „Modra planina i druge bajke Dragane Kršenović Brković“ citateljskoj publici približava strukturne sličnosti i razlike između poslijednjeg ostvarenja namijenjenog deči ove crnogorske spisateljice „Modra planina“ (2015) i njenih prethodnih knjiga dramskih bajki za mlade poput: *Tajna plavog kristala* (1996), *Duh Manitog jezera* (2010), *Tajna jedne tajne* (2011) i novele za dečju *Muzičar s cilindrom i cvjetom na reveru*. Takođe komparativnom analizom moguće je pratiti složen razvojni luk Kršenović Brković, kao i tematsko motivske i stilsko idejne konstante njene proze posvećene dečjim interesovanjima i imaginativnim preokupacijama.

Pišući o ulozi porodice u razvoju sposobnosti komuniciranja kod dece Tatjana Radojević i Igor Đurić posebno ukazuju da je uloga porodice nezamjenljiva.

INKLUZIVNI MODEL OBRAZOVANJA I EFIKASNO KREIRANJE KURIKULUMA

U radu „Reformske kurikulum usmjeren na dečju s posebnim potrebama“ Nada Šakotić i Bojana Bulatović objašnjavaju da efikasno kreiranje kurikuluma ima povoljne efekte ne samo za dečju, već i za njihove roditelje, kao i za sve učesnike koji su uključeni u inkluzivni model obrazovanja.

„Tim za inkluzivno obrazovanje koordinira u izradi IROP-a za svaku dijelu, prati procedure i sarađuje s relevantnim tijelima i ustanovama radi ostvarivanja prava na dodatnu obrazovnu, socijalnu i zdravstvenu podršku. Potrebno je i formirati tim za praćenje saradnje porodice i škole kroz instrumente za ispitivanje očekivanja roditelja, učitelja, učenika, permanentne edukacije nastavnika, organizovan je seminar za razmjenu iskustva“, ističu Šakotić i Bulatović.

15

Prosvjetni rad

MAJ

2015

BROJ

35

Iuprogramirane nastave postignuća učenika podi-ći na kvalitativno viši nivo, povećati njihovu motivaci-ju za učenje i izdvajati više vremena na časnu za samostalan rad.

Detalje o primjeni ICT alata u nastavi fizike čitaocima je približila Marina Petrović, rekavši, između ostalog, da upotreba informacionih i komunikačijskih tehnologija postaje uobičajena pojava u svim aspektima života. Kako se u svijetu digitalni mediji i informacije ubrzano razvijaju, uloga ICT alata u na- stavi postaje sve značajnija i taj značaj će rasti i razvijati se u 21. vijeku. Prema njenim riječima, u na- stavi fizike mogu se kori- stiti onedrive aplikacija za skladištenje dokumenata, blogovi, društvene mreže, fleš karte i mape umu.

Miroslav Doderović i Zdravko Ivanović pisali su o „Potamološkoj proble- matici i neophodnosti nje- ne aktualizacije u osnovnoj i srednjoj školi“.

„Potamologija proučava položaj, tok i veličinu ri- jeke, njen vodni bilans, ri- jeke kao geološke faktore, fizičke osobine rječnih vo- da, biološke osobine i antropogeografski zna- caj“, objašnjavaju autori.

Prikaze u ovom bro- ju objavili su: mr Vera Đukanović („Bibliogra- fija Njegoš“), Novica Vu- jović („Razvoj pismeno- sti u Crnoj Gori“) akade- mika Božidara Šekularca, Slavko K. Šćepa- nović („Bratstvo Pejović sa Njeguša- ogrank prototjereja Sava Pejovića, Jelene Ivanović i Mili- ce Kostić) i doc. dr Miroslav Doderović („Pravo- slavni manastiri i crkve kao graditeljski objekti na području Kuča prije Drugog svjetskog rata, autora prof. dr Zdravka Ivanovića“).

Š. B.

UDŽBENICI PO ECDL STANDARDU (4)

„Prosvjetni rad“ objavljuje pojedina poglavlja iz edicije udžbenika po ECDL (European Computer Driving Licence) standardu autorke Vesne Bulatović, u izdanju „Narodne knjige“ iz Podgorice. Ediciju čine četiri modula, od kojih se u ovom broju objavljuje dio Modula 3 „Obrada teksta“. Prikaz poglavlja omogućava samostalno sticanje vještina korišćenja računara različitim uzrasnim kategorijama.

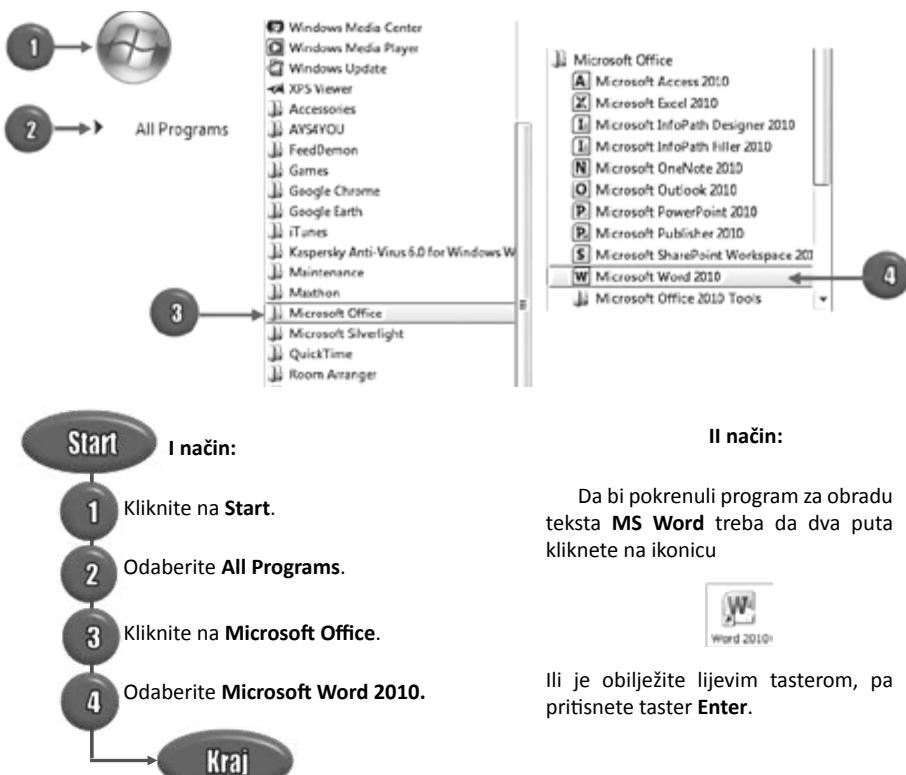
VESNA BULATOVIĆ
vesna.bulatovic@zzs.gov.me

Rad sa dokumentima – New, Open, Save...

Predmet obrade ovog poglavlja su osnovne aktivnosti pri radu sa tekstualnim dokumentima, kao što su: otvaranje novog dokumenta, čuvanje na određenom mjestu u memoriji, otvaranje postojećih dokumenata, prelazak sa jednog na drugi otvoreni dokument itd.

Pokretanje i zatvaranje programa za obradu teksta – New, Close MS Word

Program za obradu teksta **Microsoft Word**, kao i većina funkcija u operativnom sistemu **Windows 7**, može se pokrenuti na više načina.

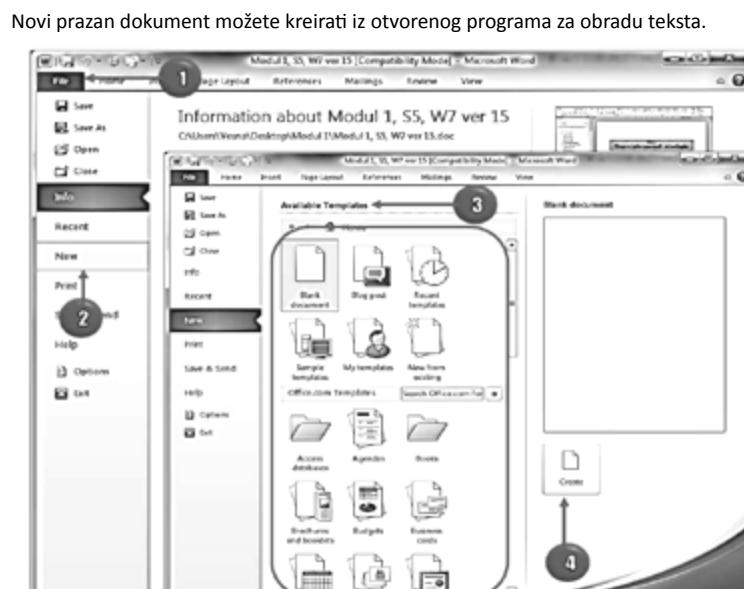
16

Prosvjetni rad

MAJ
2015

BROJ
35

Kreiranje novog praznog dokumenta iz postojećeg – New Blank document

Da otvorite novi prazan dokument iz ranije otvorenog tekstualnog dokumenta:

- Otvorite traku alata File.
- Izaberite opciju New.
- Ukoliko hoćete novi prazan dokument odaberite Blank document.
- Kliknite na Create.

Bilješke

Napomena

Da otvorite novi dokument, možete dva puta kliknuti opciju **Blank document**.

Otvaranje ranije snimljenog dokumenta – Open

Ranije snimljeni tekstualni dokument na računaru ili nekoj spoljašnjoj memoriji možete pronaći tako što pregledate foldere u kojima je snimljen, ili naziv otkucate u opciji za pretraživanje. Bilo koji način da odaberete, imaćete uvid u sva dokumenta, bez obzira na to kojeg su tipa i namjene. Ako vam je potreban ranije sačuvani tekstualni dokument, možete skratiti vrijeme pretrage tako što ćete ga tražiti preko programa u kojem je uređen.

Kada želite da otvorite neki dokument iz aplikacije za obradu teksta:

- Izaberite traku alata File.
- Kliknite na komandu Open.
- U odjeljku Organize odaberite lokaciju na kojoj se moguće nalazi dokument.
- Desna strana prozora pokazaće sva dokumenta na toj lokaciji, pa odaberite dokument koji tražite.
- Kliknite opciju Open ili Cancel, ukoliko odustajete.

Napomena

Ukoliko kliknete na strelicu u polju **File name** i pojaviće se svi dokumenti koji se nalaze na odabranoj lokaciji.

Kreiranje novog šablona dokumenta – Templates

Novi dokument možete kreirati iz šablona (obrasca) koji je djelomično uređen, a ostali dio treba dopuniti. To je odličan način da uštedite vrijeme i radite jednoobrazna dokumenta. Korišćenjem odgovarajućeg obrasca olakšavate i ubrzavate rad na dokumentima koji uz to izgledaju profesionalno.

Da otvorite novi prazan obrazac iz ranije otvorenog tekstualnog dokumenta:

- Otvorite traku alata File.
- Izaberite opciju New.
- Odaberite neki od obrazaca tako što ćete odabrati neki Templates (Recent, Sample, My Templates, Available...).
- Kliknite na Create.

Napomena

Odabirom nekog od dostupnih šablona (**Available Templates**) preuzimate obrazac koji možete dopunjavati ili mijenjati. Obrasci se mogu odnositi na: rasporede za sastanke (**Agendas**), knjige (**Brochures and booklets**), vizit-karte (**Business cards**)...

U OŠ „Njegoš“ u Kotoru organizovana svečanost povodom realizacije projekta „Preduzetna škola“

PREDUZETNIŠTVO – KLJUČNA INSTANCA UČENJA

Mr Predrag Bošković, ministar prosjete: *Budući da je projekat „Preduzetna škola“ od izuzetne važnosti za cijelu Crnu Goru nastojaćemo da konceptom nastavnih sadržaja poučavamo decu da od ranog đetinjstva shvate duh i važnost ovog modernog vida učenja. Vlada je pružila puni doprinos realizaciji projekta, a ostvareni rezultati pokazuju da je podrška bila opravdana*

Gordan Maras, ministar preduzetništva i obrta Hrvatske: *U projekt je uključeno oko 2.000 učenika, i 1.500 studenata i to pokazuje da u regiji možemo ostvariti dobru saradnju*

Efka Heder, predstavnica SECEL-a: *Preduzetnici streme kreativnim idejama, najboljim dostignućima i rješenjima, ali i povezanosti*

Povodom projekta „Preduzetna škola“, koji se realizuje u okviru Regionalnog centra za razvoj preduzetničkih kompetencija zemalja jugoistočne Evrope (SECEL), organizovana je svečanost u OŠ „Njegoš“ u Kotoru. Pored ministra prosjete mr Predraga Boškovića, na svečanosti su govorili i Gordan Maras, ministar za preduzetništvo i obrta Hrvatske i Efka Heder, predstavnica SECEL-a. Ministar Bošković izradio je zadovoljstvo pozitivnim iskuštvom koju su učenici stekli.

„Budući da je projekt „Preduzetna škola“ od izuzetne važnosti za cijelu Crnu Goru nastojaćemo da konceptom nastavnih sadržaja poučavamo decu da od ranog đetinjstva shvate duh i važnost ovog modernog vida učenja. Vlada je pružila puni doprinos realizaciji projekta, a ostvareni rezultati pokazuju da je podrška bila opravdana

Sa svečanosti u kotorskoj školi „Njegoš“

na. Dobar primjer predstavlja škola u Risnu u kojoj je projekt realizovan pod pokroviteljstvom Evropske komisije, a postignuti rezultati motivišu, ne samo vaspitnoobra-

zovne ustanove u Crnoj Gori, već i šire. Osim toga, i saradnja sa školama u regionu, put Hrvatske pokazatelj je da ova inicijativa dobija sve veći zamah. To nas uvjera da

će se u dogledno vrijeme sve veći broj škola uključiti u projekt. Ministarstvo prosjete će i u narednom periodu pružati podršku ovom vidu učenja. Kotor je dao puni dopri-

nos u realizaciji pilot projekta i zbog toga učenicima, nastavnicima, kao i direktorima škola koje su učestvovali čestitaju na postignutim rezultatima, i nadam se da će vaš primjer motivisati druge da pokažu umijeće promovišući preduzetništvo, kao ključnu instancu učenja. Neka ovo bude prvi korak do našeg cilja, a to je promocija preduzetništva na nacionalnom nivou“, istakao je ministar Bošković.

Gordan Maras, ministar preduzetništva i obrta Hrvatske, izradio je zadovoljstvo što su u crnogorskim školama našli kvalitetne partnere. On je podsetio da se projekt realizuje pet godina, te da oko 200 institucija učestvuju u razvoju preduzetničkog učenja u okviru SISEL-a.

„U projekt je uključeno oko 2.000 učenika i 1.500 studenata i to pokazuje da u regiji možemo ostvariti do-

bru saradnju. Naša želja je da mladima omogućimo da postanu kvalitetni preduzetnici. Uz pomoć Vlade i Evropske Unije osmislićemo kvalitetne programe koje im možemo ponuditi tokom njihovog obrazovanja. Ipak, mi smo tek na početku. Ove godine završavamo infrastrukturni objekat u Zagrebu koji će biti centar preduzetničkog učenja u Jugoistočnoj Evropi“, kazao je ministar Maras.

I Efka Heder, predstavnica SECEL-a, čestitala je uspjeh učenicima, naglašavajući da preduzetništvo nema granice.

„Preduzetnici streme kreativnim idejama, najboljim dostignućima i rješenjima, ali i povezanosti. Danas upravo slavimo realizaciju jedne preduzetničke misli, učenja, kao ključne kompetencije, ali i rezultata na djelu“, istakla je Heder.

Š. B.

U beranskom Centru za kulturu predstavljeni najbolji radovi na konkursu za srednjoškolce „Malen sam plamen koji velikom ognju u susret hita“

PRVA NAGRADA MILENI MIRČIĆ

Autorima deset najboljih radova prigodne poklone i besplatne članske karte gradske biblioteke uručio književnik i upravnik Spomen kuće vojvode Gavra Vukovića Vlajko Ćulafić

Učenici srednjih škola sa područja Berana i Andrijevice, njih 10 čiji su sastavni ocijenjeni kao najbolji na literarnom konkursu pod nazivom „Malen sam plamen koji velikom ognju u susret hita“, predstavili su svoje radove u beranskom Centru za kulturu.

Tom prilikom svečano su proglašeni i pobednici ovgodišnjeg takmičenja. Prema ocjeni žirija u sastavu: novinar Sonja Savić, pjesnik Velimir Ralević i profesorica Sanja Bulić, najbolji rad djelo je Milene

Mirčić, učenice Srednje mješovite škole iz Andrijevice. Drugo mjesto pripalo je Miloradu Kuču, učeniku beranske gimnazije, a treću poziciju zauzela je Lejla Tiganj iz iste škole.

Pored troje prvonađenih, svoje radove čitale su i sljedeće učenice: Ksenija Dašić, Sandra Bubanja, Mira Obradović, Jovana Radović, Milena Otović, Milica Maslovarić i Đurđa Došljak.

Autorima deset najboljih radova prigodne poklone i besplatne članske karte gradske

biblioteke uručio je književnik i upravnik Spomen kuće vojvode Gavra Vukovića Vlajko Ćulafić. Pored toga, tri prvo-plasirana rada biće objavljena u „Tokovima“, časopisu za naučna, književna i društvena pištanja.

U programu kojem su vodili Gorica Ćulafić i Vasko Dragović nastupili su i pjesnici Velimir Ralević, Darko Jovović i Danijela Petrović, kao i učenica Muzičke škole u Beranama Lidija Kastratović.

N. N.

PRIGODNI POKLONI ZA DESET NAJBOLJIH: Sa svečanosti

Učenice OŠ „Pavle Rovinski“ pošetile redakciju „Prosvjetnog rada“

UPOZNALE ZNAČAJ LISTA I POSLOVE UREDNIKA I NOVINARA

Učenice VII 6 odjeljenja Osnovne škole „Pavle Rovinski“, u sklopu realizacije „Programa profesionalne orientacije“ pošetile su sa psihološkinjom škole mr Radom Vlahović redakciju „Prosvjetnog rada“. Cilj pošete bio je upoznavanje učenika sa poslovima urednika i novinara. Nevena Madžgalj, Lejla Šabotić, Sara Koljenović i Milica Filipović su vrijedne učenice koje su učestvovali u realizaciji školskih manifestacija kojom prilikom su obavljale anketiranja svojih vršnjaka o značaju pisane riječi, predlagale aktivnosti za obilježavanje „Dječije nedelje“ i „Decembarskih dana kulture“, kreirale posteure u školi sa edukativnim porukama o značaju učenja i kognitivnog provođenja slobodnog vremena...

One su srdano dočekane od strane odgovornog urednika „Prosvjetnog rada“ dr Gorana Sekulovića, urednika „Dječjeg svijeta“ Slobodana Vuknovića i novinarke Šerife Beg-

DOBILI ODGOVORE O TRADICIJI „PROSVJETNOG RADA“ I NJEGOVOM ZNAČAJU ZA VASPIITNO-OBRAZOVNI SISTEM CRNE GORE: Učenice, urednici S. Vukanović i G. Sekulović i psihološkinja R. Vlahović

zić. U prijatnom razgovoru saznale su značaj ovog pedagoškog glasila za obrazovno-vaspitni sistem Crne Gore, a dobole su i odgovore na pitanja o tradiciji „Prosvjetnog rada“,

najčitanijim rubrikama, svim oblicima saradnje sa školama i odlikama podlistka „Đečiji svijet“ koji od jeseni prerasta u poseban list za decu i mlade na crnogorskim književnom

jeziku jotovane verzije. Informisane su i o brojnim konkursima i akcijama u kojima mogu učestvovati a na poklon su dobole primjerke lista i knjige.

R. Vlahović

Rječnik frazema (10)

OBEĆANA ZEMLJA

Ova zemlja koju je Bog obećao Jevrejima bila je tadašnji Kanaan, područje zapadno od rijeke Jordana do Sredozemnog mora, da-

I ovaj izraz potiče iz Starog zavjeta, tačnije Knjige izlaska u kojoj se govori o oslobođanju Jevreja iz višedesetničkog egipatskog ropstva.

...Naime, vođi jevrejskog naroda, Mojsiju, javio se u vidi plamtečeg grma Gospod Bog i najavio oslobođenje jevrejskog naroda:

„Vidio sam nevolju naroda svoga u Egiptu i čuo sam vapaj njegov od zla što mu učiniše mučitelji njegovi, jer znam muke njegove. Zato sam sišao da ga izbavim iz ruku egipatskih, i da ga izvedem iz te zemlje u zemlju dobru i prostranu, u zemlju u kojoj teče mlijeko i med...“

Priredio: N. Knežević

VIJESTI IZ ŠKOLA

Ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja Petar Ivanović posjetio Srednju stručnu školu „Spasoje Raspopović“ u Podgorici

MJESTO NA KOJEM SE RAZVIJA PREDUZETNIČKI DUH

Ministar Petar Ivanović: Sve što činimo kroz različite programe moramo još dublje spuštati ka srednjoj, ali i osnovnoj školi, kako bismo razvijali ono što će dugoročno dati efekte za razvoj crnogorske ekonomije i društva u cijelini
Direktorka Škole Ljeposava Vuksanović: Učenici koji završe naše smjerove veoma lako nalaze zaposlenje nakon školovanja, jer imaju dovoljno znanja da osnuju privatni biznis i da nastave školovanje

Ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja Petar Ivanović posjetio je sa saradnicima Srednju stručnu školu „Spasoje Raspopović“ u Podgorici. Zajedno sa direktorom Škole Ljeposavom Vuksanović i nastavnicima poljoprivredne grupe predmeta, on je obišao školsku laboratoriju, pekarsku i mljekarsku radionicu u kojima učenici svakodnevno održuju praktični dio nastave i na taj način potkrepljuju teorijsko znanje.

Navedeći da se na poljoprivrednim smjerovima u ovoj školi kvalitetno obrazuje kadar koji ima šansu da odmah po završetku školovanja nađe zaposlenje u sektoru proizvodnje hrane ili nastavi školovanje na srodnim fakultetima, Ivanović je ukazao na mogućnost otvaranja vlastitog biznisa u poljoprivredi, o čemu mnogi učenici već razmišljaju.

„S obzirom na to koliko ulazimo u promociju zanimanja u poljoprivredi, impresioniran sam onim što sam video u školi. Drago mi je da sam čuo da najveći broj đaka koji izade iz ove škole nalazi zaposlenje, što govori o preduzetničkom duhu koji se u njoj razvija. Ima mnogo prostora da pojačamo saradnju između škole i Ministarstva poljoprivrede i drugih institucija u državi, kao i drugih škola“, kazao je on.

Obratiti pažnju na male projekte

Nakon obilaska laboratorije i radionica, ministar je imao priliku da u direktnoj komunikaciji sa učenicima ukaže na značaj poljoprivrednih djelatnosti i posavjetuje one koji bi željeli da se po završetku školovanja bave nekom od njih.

„U razgovoru sa đacima osetio sam dinamičan duh ko-

ji imaju srednjoškolci i njihovu želju da se bave privatnim poslom. To ne smijemo ugušiti. Naprotiv, sve što činimo kroz različite programe moramo još dublje spuštati ka srednjoj, ali i osnovnoj školi, kako bismo razvijali ono što će dugoročno dati efekte za razvoj crnogorske ekonomije i društva u cijelini. Previše smo opšednuti milionima i velikim projektima, pa ne vidimo male projekte koji se razvijaju, konkretno u

■ PRONAĆI MODEL ZA PRODAJU ŠKOLSKIH PROIZVODA: Tokom obilaska pekarske radionice

Obuka za rjetka zanimanja

Direktorka SSŠ „Spasoje Raspopović“ Ljeposava Vuksanović zahvalila se

ministru što je podsetio na važnost školovanja zanimanja u oblasti poljoprivrede, proizvodnje i prerade hrane.

„Učenici koji završe ove smjerove veoma lako nalaze zaposlenje nakon školovanja, jer imaju dovoljno znanja da osnuju privatni biznis i da nastave školovanje. Jedini školujemo ova zanimanja, kojih nema na Birovu radu. Zato pozivam sve buduće srednjoškolce i njihove roditelje da pošete našu školu i direktno se uvjere u spremnost nastavnog kadra, odnosno mogućnosti obrazovanja, koji otvaraju perspektivu za njihovu đecu“, naglasila je ona.

Ministar i njegovi domaćini izrazili su suglasnost da treba raditi na realizaciji projekata kroz koje bi se daci dodatno praktično edukovali povezivanjem sa turističko-ugostiteljskom privredom, ali i da treba pronaći model za prodaju proizvoda koji se prave u školskim radionicama, poput izvrsnih sireva i peciva, koje je ministar sa zadovoljstvom probao.

N. N.

Ministar posavjetovao učenike kako da ulažu u svoj napredak

NAJAVAŽNIJI SU SVESKA I OLOVKA

Tokom razgovora sa učenicima, ministar Ivanović je istakao kako studentima prve godine obavezno poručuje da investiraju dva eura i da će to biti „najbolja investicija u njihovom životu“.

„To je investiranje u svešku i olovku, samo što to nije bilo koja sveska i olovka. To je sveska u koju se zapisuju ideje od momenta kada upišete do momenta kada završite fakultet i koju ljubomorno čuvate, koju držite ispod jastuka i stalno dopisujete nešto novo. Jer, ukoliko mislite da ideje nastaju onda kada vi to poželite – ne zanosit se time. Ideje dolaze slučajno. Na putu do kuće možete dobiti ko zna koliko ideja, ali ako ne razmišljate o njima, ako ih ne zapišete, ako im

■ PRVOBITNO ULOŽITI DVA EURA: Ivanović u razgovoru sa đacima

se ne posvetite, one će da odu od vas, pa će neko drugi da ih realizuje. Zato ta sveska i olovka treba da služe za zapisivanje samo vaših ideja“, rekao je on.

Osnovna škola „Salko Aljković“ u Pljevljima: Uspješni rezultati u nastavnim i vannastavnim aktivnostima

UKORAK SA SAVREMENIM ZAHTJEVIMA OBRAZOVANJA

Direktor škole Faik Muhović: Izuzetan uspjeh posljedica izražene brige nastavnika, potrebnog stepena stručne zastupljenosti nastave i redovne kontrole izvođenja nastave koju sprovode uprava škole i stručna služba. Tome doprinose i savremena audio-vizuelna i sredstva informaciono-komunikacione tehnologije

■ SAVREMENA OPREMA: OŠ „S. Aljković“

Osnovna škola „Salko Aljković“ u Pljevljima sa 961 učenikom uspješno realizuje vaspitno-obrazovne procese u skladu sa savremenim zahtjevima nastavne prakse. Prema brojnim rezultatima, kako u oblasti nastavnih tako i vannastavnih aktivnosti, kao i po aktivnostima koje se kontinuirano vođe na stvaranju povoljnijih materijalno-tehničkih i drugih uslova rada, ova škola spada među najuspješnije školske kolektive u Crnoj Gori. To potvrđuju ranije pokazani rezultati prilikom testiranja od strane Ispitnog centra, kao i drugi rezultati učenika postignuti na takmičenjima u raznim disciplinama. Procenat prelaznosti na kraju nastavne godine iznosi je 100%, a srednja ocjena je 3,98, što je u vrhu srednje ocjene na nivou Crne Gore. Prošle godine učenici ove škole imali su izvanredne rezultate na opštinskim, regionalnim i državnim takmičenjima iz raznih disciplina. Od osam učenika, koliko ih je učestvovalo na državnom takmičenju, petoro je osvojilo neko od prvog do

petog mesta, a iz francuskog jezika bili su prvi.

Zapažen uspjeh pokazuju brojni članovi literarne, likovne, dramske, sekcije ekologa. Za pohvalu je rad članova sekcije za kompjuterski dizajn, što pokazuju samostalnim kreiranjem sajta svoje škole. Veoma dobre rezultate učenici ove škole bilježe i u sportskim aktivnostima.

Entuzijazam i savremena oprema

Izuzetan uspjeh učenika, direktor škole Faik Muhović objavljava, prije svega, izraženom brigom nastavnika, potrebnim stepenom stručne zastupljenosti nastave i redovnom kontrolom izvođenja nastave koju sprovode uprava škole (direktor i pomoćnik) i stručna služba (pedagog i logoped). Tome svakako treba dodati i savremena audio-vizuelna sredstva i opremljenost škole sredstvima informaciono-komunikacione tehnologije, čime se postiže zavidan ni-

vo efikasnosti nastave. Nastava se izvodi kabinetski. Učenicima su na raspolaganju dvije kompjuterske učionice sa internetom. Sigurnost objekta postiže se video nadzorom i alarmnim uređajima. Integralnu komponentu čine i saradnja sa roditeljima, lokalnom zajednicom i međunarodnim i humanitarnim organizacijama, što sve skupa podiže svijest učenika u shvatanju značaja škole i znanja u savremenim uslovima.

Osnovnu školu „Salko Aljković“, zajedno sa područnim odjeljenjem u naselju Guke, ove školske godine pohađa 961 učenik. Oni su raspoređeni u 37 odjeljenja, (19 razredne i 18 predmetne nastave), što je za tri odjeljenja manje nego u prethodnoj školskoj godini, kada je u školi bilo 40 odjeljenja, odnosno 998 učenika.

Uspješno realizovan program energetske efikasnosti

Ono po čemu je ova škola postala prepoznatljiva, ne samo u lokalnim okvirima već i na nivou države

jesti uspješno realizovan program energetske efikasnosti. U okviru tog programa urađeni su termofasada površine 2.300 metara kvadratnih, molerski radovi u svim pro-

Faik Muhović

storijama škole površine 7.500 metara kvadratnih, zamjenjena kompletna bravarija (182 prozora, ulazna vrata), kompletno rekonstruisana kotlarnica. Kotlovi za ugalj zamjenjeni su savremenim kotlovinama na biomazut, čime se, prema riječima Muhovića, postižu značajne uštede, čak i do 40 odsto, mada treba očekivati da će procenat ekonomičnosti još rasti. Značajan posao je i rekonstrukcija fiskulturme sale prema evropskim standardima i zamjena elektro-instalacija.

Istovremeno su uređeni sportski poligoni i dvorište. To sve godori da je ova škola učinila radikalni zaokret u stvaranju savremenih uslova za izvođenje vaspitno-obrazovnog procesa. Svi ti poslovi iznosili su 460 hiljada eura. Projekat je realizovan uz redovnu kontrolu i nadzor ovlašćenih institucija i prisustvo Njemačke banke za razvoj. Prema riječima direktora škole, ostalo je još da se urade popravka i uređenje dijela parketnih površina, čime će škola u potpunosti zabiljati u novom ruhu.

Milorad Joknić

Pet godina uspješnog rada novinarske sekcije u SSŠ „Ivan Uskoković“ u Podgorici

AFIRMISANJE BROJNIH UČENIČKIH SPOSOBNOSTI

Koordinatorica sekcije Olga Andić, nastavnica crnogorskog jezika i književnosti: Novinarska sekcija podstiče kreativan način pismenog izražavanja, razvija svijest o bitnosti njegovanja i očuvanja jezika, kao i važnosti ličnog stila pisanja

Nikola Čović, član sekcije: Rad sa drugima povećava motivaciju za radom i novim saznanjima. Angažujemo nove članove da aktivno učestvuju u radu sekcije, čime podstiču svoje radne sposobnosti i vježbaju strategije na zanimljivim zadacima

Jelena Jevtović, članica sekcije: Novinarstvo je na skali djelatnosti važnih za razvoj društva u samom vrhu hijerarhijski postrojenih profesija. Ne plašim se odgovornosti, svjesno sam preuzeala dio tog tereta

Brz stizanje do tačne informacije jedan je od najznačajnijih preduslova funkcionaliziranja savremenog čovjeka. Zato ni ne čudi činjenica da se mladi sve više opredjeljuju za novinarsku djelatnost, a taj njihov afinitet može se uočiti još u periodu adolescencije. U podgoričkoj Srednjoj stručnoj školi „Ivan Uskoković“ već nekoliko godina uspješno djeluje novinarska sekcija, koja na kreativan način afirmaše vannastavne aktivnosti i podstiče učenike da unapređuju svoju pismenost.

Novinarska sekcija formirana je u oktobru školske 2010./2011. godine, na inicijativu sada pokojnog Bobana Ivanovića, Marije Đurašković i Stefana Kuburovića, tačnijih učenika III 5 odjeljenja. Prema riječima nastavnice crnogorskog jezika i književnosti Olge Andić, koja vodi ovu sekciju, svi njeni članovi željeli su isto – da stiču novinarska umjeće kao jedan od oblika medijskog izražavanja.

„Novinarska sekcija podstiče kreativan način pismenog izražavanja, razvija svijest o bitnosti njegovanja i očuvanja jezika, kao i važnosti ličnog stila pisanja“, ističe

ona, dodajući: „Novinarska sekcija razvija okretnost u razgovoru i pismenom izražavanju. Ona omogućava učenicima da afirmišu svoje brojne sposobnosti i zadovolje raznovrsne radozlosti – počevši od literature i jezika, pa sve do muzike, filma i sporta.“

Sticanje samopouzdanja i samostalnosti u radu

Rad u školskoj novinarskoj sekciji, koja ima tridesetak učenika, neformalnog je tipa. Nastavnik ima ulogu koordinatora i kad god je to moguće prepušta inicijativu učenicima kako bi stekli samopouzdanje i samostalnost u radu kao i osećaj da njihove kvalitete mnogi prepoznaju i cijene. Ovakav princip je dao rezultate, pa Andićeva sa zadovoljstvom nabraja aktivnosti za tekuću školsku godinu:

„Tu su izrada i uređivanje boga novinarske sekcije, zatim uređivanje zidnih novina, rad na trećem broju online školskog časopisa ‘Mašinac’ (de do izražaja dolazi korelacija sa ostalim sekcijama u školi), pisanje novinarskih pokušaja (intervju, reportaža), prikupljanje po-

Ogromno interesovanje učenika

Navedene aktivnosti realizuju se u skladu sa unapravljenim zadatim ciljevima, među kojima su: razvijanje interesovanja za novinarstvo, upoznavanje novinarskih vrsta, osposobljavanje učenika za adekvatno usmeno i pismeno izražavanje, razvijanje komunikacijskih sposobnosti, sigurnosti, samopouzdanja u javnom nastupu i ophodnju i slično. Učenici pokazuju ogromno interesovanje za ovu vrstu vannastavnog angažmana, pa su i rezultati rada očigledni. Sa druge strane, kako navodi Olga Andić – „sastanci, odnosno rad u sekciji, učeniciima predstavlja rasterećenje i zadovoljstvo“.

STALNA POMOĆ I PODRŠKA: Profesorica Andić sa najaktivnijim članovima

Kada je riječ o planovima za naredni period, ona u prvi plan stavlja dvije kontinuirane aktivnosti.

„U pitanju su štampanje školskog lista ‘Mašinac’ i osposobljavanje mlađih generacija za rad u sekciji. Kad ima volje i ljubavi, onda nije teško realizovati planirano, već ta realizacija predstavlja zadovoljstvo. Redakcija je zadovoljna jer su postignuti rezultati više nego dobri, a svjesna je da uzbudljivi dani sa više obaveza tek predstoje. Stoga, spremnost na mnogo rada i zanimljivih dešavanja ne manjka. Raznovrsnih i originalnih ideja ima, a i želje za njihovim sprovođenjem u djelu“, ocjenjuje Andićeva.

Vannastavne aktivnosti razvijaju sposobnost efikasnog komuniciranja

Učenik Nikola Čović kaže da je postao član novinarske sekcije jer su mu se svile predavanja nastavnice Andić.

„Na njenim časovima aktivno učestvujemo u komunikaciji, argumentovano iznosimo svoja mišljenja, verbalno branimo svoje sta-

vove, pa sam pretpostavljao da će tako isto biti i na vannastavnim aktivnostima“, naglašava on.

Čović otkriva kako je biti član ove vrijedne sekcije.

„Rad sa drugima povećava motivaciju za radom i novim saznanjima. Angažujemo nove članove da aktivno učestvuju u radu sekcije, čime podstiču svoje radne sposobnosti i vježbaju strategije na zanimljivim zadacima. A kada je riječ o vannastavnim aktivnostima uopšte, smatram da one razvijaju sposobnost efikasnog komuniciranja, dači se osposobljavaju da uoče i riješi problem, da vode argumentovane dijaloge, pojačava se samopouzdanje i osećaj korisnog rada“, ističe on i dodaje da je novinarstvo veoma interesantno i dinamično zanimanje, ali da ipak sebe vidi „u nekoj drugoj perspektivi“.

Ne može svako biti novinar

Ni njegova koleginica iz sekcije Jelena Jevtović ne krije zadovoljstvo znanjem koje je stekla učeći se novinarskim vještinama.

„Novinarstvo je na skali za razvoj društva u samom vrhu hijerarhijski postrojenih profesija. Ne plašim se odgovornosti, svjesno sam preuzeala dio tog tereta. Tačno je da se novinarstvom može baviti svako, ali ne može svako biti novinar“, napominje ona i dodaje u čemu je tajna uspješnog rada: „Prije svega, svi smo jako složni, komunikativni i druželjubivi. Odvajamo naše slobodno vrijeme za rad u novinarskoj sekciji i uopšte ne žalimo zbog toga.“

Jevtovićeva ukazuje i na nezamjenljivu ulogu mentorke.

„Kada god nam zatreba, imamo pomoći i podršku profesorice Olge Andić, naše koordinatorke. Najbitnije je da je mnogo cijenimo i poštujemo, kao i ona nas. Možemo sa njom o svemu da razgovaramo i da se dogovaramo. Uvijek je tu za nas, da nam pomogne i da nas posavjetuje o čemu god da je riječ“, podseća ona i poziva ostale učenike da postanu članovi neke od sekcija, „jer se tako stiču sigurnost, samopouzdanje, a jača komunikativnost“.

N. N.

KOMUNIKATIVNOST, DRUŽELJUBIVOST I SLOGA: Trenutni sastav sekcije

Učenici podgoričkih osnovnih škola „Pavle Rovinski“ i „Sutjeska“ pošetili rezervat Solila kod Tivta

ODRŽAN EKOLOŠKI ČAS

Đaci upoznali zanimljive karakteristike Solila koja od 2009. zvanično imaju status područja od Međunarodnog značaja za boravak ptica. Učenici su bili u prilici da vide neke od vrsta ptica koje ne mogu viđeti u svom gradu poput eje, bijele i sive čaplje

Učenici III i V razreda podgoričkih osnovnih škola „Pavle Rovinski“ i „Sutjeska“ pošetili su zaštićeni ornitološki rezervat Solila kod Tivta u pratnji članova ornitologa iz NVO „Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore“.

Na ovom jedinstvenom močvarnom području održan je ekološki čas na kom su se dečaci upoznala sa zanimljivim karakteristikama Solila koja od 2009. zvanično imaju status područja od Međunarodnog značaja za

boravak ptica, a od 2013. godine Solila se nalaze i na listi močvara od Međunarodnog značaja prema Ramsarskoj Konvenciji.

Aleksandar Perović iz CZIP-a, koji je pratio podgoričke osnovce, kazao je da su Solila jedan od najboljih, najljepših i najočuvanijih rezervata prirode u Crnoj Gori. Ovdje je u proteklim nekoliko godina, značajno unaprijedena infrastruktura za tzv. birdwatching, (posmatranje ptica), dok podršku na-

BOGATIJI ZA ZNANJE O RAZLIČITIM VRSTAMA PTICA: Učenici viđeli bijelu i sivu čaplju

na globalnom nivou i na ivici su opstanka“, objasnio je Perović.

Tom prilikom učenici su bili u prilici da vide neke vrste ptica koje ne mogu viđeti

u svom gradu poput eje, bijele i sive čaplje.

Š. B.

VIJESTI IZ ŠKOLA

Ministar prosjvete Predrag Bošković razgovarao sa učenicima odjeljenja II-A podgoričke Gimnazije „Slobodan Škerović“ u medijima često nazivanog „odjeljenje smrti“

SUSRETOV ZADOVOLJNI I ĐACI I MINISTAR

Direktor Gimnazije „Slobodan Škerović“ Radiša Šćekić ističe da je II-A po uspjehu jedno od boljih odjeljenja i da su u pitanju „sjajna đeca“, te da tako o njima govore i profesori koji im predaju

ŠKOLA PREDUZELA SVE DA SE PROBLEM PREVAZIĐE: Gimnazija „Slobodan Škerović“

Ministar prosjvete u Vladi Crne Gore Predrag Bošković razgovarao je sa učenicima II-A odjeljenja Gimnazije „Slobodan Škerović“, u medijima često nazivanog „odjeljenje smrti“, koje je privuklo pažnju javnosti navodima da su prema njima profesori mnogo strožiji u odnosu na učenike drugih odjeljenja.

Ministar je nasamo sa učenicima proveo jedan školski čas. Razgovoru nije prisustvovao nijedan nastavnik, niti neko iz školske uprave.

„Ministar je želio da od učenika čuje zašto su žalili, šta im smeta, na koji način im se može izići u susret. Razgovorom su na kraju bili zadovoljni i đaci i ministar“, navodi se u saopštenju Ministarstva prosjvete.

Direktor Gimnazije „Slobodan Škerović“ Radiša Šćekić ističe da je II-A po uspjehu jed-

no od boljih odjeljenja i da su u pitanju „sjajna đeca“, te da tako o njima govore i profesori koji im predaju.

On je ranije ukazao na postojanje problema, ali i na mjeru koje je Škola preduzela kako bi ih prevazišla.

„Održali smo veliki broj sastanaka sa roditeljima, učenicima, odjeljenjskim vijećem, sa Ministarstvom prosjvete i Zavodom za školstvo. Preduzeli smo sve što nam zakon dozvoljava da bismo ovaj problem riješili onako kako je to najbolje za đecu, jer smo tu zbog njih, a ne oni zbog nas“, istakao je Šćekić, navodeći podatke o uspjehu učenika tog odjeljenja koji su pokazali da je u pitanju jedno od boljih u podgoričkoj gimnaziji.

N. N.

U Resursnom centru za obrazovanje i ospozobljavanje đece sa intelektualnim smetnjama i autizmom „1. jun“ obilježen Svjetski dan osoba sa autizmom

„MI SMO DIO NJIHOVOG SVIJETA, BUDITE I VI“

RAZUMJETI SPECIFIČNE POTREBE: Podrška kroz zajedničko druženje

Povodom obilježavanja Svjetskog dana osoba sa autizmom u podgoričkom Resursnom centru za obrazovanje i ospozobljavanje đece sa intelektualnim smetnjama i autizmom „1. jun“ održana je manifestacija pod sloganom „Mi smo dio njihovog svijeta, budite i vi“.

Program manifestacije bio je ispunjen omiljenim đečjim sadržajima. Ozna-

čen temom „Poklon drugu sa autizmom“ sastojao se iz likovne radionice, muzičkog programa, izrade grnčarskih radova, igre sa padobranom, puštanja zmajeva i balona, recitacija učenika Resursnog centra, kao i učenika iz redovnih škola, dok je posebno zadovoljstvo predstavljalo puštanje plavih balona koji simbolizuju autizam. U programu je uče-

stvovo veliki broj učenika iz podgoričkih vaspitno-obrazovnih ustanova i institucija. Budući da je posljednjih godina u porastu broj đece sa ovim problemom, kao i da su njihove potrebe specifične, cilj manifestacije bio je pružanje podrške i obrazovanja đece sa autizmom.

Š. B.

Učenicima nautičkog i brodomašinskog smjera Srednje pomorske škole u Kotoru prezentovana bezbjednosna oprema za spasavanje na plovilima

KAKO DJELOVATI U OPASNIM SITUACIJAMA

PRAKSA PRODUBLJUJE ZNANJE: Sa prezentacije

Učestnicima nautičkog i brodomašinskog smjera Srednje pomorske škole u Kotoru prezentovana bezbjednosna oprema za spasavanje na plovilima

Učenicima nautičkog i brodomašinskog smjera Srednje pomorske škole u Kotoru prezentovana bezbjednosna oprema za spasavanje na plovilima

Kako aktivnosti prilagođene đeci pripremaju ih za horsko pjevanje, upoznaju s muzičkim instrumentima, pobuđuju želju za muzikom, jačaju samopouzdanje i sve ostale kvalitete koje muzičke aktivnosti podstiču, navodi se u saopštenju „Đine Vrbice“

KAKO PREPOZNATI MUZIČKI NADARENU ĐECU: Sa predavanja u školi „Andre Navara“

Preduzeta je akcija u sklopu projekta „Đine Vrbice“ i Umjetničke škole osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talent „Andre Navara“ u Podgorici. Učenici su učestvovali u predavanju o muzičkoj nadareni

će i o muzičkim instrumentima. Profesori su predstavili razne muzičke instrumente i objasnili učenicima kako se koristi

zvuk. Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

Učenici su učestvovali u praktičnim radionicama, učili su kako da igraju na različitim instrumentima i razvijajući svoje muzičke vještine.

<p

Osnovna škola „Olga Golović“ u Nikšiću obilježava 60 godina rada

REZULTATI VRIJEDNE PAŽNJE

Direktorica Škole Slobodanka Žižić: Trudimo se iz dana u dan i što više osavremenimo nastavu, da je učinimo interesantnijom kako bi omogućili učenicima zanimljivo, kontinuirano i istraživačko učenje. Podstičemo ih da razvijaju radne navike. Njegujemo stvaralaštvo i kreativnost i pružamo stručnu pomoć za što kvalitetniji razvoj svakog učenika

Osnovna škola „Olga Golović“ u svojoj šezdesetogodišnjoj istoriji školovala je brojne generacije, otvarajući im široke vidike i puteve obrazovanja.

Škola je osnovana 1955. godine odlukom Skupštine opštine Nikšić. Konstituisana je od nižih razreda dvije do tada osnovne škole i nižih razreda tadašnje Gimnazije, tako da je iste godine počela raditi kao potpuna osmogodišnja škola, sa odjeljenjima svih razreda. Prve godine postojanja imala sedamnaest odjeljenja sa 730 učenika a nalazila se u zgradi Škole učenika u privredi, a u sadašnju zgradu uselila se početkom 1978/1979. godine.

Škola je 1962. godine otvorila vrata deci sa posebnim obrazovnim potrebama i od tada do danas u njoj radi Odjeljenje specijalne nastave. Broj učenika se stalno povećao tako da je školske 1969/1970. godine imala 44 odjeljenja sa 1.540 učenika. Danas školu pohađa 830 daka raspoređenih u 31 odjeljenje. Korisna površina zgrade je 4.348 metara kvadratnih. Nastava je kabinetska, rad u školi smjenski, sa ukupno sedamdeset zaposlenih.

REKONSTRUKCIJOM DO BOLJIH USLOVA

Škola je zahvaljujući razumijevanju Ministarstva prosvjetne 2010. godine ušla u projekat Svjetske banke kojim je izvršena zamjena kompletne stolarije, rekonstruisan sistem grijanja, farbarsko-molerski radovi, vrijednost: 430.000 eura. Izvršena je zamjena parketa u fiskulturnoj sali – vrijednost investicije je 15.000 eura, a 2011. godine je uz podršku Opštine ugrađen sportski teren i parking prostor sa dvorišne strane. Tokom 2013/2014. godine adaptirane su i opremljene prostorije za otvaranje produženog boravka. Opremljeni su i svi kabineti.

„Dekor lva“ je 2009–2010. godine pomogao školu u opremanju biblioteke. 2008–2009. godine Ministarstvo prosvjetne je opremilo školu namještajem u vrijednosti 36.000 eura. Tokom školske 2009–2010. godine adaptirana je učionica za učenike Specijalne nastave, a u opremanju iste školu su pomogli „Atlas mont banka“ i Nevladina organizacija Izviđački odred – četa „Orlovi“

NAGRADE I PRIZNANJA

Za svoj rad škola je dobila više nagrada i priznanja: Septembarska nagrada 1985. godine od SO Nikšić i Orden zasluga za narod sa srebrnom zvijezdom 1986. godine kojom je školu odlikovalo Predsjedništvo SFRJ, Nagrada „Oktoih“ 2002. godine. Ovu nagradu dobila su dva nastavnika ove škole, a jedan priznanje „Najdraži učitelj“.

Nastava je u potpuno stručno zastupljena, a u školi se izučavaju četiri strana jezika: engleski, italijanski, francuski i njemački. Najveća snaga ove vaspitnoobrazovne ustanove za kvalitetniji razvoj svakog učenika, kaže direktorka Slobodanka Žižić.

Ona posebno ukazuje na značaj timskog rada. „Učenike od prvog dana dočekujemo s toplinom i odgajamo ih u duhu tolerancije, povjerenja, iskrenosti, međusobnog razumijevanja. Razvijamo multikulturalnost, podstičemo život u zajedništvu i prihvatanje svih različitosti. Učimo jedni od drugih, pomažemo jedni drugima i aktivno slušamo jedni druge. Sa roditeljima naših učenika ostvarujemo saradnički, otvoreni, iskreni, profesionalan odnos pun razumijevanja uz stalni razvoj i očuvanje međusobne podrške. Tradicionalno postižemo izvrsne rezultate i ponosni smo na postignuća naših učenika“, ističe Žižićka.

Tokom proteklih 60 godina postojanja škola se brzo razvijala i unapređivala rad. Postizani su sve bolji i bolji rezultati u nastavi, kao

iranu i istraživačko učenje. Podstičemo ih da razvijaju radne navike. Njegujemo stvaralaštvo i kreativnost i pružamo stručnu pomoć za što kvalitetniji razvoj svakog učenika, kaže direktorka Slobodanka Žižić.

Na posebno ukazuje na značaj timskog rada. „Učenike od prvog dana dočekujemo s toplinom i odgajamo ih u duhu tolerancije, povjerenja, iskrenosti, međusobnog razumijevanja. Razvijamo multikulturalnost, podstičemo život u zajedništvu i prihvatanje svih različitosti. Učimo jedni od drugih, pomažemo jedni drugima i aktivno slušamo jedni druge. Sa roditeljima naših učenika ostvarujemo saradnički, otvoreni, iskreni, profesionalan odnos pun razumijevanja uz stalni razvoj i očuvanje međusobne podrške. Tradicionalno postižemo izvrsne rezultate i ponosni smo na postignuća naših učenika“, ističe Žižićka.

Tokom proteklih 60 godina postojanja škola se brzo razvijala i unapređivala rad. Postizani su sve bolji i bolji rezultati u nastavi, kao

USPJEŠNI U SPORTSKIM DISCIPLINAMA

U sportskim disciplinama pojedinačno i ekipno postizani su vrlo značajni rezultati na opštinskim i državnim takmičenjima. Košarkaške, rukometne i odbojkaške ekipe bile su republički prvaci na školskim olimpijskim igrama, mlađi šahisti naše škole osvajali su i savezna priznanja. Veliki broj sportista (neki od njih su bili i vrhunski sportisti i reprezentativci) svoju prvu sportsku afirmaciju stekli su u ekipama sportskog društva škole. Sve nagrade je vrlo teško nabrojati jer su mlađi sportisti osvajali veliki broj prvih i drugih mesta, medalja, plaketa, priznanja i sl. Škola njeguje vrlo dobru saradnju sa velikim brojem sportskih društava i organizacija, a posebno sa Sekretarijatom za sport i fizičku kulturu SO Nikšić.

USPJEŠNI U NASTAVNIM I VANNASTAVNIM AKTIVNOSTIMA: OŠ „Olga Golović“

i u kulturnoj i javnoj djelatnosti.

Kulturna misija

„U prvim godinama postojanja škole procenat prelaznosti kretao se oko 86% a srednja ocjena 3,40 dok je procenat prelaznosti u posljednjim godinama bio oko 99% a srednja ocjena 4,14. Ovakav uspjeh se postiže zahvaljujući predanom zalaganju i stručnom radu svih nastavnika i radnika koji su radili u ovoj školi od njenog formiranja, marljivom radu učenika, brizi daćkih roditelja i dobroj saradnji škole sa stručnim, društvenim i drugim institucijama“, kaže direktorka Žižić, i dodaje da se škola potvrdila i afirmisala u kulturnoj i javnoj djelatnosti preko svojih organizacija, društava, grupa i sekcija karakteristične maštovitosti i brojne raznovrsnosti.

Muzičkoj kulturi posvećuju posebnu pažnju. Tako je škola šezdesetih godina prošlog vijeka imala orkestar mandoline i folklorni ansambel a danas hor od 100 članova.

Škola je bila članica jugoslovenske manifestacije „Susret prijateljstva“ kao jedini predstavnik Crne Gore. Ma-

nifestacija je trajala sve do raspada SFRJ i uključivala je šesnaest škola iz svih šest republika. Bila je uključena u Međunarodni projekt „Zdrava škola“ koji je trajao od 1992. do 2000. godine. Veći broj nastavnika prošao je edukativne seminarne. Jedan je od šest Regionalnih centara za primjenu Aktivnih metoda nastave a jedini je predstavnik iz Crne Gore uključen u Međunarodni projekt pozivanja mladih Life – link + 2000. U školi su realizovani i realizuju se brojni projekti: Projekat „Gradanin“, „Indeks inkluzivnosti“, „Nasilje u školi“. Rezultati cijelokupnog rada u nastavi i vannastavnim aktivnostima su vidljivi.

Brojne su nagrade i ovjenčana I, II, i III mjesto na opštinskim, državnim i međunarodnim takmičenjima. U protekloj školskoj godini učenici ove škole ovjenčili su I mjesto iz matematike na Državnom takmičenju u organizaciji Ispitnog centra i I mjesto iz biologije na „Olimpijadi znanja“, a ove školske godine očekuju se dobri rezultati na svim predstojećim takmičenjima.

Posebnu pažnju njegovanju lijepo riječi

Posebnu pažnju posvećuju njegovanju lijepo riječi. Mlade likovnjake i literete afirmišu organizujući pjesničke nastupe i samostalne izložbe. Radovi mladih umjetnika objavljivani su u velikom broju dečjih i drugih časopisa, a bio je velik broj uspješnih učešća na likovnim kolonijama, literarnim i pjesničkim susretima i ostalim manifestacijama. Osvojen je veliki broj nagrada i priznanja na međunarodnom, i državnim takmičenjima.

Zapazio su rezultate postižu učenici i na takmičenjima recitatora, prve pomoći, borbe protiv bolesti zavisnosti, na raznim takmičenjima iz ekologije, kvizovima: „Nacionalna geografija“, „Kviz iz opšte kulture“, te međunarodnim kampovima, debatama...

Škola ima i veoma uspješnu saradnju sa Mjesnom zajednicom, Opština Nikšić, Ministarstvom prosvjetne, Zavodom za školstvo, Ispitnim centrom, Inspecijom, sušednim školama, roditeljima, društvinama, radnim organizacijama, nevladnim organizacijama, brojnim darcima, bez kojih škola ne bi bila to što jeste.

„Pred nama su veliki planovi, izazovi i brojni projekti. Pored ostalih, druga faza radova na elektro-instalacijama, rekonstrukcija sanitarnih čvorova, zamjena unutrašnje stolarije...“, kaže direktorka Slobodanka Žižić i još jednom ukazuje da u ovoj školi svi teže jednom cilju a to je kvalitetna i sigurna škola, bliska životu, u kojoj je prijatno učiti i raditi, jer „ništa ne može biti toliko savršeno da ne može biti savršenije“.

Blagota Koprivica

U OŠ „Nikola Đurković“ u Radanovićima kod Kotora održan ogledni čas

RODITELJI U ĐAČKIM KLUPAMA

Slobodanka Mrvaljević, profesorica razredne nastave, osmisliла je čas tako da su učenici i roditelji zajedno sjeckali i oblikovali papir, ljeplili i spašavali djelove, bojali crte, oblikovali figurice i aktivno učestvovali u realizaciji ovoga časa. Pored direk-

tora i pedagogice, ovom interesantnom času prisustvovali su i vaspitači i mališani iz Dječjeg vrtića i škole iz Dobrota. Čas je završen proljećnom žurkom i izložbom prolećnih kutija.

Š. B.

VESELO I ŠARENO: Proljećna kutija

Završena liga osnovnih škola Podgorice u šahu za 2015. godinu

NAJBOLJA OSNOVNA ŠKOLA „OKTOIH“

Nastupilo je 10 podgoričkih osnovnih škola, igralo se na četiri table, uz tempo 10 minuta po igraču, po Bergerovom sistemu

OSVOJILI SKORO MAKSIMALAN BROJ BODOVA: Pobjednička ekipa iz OŠ „Oktoih“

22

U organizaciji Sekretarijata za kulturu i sport i Centra za razvoj šaha – „Dijagonale“, u prostorijama Narodne biblioteke „Radosav Ljumović“ u Podgorici, održana je 12. liga osnovnih škola Podgorice u šahu. Nastupilo je 10 podgoričkih osnovnih škola, igralo se na četiri table, uz tempo 10 minuta po igraču, po Bergerovom sistemu. Prvo mjesto osvojila je OŠ „Oktoih“, koja je od mogućih 18 osvojila 17 bodova, druga je OŠ „21. maj“ (15 bodova), a treća je OŠ „Štam-

par Makarije“ (13 bodova). OŠ „Oktoih“ stekla je pravo da predstavlja Podgoricu na državnom šampionatu u Baru.

Gledano po tablama, najbolji učinak na prvoj tabli ostvarili su Marko Vučković („Oktoih“), Dario Alivodić („Sutjeska“) i Darko Šuković („Pavle Rovinski“) – svi po osam poena iz devet partija.

Na drugoj tabli dominirao je Predrag Čarapić, („Oktoih“) sa maksimalnih devet poena iz devet partija, a na trećoj tabli najbolji rezultat ostvario je Ni-

kola Žugić („21. maj“), sa osam poena iz devet partija. Vuk Račković (OŠ „21. maj“) imao je na četvrtoj tabli najbolji rezultat sa devet poena iz devet partija.

Za prve tri ekipe, pobjedničke pehare obezbijedio je Sekretariat za kulturu i sport, dok je Centar za razvoj šaha „Dijagonale“ najboljim pojedincima obezbijedio vrijedne šahovske knjige.

Sudije Goran Vukadinović i Željko Miljanić odlično su obavile svoj posao.

Otvorena renovirana fiskulturna sala u OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“

UNAPRIJEĐEN KVALITET NASTAVE FIZIČKE KULTURE I SPORTSKIH SEKCIJA

Salu svečano otvorili Slobodan Filipović, v. d. sekretara Ministarstva prosvjete, Boris Mugoša, potpredsednik glavnog grada Podgorice, Igor Vušurović, direktor Uprave za mlade i sport, kao i predstavnici Školskog odbora, Savjeta roditelja i Đačkog parlamenta

Mustafa Jaziđi, direktor turske međunarodne organizacije „TIKA“ koja je za renoviranje obezbijedila 32.000 eura: Izdvojena sredstva sa zadovoljstvom ulažemo u sektor obrazovanja i to nam pričinjava radost

Arijana Nikolić Vučinić, v. d. glavnog direktora Direktorata za predškolsko i osnovno obrazovanje i vaspitanje i obrazovanje lica sa posebnim potrebama, zahvalila je predstvincima ove organizacije što su prepoznali važnost ulaganja u obrazovni sistem uopšte

Ljubinka Nedić, direktorka: U ovoj sali prve sportske korake napravili danas poznati crnogorski reprezentativci, kao što su Ljubiša Mihajlović u karateu, Arso Milić, džudo, Danilo Marković, fudbal i drugi. Nadamo se da će ih u budućnosti biti još, jer su stvoreni prijatni uslovi za rad i postizanje dobrih sportskih rezultata

FISKULTURNA SALA ZABLISTALA NOVIM SJAJEM: Učenici zajedno sa direktoricom i gostima

Učenici OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“ imaju još jedan razlog više da sa zadovoljstvom prisustvuju časovima fizičke kulture. U renoviranoj fiskulturnoj sali, osim prijatnjeg ambijenta, stvoreni su bolji uslovi za rad. Renoviranje je finansirala turska međunarodna organizacija „TIKA“ sa oko 32.000 eura, dok je radove izvodila građevinska firma „Selektor“ iz Bijelog Polja.

Izražavajući zahvalnost na predusretljivosti, Ljubinka Nedić, direktorka voje vaspitnoobrazovne ustanove, kazala je da je ova organizacija uviđela značaj preuređenja fiskulturne sale za izvođenje nastave koja će unaprijediti kvalitet nastave fizičke kulture, sportskih sekcija, kao i vannastavnih aktivnosti.

„U ovoj sali prve sportske korake napravili su danas poznati crnogorski reprezentativci kao što su Ljubiša Mihaj-

ović u karateu, Arso Milić, džudo, Balša Sinanović, džudo, Danilo Marković, fudbal, Dino Mušanović, fudbal, Boris Vlahović, odbojka i Mirjana Milić, džudo. Nadamo se da će ih u budućnosti biti još, jer su stvoreni prijatni uslovi za rad i postizanje dobrih sportskih rezultata“, naglasila je direktorka Nedić.

Direktor turske međunarodne organizacije „TIKA“ Mustafa Jaziđi poželio je učenicima da u novoopravljenoj fiskulturnoj sali stiću nove uspeje i uživaju u prijatnom druženju u korisnim sportskim sadržajima.

„Ovim putem poklanjam pažnju najmlađoj populaciji u cilju kvalitetnijeg obrazovanja, te stvaranja boljih uslova školovanja. Iako imamo veliki broj zahtjeva za pružanje pomoći u različitim oblastima, ipak, „TIKA“ izdvojena sredstva sa zadovoljstvom ulaže u sek-

tor obrazovanja i to nam pričinjava radost“, istakao je Jaziđi.

Arijana Nikolić Vučinić, v. d. glavnog direktora Direktorata za predškolsko i osnovno obrazovanje i vaspitanje i obrazovanje lica sa posebnim potrebama, zahvalila je predstvincima ove organizacije što su prepoznali važnost ulaganja u obrazovni sistem uopšte, a posebno u dijelu unapređenja uslova za odvijanje nastave fizičkog vaspitanja među crnogorskim učenicima.

Svečanosti su prisustvovali Slobodan Filipović, v. d. sekretara Ministarstva prosvjete, Boris Mugoša, potpredsednik glavnog grada Podgorice, Igor Vušurović, direktor Uprave za mlade i sport, kao i predstavnici Školskog odbora, Savjetu roditelja i Đačkog parlamenta.

Š. B.

Povodom Svjetskog dana knjige mališani vaspitne jedinice „Bubamara“ Đečjeg vrtića „Đina Vrbica“ pošetili Narodnu biblioteku „Radosav Ljumović“

UKAZALI NA ZNAČAJ KNJIGE OD NAJRANIJEG UZRASTA

Povodom obilježavanja Svjetskog dana knjige mališani starije vaspitne grupe „Bubamara“ Đečjeg vrtića „Đina Vrbica“ u pratinji vaspitačica: Vojke Šaković, Vesne Šuković i Mirjane Ivanović posetili su Narodnu biblioteku „Radosav Ljumović“. „Naš cilj bio je da najmladima ukazemo na neprocjenjiv značaj knjige od najranijeg uzrasta. Program koji

smo pripremali i izveli sastoje se od niza recitacija i pjesme o drugarstvu, proljeću, ekologiji, mami... Takođe, uz posebne emocije mališani su izveli pjesmu „Bubamara“ poznatog pjesnika Dragana Radulovića. Ova pošeta je realizovana u saradnji sa roditeljima, bibliotekarima, kao i vaspitačicama“, nagasila je Dejana Preleveć, vaspitačica i PR ove vaspitnoobrazovne

ustanove, i dodala da je Velibor Spalević, roditelj, uljepšao program melodijom na klarinoli uz koju je izveden mizički dio programa. Bibliotekarke su dečci uručile besplatne članske karte i na taj način ih, takođe, podstakli da svoje vrijeme ubuduće, u prisustvu roditelja, iskoriste na najbolji mogući način.

Š. B.

Šahovske zanimljivosti

VUNDERKIND REŠEVSKI

Slavni američki velemajstor Reševski bio je pravo „čudo od deteta“. Rođen u Orlenku u Poljskoj, šah je naučio već u četvrtoj godini, a sa osam je igrao simultanke koje su zavile šahovski svijet. Simultanke su ga vodi-

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

Priredio: Nebojša Knežević

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio profesionalni igrač ali je bio u najužem krugu najboljih šahista svijeta.

le na Zapad, a potom u SAD gdje se nastanio 1921. godine i ostao da živi sve do smrti. Reševski nikada nije bio

Sastanak ministra prosvjete mr Predraga Boškovića i ambasadora Rumunije u Crnoj Gori Ferdinanda Nagija

RAZMJENA ISKUSTAVA U OBLASTI VISOKOG OBRAZOVANJA

O FORMIRANJU MJEŠOVITE KOMISIJE ZA PRAĆENJE SPORAZUMA iz 2014. GODINE: Ministar Bošković i ambasador Nagi

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković razgovarao je sa ambasadorom Rumunije u Crnoj Gori Ferdinandom Nagijem o formiranju mješovite komisije za praćenje Sporazuma, koji je potpisani, 17. februara 2014. godine, između Ministarstva prosvjete Crne Gore i Ministarstva nacionalnog obrazovanja Rumunije, kao i o nastavku aktivnosti na razmjeni, stipendiranju crnogorskih i rumunskih studenata, unapređenju saradnje u oblasti visokog obrazovanja, istraživanja i zajedničkih projekata.

„Razmjena iskustava, pogotovo u oblasti visokog obrazovanja, će biti od posebnog značaja za crnogorski obrazovani sistem, s obzirom na reforme koje želimo sprovesti, istakao je ministar Bošković. On se zahvalio ambasadoru na dosadašnjim aktivnostima koje su realizovane u oblasti obrazovanja.

Ambasador Nagi je iskazao zadovoljstvo dosadašnjom bilateralnom saradnjom u oblasti obrazovanja, ističući značaj obrazovnog sistema za društvo, stoji u saopštenju Minsistarstva prosvjete.

U okviru takmičenja „Poslovni izazov zapadnog Balkana“ Univerzitet Donja Gorica u Podgorici ugostio srednjoškolce iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Crne Gore

PREDUZETNIŠTVO JE DUHOVNA ENERGIJA

Prof. dr Veselin Vukotić, rektor UDG-a: Buduća elita, kada to zaista i postane, ne smije da zaboravi one koji će tada biti kao oni sada. Moto našeg univerziteta jeste 'Budite dio istorije budućnosti' i, shodno tome, ovo je univerzitet koji se bavi proizvodnjom sjemena budućnosti

Takmičenje srednjoškolaca u preduzetničkim vještina pod nazivom „Poslovni izazov zapadnog Balkana“, na kojem je učestvovalo oko 100 učenika iz Crne Gore, Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine, održano je tokom tri dana u Crnoj Gori.

Prva dva dana takmičenja organizovana su u Hotelu „Mediteran“ u Bečićima, dok je treći i finalni dan održan na Univerzitetu „Donja Gorica“ u Podgorici.

Takmičarima je dobrodošlicu poželio prof. dr Veselin Vukotić, rektor UDG-a. On je izrazio zadovoljstvo što je baš ovaj univerzitet domaćin srednjoškolcima zemalja zapadnog Balkana, učenicima „koji predstavljaju borce za preduzetništvo i napredak i koji su buduća elita ovog regiona“.

Pripremanje biznis planova

„Buduća elita, kada to zaista i postane, ne smije da zaboravi one koji će tada biti kao oni sada. Moto našeg univerziteta jeste 'Budite dio istorije budućnosti' i shodno tome, ovo je univerzitet koji se bavi proizvodnjom sjemena budućnosti. Preduzetništvo traži iskrenost, ljubav i slobodu. Preduzetništvo je duhovna energija“, kazao je Vukotić.

U finalnom takmičenju učestvovalo je 20 mješovitih timova sastavljenih od po četiri predstavnika svake ze-

mlje učesnice. Timovi su održali prezentacije biznis planova u okviru kojih su imali zadatak da odgovore na postavljeni „izazov“, a to je znalo da svaki tim za sebe osmisli proizvod ili uslugu koja će povećati broj putnika u avio saobraćaju. Tokom pripreme biznis planova, na raspolažnju su imali informacije koje su mogli pronaći na internetu. Osim toga, koristili su i vrijedne savjete poslovnih volontera sa Univerziteta „Donja Gorica“. Na kraju finalnog dana takmičenja timovi su svoje ideje i biznis planove predstavili članovima žirija i publici.

Motivisati učenike da razmišljaju proaktivno

Ovo takmičenje organizuje se već treću godinu zaredom. Cilj je da se učenicima pruži uvid u savremeni način poslovanja i da se oni motivi-

N. N.

NAGRADE ZA NAJBOLJE

Petočlani žiri ocjenjivao je prezentacije, ideje kao i biznis planove svih timova, a za tri prvoplasirana tima obezbijedene su vrijedne nagrade. Prvo mjesto zauzeli su: Muamer Begović (Srednja stručna škola Bijelo Polje), Muhiba Tešnjak (Mješovita srednja škola Gračanica), Marko Petrušić (Vazduhoplovna akademija Beograd) i Tina Kelemin (Ekonomsko-turistička škola Daruvar). Drugo mjesto pripalo je: Luki Jovanoviću (Gimnazija Kotor), Hamzi Agić (Prva gimnazija Sarajevo), Aleksandri Živić (Gimnazija Kuršumlija) i Tei Aralici (Prehrambeno-tehnološka škola Zagreb). Treću poziciju osvojili su: Milan Raičević (Srednja stručna škola Cetinje), Dragana Mirković (Srednja škola Rogatica), Bogoljub Milić (PHŠ „Dr Đorđe Radić“ Kraljevo) i Raomanna Gianna Kasun (I. tehnička škola „Tesla“ Zagreb).

Na Univerzitetu Crne Gore promovisani doktori nauka i nagrađeni najbolji studenti

PRIZNANJA I DIPLOME ZA NAJUSPJEŠNIJE

Rektorka Vojvodić sa doktorima nauka

U okviru Dana Univerziteta Crne Gore (UCG) u Rektoratu je održana svečanost na kojoj je promovisano 18 doktora nauka koji su u prethodnoj godini odbranili doktorske radove, a najboljim studentima Univerziteta dodijeljene su plakete.

Rektorka UCG prof. Radmila Vojvodić poručila je da nema razvoja visokog obrazovanja bez istraživačkog ambijenta i preduzetničko-inovativne kopče sa društvom. Ona je podsetila na to da je usvajanjem novih pravila doktorskih studija, osnivanjem Centra za doktorske studije i Naučnog odbora, Univerzitet napravio prve i jasne korake ka unapređenju kvaliteta doktorskih studija.

U doktore nauka promovisani su: Marija Jevrić i Marijana Lazarevska sa Građevinskog fakulteta, Nevena Radović sa Elektrotehničkog, Marija Antunović, Snežana Mugosa i Snežana Pantović sa Medicinskog fakulteta, Aldijana Muratović sa Fakulteta za sport i fizičko vaspitanje, Rade Šarović, Vladimir Vojnović i Tatjana Vujović sa Filozofskog, Željka Asanović, Miloš Bivogić, Branko Bulatović, Ivan Đurašković, Ana Gardašević, Marija Jančović, Milena Lipovina-Božović i Igor Pejović sa Ekonomskog fakulteta.

Doktorske disertacije u akademskoj 2014/2015. godini odbranili su takođe Niko-

I sa nagrađenim studentima

la Bešić i Tomo Popović sa Elektrotehničkog, kao i Vladimir Ostojić sa Filozofskog fakulteta, koji nisu bili u mogućnosti da prisustvuju svečanosti.

Od ove godine, plakete se dodjeljuju za pet najboljih studenata, po dvije za oblast društvenih i prirodnno-matematičkih, tehničkih i medicinskih nauka i jedna za oblast umjetnosti. Plaketu za oblast društvenih nauka dobile su Marina Maraš sa Ekonomskog i Svetlana Stevović sa Filozofskog fakulteta. Na gradu za oblast prirodnno-matematičkih, tehničkih i medicinskih nauka dobile su Tijana Mićović sa Farmaceutskog i Milena Đokić sa Biotehničkog fakulteta. Plaketu za oblast umjetnosti dobila je Lidija Nikčević, studentkinja Fakulteta likovnih umjetnosti.

O. D.

Studentska organizacija „AIESEC Montenegro“

SLATKIŠI ZA ĐECU IZ DOMA U BIJELOJ

ZA OSMIJEH MALIŠANA: Članovi „AIESEC Montenegro“

Studentska organizacija „AIESEC Montenegro“ učestvovala je u humanitarnoj akciji „Njihov osmijen vrijedi više“ prikupljajući slatkiše i druge neophodne namirnice za štićenike iz Dječjeg doma „Mladost“ u Bi-

Kako je saopšteno iz AIESEC-a, kupili su namirnice koje će biti neophodne mališanima iz Bijele. Organizator te manifestacije koja se organizuje već 11 godina je studentska organizacija Ekonomskog fakulteta u Podgorici.

O. D.

Na Filozofskom fakultetu u Nikšiću održan okrugli sto u čast 85 godina života i 60 godina naučnog rada akademika i redovnog univerzitetskog profesora u penziji Miomira Dašića

VIŠE OD PET DECENIJA PRISUTAN U CRNOGORSKOJ ISTORIOGRAFIJI

Prof. dr Šerbo Rastoder je istakao da je akademik Dašić pisac prvog udžbenika iz istorijske nauke

Za prof. dr Živka Andrijaševića, Dašić je imao jednu od glavnih, ako ne i najvažnijih uloga u profilisanju i koncipiranju razvoja Studijskog programa za istoriju na Filozofskom fakultetu

Filozofski fakultet u Nikšiću priredio je okrugli sto u čast 85 godina života i 60 godina naučnog rada akademika i redovnog univerzitetskog profesora u penziji Miomira Dašića.

Akademik Dašić je istorijske nauke diplomirao na Filozofskom fakultetu u Beogradu, te je magistriradio i doktorirao. Objavio je dvanaest knjiga, oko 270 studija rasprava, članaka, istorijskih eseja, oko 420 kritičkih osvrta, recenzija, te polemika i raznih stručnih i publističkih tekstova. Dašić je akademik CANU od 1991. godine, autor je i više od 130 naučnih i stručnih referata i saopštenja, a bibliografija njegovih radova ima 830 jedinica. Na Filozofskom fakultetu u Nikšiću izabran je za redovnog profesora 1985. godine za predmete Istorija jugoslovenskih naroda u novom vijeku i Uvod u istoriju sa osnova pomoćnih istorijskih nauka. Odlikovan je Ordenom Republike Jugoslavije, medaljom Ruske akademije prirodnih i društvenih nauka, čiji je inostrani član od 1998. godine, kao i medaljom Univerziteta u Krakovu.

Lokalna istorija se ne može izučavati nezavisno od šireg okruženja

Govoreći o njegovom doprinosu metodologiji u istorijskoj nauci Crne Gore, prof. dr Šerbo Rastoder

je istakao da je akademik Dašić prvi pisac udžbenika iz istorijske nauke 1978. godine.

„Poznavanje istorijskog zanata je osnovni preduslov za razumijevanje istorijske nauke i u tom smislu akademik Dašić je dao nemjerljiv doprinos. On je maksimalno sintetizovao svo znanje u udžbeniku istorije koji su studenti dugo koristili kao osnov za izučavanje ovog predmeta“, rekao je Rastoder.

O zastupljenosti opšte istorije u Dašićevim djelima govorila je prof. dr Nada Tomović koja je kazala da je on u svom bogatom naučnom opusu obradio brojna pitanja iz naše nacionalne istorije.

„On se bavio metodologijom istorijske nauke, zavičajnom istorijom, ali kroz svoj stvaralački opus obrađujući teme iz nacionalne istorije posmatrao je i obrađivao kako su se na pojedine događaje reflektivali interesi i politički odnosi pojedinih evropskih sila, odnosno opšta istorija u njegovom stvaralačtvu zastupljena je kroz kontekst nacionalne istorije. Obradene su prostor-

no i vremenski različite teme, odnosno istorijske pojave i događaji, koji su u vezi sa opštom istorijom počev od srednjeg vijeka, zatim tzv. turskog perioda, do novovjekovne istorije Crne Gore, zaključno sa 1918. godinom. Istina, zavičajna istorija stavljena je u prvi plan, kao što se vidi iz većine naslova njegovih djela, ali svi događaji iz zavičajne istorije izučavani su i posmatrani kao dio sveopštih evropskih isto-

■ U VRHU CRNOGORSKE I JUGOSLOVENSKE ISTORIOGRAFIJE: Sa skupa u Nikšiću

njivom naučnom i pedagoškom iskustvu, koje je nesebično prenio na brojne generacije studenata i pretočio u brojne monografije, studije i naučne radove. O onome što se dogodilo uvijek se jasno opredjeljivao za istinu, nasuprot onima kojima je bila bliža ‘poželjna’, pragmatična istorija i istoriografija koja se sagledavala i kreirala iz vizure sadašnjice i aktuelnog političkog trenutka. Po shvatjanju istorije, koje je nezamislivo bez velike erudicije i široke kulture, po načinu na koji je to shvatjanje izrazio, tešku mu je više naći ravnih u novijoj crnogorskoj i jugoslovenskoj istoriografiji”, naglasio je dr Radenko Šćekić.

Za prof. dr Živka Andrijaševića, Dašić je čovjek koji je imao jednu od glavnih, ako ne i najvažnijih uloga u profilisanju i koncipiranju razvoja

Studijskog programa za istoriju na nikšićkom Filozofskom fakultetu.

„Više od pet decenija akademik Dašić je prisutan u crnogorskoj istoriografiji i u tom dugom periodu nastajalo je njegovo obimno naučno djelo u kojem pored nekoliko tematskih ciklusa, značajno mjesto zauzimaju radovi iz istorije crnogorske, srpske i jugoslovenske istoriografije, kazao je Andrijašević.

O. D.

24

Prosjetni rad

MAJ
2015
BROJ
35

Saradnja američke kompanije „International bridge“ i Univerziteta Donja Gorica

ŠANSA ZA ZAPOSLENJE CRNOGORSKIH STUDENATA

■ Sa dodjele sertifikata polaznicima obuke „Be ready for a new job“

U organizaciji američke kompanije „International Bridge“ i Univerziteta Donja Gorica (UDG) održana je svečana ceremonija dodjele sertifikata polaznicima obuke „Be ready for a new job“. Sertifikate su dobila 24 studenta a uručila ih je ambasadorka SAD u Crnoj Gori Margaret Uyehara.

Program je trajao 10 sedmica sa ciljem da studentima pruži dodatna znanja i vještine iz raznih oblasti ICT kako bi se što bolje pripremili za budući posao u kompanijama. Nastavu i obuku iz odabranih oblasti

ICT izvodili su profesori sa UDG-a, Univerziteta Crne Gore i Univerziteta „Mediterran“, kao i stručnjaci iz kompanije „International bridge“ i crnogorskih ICT kompanija.

Skip Mc Whorter, izvršni potpredsjednik kompanije „International Bridge“, polaznicima obuke se zahvalio na predanom timskom radu, pokazanom znanju i saradnji sa predstavnicima kompanije. Posebna zahvalnost je ukazana Fakultetu za informacione sisteme i tehnologije UDG, čiji je profesorski tim od početka

podržao inicijativu te kompanije i time postao strateški partner novoootvorenom predstavništvu „International Bridge Montenegro“ u Crnoj Gori.

Kako u saopštili sa UDG-a, biće izvršena selekcija među polaznicima koji su uspješno završili obuku radi njihovog zaposlenja u predstavništvu kompanije u Crnoj Gori. Takođe, sličan program obuka će se organizovati i naredne godine u saradnji sa UDG-om.

O. D.

Na Arhitektonskom fakultetu održana radionica za studente „Od Titograda do ciklograda“

DIZAJNIRALI BICIKLISTIČKE STAZE

Arhitektonski fakultet u Podgorici pod pokroviteljstvom TEMPUS projekta RESARCH, a u saradnji sa Sekretarijatom za planiranje prostora i zaštitu životne sredine, GIZ-om, NVO Biciklo.me, Fakultetom vizuelnih umjetnosti (FVU) i Fakultetom likovnih umjetnosti (FLU), održao je jednodnevnu radionicu „Od Titograda do ciklograda“ na kojoj su studenti obrađivati temu najavljenih biciklističkih staza u Podgorici.

Učesnici radionice su rješavali urbanističko-arhitektonske i grafičko-di-

zajnerske teme za pet biciklističkih koridora i njihove kontaktne zone u gradu, saopštili su organizatori.

Cilj radionice, koja je bila dio manifestacije „Energetski dani Podgorice“, jeste da se osposobe studenti da prošire svoje formalno obrazovanje u dijelu urbanog aktivizma i društvenog angažmana. Važnu ulogu zauzima vizuelna identifikacija prostora, kao vid grafičke komunikacije, sa ciljem da se uključe svi građani u dizajn socijalno osviještenih javnih obi-

lježja prostora uz biciklističke staze.

Ideja organizatora je bila da studenti arhitekture, grafičkog dizajna i vizuelnih umjetnosti, radeći timski, ponude atraktivna, savremena rješenja za nove biciklističke staze tretirajući i prostore kontaktnih zona. Sinhronizovanim radom bilo je potrebno urbanistički i dizajnerski riješiti zadate zone, pozicionirajući neophodne biciklističke funkcije (parkinzi za bicikl, stajališta – odmarališta za bicikliste, biciklistička skloništa – shelves, bike friendly mjesta,

■ RJEŠAVALI URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKE I GRAFIČKO-DIZAJNERSKE TEME ZA PET BICIKLISTIČKIH KORIDORA: Sa radionicom

meeting points, bike shopovi, bike servise za opravku,

ulični mobilijar, rasvjeta, zelenilo.), kao i vizuelnu i gra-

fiku identifikaciju kompletнog prostora.

O. D.

Ministarstva nauke i prosvjete objavili konkurs za dodjelu nacionalnih stipendija za izvrsnost za magistarske, doktorske i postdoktorske studije

ENERGIJA I IDENTITET PRIORITETNE OBLASTI

Po završenim studijama stipendisti će imati obavezu da se vrate u Crnu Goru i primijene stečena znanja u nacionalni sistem nauke i inovacija

VISOKO OBRAZOVANJE I ISTRAŽIVANJE ZA INOVACIJE I KONKURENTNOST

Nacionalni program stipendija za izvrsnost, koji sprovode ministarstva prosvjete i nauke u okviru projekta INVO/HERIC „Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost”, izuzetna je prilika za mlade talentovane visokoškolce i istraživače iz Crne Gore da usavršavaju nastave na renomiranim ustanovama visokog obrazovanja i istraživanja u inostranstvu. Svrha ovog programa je izgradnja istraživačkih kapaciteta putem dodjele stipendija za magistarske, doktorske i postdoktorske studije na renomiranim ustanovama visokog obrazovanja i istraživanja u inostranstvu. Stipendistima se pruža prilika da dobiju međunarodno stručno iskustvo i pristup savremenoj istraživačkoj infrastrukturi, saopštio je Darko Petrušić pomoćnik ministra nauke.

„Struktura nacionalnog stipendiranja uređena je po ugledu na program ‘Marija Kiri’ koji je integralni dio programa Horizont 2020, najvećeg evropskog programa za nauku sa fondom oko 80 milijardi eura. Na taj način studenti i istraživači stiču iskustvo koje će im koristiti prikolicu kandidovanja za druge evropske fondove istraživanja i obrazovanja. Za naci-

onalni program stipendije je opredijeljeno 1.260.000 eura, a od stipendista se očekuje da nakon završetka studija prenesu svoje znanje u nacionalni sistem istraživanja i inovacija”, kazao je Petrušić.

Stipendije se dodjeljuju za: prirodno-matematičke nauke, tehničko-tehnološke, medicinske, poljoprivredne, društvene i humanističke nauke.

Pomoćnica ministra prosvjete Mubera Kurpejović je kazala da će to ministarstvo dodjeliti stipendije magistarskih studija u iznosu od 6.000 eura prošće po godini u zavisnosti od zemlje u kojoj neko boravi tokom magistarskih studija. „Ovo je prvi put Ministarstvo prosvjete finansira studije u iznosu koji treba da pokrije i troškove života studenta u zemlji u kojoj se usavršava. Prvi put naši studenti neće morati da odbiju možda neku dobru stipen-

diju zato što nemaju dovoljno novca da borave u toj zemlji. Pravo na konkurs imaju svi mlađi ispod 35 godina koji su magisterske studije upisali 2014/2015. godine i nema retroaktivnog finansiranja. U cilju sprečavanja odliva mozgova i zadržavanja kvalitetnog kadra svi korisnici ovih stipendija će biti u obavezi nakon završetka magistrature da se vrate u Crnu Goru i provedu najmanje koliko je trajalo samo studiranje u inostranstvu”, istakla je Kurpejovićeva.

Projektni menadžer INVO projekta Saša Ivanović pojasnio je da stipendije pokriveni troškove smještaja, hrane, zdravstvenog osiguranja, lokalnog prevoza, a mogu se koristiti i za finansiranje školarine ukoliko ona nije obezbeđena iz drugih izvora.

Prema njegovim riječima, doktorske i postdoktorske stipendije će se koncentrirati na deset nacionalnih prioriteta u istraživanju, a to su: energija, identitet, informaciono-komunikacione tehnologije, kompetitivnost, nacionalne ekonomije, medicina i zdravlje ljudi, nauka i obrazovanje, novi materijali, proizvodi i usluge, održivi razvoj i turizam, poljoprivreda i hrana, kao i saobraćaj. Stipendije za doktorske studije iznose 12.000 eura, a za postdoktorske studije 18.000 eura.

O. Đ.

CILJEVI PROGRAMA

Prema konkursu, Ministarstvo prosvjete stipendira magisterske studije, a Ministarstvo nauke doktorske i postdoktorske studije. Ciljevi ovog programa su: jačanje nacionalnih kapaciteta za istraživanje, inovacije i konkurenčnost, prenos i primjena stečenog znanja kroz akademski razvoj i razvoj karijere istraživača u Crnoj Gori, podrška inicijativama internacionalizacije, kao i jačanje privrednog sektora kroz ulaganje u ljudske resurse.

XII međunarodna konferencija „Sportska dostignuća” održana u Podgorici

NAUČNI DOPRINOS SPORTU

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković: „Sport je ono što čini naciju zdravom i veselom, okrenutu optimizmu i pravim vrijednostima”

Predsednik konferencije prof. dr Duško Bjelica: „Skup će dati vidljive rezultate, primenljive u našoj struci, a za to zasluge ne pripadaju samo nama, već eminentnim učesnicima”

Najznačajniji regionalni naučni skup u oblasti sporta okupio je više od 160 eminentnih stručnjaka iz oblasti sportskih, društvenih i humanističkih nauka i medicine iz 22 zemlje

Najznačajniji regionalni naučni skup u oblasti sporta, XII konferencija o transformacionim procesima u sportu „Sportska dostignuća” okupila je u Podgorici više od 160 eminentnih stručnjaka iz oblasti sportskih, društvenih i humanističkih nauka i medicine iz 22 zemlje.

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković istakao je na svečanom otvaranju da konferencija predstavlja naučni doprinos sportu, koji dobija sve značajnije mjesto na univerzitetima.

„Crna Gora kao relativno mala zemlja ostvarila je značajne sportske rezultate na međunarodnoj sceni i svakako je sport jedna od grana čije se možemo podižiti da smo na nivou najrazvijenijih evropskih i svjetskih zemalja. Ako se gleda po broju stanovnika možda

čak i najuspješnija sportska zemlja u svijetu. Sport kao nauka sve više dobija prostora na univerzitetima Crne Gore. Ne samo da Univerzitet Crne Gore ima tu privilegiju da izučava sport kao naučnu disciplinu sa različitim aspektima već se i privatni univerziteti okušavaju na tom polju što je najbolji način da sport približe široj populaciji. Sport je ono što čini naciju zdravom i veselom i okrenuto optimizmu i pravim vrijednostima”, istakao je ministar Bošković.

Predsednik konferencije prof. dr Duško Bjelica poručio je da će konferencija „dati vidljive rezultate, primenljive u našoj struci, a za to zasluge ne pripadaju samo nama, već uvaženim i eminentnim učesnicima”. „Iako postoje individualni sportovi, bavljenje sportom

ne može da bude individualno, jer su i pojedinci, čija je specijalnost individualni sport, uključeni u rad sa trenerima i ostalim sportistima u sportskoj organizaciji. Čas treninga je cjelovit, logički zaokružen, vremenski ograničen dio trudnog procesa, sa stalnim saставom učesnika približno jednakih predznanja, tokom kojeg se, zajedničkim radom trenera i sportista rješavaju određeni tehničko-taktički i kondicioni zadaci. Iako pojedinačni čas treninga predstavlja jednu cjelinu, valja imati na umu da je on samo dio u nizu, u konkretnim elementima bogate i raznovrsne cjeline, povezan i spojen sa prethodnim i narednim treninzima, koji su objedinjeni opštim ciljem, prije svega za uspješno završavanje aktuelnog ciklusa takmičenja. Upravo izvrsnost tematskog

Vlada je usvojila Informaciju o učlanjenju Crne Gore u Evropski program za saradnju u domenu naučnih i tehnoloških istraživanja

UMREŽAVANJE ISTRAŽIVAČKIH TIMOVA

„COST akcije su odlična šansa za razmjenu iskustava sa naučnicima širom svijeta i idealno mjesto za ulazak mladih istraživača u svijet nauke, zahvaljujući posebnim strategijama za uključenje istraživača na početku karijere, kao i istraživača iz istočne Evrope i drugih zemalja”, rekao je pomoćnik ministra nauke Darko Petrušić

Vlada je usvojila Informaciju o učlanjenju Crne Gore u Evropski program za saradnju u domenu naučnih i tehnoloških istraživanja (COST). Riječ je o programu koji predstavlja jedan od stupova Evropskog istraživačkog prostora (ERA) u domenu umrežavanja istraživačkih timova u srodnim oblastima istraživanja.

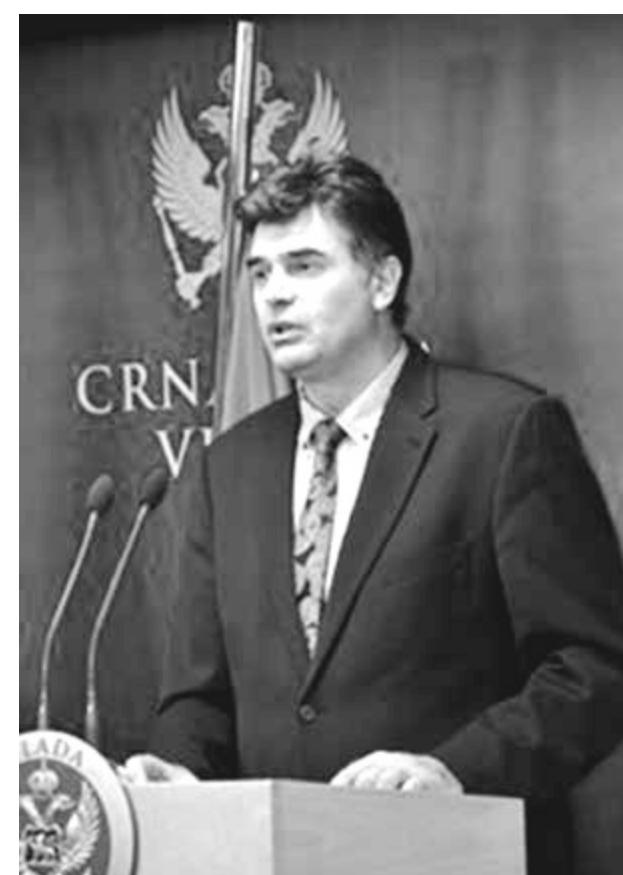
„Organizovanjem konferencija, radionica, međulaboratorijskih posjeta i sl. ostvaruje se snažna interakcija i saradnja koja vodi uspostavljanju partnerstava, zajedničkih projekata i objavljivanju naučnih radova”, izjavio je načelnik Vlade pomoćnik ministra nauke Darko Petrušić.

On je podsetio da se od aprila 2011. godine do sada 17 istraživačkih timova iz Crne Gore priključilo tekućim akcijama, od kojih je pet uspješno završeno, a 12 je u procesu realizacije, i to: sedam iz oblasti ICT, tri iz oblasti „Šume, njihovi proizvodi i usluge”, četiri iz oblasti „Hrana i poljoprivreda” i po jedan iz „Biomedicine i molekularne bionauke”, „Nauke o zemljama i upravljanju životnom sredinom” i „Pojedinci, društva, kulture i zdravlje”.

O punopravnom članstvu Crne Gore u COST asocijaciji odlučuje se na sastanku Komiteta visokih predstavnika te organizacione sredinom maja u Stockholmumu.

COST Asocijacija se finansira iz sredstava Evropske komisije na osnovu posebnog ugovora i na osnovu doprinosa zemalja članica tog programa.

Kroz COST program se u toku jedne godine realizuje oko 210 akcija u kojima učeće uzeće oko 30.000 naučnika iz 35 zemalja članica i jedne države saradnice, Izraela.

IDEALNO MJESTO ZA ULAZAK MLADIH ISTRAŽIVAČA U SVIJET NAUKE: Darko Petrušić, pomoćnik ministra nauke

„Statusom punopravne zemlje članice, crnogorske naučnoistraživačke institucije stiču pravo da predlažu buduće akcije i da budu uključene ravноправno u proces donošenja važnih odluka u COST-u. Taj program je odlična šansa za razmjenu iskustava sa naučnicima širom svijeta i idealno mjesto za ulazak mlađih istraživača u svijet nauke, zahvaljujući posebnim strategijama za uključenje istraživača na početku karijere, kao i istraživača iz istočne Evrope i drugih zemalja”, kazao je Petrušić.

O. Đ.

UČESTVOVALO 160 STRUČNJAKA IZ OBLASTI SPORTSKIH, DRUŠTVENIH I HUMANISTIČKIH NAUKA I MEDICINE: Skupina u Rektoratu

okvira ove konferencije, koji sadržajno zahvata širinu svih potrebnih sportskih postulata ukazuje da naša želja da dosegnemo do toga što su to danas sportska dostignuća u mnogim sportskim kategorijama i da im se sa naučnim i spisateljskim senzibilitetom da ovovremenski značaj”, kazao je Bjelica.

Na svečanosti je dodijeljena nagrada predsedniku Međunarodne federacije za fizičku

vježbu Institutu za sportske nauke, u znak početka saradnje, uručio zlatnu plaketu, obilježivši tako 25. bilateralni sporazum koji je Fakultet za sport potpisao od 2008. godine.

Konferenciju su organizovali Fakultet za sport i fizičko vaspitanje i Crnogorska sportska akademija, pod pokroviteljstvom Univerziteta Crne Gore.

O. Đ.

ILUSTROVANA KNJIGA NEBA

Najveći stepen razvoja astronomija je, kao i druge nauke, u starom vijeku postigla u helenističkom periodu, i to u Aleksandriji kao velikom političkom, ekonomskom i trgovачkom centru

U 20. vijeku je konačno Međunarodna astronomomska unija izvršila kodifikaciju imena i oblasti neba koje pojedino od sazvježđa zauzima. Godine 1934. je u potpunosti završen dugotrajni proces podjele i razgraničenja pojedinih sazvježđa, pri čemu je njihov broj utvrđen na 88 oblasti

Piše: Vojislav Budo Gledić

Zvezde nisu nasumice i haotično razbacane po noćnom nebnu. Naprotiv, izgledaju kao da su grupisane u pojedine jasno uočljive i prepoznatljive likove koji se vremenom ne mijenjaju. Iako se čitavo nebo, kao cjelina, neprekidno ravnateljivo okreće jednom u toku 24 sata (što je, zapravo, odraz stvarnog Zemljinog obrtanja oko ose), medusoban raspored zvezda ostaje u veoma dugim vremenskim intervalima potpuno nepromijenjen. To je i bio glavni razlog što su zvezde još od najstarijih vremena nazivane „stajačice“ ili „nekretnice“. Zapravo, i ovi objekti se kreću velikim brzinama, koje dostižu i do nekoliko desetina ili stotina kilometara u sekundi, ali zbog njihove ogromne udaljenosti, ova kretanja se na nebu mogu uočiti tek nakon više hiljada godina. Ovo važi za posmatranja golum okom, dok se pomoću velikih i preciznih astronomskih instrumenata te promjene mogu ne samo jasno pratiti, nego i veoma tačno mjeriti.

Karakteristične grupe zvezda, koje se mogu uvijek vidjeti kao jedna nepomijeđena cjelina, bile su u gotovo istom obliku poznate i stariim posmatračima neba. Te karakteristične grupe, koje izgledaju poput ilustrovane knjige nebeskog svoda, dobila su naziv sazvježđa ili konstelacija. Stari kulturni narodi su u tim slikama videli inkarnaciju božanskog svijeta što je uslovilo i imena koja su tim „slikama“ davana. Stari Grci su izgled sazvježđa povezali sa svojim mitovima i legendama, ali i sa nekim drugim za njihov život važnim pojavama, životinjama ili stvarima. Grčki nazivi za sazvježđa su ostala sačuvani, ali se vremenom mijenjala veličina neba koju je svakog od njih zauzimalo. I danas se na nebu nalaze Veliki i Mali meded (u našem narodu poznati i pod imenima Velika i Mala kola), Kasiopeja, Cefej, Pegaz, Perzej, Ovan, Orao, Blizanci, Orion i dr. To su nazivi koji su ostali sačuvani i u savremenoj nauci kao dokaz značaja koji su stari Grci imali u razvoju nauke, kulture i civilizacije.

Zbog Zemljinog godišnjeg obrtanja oko Sunca, kao i nagnutosti planetine obrtne ose u odnosu na ravan njenih nebeskih putanja (ekliptike), izgled zvezdanog nebeskog svoda se stalno mijenja. Jedan manji broj sazvježđa se može vidjeti tokom cijave godine, doduše, ne na istom mjestu u isto doba noći, dok se najveći broj njih povremeno pojavljuje nad horizontom. Stoga je izvršena podjela sazvježđa prema njihovoj vidljivosti tokom godine iz naših krajeva (umjereni severni geografske širine). Grupa sazvježđa koja se vidi tokom čitave godine naziva se cirkumpolarna, a najpoznatija u toj skupini su Veliki i Mali meded, Kasiopeja, Cefej i Zmaj. Na kraju „repa“ Malog mededa (ili „rude“ Malih kola) nalazi se zvezda Ševernjača ili Polara u čijoj blizini je severni nebeski pol (što je dobro znati radi noćne orientacije). Ostale konstelacije se dijele na četiri grupacije, i to: proljećna, ljetnja, jesenna i zimska grupa sazvježđa.

Sazvježđe Orion

Posebno se izdvaja grupa od 12 sazvježđa oko ekliptike koja se nazivaju zodijačka ili zodijak (duž kojih se kreću planete i druga tijela Sunčevog sistema).

Najveći stepen razvoja astronomija je, kao i druge nauke, u starom vijeku postigla u helenističkom periodu, i to u Aleksandriji kao velikom političkom, ekonomskom i trgovачkom centru. Ovaj grad je bio prijestonica Egipta, koji je pripao jednom od vojskova Aleksandra Makedonskog (356–323. g. prije n.e.). U Aleksandriji je vjekovi-

ma postojala tradicija razvoja nauke, posebno astronomije, a među najvećim predstavnicima ove nauke spadaju Hiparh, Aristarh, Eratosten i Ptolomej. Hiparh je u 2. vijeku prije nove ere načinio podjelu zvezda na šest klasa, a Klaudije Ptolomej (85–160) je izvršio podjelu čitavog noćnog neba na 48 sazvježđa, vidljivih sa opservatorije u Aleksandriji. Ova podjela je, međutim, počela da se mijenja od kada je, još u 17. vijeku, ustaljena praksa posmatranja i bilježenja položaja i prividne veličine zvezda vizuel-

nim praćenjem pomoću durbina i teleskopa.

U 20. vijeku je konačno Međunarodna astronomomska unija izvršila kodifikaciju imena i oblasti neba koje pojedino od sazvježđa zauzima. Godine 1934. u potpunosti je završen dugotrajni proces podjele i razgraničenja pojedinih sazvježđa, pri čemu je njihov broj utvrđen na 88 oblasti. Od ukupno 88 sazvježđa, na severnom nebu se nalazi 28, na južnom polusferi ima 48, dok ostalih 12 sačinjavaju već pominjani zodijački krug. Tačno su poznate prividne linije

(granice) koje obuhvataju svaku od njih, kao i imena koja imaju latinsku osnovu. Treba naglasiti da su kasnije Ptolomejevom spisku dodate i one konstelacije koje su počeli da posmatraju pomorci kada su počeli da plove po južnim područjima Zemlje. Tada su zapazili mnoga do tada (za Evropljane) nepoznata sazvježđa koja su brižljivo osmotrena i unesena u zvezdane karte. To je posebno uređeno jer su zvezde bile od životnog značaja za pomorce zato što se jedino pomoću njih mogao odrediti tačan geografski položaj (geografske koordinate), kao i smjer putovanja brodova preko ogromnih okeanskih površina.

Zanimljivo je napomenuti da su se, kada je tehnika počela da se razvija, pojedini sazvježđima davala i neobična imena. Tako je, recimo, jedno vrijeme postojalo i sazvježđe Štamparija. S druge strane, neka veoma prostrana sazvježđa su se „smanjila“, odnosno izvršena je njihova podjela na nekoliko manjih konstelacija. Najznačajniji takav primjer jeste nekadašnje veliko sazvježđe Argo Navi (Lađa Arga) koje je podijeljeno na tri manje cjeline (sazvježđa Pramac, Jdro i Krma). U našem vijeku je najveće sazvježđe je Hydra koje zauzima veliki dio nebeske sfere, a jedan njen mali dio može se ponekad videti i iz naših krajeva (iznad samog južnog horizonta). Najljepša grupa sazvježđa, koja se mogu posmatrati na našem nebru, jesu ona koja blistaju u zimskim noćima, među kojima dominiraju Orion, Bik, Blizanci, kao i Veliki i Mali pas.

(Nastavlja se)

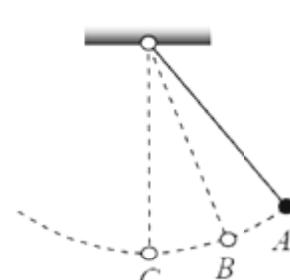
ZANIMLJIVA FIZIKA (11)

PITANJA I ODGOVORI

PITANJA I ODGOVORI

101. Kuglica je obješena o nit i osciluje kao matematičko klatno. Najvisočija tačka do koje dolazi kuglica je tačka A.

Kako je usmjeren vektor ukupnog ubrzanja kuglice u tačkama A, B i C?

102. Odredite rezultantu N sila intenzitetu F , koje djeluju u jednu tačku tijela i svačaka od sile zaklapa ugao $2\pi/N$ sa susjednim silama.

103. Može li kinetička energija tijela:

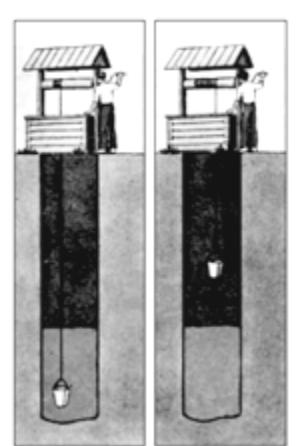
a) da se promijeni ako na tijelo ne djeluje sila?

b) da ostane konstantna kada je rezultantna sila koja djeluje na tijelo različita od nule?

104. Može li da postoji elektrostatičko polje čije linije sile imaju oblik prikazan na slici?

105. U kojem trenutku je lakše podizati kantu iz bunara?

107. Jesu li jednakе sile teže na dvije jednakе loptice, od kojih jedna pliva u vodi, a druga je na stolu?

108. Zašto je težina tijela manja na ekuatoru nego na polovima?

109. Na sva tijela na Zemlji djeluje privlačna sila Sunca. U toku noći ta sila ima isti smjer kao i privlačna sila Zemlje, a u toku dana – suprotan. Da li to znači da su tijela teža noću nego danju?

110. Gdje je čovjeku lakše da pliva u vodi: na Zemlji ili na Mjesecu?

ODGOVORI NA PITANJA IZ PROŠLOG BROJA

91. Vazduh u mjeđuričju je toplij od vazduha u njegovoj okolini, odnosno – njegova gustina je manja. Zbog toga se mjeđurič u početku podiže. Poslije kratkog vremena, vazduh u mjeđuriču se ohladi i mjeđurič počne da pada.

92. Kada ptica miruje na hladnoći, onda spusti perje i time stvara vazdušnu izolaciju oko svog tijela. Pri letu vazduh struji oko tijela ptice i hlađi ga.

106. Može li nanelektrisanje tijela biti tačno 1 C?

Ovo hlađenje može biti toliko veliko da se ptica zamrzne.

93. Kada se padobranac kreće kroz vazduh onda na njega djeluju dvije sile: sila teže i otpor vazduha. Sila otpora vazduha djeluje u smjeru suprotnom smjeru kretanja padobranca. Intenzitet sile otpora vazduha zavisi od brzine i oblike tijela i povećava se sa povećanjem brzine ili poprečnog preseka tijela.

Zbog toga brzina tijela koje pada u vazduhu sporije raste od brzine tijela koje pada u vakuuum. U trenutku kada se izjednače sile teže i sile otpora, onda je ukupna sila na tijelu jednaka nuli i tijelo nastavlja da se kreće stalnom brzinom (tzv. *granična brzina*). Granična brzina se brže postiže kada je veći poprečni presek tijela koje pada u vazduhu.

Zbog toga, padobranac sa otvorenim padobranom brže postiže graničnu brzinu i prema grafiku 3 na slici vidi se da je granična brzina u ovom slučaju 7 m/s. Padobranac sa zatvorenim padobranom poslije dužeg vremena postiže graničnu brzinu (53 m/s) i njegovom kretaju odgovara grafik 2 na slici.

96. Pošto je temperatura topljenja olova (327 °C) znatno viša od temperature ključanja vode (100 °C), može se ishitreno zaključiti da ne može.

Međutim, voda ključa na 100 °C samo na normalnom atmosferskom pritisku. Pove-

Očigledno je da grafik 1 odgovara ravnomjerno ubrzanom kretanju ubrzanjem zemljine teže, kakvo jeste pad padobranca u vakuumu.

94. U početku je, u oba slučaja, potrebno da se savlada jednaka sila F privlačenja ploča.

U slučaju b) nanelektrisanje $q = \text{const}$, pa je zato i jačina polja $E = \text{const}$ i $F = \text{const}$.

U slučaju a) konstantan ostaje napon na kondenzatoru $U = \text{const}$. Pošto se kapacitet kondenzatora smanjuje pri udaljavanju ploča, smanjuje se i nanelektrisanje, a to znači i električno polje. Slijedi, u slučaju a) potrebno je izvršiti manji rad (pri jednakom pomjeranju ploča).

95. Što je veća masa tijela, to je veća i njegova inertnost. Jasno je da je vagonet 2 teže zaustaviti (kao i pogjeriti s mesta kada miruje).

96. Pošto je temperatura topljenja olova (327 °C) znatno viša od temperature ključanja vode (100 °C), može se ishitreno zaključiti da ne može.

Međutim, voda ključa na 100 °C samo na normalnom atmosferskom pritisku. Pove-

ćanjem spoljašnjeg pritiska može se, bez ključanja, zagrijati voda do tzv. kritične temperature 374 °C. Slijedi, olovo se može rastopiti u vodi.

97. Zato što Zemlja povećava vlastitu atmosferu (slično kori limuna koja rotira sa limunom).

98. Sportista neće moći da preskoči 12 m.

Težištete sportiste prije skoka nalazi se na visini oko 1 m, a u trenutku prelaska preko grede na visini od 2,1 m, tj. podigne se za 1,1 m. Ulaganjem iste energije na Mjesecu, sportista će podići svoje težištete na visinu 1,1 m \times 6 = 6,6 m i preskočiti gredu postavljenu na 1 m + 6,6 m = 7,6 m.

99. Napon je pri kratkom spoju približno jednak nuli jer zbog velike vrijednosti jačine struje je velik i pad na ponu u izvoru struje.

100. Nit sijalice pri naponu 127 V imači nižu temperaturu i, slijedi, manji otpor. Zbog toga će snaga sijalice biti manja i više nego 3 puta.

Priredio:
Radovan Ognjanović

Gradonačelnik Slavoljub Stijepović sastao se sa princom Nikolom Petrovićem

AFIRMACIJA KULTURNE BAŠTINE CRNE GORE

DOGOVORENI ZAJEDNIČKI PROJEKTI: Sa sastanka

Gradonačelnik Podgorice Slavoljub Stijepović razgovarao je sa princom Nikolom Petrovićem o budućim zajedničkim projektima Glavnog grada i Fondacije „Petrović Njegoš”, saopšteno je iz PG Biroa.

Gradonačelnik Stijepović je tom prilikom izrazio uvjerenje da će saradnja Glavnog grada i Fondacije „Petrović Njegoš” nesumnjivo doprinijeti afirmaciji tradicionalnih vrijednosti bogate kulturne baštine Crne Gore.

On je saopštilo da je gradska uprava u potpunosti posvećena realizaciji projekata koji znače očuvanje tradicije i istorije grada, a sve u cilju jačanja kulturnog identiteta Crne Gore.

Gradonačelnik je predstvincima Fondacije ponudio saradnju u realizaciji zajedničkih programa u oblasti kulture, sporta, socijalne politike, održivog razvoja i ekologije.

Predstavnici Fondacije Petrović Njegoš na čelu sa princom Nikolom Petrovićem u znak zahvalno-

sti Glavnom gradu na razumijevanju i iskazanoj spremnosti za realizaciju zajedničkih projekata pružili su finansijsku i stručnu podršku za obilježavanje jubileja 40 godina od osnivanja DODEŠT-a.

„Na sastanku je dogovoren i da Glavni grad u saradnji sa Fondacijom u narednom periodu intenzivno radi na bratimljenu Podgorice i pojedinih francuskih gradova”, kazali su u PG Birou.

O. D.

Potpisan sporazum o saradnji Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju i Gete instituta iz Beograda

STRATEŠKO PARTNERSTVO ZA UNAPREĐENJE KULTURE

Sporazum, pored ostalog, otvara mogućnosti za višestruku i bogatu kulturnu saradnju i razmjenu, kao i novi kanal komunikacije o najnovijim dostignućima razvijenog bibliotekarstva, kakvo je njemačko

VIŠESTRUKA SARADNJA: Sa potpisivanja sporazuma

Direktorka Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju Jelena Đurović i uprnik Gete instituta iz Beograda Matijas Miler Viferig potpisali su u crnogorskoj pristojnici Sporazum o saradnji u oblasti kulturne razmjene i realizovanju zajedničkih programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja bibliotekara.

„Riječ je o sporazumu koji predviđa strateško par-

tnerstvo Nacionalne biblioteke i Gete instituta za učešće u evropskim projektima i za apliciranje kod evropskih i njemačkih fondova, zatim studijske posete bibliotekara Nacionalne biblioteke njemačkim bibliotekama, kao i posete Njemačkoj radi usavršavanja jezika i učestvovanja na takmčenjima književnim radionicama, ali i organizaciju izložbi i književnih manifestacija u vezi s njemačkim

jezikom i kulturom u crnogorskoj Nacionalnoj biblioteci“, navodi se u saopštenju Biblioteke.

Kako su naglasili iz ove ustanove, sporazum takođe otvara mogućnosti za višestruku i bogatu kulturnu saradnju i razmjenu, kao i novi kanal komunikacije o najnovijim dostignućima razvijenog bibliotekarstva, kakvo je njemačko.

N. N.

U Crnogorskom narodnom pozorištu u Podgorici održan XIV Međunarodni muzički festival „A tempo“

Direktor Muzičkog centra Crne Gore i selektor Festivala Žarko Mirković: Mislim da je sama ideja nesporna: pozivanje naših ljudi koji ostvaruju zaista uspješne karijere u inostranstvu je logičan, opravdan potez i veoma sam zadovoljan što su se ovde stekli uslovi da ih u profesionalnom smislu pozovemo, da im ponudimo ono što imamo i da to bude na nivou na koji su oni navikli

VELIČANSTVENA IZVEDBA: Maestro Bojan Sudić

Nastupi renomiranih crnogorskih i inostranih muzičara obilježili su i ovogodišnji, XIV Međunarodni muzički festival „A tempo“, koji je u organizaciji Muzičkog centra Crne Gore i Crnogorskog narodnog pozorišta, a uz pomoć Ministarstva kulture, održan u CNP-u pod sloganom „Daleko i blizu“.

Nakon šest koncertnih večeri na kojima su pred brojnom publikom nastupili umjetnici različitih profila, Festival je veličanstvenom izvedbom zatvorio koncert Crnogorskog simfoniskog orkestra. Pod dirigentskom upravom jednog od najpoznatijih dirigentana na našim prostorima, maestra Bojana Sudića, sa kojim CSO ima dugogodišnju uspješnu saradnju, izvedena su djela čuvenih ruskih kompozitora Aleksandra Skriabina i Nikolaja Rimskog Korsakova. U ulozi soliste na klaviru našao se Ratimir Martinović.

Nastupi renomiranih umjetnika

Prethodnih festivalskih dana pažnju publice privukli su „Trio Ciprus“ koji čine crnogorski klarinetista Duško Žarković, violista Kžištof Vrobel i pijanista Nikolas Melis, zatim Crnogorski gitaristički duo (Goran Krivokapić i Danijel Cerović), ansambl „Chamber Jam Europe“ u kome svira naš poznati kontrabasista Zoran Marković, pijanisti Neven Šobajić i Ve-

sna Đokić, kvartet „Energie nove“ iz Bolanca i mnogi drugi muzičari.

Pored toga, u književnom segmentu Festivala istakla se promocija izdanja „Crnogorski muzički folklor“ dr Slobodana Jerkova. Kako su naveli organizatori, „riječ je o knjizi koja je značajno svjedočanstvo muzičke tradicije Crne Gore, nečega što nestaje sa ovih prostora – ali i u svijetu – ali nam daje novu perspektivu za njen opstanak“.

Bez lošeg koncerta

Festival „A tempo“ nastao je 2001. godine u okviru muzičkog segmenta repertoara CNP-a. Direktor Muzičkog centra Crne Gore i selektor Festivala Žarko Mirković podseća šta je to što ovu manifestaciju čini značajnom za kulturu čitave države.

„Mislim da je sama ideja nesporna: pozivanje naših ljudi koji ostvaruju zaista uspješne karijere u inostranstvu je logičan, opravdan potez i ja sam veoma zadovoljan što su se ovde stekli uslovi da ih u profesionalnom smislu pozovemo, da im ponudimo ono što imamo i da to bude na nivou na koji su oni navikli. Drugo, mislim da su svi na svoj način opravdali taj poziv, da su pokazali da je riječ o zaista velikim umjetnicima. I – moram biti malo subjektivan – tu nije bilo lošeg koncerta“, kazao je on.

27

Prosjetni rad

MAJ
2015

BROJ
35

Gete institut uspostavio saradnju i sa bjelopoljskom Narodnom bibliotekom

JAČANJE FONDA, POŠETA NJEMAČKIH PISACA...

Potpisivanju Memoranduma prisustvovali ambasadorka Njemačke u Crnoj Gori Gudrun Elizabet Štajnaker, potpredsednik Opštine Tufik Bojadžić i Izet Erović, direktor tamošnjeg Centra za kulturu kojem radi biblioteka

POTPISAN MEMORANDUM O SARADNJI: Detalj iz bjelopoljske biblioteke

Gete institut iz Beograda uspostavio je saradnju i sa Narodnom bibliotekom u Bijelom Polju. Tim povodom, rukovodioci ovih ustanova Matijas Miler Viferig i Edin Smailović potpisali su Memorandum o saradnji.

„Buduća saradnja će se, prije svega, odnositi na jačanje fonda knjiga bjelopoljske biblioteke na njemačkom jeziku, te obezbjeđivanje više pošeta njemačkim pisacima Bijelom Polju, kao i predstavljanje knjiga na njemačkom jeziku i organizovanje seminarâ na kojima će učestvovati bibliotekari koji rade u okviru Narodne biblioteke“, ističe se u saopštenju ove ustanove.

Potpisivanju Memoranduma prisustvovali su ambasadorka Njemačke u Crnoj Gori Gudrun Elizabet Štajnaker, potpredsednik Opštine Tufik Bojadžić i Izet Erović, direktor tamošnjeg Centra za kulturu u okviru kojeg radi biblioteka.

ANTOLOGIJA „PROSVJETNOG RADA“

Frančesko Petrarka
KANCONIJERI, CXXXIV

Mira mi nema, a nema ni rata
plašim se, nadam, ledim, žar sam vreli;
letim vrh neba – zemlja mi se hvata,
ne stežem ništa – a grlim svijet celi.

Ja sam u njenoj tamnici – bez vrata,
ne prisvaja me, al' mi omču deli,
Amor me štedi – a lancem svojata,
živa me neće, al' spas mi ne želi.

Bez oka vidim, bez jezika vičem,
za pomoć vapim – a željan sam groba,
sam sebe mrzim – druge volim jako.

Hranim se jadom, a plačući kličem;
I smrt i život – jednaki su oba.
Sve zbog Vas, Gospo, ja trajem ovako.

Prepjevao: Stevan Raičković

Sesti aprila 1327. godine, datum je koji ljubitelji poezije treba da upamte. Tog ponedjeljka, u crkvi Svetе Klare u Avinjonu, sreli su se Laura de Nov, udata De Sar, i italijanski pjesnik Frančesko Petrarka (1304–1374). Sonete koje će u slavu svoje nedostizne ljubavi kasnije ispjevati slavni Italijan, čine najljepše stranice ljubavne lirike.

Priredio: Nebojša Knežević

Održana redovna šednica Skupštine Udruženja folklornih ansambala Crne Gore

DODIJELJENE PLAKETE NAJBOLJIMA

28

Prosjetni rad

MAJ

2015

BROJ

35

Održan treći školski sajam knjiga u OŠ „Luka Simonović“

„S KNJIGOM U VJEĆNU SKITNJU IZMEĐU ZVIJEZDA“

Tematski organizovani štandovi

Povodom obilježavanja Svjetskog dana knjige, u OŠ „Luka Simonović“ organizovan je treći školski sajam knjiga. Ove godine bio je posvećen nikšićkom pjesniku, boemu i sanjaru Vitomiru Vištu Nikoliću, a bio je pod sloganom „S knjigom u vječnu skitnju između zvjezda“. Izlagaci su bili Narodna knjiga, Gradska knjižara i „Strana knjiga“. Pored devet tematski organizovanih štandova izlagачa, učenici su predstavili ilustrovane Mini knjige sa stihovima pjesnika Nikolića koje su osmisili i izradili uz pomoć profesorica Rajke Đukanović i Milosave Đordan. Na istom štandu predstavljeni su i graničnici za knjige sa pjesnikovim stihovima, kao i graničnike u obliku sove, leptira i kućice. Na štandu koji su učenici naslovali Knjiga za knjigu, posjetiocu su mogli da mijenjaju neku svoju knjigu za jednu od ponuđenih. Na istom štandu moglo se uživati u zbirkama literarnih radova učenika nižih razreda.

Š. B.

Porodica istaknutog crnogorskog džeza muzičara Nikole Mima Mitrovića poklonila legat džezi literature Muzičkoj školi „Vasa Pavić“ u Podgorici

UMJETNIK KOJI JE SPAJAO INSTINKT I VISOKU UČENOST

Slobodan Bobo Mitrović, član Mimove porodice: Mimo je od najranijih dana poklanjao pažnju literaturi i teorijskom obrazovanju. Jednostavno, to je bio njegov stav kao muzičara, da bez teorijskog obrazovanja umjetnik ne može da sazrijeva, da oseća, da ne može u njemu pulsirati sav taj naboј koji muzika proizvodi u nama

Ilija Dapčević, direktor Muzičke škole: Zahvaljujem od srca porodici Mitrović. Mnogo će nam značiti ovaj poklon, jer svi koji budu željni da se edukuju moći će u legatu Muzičke škole ‘Vasa Pavić’ da koriste literaturu Nikole Mima Mitrovića

Clanovi porodice pokojnog istaknutog crnogorskog džeza muzičara Nikole Mima Mitrovića poklonili su u znak šećanja legat džezi literature Muzičkoj školi „Vasa Pavić“ u Podgorici.

U ime porodice obratio se Slobodan Bobo Mitrović, koji je kazao da se Mimo mladić „uvijek obraćao sa puno ljubavi, sa željom da počake i ukaže na muzička znanja.“

„I u toj želji neka ovaj poklon sa 300 bibliotečkih jedinica vezanih za džezi muziku posluži mladima za njihovu edukaciju i obrazovanje“, naveo je on.

Iako je uvriježeno misljenje da je džezi improvizacija i da je riječ o muzici koja se svira po instinktu, Mitrović je kazao da je Mimo uvijek sve-mu tome poklanjao i visoku učenost.

„Naime, iako muzičari smatraju da je muzika uvijek ideja, vježba, tehnika, sluša-

nje muzike, Mimo je od najranijih dana poklanjao pažnju literaturi i teorijskom obrazovanju. Jednostavno, to je bio njegov stav kao muzičara, da bez teorijskog obrazovanja umjetnik ne može da sazrijeva, da oseća, da ne može u njemu pulsirati sav taj naboј koji muzika proizvodi u nama“, kazao je on, dodajući da je Mimo godinama marljivo sakupljao literaturu, koja datira iz kraja prošlog i početka ovog vijeka.

Valja spomenuti da u vrijeme Mimovih početaka 50-ih i 60-ih godina prošlog vijeka nije bilo današnje tehnologije. Tada su zaneseni muzičari, među kojima i Mimo, slušali radio, bilježeći po sluhu note, svirajući tada u svijetu popularne stvari.

„Ono što je i za mene kao svjedoka tog vremena ostala velika tajna do danas, jeste da je u Budvi, где је prosto vladao duh belkanta, где smo uglavnom svi slušali na radi-

RASKOŠAN TALENT: Nikola Mimo Mitrović

ju i pjevali italijanske kancone, Mimo od najmanjih nogu pokazao neki čudan senzibilitet za evergrin i džezi, koji mi tada nijesmo ni poznavali, ni razumijeli“, istakao je Mitrović.

Direktor škole Ilija Dapčević izradio je zadovoljstvo zbog divnog poklona.

„Zahvaljujem od srca porodici Mitrović, i mnogo će nam značiti ovaj poklon, jer svi koji budu željni da se edukuju moći će u legatu muzičke škole ‘Vasa Pavić’ u Podgorici da koriste literaturu Nikole Mima Mitrovića“, rekao je on.

N. N.

U Nikšiću održano autorsko veče Radovana B. Krivokapića

GORKI LIRIK I PLEMENITI ZAVIČAJAC

Dušan Govedarica: Radovan je počeo sa „Nemoj taj kamen dirat“ zvuči otmeno, đavolski prijeteće, ali i nježno i domaćinski, očinski i dobranamjerno kad treba

Bogić Rakočević: Sjedinjujući sudsku praksu i zavičajne motive Krivokapić pričama daje bajkovit prizvuk

ikao su sve one istinite i duboko životne, otkrivajući bivše ili svjetove na zalasku

Radovan B. Krivokapić: Biblijska mudrost kaže da je čovjek koji nema zavičaja ptica bez gnijezda

ZAVIČAJ JE MALI UNIVERZUM: Sa promocije

Uokviru Programa podrške razvoju kulture u Nikšiću, u gradu pod Trebešom održano je autorsko veče poznatog sudije u penziji i književnika Radovana B. Krivokapića. Na promociji koju su organizovali Književna zajednica „Vladimir Mišušković“ i JU „Zahumlje“, o Krivokapićevom liku i djelu govorili su Dušan Govedarica, Kristina Radović i Bogić Rakočević, dok je glumac Miro Nikolić pročitao nekoliko priča iz njegove knjige „Nemoj taj kamen dirat“.

Prema mišljenju pisca Dušana Govedarice, Radovan B. Krivokapić ušao je u veliku antologiju zavičajnih crnogorskih pisaca.

„Krivokapić, gorki lirik i pamtiša, u ozbiljnim godinama je kao plemeniti zavičajac objavio četiri knjige priča. Počeo je sa ‘Nemoj taj kamen dirat’, zvuči otmeno, đavolski prijeteće kad treba, ali i nježno i domaćinski, očinski i dobranamjerno kad treba“, kazao je on, ocjenjujući da je „knjiga čovjek jer je on piše, a čovjek je knjiga ako je pročitamo“.

Istoričarka umjetnosti Kristina Radović je naglasila da je Krivokapić upravo pričama „inspirisanim istinitim događajima, a izbršenim umjetnikovom imaginacijom, zasluzio nagradu ‘Zalogu’, koja se od 1984.

godine dodjeljuje za umjetničko viđenje zavičaja u prozi i poeziji“.

Književnik i književni kritičar Bogić Rakočević kazao je da se Krivokapićevu prijavljivanje oslanja na tradicionalne crnogorske vrijednosti koje nepovratno nestaju pre snažnim uplivom globalnih civilizacijskih elemenata olačenih, prije svega, u novim sredstvima komunikacije.

„Danas smo sve više oslonjeni na internet i sve manje pričamo između sebe. Zato je jako važan svaki autentični topos i pokušaj očuvanja određenih specifičnosti jedne male društvene zajednice kakva je na-

ša. Sjedinjujući sudsku praksu i zavičajne motive Krivokapić pričama daje bajkovit prizvuk iako su sve one istinite i duboko životne, otkrivajući bivše ili svjetove na zalasku, grabeći posljednje fragmente jednog svijeta u nestajanju“, rekao je on. „Priče Krivokapića možemo svrstati u neveliki korpus srođene literature na čijem su čelu ‘Primjeri čoštva i junasti’ Marka Miljanova. I Krivokapić nam u svojim pričama kazuje koliko ljudi mogu biti mali u svojoj prividnoj pobjedi i veliki u svom izglednom porazu, kako se humanost manifestuje u različitim oblicima, kako ljudi postaju krivi, grešni zbog iracionalnog moralisanja.“

Publici se obratio i Radovan B. Krivokapić, koji je kazao da mu je u pričama „istina bila glavna odrednica, što je i logično, s obzirom na posao kojim sam se bavio“, te da se trudio da pišući priče ostavi „stopu na kamenu“ i trag o zavičaju.

„Ko zavičaja nema možda nema ni mostova kojima se stiže do sebe. Zavičaj je predio intime, objektivnost će se sve može naći, on je mali univerzum. Biblijska mudrost kaže da je čovjek koji nema zavičaja ptica bez gnijezda“, zaključio je on.

N. N.

Povodom smrti prvakinja nacionalnog teatra Dragice Tomas, u CNP-u održana komemoracija

NENADOKNADIV GUBITAK ZA CRNOGORSKU KULTURU

Direktor CNP-a Janko Ljumović kazao da „nikada Dragica Tomas neće postati prošlost, jer heroine nikada ne umiru”, dok je reditelj Blagota Eraković istakao da „đe god da smo pošli, ona je ostavljala imaginarni trag koji je svojstven samo velikim umjetnicima”

Povodom smrti istaknute crnogorske glumice i prvakinja nacionalnog teatra Dragice Tomas, u Crnogorskom narodnom pozorištu održana je komemoracija na kojoj su se okupili članovi porodice i prijatelji, te brojni poštovaoci njenog lika i djela.

Direktor CNP-a Janko Ljumović kazao je da „nikada Dragica Tomas neće postati prošlost, jer heroine nikada ne umiru”, dok je reditelj Blagota Eraković istakao da „đe god da smo pošli, ona je ostavljala imaginarni trag koji je svojstven samo velikim umjetnicima”.

Tokom duge i bogate karijere, Tomas je tumačila mnoge likove iz crnogorske, južnoslovenske i svjetske dramske literature, za koje je dobila brojne nagrade i pozitivne ocjene pozorišnih kritičara.

Predsednik Vlade Milo Đukanović

ZAVRIJEDILA POSEBNO MJESTO U ISTORIJI CRNOGORSKOG POZORIŠTA

Na vijest o smrti legendarne crnogorske glumice, predsednik Crne Gore Milo Đukanović uputio je izraze sačešća njenoj porodici.

„Rastužila me je vijest o smrti Dragice Tomas, vrhunske umjetnice i prvakinja Crnogorskog narodnog pozorišta. Njena smrt predstavlja nenadoknadiv gubitak za njene najblže, kolege, ljudje koje su je poštivali, ali i za Crnu Goru i njenu kulturu”, navodi se u njegovom telegramu. „Pokojnu Dragicu ću pamtići kao iskrenog i dragog prijatelja i ličnosti čija je vedrina, posvećenost i ljudskost obogaćivala naše društvo i pružala najbolji primjer generacijama koje dolaze. Dragica Tomas je ostavila dubok trag na našoj kulturnoj sceni, a svojim prepoznatljivim pristupom glumi zavrijedila je posebno mjesto u historiji crnogorskog pozorišta.”

Ministar kulture Pavle Goranović

DRAGIČINO DJELO PREDSTAVLJA ISTINSKU VRIJEDNOST CRNE GORE

Ministar kulture Pavle Goranović ocijenio je da stvaralaštvo Dragice Tomas predstavlja „istinsku vrijednost naše zemlje”.

„Uloge koje je tumačila, likovi iz domaće i svjetske literature, od antike do savremenog dramskog repertoara, energiju kojom je zračila, karakter njene glume i ljubav prema svom pozivu – ostaće svjedočanstvo o tome kako se gradi istražna i uspješna karijera i posebno vrijedno iskustvo. Njen angažman i stvaralaštvo, kojima je na upečatljiv način predstavljala crnogorsku kulturu, svrstali su je i u porodicu istaknutih crnogorskih kulturnih stvarača, čije djelo predstavlja istinsku vrijednost Crne Gore”, naglasio je on u telegramu.

čara. Neke od najznačajnijih su „Trinaestojulska nagrada”, dvije Sterijine nagrade (za najbolju žensku ulogu 1975. i za životno djelo 2000.), Nagrada grada Kotora, Nagrada za životno djelo Udruženja dramskih umjetnika Crne Gore, kao i skorašnje priznanje „Zaslužni kulturni stvaralač”, kojim je odlikovana od strane države Crne Gore.

„Dragica Tomas je najviše domete postigla tumačeći

likove iz crnogorske dramaturgije, karaktere crnogorskih majki, sestara, supruga i ti likovi su najčešće prelazili u simbole istražnosti, strpljenja, humanosti i patnje – univerzalnog značenja. Ona je svojim životnim opredjeljenjem i umjetničkim aktivnostima neposredno dokazala privrženost crnogorskoj nacionalnoj kulturi i Crnoj Gori kao izvoru vlastitog samopouzdanja, kao neimar umjetnosti koja zahtijeva mnoge žrtve ali i donosi mnoga zadovoljstva i oplemenjuje onog koji daje i onog koji prima”, navodi se u saopštenju CNP-a.

Tomas je do posljednjeg dana igrala u aktuelnim predstavama koje se nalaze na repertoaru nacionalnog pozorišta: „Everyman

Đilas”, „Prosibda i medvjed u jednom činu” i „The beauty queen”. Njena posljednja uloga bila je u predsta-

vi „Everyman Đilas” Radmila Vojvodić, u kojoj je sugestivno tumačila lik majke Milovana Đilasa.

Preminuo renomirani slovenački, jugoslovenski i evropski slikar i pjesnik Jože Ciuha

STVARANJEM ŽIVIO SVOJU SLOBODU

Slikarstvo je učio na Akademiji za likovnu umjetnost u Ljubljani i već kao student razvio strast prema putovanjima i otkrivanju različitih kultura

VIŠESTRANI UMJETNIK: Jože Ciuha

Renomirani slovenački, jugoslovenski i evropski slikar i pjesnik Jože Ciuha, preminuo je nedavno, dvije nedelje uoči svog 91. rođendana.

Riječ je o umjetniku rođenom daleke 1924. godine u Trbovlju. Slikarstvo je učio na Akademiji za likovnu umjetnost u Ljubljani i već kao student razvio strast prema putovanjima i otkrivanju različitih kultura. U to vrijeme put ga je, preko brojnih zemalja istočne i zapadne Evrope, nanio i u Ohrid, gdje otkriva vizantijsku baštinu koja će na njegovo stvaralaštvo ostaviti trajan trag. U periodu od 1959. do 1961. go-

dine boravio je na Dalekom istoku proučavajući budističku umjetnost i filozofiju. Putovao je i po Južnoj Americi, upoznavao indijanske civilizacije. Sa ovog putovanja, uz iscrte blokove donio je i bilješke od kojih će nastati knjige „Skamenjeni osmijeh” i „Razgovori s tisinom”.

„Čovjek se rađa slobodan, a ne sa grijehom. I ako iz sebe izvuči ono najbolje, onda on živi svoju slobodu. Stvarajući na taj način – živio sam svoju slobodu. Jer sloboda nije ni socijalni niti politički pojam. Sloboda je nešto svim lično”, kazao je u jednom intervjuu Ciuha.

N. N.

U 87. godini života preminuo njemački nobelovac Ginter Gras

ODLAZAK KONTROVERZNOG KNJIŽEVNIKA

Kada je 2006. godine, poslije mnogo špekulacija u javnosti, priznao da je kao mladić posljednjih nekoliko mjeseci Drugog svjetskog rata proveo u elitnim nacističkim SS jedinicama, bilo je predloga da mu se oduzme Nobelova nagrada

Nedavno je u 87. godini preminuo slavni njemački pisac i dobitnik Nobelove nagrade za književnost Ginter Gras.

Rođen je 1927. godine u poljskom gradu Dančigu, današnjem Gdansku. Svoje najpoznatije djelo „Limeni doboš“ objavio je 1959. godine i po njoj je dvije decenije kasnije snimljen

PROSLAVIO SE „LIMENIM DOBOŠEM”: Ginter Gras

kultni film koji je nagrađen Oskarom i Zlatnom palmom u Kanu. Poznat je još po djelima „Mačka i miš“ (1961) i „Pseće godine“ (1963). Uz „Limeni doboš“, ove tri knjige čine takozvanu „Dancig trilogiju“, koja govori o usponu nacizma.

Dobio je mnogobrojne nagrade, a 1999. i Nobelovu nagradu za književnost.

Kada je 2006. godine, poslije mnogo špekulacija u javnosti, priznao da je kao mladić posljednjih nekoliko

mjeseci Drugog svjetskog rata proveo u elitnim nacističkim SS jedinicama, bilo je predloga da mu se oduzme Nobelova nagrada. Tada mu je zabranjen odlazak u Izrael, ali nagrada mu nije oduzeta.

Gras je nastupao kao kritički nastrojen posmatrač i nezavisni ljevičar, mada je bio veliki pristalica njemačke Socijaldemokratske partije. Izjašnjavao se protiv deportacije Kurda, za isplatu nadoknade bivšim logorašima iz nacističke ere, te za

N. N.

Podgorička knjižara „Karver“ proslavila 10 godina postojanja

JEDINSTVENA KUĆA KNJIGE I KULTURE

Književnik Sreten Asanović: Ova knjižara je tokom svih 10 godina uspješno afirmisala stvaralaštvo i knjigu i time ostvarivala civilizacijsku misiju koja prevazilazi granice Crne Gore

Profesorica književnosti i književna kritičarka Božena Jelušić: Pomisao na „Karverovu“ knjižaru na „Banji“ priziva Selimovićevog Ahmeda Nurudina i njegovu tekuju nad hučnom rječicom

Članica Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore Ana Matić: Osnivačica „Karvera“, glumica Varja Đukić, za deset godina djelovanja u „Karveru“ zaslužuje univerzitetsku ocjenu deset

BROjni pošetioCI: Sa svečanosti

Kultna podgorička knjižara „Karver“ proslavila je 10 godina postojanja. U prijatnom ambijentu objekta „Banja“ okupio se veliki broj poslovalaca ove kulturne ustanove, a svečanost je uveličao nastup Piva Jazz benda.

„Karver“ predstavlja jedinstvenu kuću knjige i kulture u Crnoj Gori i regionu, kazao je akademik Sreten Asanović, dodajući da je „ta kuća tokom svih 10 godina uspješno afirmisala stvaralaštvo i knjigu i time ostvarivala civilizacijsku misiju koja prevazilazi granice Crne Gore“.

Na izuzetno pošećenom obilježavanju jubileja, profesorica književnosti i književna kritičarka Božena Jelušić istakla je „da pomisao na ‘Karverovu’ knjižaru na ‘Banji’ priziva Selimovićevog Ahmeda Nurudina i njegovu tekuju nad hučnom rječicom, i da kada se misao podigne na most iznad ‘Banje’, koji spaja staru Podgoricu sa njenim novim dijelovima, ni on ne može pobje-

TOMAŽ ŠALAMUN: „KARVER“ NA RAZGLEDNICU SA LOVČENOM, MOREM I NAJLJEPŠIM BRDIMA CRNE GORE

U čestitki koju je Đukićeva svojevremeno dobila od sada već pokojnog slovenačkog pjesnika Tomaža Šalamuna stoji da on nije mogao vjerovati da takav kulturni šok, „Karver“, postoji u Crnoj Gori i da će kroz njega naša zemlja opet stati na svjetsku literarnu kartu.

„Karver“ knjižara trebalo bi da uđe u neke analne lista najinteresantnijih knjižara svijeta“, poručio je tom prilikom Šalamun i dodaš kako smatra da „Karver“ treba staviti na razglednicu zajedno sa Lovčenom, morem i najljepšim brdima Crne Gore.

či od semantike Andrićevskih mostova“.

Članica Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore Ana Matić kazala je da knjižara „Karver“ predstavlja značajnu instituciju na kulturnoj mapi Crne Gore i ocijenila da osnivačica „Karvera“, glumica Varja Đukić, za deset godina djelova-

nja u „Karveru“ zaslužuje univerzitetsku ocjenu deset, jer je značajno podigla kulturni nivo Crne Gore“.

Pored brojnih umjetnika, svečanosti u Podgorici prisustvovale su i diplomatе i ambasadori mnogih zemalja.

N. N.

Preminuo književnik, novinar i antologičar Jovan Dujović

PJESENME PREVOĐENE NA MNOGE JEZIKE

Dobitnik je brojnih nagrada za novinarstvo i književnost, a među njima i Nagrade za životno djelo „Veljko Vlahović“ Udruženja novinara Crne Gore i Nagrade „Marko Miljanov“ Udruženja književnika Crne Gore

U 77. godini preminuo je književnik, novinar, antologičar i istaknuti pisac za decu Jovan Dujović, član Udruženja književnika Crne Gore.

Roden je 1938. u Dečani- ma, koje je od Turaka oslobo- dio njegov ujak, istaknuti crnogorski general Radomir Ve- šović, 1912. godine.

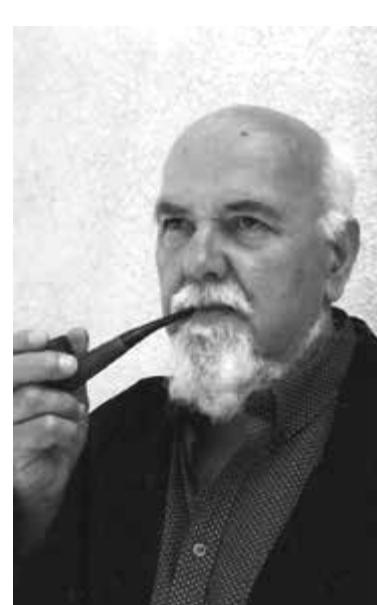
Pored UKCG, Dujović je bio i član Udruženja novinara Crne Gore. Pjesme su mu prevedene na mnoge jezike i zastupljen je u nekoliko antologijskih izbora.

Svoj žurnalistički vijek proveo je u „Pobjedi“, a pisao je i u mnogim relevantnim jugoslovenskim novinama, revijama, književnim listovima i časopisima, medijima za decu i elektronskim glasilima.

Objavio je knjige poezije: „Karadag“, „Ring“, „Amalgam“, „Otvorene rane“, „Ilijed“, „Antički jelovnik“, „Svratak“, „Izabrana poezija“, „Neobavezna antologija“.

ja svjetske poezije“, „Trijumf – to majka više ne rada“, „Po- ezijska posvete“, „Tu- šta i tma – mudro- sti kafanskog filo- zofa“, „Moja poe- zija“, „Natolomejske noći“, „Tabela – biblioteka“ i „Svje- dok“. Pored toga, autor je i brojnih knjiga proze i publis- cistike, među kojima se ističu: „Netko bješe Dujović Jova- ne“, „Njegoš izme- đu intriga i otrova“, „Kobna veza pjesni- ka i knjaza“, „Morač- ke pastorale“ itd.

Dobitnik je brojnih nagrada za novinarstvo i književnost, a među njima i Nagrade za životno djelo „Veljko Vlahović“ Udruženja novinara Crne Gore i Nagrade „Marko

ŽURNALISTIČKI VIJEK PROVEO U „POBJEDI“. Jovan Dujović

N. N.

Skupština Glavnog grada usvojila Program podizanja spomen obilježja za 2015. godinu

OBNOVA SPOMENIKA VELIKOM VOJVODI MIRKU

TRN U OKU PRISTALICAMA PRISAJEDINJENJA: Stari spomenik vojvodi Mirku

S kupština Glavnog grada usvojila je Program podizanja spomen obilježja za tekuću godinu, shodno kojem će na podgoričkom Trgu republike biti obnovljen spomenik velikom vojvodi Mirku Petroviću Njegošu, pjesniku, diplomati i slavnom crnogorskom vojskovođi, pobjedniku iz znamenite bitke na Grahou.

Spomenik vojvodi Mirku, po kojemu se i podgorička Nova Varoš naziva Mirko- va, bio je izgrađen u Podgorici 1886., a srušen je 1919. godine od strane pristalica prisajedinjenja Crne Gore Srbiji. On se tada nalazio na prostoru između današnjih kafića Forum i Societe Generale

PJEŠNIK, DIPLOMAT, SLAVNI CRNOGORSKI VOJSKOVOĐA, POBJEDNIK SA GRAHOVCA: Vojvoda Mirko Petrović

banke, a prema riječima sekretarke za kulturu Glavnog grada Nele Savković Vukčević, obnovljeno zdanje na- lažiće se na postojećem po- stamentu između Narodne biblioteke „Radosav Ljumović“ i buduće zgrade lokalnog parlamenta.

N. N.

Potomak crnogorskih iseljenika Nikolas Klisić promovisao u Montevideu svoj novi album „Ulazak u igru“

MUZIKA KOJA ODRAŽAVA SVIJETLU VIZIJU ŽIVOTA

„Igra života je nešto što treba maksimalno iskoristiti i dati sve od sebe, zbog nas samih i onih koji nas okružuju i vole“, kazao je Klisić

ISKORISTITI IGRU ŽIVOTA: Nikolas Klisić

Istaknuti muzičar i potomak crnogorskih iseljenika Nikolas Klisić, koji živi u Urugvaju, promovisao je u hali „Zitarosa“ u glavnom urugvajskom gradu Montevideu svoj novi album pod nazivom „Ulazak u igru“.

„Igra života je nešto što treba maksimalno iskoristiti i na tom putu dati sve od sebe, zbog nas samih i onih koji nas okružuju i vole“, kazao je Klisić.

Svoj novi album on je opisao kao „pozitivan i ljepnji“, kao muziku koja odražava „svije-

tu viziju života“. Budući da se prije pet godina preselio na Costa de oro na istoku ove zemlje, novi ambijent i mir koji je u njemu pronašao znatno su uticali na njegovo muzičko stvaralaštvo.

Klisić napominje da je novi album snimljen u prilično kratkom periodu, između maja i novembra 2014. godine, kao i da je većina pjesama nastala dok je još svirao u jednom od tamošnjih bendova.

N. N.

Crnogorski slikar Đeljoš Đokaj predstavio se beogradskoj publici izložbom u galeriji „Haos“

UMJETNIK LIRSKE FANTASTIKE I NADREALNIH VIZIJA

U rodom Milješu kraj Podgorice sagradio je kuću i atelje, pa tu povremeno stvara i danas, u 82. godini života, gotovo sa istim entuzijazmom kao u ranijim periodima svog stvaralaštva. Tekst za katalog izložbe sačinio istaknuti crnogorski pjesnik i istoričar umjetnosti Mladen Lompar

ASOCIJATIVNE APSTRAKCIJE: Jeden od Đokajevih radova

Crnogorski likovni umjetnik Đeljoš Đokaj predstavio se beogradskoj publici nakon više od 50 godina. Njegovi radovi izloženi su u galeriji „Haos“. Riječ je o radovima iz nekoliko ciklusa Đokajevog bogatog opusa, koji uključuje crteže, slike i grafike.

Đokaj je posljednji put izlagao u Beogradu davne 1964. godine u Grafickom kolektivu, a zbog izložbe u „Haosu“, iako u poodmaklim godinama, došao je iz Augsburga, где живи i stvara već duži niz godina.

„Kritičari ga doživljavaju kao umjetnika lirske fantastike, nadrealnih vizija, asocijativnih apstrakcija i finih grafitinskih intervencija, što se posebno ističe u crtežu“, navodi se u saopštenju galerije „Haos“.

Porijeklom iz sela Milješa kraj Podgorice, Đokaj je završio Akademiju li-

kovnih umetnosti u Beogradu. Predavao je u Prištini i na Cetinju, a od 1968. živio je u Rimu, где se proslavio svojim grafikama. U posljednje vrijeme uglavnom živi u Augsburgu.

„U rodom Milješu sagradio je kuću i atelje, pa tu povremeno stvara i danas, u 82. godini života, gotovo sa istim entuzijazmom kao u ranijim periodima svog stvaralaštva“, dodaje se u saopštenju.

Đokaj je od 1963. godine prisutan na kolektivnim i samostalnim izložbama: izlagao je na 53 samostalne i 62 kolektivne izložbe. Dobitnik je velikog broja prestižnih nagrada i priznanja, među kojima je i Trinaestojulska nagrada. Pored toga, nosilac je zvanična istaknutog kulturnog stvaraoca

Đeljoš Đokaj

Crne Gore. Slike i grafike Đokaja nalaze se u kolekcijama muzeja i galerija širom svijeta.

Tekst za katalog izložbe u „Haosu“ sačinio je istaknuti crnogorski pjesnik i istoričar umjetnosti Mladen Lompar.

N. N.

U Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“ u Podgorici održana promocija „Antologije crnogorske haiku poezije“ priređivača Dušana Đurišića

POETSKI DRAGULJI CRNOGORSKIH HAIĐINA

Književnik i književni kritičar Žarko Đurović: Zahvaljujući Dušanu Đurišiću, crnogorska javnost može da se upozna s našim haidinima, da pronikne u iskrenost i istinitost njihove poezije i njihovih dubokih doživljaja

Veče je, pored zanimljivih recitacija, uveličao i nastup na violinu Nedre Stojkanović, učenice prvog razreda Umjetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ u Podgorici

vič je istakao da je antologija Dušana Đurišića poduhvat koji je zahtijevao mnogo rada, volje, posvećenosti i darovitosti.

„Zahvaljujući Dušanu Đurišiću, crnogorska javnost može da se upozna s našim haidinima, da pronikne u iskrenost i istinitost njihove poezije i njihovih dubokih doživljaja. Svi ti pjesnici i pjesnikinje ne posredno doživljavaju sebe u sebi i sebe u svijetu. U svim stihovima pokazuje se poetski damar, pa je svaka pjesma svojevrsni dragulj.

Po umjetničkoj vrijednosti, ove pjesme veoma su bliske izvornim haiku tvorevinama“, kazao je on, ocjenjujući da je ova antologija od velikog značaja za cijelokupnu crnogorskiju kulturu.

U neformalnom obraćanju publici, pjesnik Janko Vujisić je Đurišića nazvao „bardom crnogorske poezije za decu“, te naglasio da njegova antologija, koja sadrži pjesme čak osamdesetak autora, zasluguje i drugo izdanje. Aleksa Asanović se zahvalio priređivaču što je svo-

jom antologijom pružio šansu onima koji su mislili da im pjesme ne vrijede.

Posebno upečatljiv dio promocije bio je kada je Dušan Đurišić redom čitao pjesme prisutnih haidina. Veče je, pored zanimljivih recitacija, uveličao i nastup na violini Nedre Stojkanović, učenice prvog razreda Umjetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ u Podgorici.

N. N.

U organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore, u crkvi Svetog Duha u Kotoru održano književno veče istaknutog hrvatskog književnog kritičara, eseista i leksikografa Velimira Viskovića

INTELEKTUALAC KRLEŽIJANSKOG TIPA

Mani Gotovac: Knjiga „Rat za enciklopediju“ Velimira Viskovića pisana je za svakoga i na tome mu čestitam, ne samo kao prijatelju nego i kao uredniku Hrvatske enciklopedije književnosti

Velimir Visković: U Enciklopediji imamo obuhvat od srednjovjekovne hrvatske književnosti pa sve do hrvatskog postmodernizma, uključujući realizam, barok, manirizam, dakle sve moguće stilске epohe

U organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore, u crkvi Svetog Duha u Kotoru održano je književno veče istaknutog hrvatskog književnog kritičara, eseista i leksikografa Velimira Viskovića. Tom prilikom predstavljeni su „Hrvatska enciklopedija književnosti“ koju je Visković uredio, kao i „Rat za enciklopediju“ koju on potpisuje kao autor.

Prof. dr Vanda Babić pročitala je ono što je o Viskovićevom radu napisala Mani Gotovac.

„Velimir Visković je intelektualac krležijanskog tipa, enciklopedista u tradicionalnom smislu te riječi. Visko-

vić je osoba koja širi tjesnace intelektualne slobode. U njegovoj kancelariji u Leksikografskom zavodu okupljaju se univerzitetski profesori i profesorice, pisci i pjesnici, slikari, reditelji i rediteljke. Zvone telefoni i mobiteli, govori se različitim jezicima“, kazala je ona.

Biografije hrvatskih pisaca

Govoreći o enciklopediji, Visković je istakao da „ovakve enciklopedije, ovakve širine, sa ovakvim tipom natuknica nema u svijetu“.

„Tu se može naći oko 3.000 natuknica koje se od-

nose na biografije hrvatskih pisaca. Osim toga, donosimo i interpretacije oko hiljadu najvažnijih djela hrvatske književnosti. Imamo i otprilike hiljadu stranih pisaca. Kad govorimo o svjetskoj književnosti, onda se radi o kroatocentričnoj viziji svjetske književnosti – što su nama svjetski pisci značili“, naveo je on i dodao: „U ovoj enciklopediji sadržane su dvije povijesti hrvatske književnosti. Jedna je povijest stilskih epoha. Ovdje imamo obuhvat od srednjovjekovne hrvatske književnosti pa sve do hrvatskog postmodernizma, uključujući realizam, barok, maniri-

OSOBA KOJA ŠIRI TJSNACE INTELEKTUALNE SLOBODE: Babić i Visković

Treba pisati prijemčivo i za narod i za znalce

Viskovčić je predstavio i svoju knjigu „Rat za enciklopediju“ o kojoj je govorila i Mani Gotovac.

„Ne treba dokazivati pamet. Treba pisati tako da to bude prijemčivo i znalcima i našem narodu, jer taj na-

rod je onaj koji će prenositi dalje od jedne do druge riječi. Knjiga Velimira Viskovića je pisana u tom duhu i na tome mu čestitam, ne samo kao prijatelju nego i kao uredniku ‘Hrvatske enciklopedije književnosti’“, naglasila je ona.

Knjževnoj večeri prisustvovali su, uz ostale: konzul Republike Hrvatske u Crnoj Gori Hrvoje Vukočić, ministarka u Vladi Cr-

ne Gore i predsednica Hrvatske građanske inicijative Marija Vučinović, predsednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore Zvonimir Deković i generalni sekretar Hrvatskog građanskog društva Crne Gore Tripo Šubert.

Događaj je svojim nastupom uveličala tivatska klapa „Jadran“.

N. N.

31

Prosveštene rad

MAJ
2015
BROJ
35

Održan 10. međunarodni sajam knjiga u Podgorici pod sloganom „Snovi za čitanje“

MANIFESTACIJA KAKVE SE NE BI ZASTIĐELI NI MNOGO VEĆI GRADOVI

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković: U skladu sa ovogodišnjim motom Sajma, a shodno onome što sam nekada davno pročitao i što se trudim da primijenim na samome sebi, poručujem da ne sanjate svoj život već da živite svoj san

Ambasador Turske Mehmed Nijazi Tanilir: Osećam veliku čast što se nalazim na ovako divno organizovanom kulturnom događaju. Veoma smo zadovoljni što je naša zemlja gost na jubilarnom sajmu knjiga. Kao što i svi dobro znate, prijateljstvo između Crne Gore i Turske dugo je već stotinama godina

Pod sloganom „Snovi za čitanje“, jubilarni X Međunarodni podgorički sajam knjiga, čija je ovogodišnja zemlja-gost bila Turska, tradicionalno je održan u garaži „Delta Sitija“ u Podgorici. Tokom sedam sajamskih dana publike je imala priliku da kupi naslove iz brojnih oblasti domaćih i regionalnih izdavača, te da se tokom brojnih zanimljivih promocija upozna sa poznatim autorima.

Sajam je zvanično otvorio crnogorski ministar prosvjete mr Predrag Bošković, koji je izrazio veliko zadovoljstvo što mu je pripala čast da otvori jubilarnu manifestaciju.

„Kada dođete do broja

10 znate da tradicija postoji i da ona zaista vrijedi, jer si gurno da Podgorički sajam knjiga ne vrijedi ne bi ni došao do tako značajnog broja. Zbog toga svi treba da čestitamo umjetničkoj direktorki Kseniji Popović i ostalim organizatorima koji su svih ovih godina istraža-

vali i ovu manifestaciju dovodili na još veći nivo. Sve godine sam rado posjećivao ovaj sajam, prije svega kao ljubitelj knjiga, kao neko ko želi da vidi što to može da se nađe u našem glavnom gradu i moram priznati da je on svake godine iznova bio i bolji i ljepeši. Ove godine, uz pomoć turske ambasade i Turskog kulturnog centra, ovakvog sajma se ne bi zastideli ni mnogo veći gradovi. U skladu sa ovogodišnjim motom, a shodno onome što sam nekada davno pročitao i što se trudim da primijenim na samome sebi, poručujem da ne sanjate svoj život već da živite svoj san“, istakao je on.

Zajednička kultura Crne Gore i Turske

Brojnoj publici na ceremoniji otvaranja obratio se i ambasador Turske Mehmed Nijazi Tanilir.

„Osećam veliku čast što se nalazim na ovako divno

TRADICIJA KOJA VRIJEDI: Tanilir, Bošković i Popović na otvaranju

organizovanom kulturnom događaju. Veoma smo zadovoljni što je naša zemlja gost na jubilarnom sajmu knjiga. Kao što i svi dobro znate, prijateljstvo između Crne Gore i Turske dugo je već stotinama godina. Naše zajedničko provedeno vrijeme stvorilo je našu zajed-

ničku kulturu. Zahvaljujući njoj, svakodnevno stvaramo nove i nove stvari. Jedna od njih jeste i gostovanje čuvenog turskog pisca Iskendera Pale na ovogodišnjem Podgoričkom sajmu knjiga. Pored pisaca, tu su i turski umjetnici koji će tokom ovog sajma ima-

ti priliku da vam prikažu jedan dio naše kulture. U tom smislu, nadam se da će sve to samo doprinijeti jačanju prijateljstva ove dvije zemlje“, naglasio je on.

Najpošećenija kulturna manifestacija u Crnoj Gori

U ime organizatora, pozdravnu riječ imala je i umjetnička direktorka Sajma, crnogorska književnica Ksenija Popović.

„Nedavno mi je pala na pamet činjenica da se svake godine, nekih desetak dana uoči Sajma, organizatori i ja zbog složenosti organizacije zakunemo sebi da nikada više ovo nećemo napraviti. Međutim, onda se postave štandovi, vidimo brojne izlagalice, naše stare prijatelje, mnoštvo knjiga, odličnu atmosferu i tada shvatimo da je dobro što nikada nijesmo odustali od ove manifestacije, da je dobro što nikada od nje nećemo odustati, da je veoma važno da ona postoji, da Podgorica kao glavni grad ima sajam koji je najpošećenija kulturna manifestacija u Crnoj Gori“, rekla je ona.

Najmlađi imali priliku da se druže sa Ksenijom Popović, Đurom Radosavovićem i Nikolom Nikolićem

Kao i prethodnih godina, i ovogodišnji Podgorički sajam knjiga ugostio je mnoge autore iz Crne Gore, regiona i svijeta. Pored nekoliko turskih pisaca, posjetiocu su mogli da uživaju u druženju sa crnogorskim književnicima: Ljubomirom Đurkovićem, Dušanom Đurovićem, Ilijom Đurovićem, Ognjenom Spahićem, Nikolom Malovićem, Tatjanom Kuljačom i Zoranom Ilinčićem, zatim poznatim piscima iz regiona: Svetlanom Slapšek, Jasnom Horvat, Damirom Karakašem, Slavoljubom Stankovićem, Ivanom Tokinom, Lukom Paljetkom i Ivanom Stankovićem, dok je posebnu pa-

žnju izazvalo gostovanje jedne od najčitanijih svjetskih autorki mlađe generacije Aleksandre Poter.

Organizatori su ove godine mislili i na najmlađe čitaocе. Tako su učenici podgoričke Osnovne škole „Pavle Rovinski“ imali priliku da se druže sa crnogorskim književnicima Ksenijom Popović, Đurom Radosavovićem i Nikolom Nikolićem.

Najintenzivniji promotivni nastup na jubilarnom Podgoričkom sajmu knjiga imao je izdavač koji ove godine i sām slavi veliki jubilej – 20 godina postojanja. Riječ je o Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica, čiji je stand iz dana u dan pošećivao veliki broj ljubitelja knjige, a za čije se promocije, kojih je ukupno bilo pet, tražilo mjesto više. Na veoma dobro osmislenom izložbenom prostoru javnosti je predstavljen kompletne izdavačke produkcije ove kuće, a među brojnim gostima istakli su se ministar prosvjete Predrag Bošković i gradačelnik Podgorice Slavoljub Stijepović.

Prva promocija ZUNS-a bila je posvećena udžbenicima za srednje stručno obrazovanje, a na njoj su govorili: odgovorni urednik mr Aleksandar Čogurić, savjetnica za izdavaštvo Snežana Martinović, autorka udžbenika „Anatomija sa fiziologijom“ mr Dragana Šćepanović, autor udžbeni-

Promocija nove knjige filozofa, naučnika i inovatora Zorana Ilinčića ATLANTIDA JOŠ POSTOJI

Telegram čestitke povodom osvojenih priznanja na Salonu pronalazača u Ženevi Ilinčiću su uputili predsednik Crne Gore Filip Vujanović, ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović i predsednik Privredne komore Velimir Mijušković

NAUČNA I FILOZOFSKA ARGUMENTACIJA: Zoran Ilinčić i dr Goran Sekulović

došao sam do zaključka da su Madagaskar i ostrva oko njega, jedina kopna na Zemlji koja su mogući ostatak legendarnog ostrva Atlantide. Dio tadašnje Atlantide, uključujući i grad Posejdona, kao i nekih obližnjih ostrva, nestao je kada je u zoni tada zvanog Atlantovog mora, a sada Indijskog oceana, istočno od Atlantide, a sada Madagaskara, na prostoru de se sada nalaze ostrva Mauricijus i Reunion, udario veliki asteroid ili više njegovih djelova“, naveo je Ilinčić.

Prema njegovim riječima, cunami je imao takvu silinu da je nosio mulj i pijesak tako daleko, da je nasuo i dva moreza za koji su spajali Crveno more sa Mediteranskim morem i Crveno more sa Mrtvim morem.

„I sada su na dnu Indijskog oceana vidljive posljedice tog cunamija u vidu pješčanih turbidnih sprudova, koji se zrakasto šire od zone ostrva Mauricijus i Reunion. Ako bi htjeli da tražimo bar neke sačuvane ostatke građevina gradova Atlantide, područja na kojima bi se najvjerojatnije mogli naći su zapadna obala Madagaskara, i to samostalne lokacije na većim visinama, jer tu nije mogao doći cunami, a voda od poplava nije bila prejaka“, istakao je, uz ostalo autor knjige.

Zoran Ilinčić je pronalazač i naučnik, kako je kazao Sekulović, poliglota, pionir privatnog preduzetništva, po osnovnoj vokaciji lucidni filozof modernog kova, inače dipl. mašinski inžinjer, član Odbora za tehničke nauke CANU. Prošao je životne faze vrhunskog svjetskog sportiste, reli vozača, vozača kamiona, mašinbravara. Do sada je konstruisao i napravio više od 60 specijalnih mašina. Imao 17 pronalazaka koju su zaštićeni patentom. Dao je preko 50 teorijski novih rješenja problema iz oblasti mašinstva i srodnih nauka. Na 43. salonu pronalazača u Ženevi Ilinčić je nedavno dobio srebrnu i bronzanu medalju. Srebrna medalja i diploma potvrđuje njegovo rješenje za amortizer zemljotresa, dok je bronzanu medalju dobila konstrukcija broda sa pokretnim krilcima. Telegram čestitke povodom osvojenih priznanja Ilinčiću su uputili predsednik Crne Gore Filip Vujanović, ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović i predsednik Privredne komore Velimir Mijušković.

O. D.

ka „Osnove turizma“ dr Darko Lacmanović, kao i autorka udžbenika „Ekonomika i organizacija trgovinskih preduzeća“ i „Tehnika proizvaja“ dr Jasmina Stanković Ćetković.

Na Zavodovom štandu mogli su se naći prvi udžbenici za srednje stručno obrazovanje, koji su objavljeni u 2013. i 2014. godini. Oni su namijenjeni izučavanju stručnoteorijskih predmeta iz oblasti ekonomije, turizma, elektrotehnike i medicine. U pripremi je pet novih izdanja, a naredne godine planiran je i rad na udžbenicima za koje je već raspisan konkurs.

Multimedijalna zbirka za đecu Jelene Martinović Bogojević

Na drugoj večeri Zavod je promovisao jedno zanimljivo izdanje – multimedijalnu zbirku poezije „Doći ću iz šume čak“ Jelene Martinović Bogojević. Moderatorica promocije bila je Nađa Durković, savjetnica za izdavaštvo u ZUNS-u. Riječ je o najnovijem naslovu iz biblioteke „Zublja“. U ovoj biblioteci Zavod objavljuje originalna književna djela crnogorskih autora za deči i mlade.

„Doći ću iz šume čak“ sadrži 16 pjesama o životinjama. Knjigu je ilustrovala i grafički oblikovala Ivana Vujošević. Uz zbirku je objavljen i CD sa originalnom muzikom kompozitorke Nene Perović. Stihove govore glumac Jovan Dabović i autorka zbirke Jelena Martinović-Bogojević. Projekat je realizovan u saradnji sa Fakultetom likovnih umjetnosti sa Cetinja, a sufinsaniran je na konkursu Ministarstva kulture Crne Gore za 2014. godinu.

„Žab'ljada“ Bosiljke Pušić slavi ljubav i razobličava predrasude

U izuzetno veseloj atmosferi, pred učenicima podgoričke Osnovne škole „Štampar Makarije“, promovisana je poema „Žab'ljada“ istaknute crnogorske autorce Bosiljke Pušić, koja je objavljena u izdanju Zavoda za udžbenike. Na promociji su, pored autorke, govorili i uredni-

ca izdanja Nađa Durković, dr Sofija Kalezić Đuričković i Momir Mićunović.

„Ova priča o žabama slavi ljubav, razobličava predrasude, ukazuje na važnost stalnog rada na sebi. Na 68 stranica deca će uživati u melodičnim stihovima i živopisnim ilustracijama Peđe Trajkovića“, ističe se u opisu ove zanimljive knjige.

„Poetika prolaznosti“ mr Dragane Kršenković Brković o analizi hronotopa kod Danila Kiša

Pored knjiga za deči, ZUNS je predstavio i jednu stručnu studiju – „Poetiku prolaznosti“ autorke mr Dragane Kršenković Brković, koja se bavi organizacijom vremena u romanu „Rani jadi“ Danila Kiša. U ovoj knjizi autorka sistemske i konzistentno ispijuje jedan od najznačajnijih fenomena koji je bio predmet multidisciplinarnih ispitanja. Kategorijom vremena bavili su se filozofi od Platona i Aristotela do Ničea i savremenih filozofa.

Kategorija hronotopa (prostor-vrijeme) važan je dio naratalogije, pa Dragana Kršenković Brković u „Poetici prolaznosti“ ispijuje prostorno-vremenski kontinuitet književne stvarnosti ovog poznatog romana, moglo se, između ostalog, čuti na promociji na kojoj su, pored autorke, govorile i dr Sofija Kalezić Đuričković i Nađa Durković.

Udžbenici na crnogorskom jeziku za albanske učenike

Poslednje promotivno veče Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva bilo je posvećeno predstavljanju kompleta udžbenika „Crnogorski kao nematerijalni“. Riječ je o udžbenicima namijenjenim učenicima i učenicama koji nastavu prate na albanskom jeziku, a crnogorski jezik uče kao drugi jezik. O ovom obimnom izdavačkom poduhvatu govorili su: direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica Leon Đokaj, prosvet-

Dodijeljene nagrade

ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA PODGORICA NAJBOLJI IZDAVAČ

Pored ZUNS-a, u istoj kategoriji nagrađena je i Naklada „Algoritam“ iz Zagreba

Za najbolji izdavački poduhvat nagrađena je knjiga „Ikone u Crnoj Gori“ autora Aleksandra Čilikova, u izdanju Narodnog muzeja Crne Gore i izdavačke kuće CID iz Podgorice

OSAM NAGRAĐENIH KATEGORIJA: Sa svečane dodjele

Na nedavno održanom X Međunarodnom podgoričkom sajmu knjiga, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica ponio je prestižno priznanje za najboljeg izdavača, odnosno kompletne izdavačke produkciju.

„Zavod se predstavlja na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Podgorici, na veoma dobro osmišljenom izložbenom prostoru, kompletном izdavačkom produkcijom. Posebnu vrijednost čine udžbenička izdanja, kao i druge nastavne publikacije za potrebe obrazovanja i vaspitanja u Crnoj Gori. Takođe, predstavljena su i izdanja Zavoda na albanskom jeziku“, navodi se u obrazloženju žirija za dodjelu nagrada, u sastavu: prof. dr Sanja Tomović Šundić, prof. dr Siniša Jelišić i akademika slikarka Marina Vešović.

Pored ZUNS-a, u istoj kategoriji nagrađena je i Naklada „Algoritam“ iz Zagreba za „izuzetan opseg izdavačke djelatnosti“.

Dodijeljene su nagrade i u ostalim kategorijama. Za najbolji izdavački poduhvat nagrađena je knjiga „Ikone u Crnoj Gori“ autora Aleksandra Čilikova, u izdanju Narodnog muzeja Crne Gore i izdavačke kuće CID iz Podgorice. U istoj kategoriji nagrađena su i „Sabrana dela Stanislava Vinavera“ u 17 knjiga, čiji je piređivač Gojko Tešić, objavljena u izdanju JP „Službeni glasnik“ i JP Zavod za udžbe-

nike Beograd. Crnogorska akademija nauka i umjetnosti nagrađena je u kategoriji najbolja edicija za „Monografije i studije CANU“, dok je Biblioteci za slike Crne Gore uručena nagrada za najbolju ediciju, odnosno klasične svjetske književnosti prilagođene slijepima i slabovidima. Izdavačka kuća „Pčelica“ iz Čačka nagrađena je priznanjem za una-predjeđenje dečjeg izdavaštva. Sajamsku nagradu za najbolje opremljeno umjetničko izdanje dobila je Diplomska misija Republike Azerbejdžan u Crnoj Gori, a „Mjera mudrosti“ – izbor iz zbirke hadisa u izdanju Fondacije „Mulla Sadra“ iz Sarajeva, proglašena je za najbolje opremljenu ediciju. Djelo „Nautika – predavanja Marka Martinovića ruskim mornarima u Perastu 1697–1698“, u izdanju Istoriskog instituta Crne Gore, Fonda podrške javnoj diplomaciji A. I. Gorčakova iz Moskve i Ruske nacionalne biblioteke Sankt Peterburg; nagrađeno je kao najbolje opremljeno na knjigu. Žiri je priznanje za najbolje opremljeno štand uručio zemljino-gošću jubilarnog Sajma, Turskoj. Posebna priznajna uručena su direktoru Turskog kulturnog centra „Yunus Emre“ Džihanu Ozdemiru. Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ i izdavačka kuća CID iz Podgorice takođe su nagrađena posebnim izdanjima za doprinos razvoju Sajma.

na nadzornica u Zavodu za školstvo Fadila Kajević, saradnik u nastavi na Fakultetu za crnogorski jezik i knji-

ževnost na Cetinju Novica Vujović i urednica u Zavodu za udžbenike Lida Vučkmanović Tabaš.

Fadila Kajević je istakla da je objavljuvanje ovih udžbenika bilo ogroman projekt.

„Za ovaj predmet u metodičkom smislu nije bio nikako edukovan, pa je bio poseban izazov za izdavače. Ovdje se ističe postupnost u uvođenju jezičkih pojmovima. Sve je u duhu igre, pa deca sa uživanjem uče jezik“, kazala je ona, dok je Lida Vučkmanović Tabaš, koja je bila i moderatorica promocije, naglasila da će ovi udžbenici „pomoći albanskoj deći da ovladaju jezičkim vještinama, ma u koji crnogorski fakultet da se upišu“.

Razvijanje građanske svijesti i duha jezičke tolerancije

Kajević je ukazala i na problem needukovanosti za ovaj nastavni predmet.

„Da bi se to promijenilo, već je organizovan seminar koji je udario osnovne. Potrebno je da nastavnici prođu još mnogo modula kako bi bili sposobljeni za ovaj predmet. Trenutno je u izradi drugi modul, koji se bavi projektom nastavom“, rekla je ona.

Navodeći da se dečaci učenjem drugih jezika socializuju, Leon Đokaj je ocijenio da oni uz to posta-

IZLOŽENA KOMPLETNA IZDAVAČKA PRODUKCIJA: Direktorka Zavoda Zoja Bojančić Lalović i ministar prosvjete mr Predrag Bošković na štandu ZUNS-a

Povodom petogodišnjice smrti istaknutog crnogorskog državnika i prvog predsednika Upravnog odbora „Prosvjetnog rada“ Dragana Kujovića, u Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“ u Podgorici priređen omaž

VELIKAN CRNOGORSKOG PREPORODA I VITEZ DRŽAVNE NEZAVISNOSTI

Prof. dr Miodrag Vuković: Bio je čovjek od riječi i djela. Temeljan, uman, odgovoran. Bio je Crnogorac koji je stari crnogorski barjak na trnovitom putu povratka nezavisnosti ove naše zajedničke zemlje uzdigao kada je bilo, slobodno mogu reći i najteže, kada su rijetki vjerovali u dane današnje

Marjan Mašo Miljić: Dragan Kujović je insistirao da crnogorski đaci prevashodno uče istoriju Crne Gore. Učenici treba, po njemu, da steknu samosvijest o državi u kojoj žive, da uče o tome da je njihova država pripadala i da sada pripada Evropi i svijetu, da uče da poštjuju svačiju kulturu i civilizaciju, da poštjuju vrijednost drugih naroda, bez obzira na bilo kakve razlike, te da se deca uče građanskemu društvu i patriotizmu

Mr Čedomir Drašković: Dragan Kujović je, čini mi se, davno napravio taličan izbor – što je poslijeprednje škole i primjernog porodičnog odrastanja – završio studije filozofije. O koristi i dubini suštinske saznajnosti filozofije, „majke svih nauka“, ne treba trošiti riječi – sem da je (uz osnovni studij), Dragan slušao, polagao i dodatno ovlađao i etikom

U Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“ u Podgorici održan je omaž povodom petogodišnjice smrti istaknutog crnogorskog državnika, nekadašnjeg potpredsednika Skupštine Crne Gore i ministra prosvjete, poslanika, kulturnog radnika i stvaraoca čije ime nosi Nagrada „Prosvjetnog rada“, profesora Dragana Kujovića. Skup su organizovali Biblioteka i Sekretarijat za kulturu i sport Glavnog grada. Na omažu su, uz prisustvo prijatelja i članova porodice pokojnog Dragana Kujovića, govorili: prof. dr Miodrag Vuković, Marjan Mašo Miljić, mr Čedomir Drašković i akademik prof. dr Radovan Radonjić. Medijator je bila novinarka Vesna Šoškić, dok je kompoziciju na violončelu izveo Bogdan Asanović.

Ocijenjivši da je brzo prošlo pet godina „otako sa nama nije Dragan Kujović“, Miodrag Vuković je kazao da je ovaj skup „razlog zašto smo zajedno, a razlog zašto smo zajedno jest najbolji dokaz da vrijeme ne može, sve i da hoće, izbrisati vječno šećanje koje imamo i gajimo prema našem dragom drugu i prijatelju, profesoru, ministru, narodnom poslaniku, velikom čovjeku“.

Pošedovao rijetku sposobnost da čuje druge

„Dragan u nama i dalje traje. Traje jer je za života i kao čovjek, kao profesor, kao profesionalac, ma dje i šta radio, ne samo postavlja visoke ciljeve, nego ih je uspio dosegnuti. Pamtim ga kao onog koji je od sebe tražio najviše, nije se štetio, napor mu nije teško pao, drugima je davao i kada niješu od njega tražili ni pomoći, ni savjet. Bio je požrtvovan čovjek, ponosan kada u drugom prepozna oslobođeni dar da se živi svoj život, da se razmišlja na način koji nije mogao biti doveden u pitanje“, kazao je on. „Bio je čovjek od riječi i djela. Temeljan, uman, odgovoran. Život koji je živio nije bio lak, bio je to život pun izazova. Teško da ga je bilo koji životni izazov mogao pokolebiti, i nije ga pokolebalo. Ako bi došao u kontakt sa, za mnoge druge, pa i nas njegove prijatelje, nerješivim problemom, išao je da lje. Slušao je sebe, ali je pošedovao rijetku sposobnost da čuje i druge. Umio je da sasluša drugoga, da čovjeku nerijetko vrati nadu i volju da se trudi da mu bude bolje, da onome koji se koleba ulije novu hrabrost, da posrnulog vrati na pravi put, jednostavno da pomogne drugome.“

Jednostavan, jedinstven i drag čovjek

On je kazao da mnogi ljudi pamte Kujovića po pojedinim funkcijama koje je obavljao, dok ga on sâm pamti po svemu, „poslovima koje je radio, kako je to radio, kakav je čovjek bio“.

„Dragan je ulivao, od početka do kraja, meni ali i ostalim prijateljima povjerenje. Starijima je vraćao vedeninu, mudro i lako, mladima otkrivao nova osećanja na njegov poseban način. Imao je izgrađen odnos prema životu, svoju životnu filozofiju. Sve je kod njega počinjalo poštovanjem i ponosom na prađedovsko ognjište. Ne da nije krio, nego je ponosno isticao svoje njeguške korijene, koji su, bilo je više nego vidljivo, bili njegov motiv više da se ne stedi, da ne posustaje ma sa čime bio suočen“, rekao je Vuković, dodajući da je Dragan bio narodni čovjek, odnosno „jednostavan, jedinstven i drag“.

Vječito razumijevanje za obične ljude

Zbog svega toga, po Vukovićevom mišljenju, Dragan Kujović je

bio rado dočekivan u domovima običnih, dobrih ljudi.

„Nenametljivo, iskreno kao što je samo on znao, uvijek je bio u centru pažnje prisutnih, usmjeravajući razgovor u prostore где se lagano umije, a de duša miruje, de nestaju napetosti, poslije čega život postaje jednostavan, a problemi prolazni. Jednostavno, imao je za obične ljudi i posebno za njih uviđek dovoljno vremena, razumijevanja, blagu riječ. To se ne zaboravlja. Zato to kao dio šećanja na ovog velikog čovjeka nosim ja i svi koji su imali privilegiju da ga upoznaju i poznaju, da se sa njim druže, da mu budu i da im bude prijatelj. Jednom riječu, iskreno, bio je čovjek, visoki intelektualac, filozof, činio je to razložno, razumno i časno.“

Generacijama dao nauk kako otvorenih očiju kroz život koračati

Navodeći da je Kujović pripadao najužem krugu istaknutih crnogorskih intelektualaca, onom krugu koji je ostavio dubok trag u trajanju i pamćenju svega na ovim prostorima, Miodrag Vuković je kazao da je on sve svoje prijatelje savjetovao da poštuju druge kako bi sami zavrijedili poštovanje, da imaju razumijevanja i za one koji drugačije misle.

„Vrijeme briše tragove, ali ostaju da traju šećanja i poštovanje. Poštovanje za Dragana Kujovića, profesora koji je generacijama dao nauk kako otvorenih očiju kroz život koračati, šećanje na prijatelje koji je bio temeljni oslonac i mudra uzdanica u političkom životu, znao više od drugih, video dalje od drugih, prepoznavao društvena kretanja, bio sagovornik spremn za dijalog o dilemama, borio se za svoje stavove, poštujuci drugačije mišljenje. Dragan je umio ono što je najteže, umio je sa ljudima. Ljudi su to poštivali i poštuju, za to smo većeras ovde, da pola decenije nakon odlaska sa vrela mudrosti zahvatimo novu snagu koja je potrebna Crnoj Gori, za koju se Dragan Kujović, iskreno, do potonje ure borio. Njegov lik i sada, rekao bi pjesnik, sija kao baklja koju su u zoru zaboravili da ugase“, zaključio je on.

Krupna ličnost savremene crnogorske povjesnice

Govoreći o ličnosti Dragana Kujovića, Marjan Mašo Miljić kazao je da on po mnogo čemu bio institucija, te da

Radovan Radonjić:

DA NA ONO MJESTO NA KOJE SE INAČE NIŠTA NE NOSI PONESEMO KAO I DRAGAN KUJOVIĆ SAMO JEDNO – PONOS

U svom veoma nadahnutom i emotivnom podsećanju na druženje sa Draganom Kujovićem, Radovan Radonjić istakao je da se sa Kujovićem upoznau u jednom prilično nenaklonjenom trenutku što se tiče tadašnje sopstvene društvene pozicije. Naime, budući da je bio prokažen kao pripadnik tzv. „odnarodenog“, „starog“, „birokratskog“ rukovodstva, svaki susret i razgovor s njim mogao je da ima za njegovog sagovornika negativne posljedice, posebno za one na višoj društvenoj i političkoj hijerarhijskoj ljestvici.

„Sa Draganom Kujovićem sam se srelo na otvorenom i javnom mjestu ali se on nije nimalo uplašio i zazirao od toga da se sa mnom upozna i srdačno i prijateljski porazgovara. Dogovorili smo se da ga poštem u njegovom kabinetu u Skupštini Crne Gore. I opet iznenadeno: Dragan Kujović me je dočekao sam ispred zgrade Skupštine i poželio mi dobrodošlicu, van svih uobičajenih protokola i procedure prijavljivanja preko portirnice i kabinenta. A što su zatim mogli razgovarati dva profesora filozofije osim o – filozofiji! I taj spoj lične čestitosti i uljudnosti, te domaćeg vaspitanja sa velikom i istinskom obrazovanostu i kulturom i nadasve bezrezervnom odanošću i privrženošću Crnoj Gori – to je ono što je krasilo u svakom trenutku Dragana Kujovića“, naglasio je Radonjić.

On je poželio svim prisutnima u sali koja je inače bila ispunjena do posljednjeg mesta dobro zdravlje i dug život. A kada dove po zakonima prirode taj neumitni čas da se mora otici, poželio je svima, pa tako razumije se i sebi samom, ono što je dočekao i Dragan Kujović: zdrav i častan porod i harmoničnu, stabilnu i prosperitetnu državu i domovinu. Jer, kako je pisao Platon, država jeistočno i porodica, samo šireg obima. I na samom kraju, poželio je da svih na ono mjesto na koje se inače ništa ne nosi, ponesemo kao i Dragan Kujović samo jedno – ponos.

NJEGOV LIK I SADA SIJA KAO BAKLJA KOJU SU U ZORU ZABORAVILI DA UGASE: Sa omažu Dragana Kujoviću

se to puno jasnije vidi nakon petogodišnjeg perioda, „otako je zakoračio u vječnost i nacionalnu istoriju“.

„On je značajna, krupna ličnost savremene crnogorske povjesnice, velikan crnogorskog preporoda i vitez državne nezavisnosti, borac za nacionalno dostoianstvo i građanski ponos“, naglasio je on. „Oslojen na porodično moralno nasljeđe i duhovnu baštinu sopstvenog naroda, kao profesor, filozof i političar istovremeno, Dragan Kujović nije mogao ostati pasivan. On je razumio svoje vrijeme, prilike u kojima su se našli njegova zemlja i narod. On je shvatao zahtjev svoga doba, impremativ epohe, ali i prilike koje nijesu bile baš naklonjene Crnoj Gori nakon raspada Jugoslavije, ratova u okruženju i crnogorske dubrovačke avanture, Podgoričke skupštine u Beogradu (1992), kada je stvorena SR Jugoslavija, kao nukleus za Veliku Srbiju, što je trebalo da bude uvod za definitivni nestanak viševjekovne crnogorske države, crnogorskog naroda i nacije.“

Decenijama kroz obrazovanje projektovano poricanje svega što je crnogorsko

Miljić je podsetio na činjenicu da je Dragan Kujović „na pozicijama na kojima je bivao i državnim funkcijama koje je imao nastojao da, oslonac na sopstveno iskustvo i znanje, dà svoj maksimalni doprinos crnogorskom društvu i državi“.

„On je kao ministar prosvjete i nauke već u prvom mandatu, suočen sa stanjem u ondašnjem crnogorskom društvu i sa položajem u kentaurskoj državi sa Srbijom, u vrijeme kad se desio rascjep u njegovoj partiji i podješta na crnogorsko i srpsko krilo, socijaliste i narodnjake, nastojao da učini nešto više, bar u svome resoru, u kome su ga čekali brojni i složeni problemi, okolišne prosvjetno-obrazovne forme, razne busiće protivnika crnogorske obnove. Nastojao je da više nego što su mu dozvoljavali tadašnji ustavno-zakonski okvir i političke prilike reforme cijeli resor prosvjete, obrazovanja i nauke. On je, za ono vrijeme prehrabro, izjavio da je (njegove su riječi) ‘decenijama kroz obrazovanje projektovano poricanje svega što je crnogorsko, a u školskim udžbenicima smišljeno su ignorisane činjenice, ili su pak iskrivljivane radi negiranja crnogorskog nacionalnog bića, države i suštine crnogorske istorije‘, što je u ono vrijeme bilo jeres. Pogotovo njegove izjave da ‘zahtjeve za jezikom ne treba anatematisati‘, ali je i sam bio anatemisan iz tvrdava velikosrpskog kljukana hegemonalno klero-nacionalističko obrazovanje i vaspitanje. I to po prioritetu: pravoslavno srpsvo i svetosavlje – kao idealizovano crnogorsko sopstvo, a autohton i izvorno crnogorsko – negiraj, minimiziraj, izlučuj, ili satanizuj. Programski, i bez milosti! Dobro uočavajući te već dvojekovne najtragičnije krimi-rastoke u Crnoj Gori, Kujović je (kao ministar prosvjete i nauke) odmah otpočeo sa izuzetnom složenom i dugoročno mukotrpnom reformom obrazovanja i vaspitanja, prije svega opšteobrazovnog, odnosno osnovnog i srednjoškolskog“, istakao je Drašković.

Odmah otpočeo sa izuzetno složenom i dugoročno mukotrpnom reformom obrazovanja

On je posebno potencirao kvalitet i utemeljenost Draganovih stavova, vezano za širi kontekst kulture i obrazovanja, odnosno nauke – „kao osvijedčeno podmukle i zle mačeve za kulturološki i istoriografski najaktuelniji korpus crnogorske stvarnosti“.

„Očećajući pogubnost te dugo i uporno servirane kulturno-istorijski ‘povlašćene naracije‘, kojih inače nije falilo nakidurene naučne metodologije – politikantski je prioriteta kljukano hegemonalno klero-nacionalističko obrazovanje i vaspitanje. I to po prioritetu: pravoslavno srpsvo i svetosavlje – kao idealizovano crnogorsko sopstvo, a autohton i izvorno crnogorsko – negiraj, minimiziraj, izlučuj, ili satanizuj. Programski, i bez milosti! Dobro uočavajući te već dvojekovne najtragičnije krimi-rastoke u Crnoj Gori, Kujović je (kao ministar prosvjete i nauke) odmah otpočeo sa izuzetno složenom i dugoročno mukotrpnom reformom obrazovanja i vaspitanja, prije svega opšteobrazovnog, odnosno osnovnog i srednjoškolskog“, istakao je Drašković.

IN MEMORIAM

DARKO DRAŠKOVIĆ

Prije godinu dana umro je ugledni profesor Srednje poljoprivredne škole u Baru Darko Drašković. Rođen je 1967. godine u Prištini. Višu tehničku školu završio je u Zvečanu i stekao zvanje – inženjer elektrotehnike, a nakon toga i Visoke strukovne studije u Čačku i dobio zvanje – strukovni inženjer elektrotehniku i računstva.

Počeo je da radi u PTT Priština, zatim u Osnovnoj školi „Jovan Tomašević“ u Virpazaru, potom u Osnovnoj školi „Bratstvo i jedinstvo“ u Đuravcima. Od septembra 2008. do prerane smrti, 2014. godine, radio je u Srednjoj poljoprivrednoj školi u Baru.

Darko Drašković je bio izuzetan čovjek i radnik. Služio je kao uzor svima, a posebno nama početnicima. Izuzetna pedantnost i organizacija, prvo je što me na njega podseti. Od njega smo učili kako treba pripremiti kvalitetan čas i kako se konstantno profesionalno usavršavati. Uvijek sam se pitala kako je uspijevao da bude tako principijel preilikom ocjenjivanja, a opet najomiljeniji profesor u školi? On je bio jedan od rijetkih profesora za kojeg su učenici govorili da je uvijek u pravu, čak i oni koji su kod njega imali konstantnu nedovoljnu ocjenu. O tome koliko su ga učenici poštivali (a to je ono što je u našem poslu, čini mi se, najvažnije) svjedoči da je veliki broj njih došao iz Bara u Nikšić da ga isprati na vječni počinak.

Međutim, Darko nije bio samo omiljen među učenicima. Bio je od onih rijetkih koje je volio i poštovao cijeli kolektiv. Nasmijan, vedar i spreman da pomogne, svestran, bio je i odličan poznavalac književnosti, čovjek širokog obrazovanja sa kojim je bilo uživanje razgovarati. Nedostaje nam i njegov smisao za humor i vještina posmatranja stvari sa vrednije strane.

Darka možda najbolje odslikavaju stihovi Sergeja Jeznjina, njegovog omiljenog pjesnika:

„U oluji i buri, kraj nedaća svih
uz teške gubitke i uz tugu kletu.
biti priordan, nasmijan i tih,
najveća je umjetnost na svijetu“

Marija Šušter

MILIJA PEROVIĆ

Krajem prošle godine pošlije kraće bolesti umro je Milić Perović, vrstan pedagog i novinar. Rođen je prije 65 godina u selu Tisini – Boan, đe je i sahranjen. Osnovnu školu završio je u Boanu, Pedagošku akademiju u Nikšiću, a Filozofski fakultet – grupa srpski jezik i književnost u Sarajevu.

Milić je, uprkos skromnosti, bio veoma zapažen u svom poslu i u odnosu prema ljudima. Isticao se na svim radnim zadacima i u Bosni i u Crnoj Gori. Bio je uspješan profesor u školi i novinar-urednik lista „Naša riječ“ u Željezaru u Nikšiću.

Sa neopornim talentom i pregalačkim radom pratio je sve inovacije u nastavi, a kao novinar sve društvene tokove, događaje i zbivanja i doprinosisao njihovom rješavanju. Nije bilo mnogo profesora koji su kao Milić Perović umjeli da svojim učenicima objasne i približe jezička pravila i norme, rasloje i približe književno djelo, kao i da u njima pobude i prodube interes prema lijepoj riječi. Imao je dobar pristup prema đakačkim nestalucima, rješavajući ih razgovorom, uspijevajući da blagim i mudrim riječima navede učenika da shvati u čemu je i kako pogriješio.

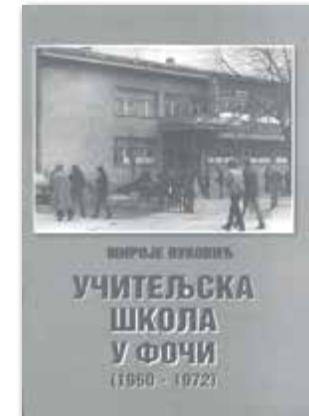
Perović je kao novinar objavio u raznim časopisima i listovima veliki broj članaka, reportaža i zapisa kako iz svoje struke tako i iz drugih oblasti društveno-političkog života.

Ljubomir Striković

NOVE KNJIGE

DA SE FOČANSKI SVETIONIK NE ZABORAVI

(Miroje Vuković: „Učiteljska škola u Foči“, „Svet knjige“, Beograd, SKD „Prosvjeta“, Foča, Centar za kulturu, Plužine, 2015. godine)

U Foči se početkom ove godine pojavila nova knjiga uglednog prozognog pisca, pjesnika i hroničara Miroja Vukovića, pod naslovom „Učiteljska škola u Foči“.

U uvodu knjige autor je naglasio značaj Učiteljske škole „Ivo Lola Ribar“ u Foči, koja je u tom životopisnom gradiću, smještenom na obalama „Čehotine i hladne Drine“, radila dvanaest godina, od 1960. do 1972. i u tom periodu iznijedrila 1023 učitelja, od čega 316 iz Crne Gore (iz Plužina, Žabljaka, Cetinja, Ivanograda, Titograda, Nikšića, Crnog Brda, Kovača, Danilovgrada, Mojkovca i Bijelog Polja). Hroničar je zabilježio da je, do otvaranja ponovne škole na području

fočanske opštine radilo preko trista učitelja iz Crne Gore.

Učiteljska škola u Foči bila je više nego škola, predstavljala je svojevrsni, dobrodošli i dragocjeni svetionik obrazovanja i kulture na mnogo širem području nego što je Fočanska opština.

Prema riječima autora, Učiteljska škola „Ivo Lola Ribar“ u Foči je zasijala i kao svetionik obasjala do tada zaparoljeni i, u pogledu obrazovanja i kulture, tmurnu kasabu, i preko noći je savim izmjenila i preporodila.

Budući da je taj svetionik, nakon dvanaest godina, morao da se ugasi, Miroje Vuković se kasnije prihvatio nimalo lakog posla, dobrano se potudio, i napisao knji-

gu o pomenutoj školi, čiji su učenici bili i on i njegova supruga Zagorka, knjigu u kojoj svaki bivši učenik i profesor mogu da nađu svoje ime, da se podsête na te dane, i da na nekoj od sto devedeset šest fotografija ugledaju svoj lik iz mlađih dana, iz dackog života. A sa svih tih fotografija zrače lica vrednih, mlađih ljudi, budućih učitelja, koji gledaju na život sa puno radosti, želja, nade, vjere i optimizma.

Miroje Vuković, ni ovaj put, nije iznevjerio sebe, svoju zamisao i motivaciju. Napisao je o svojoj školi knjigu koja predstavlja svojevrsno literarno svjedočanstvo, sazdano do šećanja, zapisa, dokumentata i fotografija, knji-

gu o školi – svetioniku koji se podavno ugasio, ali koji, zahvaljujući Vukoviću, nikada neće biti zaboravljen.

Slavko K. Šćepanović

ZA PAMETNU ĐECU I INTELIGENTNE RODITELJE

(Slobodan Vukanović: „Roditelji su kišobrani, đeca slobodne ptice“, izdavač Udrženje crnogorskih pisaca za đecu i mlade, Podgorica, 2015)

Ova knjiga Slobodana Vukanovića, sadržinski i tematski višeslojna, namijenjena deci raznih uzrasta i tako po klususima sklopjava, jedna je od rijetkih knjiga koja objedinjuje – i priče bajkovite i maštovite i one o svakodnevnju, pisane iz samog srca života, a sve lijepim, pitkim, čitkim i biranim jezikom i skoro uviđek sa dobro zakamufliranim ili ušuškanim naravoučenjem, jer ono što se de-

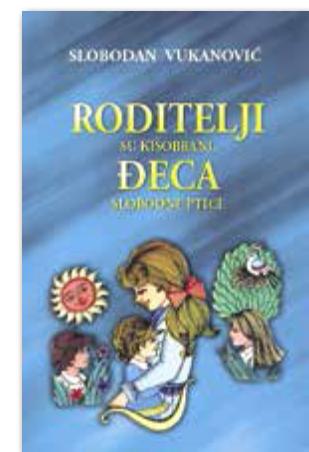
ci priča u prozi valjalo bi da ima pouku.

Od priča za malu đecu – na početku knjige, do onih kratkih, sažetih, aforističkih – skoro za pametnu đecu i intelligentne roditelje, naš pisac pokazuje umješnost razumijevanja svijeta deteta, misleći i pišući tako da su sva đeca pametna, a ovaj podnaslov na kraju samoronički je poruka roditeljima. I da napomenem odmah, a važno je, ovo je jedna od onih knjiga

koju će i odrasli čitati sa razumijevanjem i osećajem da ih knjiga odmara i zapitkuje.

Mene su se najviše dojmile priče u odori modernih bajki, koje mirisu na klasične starovremenske bajke, i svakako, antologiska priča „Kako izdržite“ o gospodinu Mumiji, oteta iz srca svakodnevlja i napisana tako majstorski da nikoga neće ostaviti ravnodušnim.

Slobodan Vukanović je ovom knjigom uljepšao čita-

35

Prosjetni rad

lački potencijalni svijet djeteta i dodata savremenoj crnogorskoj književnosti za đecu nekoliko sjajnih priča i jednu nesumnjivo vrijednu i posve osobenu knjigu.

Pero Zubac

ZBILJA I NADAHNUĆE

(Ana Pižurica: „Pismo tebi“, autorsko izdanje, Podgorica, 2015)

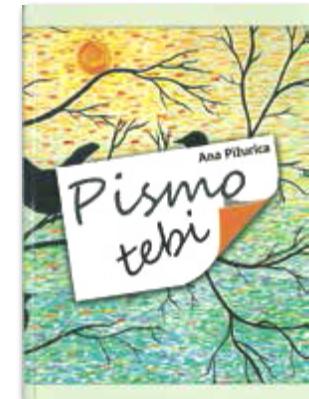
Mlada pjesnikinja Ana Pižurica srećno se uključuje u savremene tokove crnogorske lirike. Razmak između njene prve zbirke pjesama (Još ujvijek je hladno, 2003.) i nove zbirke koja je pred nama – razuman je i shvatljiv, budući da se zna da se pjesma ne piše po narudžbini i zahtjevu spoljnog svijeta, već po zrelosti doživljaja i nadahnutja, po dubini doživljivog i potrebi da se doživljaj uobičaji i saopšti. Nema pjesme ako je spolja nametnuta – ona niče iz bola, ljepote svijeta i punoće doživljenog, iz kontakta sa društvenom zbiljom i mogućom stvarnošću.

Pjesnikinja o kojoj je riječ nije nametljiva, ona ne žuri da se saopšti. Stilska elegancija i poetska kultura, izbršenost njezinog stila i poetskog izraza, svjedoče o njezinjeg darovitosti i književnoj naobrazbi, kao i odgovornosti pred sobom i čitaocem. Ona je izbjegla početničku pjesničku nedovršenost i razumljivu naglost mlađog stvaraoca i vinula se u zrelje pjesništvo, koje po kriterijumima kritike zasluguje više rangiranje i odgovarajuće mjesto. Zrelost ove zbirke pjesama nudi dogradost forme, pun doživljaj svijeta u kojem pjesnik živi, kao i punoću stiha i pjesničkog iskaza. Ne gubi se u savremenoj metaforici i misao-

noj zamućenosti, ali i ne spušta poetsku imaginaciju da se vine u oblačne sfere i tako pronađe misao i motiv za poetsko nadahnutje.

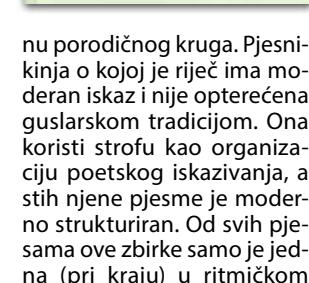
Naslov ove zbirke pjesama implicira erotsku motiviku koja pretpostavlja postojanje personalne posebnosti. Konkretnost svakad ne potencira sugestivnost pjesničke slike i iskaza, pa je kod ove pjesnikinje „on“ više opšte mjesto, nego konkretnost da je ispoljena. Personalna konkretnost manifestuje se u poetici cile – mile, što je ovde glatko izbjegnut. Otklik je to mladog pjesnika pred igrom koja se zove život i njegova složenost, filozofske je podteksta njezina deviza: „Ali budi spremna na igru“, a to je optimistički nazor čovjeka koji je takoreći tek zakoračio u liravint što se zove život. U pjesmi „Moritva“ nači ćemo stihove: Dušu hramim dobrotom/ koja se umnožava/ Ni najmanje nije bitno odakle potiče – Zaljubljena u život, pa se stvara utisak da je njen svjetonazor suprotan Njegoševom istaknutom saznanju da je svijet tiraninu.

Prvi dio ove pjesničke zbirke ima naslov „Pismo tebi“, drugi dio je pod naslovom „Pismo uspomena“. Pjesme su i ovdje ustrojene – u strofama različite dužine. Prva od ovih pjesama nosi naslov „Ništa nije kao što izgleda“ i ima sedam strofa, koje počinju stihom iz naslova. Asocijacije pjesme sežu prema istaknutom prostoru berjutskog tla. Pjesma odgovara lirskom prosegu i nosi pečat lirskog pjesnika koji širi poetsku motiviku. Dvije od ovih pjesma, „Vaspitanje“ i „Prva toplina“, motivski su vezane za porodično okruženje i nose pati-

MAJ
35

BROJ

nu porodičnog kruga. Pjesnikinja o kojoj je riječ ima moderni iskaz i nije opterećena guslarskom tradicijom. Ona koristi strofu kao organizaciju poetskog iskazivanja, a stih njene pjesme je moderno strukturiran. Od svih pjesama ove zbirke samo je jedna (pri kraju) u ritmičkom pogledu data u rimovanju, ostale imaju slobodan stih. I začudo – rima nije sputala pjesničku iskazanost. U organizaciji poetskog čina, od strofa koristi: distih, tercinc, katren i dr, a ima pjesama i iz jednog komada.

Ana Pižurica pripada najmlađoj generaciji crnogorskih pjesnika i već je stekla reputaciju pjesnika među ljekarima. Hoće li nadmašiti Zmaja, pokazaće vrijeme. Talente treba razvijati stvaralačkim činom. Zbirka pjesama o kojoj je bila riječ potvrđuje njenu pjesničku talentovanost. Pjesnička budućnost pred njome je sjajna. Čekamo njezine ove pjesničke uzlete.

Krsto Pižurica

U OŠ „Luka Simonović” u Nikšiću obilježen Dan planete Zemlje

RAZNOVRSNIM SADRŽAJIMA UKAZALI NA ZNAČAJ ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Učenici ekološke sekcije Nikšićke OŠ „Luka Simonović“ nizom sadržaja obilježili su Dan planete Zemlje. Uželji da doprinesu unapređenju odgovornijeg stava i dečje i odraslih o značaju zaštite životne sredine učenici su napravili maketu planete Zemlje, paneće na istu temu, te organizovali vršnjaku edukaciju. Učenici starijih razreda održali su predavanje učenicima mlađih razreda o faktorima koji utiču na zagađenje životne sredine, kao i značaju i načinu zaštite životne sredine. Uz to, u školskom dvorištu posadili su sadnice ukrasnog bilja koje je doniralo Komunalno preduzeće Nikšić, čime je još jednom potvrđena saradnja sa lokalnom zajednicom.

Š. B.

U OŠ „Milija Nikčević“ – Kličevu u Nikšiću održan okrugli sto „Učenje za preduzetništvo“

PREDSTAVLJENE AKTIVNOSTI I RAZMIJENJENA ISKUSTVA

Brojni učesnici

U Osnovnoj školi „Milija Nikčević“ – Kličevu u Nikšiću održan je okrugli sto „Učenje za preduzetništvo“. U njegovom radu učestvovali su predstavnici osnovnih škola „Milija Nikčević“, „Luka Simonović“ iz Nikšića, „Oktoih“ i „Sutjeska“ iz Podgorice, „Veljko Drobniaković“ – Risan, „Njegoš“ – Kotor, „Srbija“ i „Anto Đedović“ – Bar, te iz Gimnazije „Stojan Cerović“ – Nikšić.

Učesnike su pozdravili direktorice osnovnih škola „Milija Nikčević“ i „Luka Simonović“ Slavica Perošević i Nada Dubljević, predsednica SO Nikšić Sonja Nikčević, predstavnica Ministarstva nauke i članica Upravnog odbora SEECEL-a Ivana Mrvaljević, kao i sekretar Se-

kretarijata za kulturu, sport, mlade i socijalno staranje Opštine Nikšić Milan Korać.

Na skupu su predstavljane aktivnosti, razmijenjena iskustva i mišljenja o dosadašnjem radu i realizaciji ciljeva.

Aktivnosti su predstavili i Nevena Čabrić, načelnica Odsjeka za međunarodnu saradnju i odnose s javnošću iz Zavoda za školstvo, Nikolina Đurašković, pomoćnik direktora u Direkciji za razvoj malih i srednjih preduzeća, Ratko Mišušković, izvršni direktor pekare „Trend“ i Ratko Batačkić, predstavnik Sekretarijata za finansije, razvoj i preduzetništvo – Opština Nikšić, a istovremeno i član Savjeta roditelja OŠ „Milija Nikčević“. Š. B.

Upozorenje i vršnjacima i starijima

Škola na granici: OŠ „Branko Višnjić“ – Krstac – Golija

MALOBROJNI, ALI KREATIVNI

Škola je nekada imala 300, a sada 16 učenika. Od više područnih odjeljenja radi samo odjeljenju na Javljenju

Krstac je dobio ime po Kukrtjanju karavanskih puteva: Mostar – Nikšić, Dubrovnik – Foča. Nekada je imao industriju, poštu, trgovinu za bogate. Sada su raseljena brojna golijska selja opustjela. U njima se rijetko čuđi cikatari i bruj otkivanja kosa i pjesme kosaca, a svatovskih pjesama poodavno nema, jer tu se niti ko ženi niti ku udaje. Sve se preselio u gradove, pa samoča šumi po svim selima.

„U velikoj zgradbi OŠ „Branko Višnjić“ svake godine je sve manje i manje đaka“, ističe Senka Goranović,

direktorica. Škola je nekada imala 300, a sada 16 učenika. Oni nijesu pješaci, već u školu putuju kombijem. Imala je i više područnih odjeljenja: Goslić, Kazanci, Javljen i Štukeljina glavica. Sada samo u Javljenju ima nekoliko učenika.

Svih šesnaest učenika veoma su odgovorni i aktivni, ne samo u redovnoj nastavi, već i vannastavnim aktivnostima. Učestvuju na mnogim regionalnim i državnim konkursima na kojima često osvajaju nagrade. Tako je prošle godine Jelena Bjelica uz asistenciju mentorke Oli-

vere Ilić, nagrađena na konkursu Pošte Crne Gore u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, za najlepše pismo.

Direktorica Goranović je obezbijedila donatore i renovirala staru zgradu. U tome su pomogli predsednik Opštine Nikšić Veselin Grbović, Industrija mesa „Goranović“, MUP-u Crne Gore, Veselin Kankaraš, književnik Dušan Govedarica, Dragan Kankaraš, do nedavni predsednik Opštine Tivat, Veljko Bijelić, „Pobjeda“, „Vijesti“, Mirelj Popović i Veselin Pejović.

Bl. Koprivica

U vaspitnoj jedinici „Leptirić“ Đečjeg vrtića „Đina Vrbica“ organizovan maskenbal

ČAROLIJA NA KRILIMA MAŠTE

U vaspitnoj jedinici „Leptirić“ Đečjeg vrtića „Đina Vrbica“ u Podgorici organizovan je maskenbal inspiriran temama svijetskih bajki. Prema riječima Nataše Jovović, vaspitačice i koordinatorke,

atmosfera je bila „prava čarolija“, koja je oživjela dečje omiljene likove iz poznatih bajki.

„Svi ti likovi zajedno su plesali, igrali i družili se uz pratnju karnevalske muzike. Na jednom mje-

stu su bile 'Snežane', 'Aurore' i ostale princeze u društvu prinčeva, batlera, gusara, čak i jednog velikog zmaja kojeg su poklonili drugari mlađe grupe iz vrtića sa Vrela Ribničkih, a koji su bili naši gosti. Ma-

lišani su prošetali betonskom stazom oko zdanja vrtića pokazujući zanimljivo kreirane kostime. Naučno, roditelji su pružili podršku karnevalskoj povorci velikim aplauzom. Na veliku radost svih, očeća-

li smo se kao da smo u jednoj novoj lijepoj bajci, a momete te čarolije fotografisali za uspomenu“, istakla je vaspitačica Jovičević.

Š. B.

Maštovito kreirani kostimi

Karnevalska povorka

FOTO: Željko Stojkić

**LIST CRNOGORSKIH PROSVJETNIH, KULTURNIH I NAUČNIH RADNIKA
IZDAVAČ: ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA PODGORICA**

ODGOVORNI UREDNIK: dr Goran Sekulović

List izlazi mjesečno. Godišnja pretplata 6,40 eura, polugodišnja 3,20 eura

Broj žiro računa: 510 - 267 - 15

WEB-SAJT: www.zuns.me/prosvjetnirad

UREDNIŠTVO I ADMINISTRACIJA: Ulica Balšića br. 4

tel/fax: 020/ 231-254 i 020/ 231-255; mob: 067/ 222-982; e-mail: prosvjetnirad@t-com.me

Rukopisi se ne vraćaju

Crnogorski identitetski glasnik

Centar savremene umjetnosti Crne Gore obilježio 20 godina postojanja svečanošću u Dvorcu Petrovića na Kruševcu

JEDAN OD NOSILACA CRNOGORSKOG KULTURNOG IDENTITETA

Pavle Goranović, ministar kulture: Ova ustanova je proteklih godina, realizujući više od 2.000 programa, odigrala zapaženu ulogu u prezentaciji crnogorskog stvaralaštva – na domaćoj i međunarodnoj sceni

Nenad Šoškić, direktor Centra: U periodu koji slijedi, menadžer tim Centra će se potruditi da svojim programima na najbolji način doprinese obogaćivanju crnogorske kulturne scene

Centar savremene umjetnosti Crne Gore (CSUCG) obilježio je 20 godina postojanja svečanošću u Dvorcu Petrovića na Kruševcu. Pripe dvije decenije došlo je do spajanja Republičkog kulturnog centra iz Podgorice i Galerije umjetnosti nesvrstanih zemalja „Josip Broz Tito”, čime je ustavljena jedna od najznačajnijih kulturnih ustanova u našoj državi.

Povodom značajnog jubileja, publika je imala priliku da pogleda izložbe u sva četiri galerijska prostora kojima CSUCG raspolaže. U Perjaničkom domu izložen je dio kolekcije iz Afričke zbirke, u galeriji „Centar” Latinoameričke, u galeriji „Klub” iz Azijiske, dok se Evropska zbirka mogla pogledati u Dvorcu Petrovića. Za zanimljive postavke pobrinule su se kustoskinje Anita Čulafić, Brankica Nedović, Marina Čelebić i Nada Baković. Brojnim gostima koji su se okupili na svečanosti obratili su se crnogorski ministar kulture Pavle Goranović i direktor Centra Nenad Šoškić.

Dobra osnova za dalje unapređivanje djelatnosti

Istakavši da je riječ o jubileju ne samo jedne ustanove, već čitave crnogor-

JUBILEJ ČITAVE CRNOGORKE KULTURE: Sa svečanosti

ske kulture, Pavle Goranović je ukazao da je ovo „dobra prilika da se sumiraju dugogodišnji rezultati, ali i povod da se projektuju nove aktivnosti značajne za dalji razvoj crnogorske kulture i afirmaciju raznovrsnih umjetničkih izraza, te crnogorskog kulturnog identiteta”.

„Ova ustanova je proteklih godina, realizujući više od 2.000 programa, odigrala zapaženu ulogu u prezentaciji crnogorskog stvaralaštva – na domaćoj i međunarodnoj sceni. Takođe, u dobroj mjeri valorizovan je izuzetno vrijedan umjetnički fond naslijeđen od nekadašnje Galerije umjetnosti ne-

svrstanih i obogaćen referentnim djelima savremenih crnogorskih autora. U kontinuitetu su organizovane izložbe mladih umjetnika, ostvarivana je saradnja i razmjena programa sa srodnim institucijama, inicirane su aktivnosti koje doprinose edukaciji mladih. Jednom riječju, stvorena je dobra osnova za dalje unapređivanje djelatnosti CSUCG, a u skladu sa prepoznatim razvojnim prioritetima crnogorske kulture”, naglasio je on.

Veliki doprinos prethodnih direktora

Direktor CSUCG Nenad Šoškić uka-zao je na činjenicu da 41 zaposlenih Centra mogu da odgovore svim zada-cima i izazovima koje donosi savreme-na produkcija.

„Zato je pravi trenutak da spome-nemo sve direktore Centra koji su sa svojim saradnicima gradili ovu in-stituciju. To su: Coko Marović, Der-viš Selhanović, Dragan Radovanović i Milenko Damjanović, a svima im se zahvaljujem na doprinosu koji su dali Centru. U periodu koji slijedi, me-nadžer tim Centra će se potruditi da svojim programima na najbolji način doprinese obogaćivanju crnogorske kulturne scene”, kazao je on.

N. N.

Povodom 70 godina od završetka II Svjetskog rata, Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju organizovala izložbu „Bez vas se ne može pisati istorija...“

ULOGA CRNOGORKE ŽENE U NARODNOOSLOBODILAČKOJ BORBI

Povodom obilježavanja sedamdesetogodišnjice završetka Drugog svjetskog rata, Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju organizovala je u svečanoj sali dokumentarnu izložbu pod nazivom „Bez vas se ne može pisati istorija...“. Na otvaranju su govorile direktorka Nacionalne biblioteke Jelena Đurović, ministarka odbrane prof. dr Milica Pejanović Đurišić i ambasadorka Sjedinjenih Američkih Država Margaret En Uehara.

Ministarka odbrane podsetila je na doprinos koji su Crnogorke dale kroz istoriju za dobrobit cijelokupnog crnogorskog društva i poručila budućim generacijama žena da u novim, savreme-

nim civilizacijskim uslovima svojim znanjem, sposobnostima i vještina-ma nastave da izgrađuju, mijenjaju i oplemenjuju život na ovim prosto-rima. Takođe, uvažila je simboliku što povodom „Mjeseca ženske istorije“ ona kao žena ima čast da otvo-ri ovu izložbu, izražavajući uvjerenje da bi u ulozi žena u crnogorskoj istoriji sasvim objektivno i iskreno go-vorio i svaki naš pripadnik takozvanog „jačeg pola“.

Da veličanstvene biografije postanu dio našeg kolektivnog šećanja

Direktorka CNB „Đurđe Crnojević“ kazala je da „Biblioteka želi da ovom izložbom oživi šećanje na znane i ne-znane Crnogorce koje su se nevjerovatnom hrabrošću, odlučno i nepokolebljivo borile za sve vrijednosti koje danas imamo. „I ne samo da oživi šećanje, nego i da njihove ve- ličanstvene biografije postanu dio našeg ko-lektivnog pamćenja“, kazala je ona.

Američka ambasadora istakla je da „izložba u Biblioteci

Stana Tomašević govori na mitingu povodom oslobođenja Nikšića

podseća da napredak nije moguć i da neki izazovi ne mogu biti prevaziđeni ako ugušimo talente nekih naših gra-dana“.

„Iako ništa nije vrijedno života ko-jii su izgubljeni u II svjetskom ratu, ovaj period ponudio je dokaz je da su žene u Crnoj Gori, Sjedinjenim Američkim Državama i širom svijeta bile jednako hrabre i sposobne kao i muškarci, te da su jednako voljele svoju zemlju“, nave-la je ona.

Nezvanična strana istorije

„U fokusu izložbe je uloga crnogor-ske žene u Drugom svjetskom ratu, sa naglaskom na njenu ulogu u Narodno-

oslobodilačkoj borbi. Za-stupljeni su portreti žena proglašenih narodnim herojima, čije su fotogra-fije i biografije preuzete iz istorijskih leksikona. Takođe, u okviru postav-ke tretira se nezvanična strana istorije, često izostavljana ili marginalizovana u zvaničnim udžbenicima i leksiko-nima, ali i ona opštepo-znata, poput osnivanja Antifašističkog fronta žena. Okosnica izlagач-kog koncepta jeste Ustav Narodne Republike Crne Gore iz 1946. godine, ko-

jim se garantuje ravnopravnost žene ‘u svim oblastima državnog, privrednog i društveno-političkog života’, ističe se u saopštenju organizatora izložbe.

Materijal koji je predstavljen na izložbi preuzet je iz pisane grde koju čuva Nacionalna biblioteka Crne Gore. Posebni segment izložbe, pod nazivom „Stana Tomašević“, svojevrstan je kustoški komentar, koji muzejskim ek-sponatima, pozajmljenim iz barskog Zavičajnog muzeja, predstavlja još jedan zanimljiv primjer revolucionarnog romantizma. Svi tekstovi sa izložbe biće predstavljeni dvojezično – na crno-gorskem i engleskom jeziku.

N. N.

DUBOK TRAG U ISTORIJI: Đina Prlić, Lidija Jovanović, Bosa Pejović i Dobrila Ojdanić

Mladen Lompar, istaknuti crnogorski književnik i predsednik crnogorskog P. E. N. centra

LITERATURA KAO DETALJ VIŠE U ŽIVOTU

Velika potiruća hajka velikosrpskog nacionalizma, koji je bio nasrnuo na Crnu Goru u jednom trenutku, učinila je da se svi zapitamo hoće li se ikad više osvijestiti Crnogorci i vratiti sebi

Fakultet za crnogorski jezik i književnost na Cetinju ugoštio je istaknutog crnogorskog književnika i predsednika crnogorskog P. E. N. centra Mladena Lompara. O njegovom stvaralaštvu i brojnim zanimljivim temama sa njim je razgovarao dr Vladimir Vojinović.

Ističući da od svih crnogorskih institucija koje su osnovane početkom devedesetih danas samo Matica crnogorska ima stabilnu poziciju, Lompar je naglasio da odluku Vlade da osnuje Fakultet za crnogorski jezik i književnost na Cetinju smatra „veoma mudrom“.

On je, između ostalog, govorio o svome detinjstvu, elementima života koji su ga odredili kao pjesnika, o privrženosti likovnoj umjetnosti, studentskim danima u Beogradu, druženju s velikim piscima južnoslovenskih književnosti, potom o Cetinju s kraja osamdesetih godina prošloga vijeka i stanju crnogorskih institucija nauke i kulture.

Povratak Crnoj Gori

„Rođen sam na mansardi jedne kuće u Bajovo ulici. Kuća je porušena prije desetak godina i na istom mjestu podignuta je slična, ali, čini mi se, bez mansarde. Kad su mi bile dvije godine, kolonizirani smo u Lovćenac. Roditelji i nas šestoro dece. Moj najmladi brat je rođen u Lovćenacu. Tamo se od-

NESUĐENI SLIKAR: Vojinović i Lompar

vijao jednogodišnji prekid moga crnogorskog odrastanja, jer smo se sljedeće godine vratili na Cetinje, u jedno kućiste kod Crne grede. Tu već počinju moja šećanja, jer iz Lovćenca pamtim samo nekoliko sekvenči, neku veliku kuću sa puno soba i opet jednu mansardu i ogradio veliko imanje, i još neke detalje koji su nekim čudom ostali u šećanju ... Dakle, bili smo sirotinja, ali nekako srećni, nemirni u detinjstvu koje se odvijalo po brdima oko Cetinja, oko Crne grede i sirotinskih igara, koje je mrak prekidao u najljepšem trenutku. Ili se nama tako činilo. Kuća se postepeno popravljala i dogradivala, i poslijedvadesetak godina dobila pristojnije uslove za život“, ispričao je Lompar studentima.

Književnost utjeha za neostvarenu želju

On je dodao da žali što nije postao slikar, ali i da je utjehu za neostvarenost želje pronašao u književnosti.

„Nažalost, nijesam slikar, a mogao sam biti. Po završetku osnovne škole, tada je to bila osmogodišnja škola, trebalo je da se upišem u Srednju umjetničku školu, ali zbog siromaštva, jer je Umjetnička škola bila u Herceg Novom, ostao sam da završim gimnaziju, pa da upišem likovnu akademiju u Beogradu. Ali ni to se nije desilo, morao sam da upišem hemiju zbog stipendije. Potom sam odlučio da promijenim studije, i upisao istoriju umjetnosti. Tako sam ipak studirao ono što sam volio“, na-

veo je Lompar. „Potom sam kao apsolvent upisao i klasičnu filologiju, a onda se razbolio, došao na dugo liječenje u Crnu Goru, zaposlio se u Umjetničkom muzeju Crne Gore, i tako, prepustio se toku života kojeg su imali mnoge moje kolege. Ali, imao sam, čini mi se, detalj više u životu. Literaturu... Duge ceterinske kiše, knjige i samoču, koja mi je jedno vrijeme bila vrh slobode. Tako su nastajale moje prve pjesme, zatim knjige, pa likovni eseji, pa moja deca... I volja da sačuvam i ljubav prema poeziji, prema svjetskoj kulturi, prema ženi.“

Protiv nasrtaja nacionalizma

Nagradivani pjesnik se prišao i dana kad je s kolegama pokrenuo Književnu opštinu Cetinje, u kojoj je i rođen časopis „Ars“.

„Velika potiruća hajka velikosrpskog nacionalizma, koji je bio nasrnuo na Crnu Goru u jednom trenutku, učinila je da se svi zapitamo hoće li se ikad više osvijestiti Crnogorci i vratiti sebi. Prilikom osnivanja ‘Ars‘, i štampanja prvih knjiga Književne opštine Cetinje, posebno ‘Etnogenezofobije’ Sava Brkovića, reakcija i rukovodstvo Književne opštine su bili na pragu tamnice... Na brojnim tribinama iznosili smo anticipaciju svega što se dešavalo nasrtajem nacionalizma u raspodu Jugoslavije. Ko zna što nas je tada ostavilo na slobodi“, istakao je Lompar.

N. N.

Milovan Radojević, crnogorski književnik i teatrolog

NADA ZA MONTENEGRISTIKU

Radojević se tokom razgovora podsetio početka borbe za afirmaciju crnogorskog jezika i iznio niz podataka o nekim od najznačajnijih crnogorskih intelektualaca druge polovine 20. vijeka koji su se aktivno uključili u taj proces

Radojević u razgovoru sa profesorima i studentima

Ova institucija je blago crnogorsko. Ovo je jedan veliki početak i utemeljenje nauke o crnogorskoj književnosti i jeziku. Jer, do danas je bio zadatak pojedinaca koji su istraživali i doprinosili montenegrinstici. Institucija u kojoj smo otvara nadu da će ova oblast biti razvijana. Tu ste sada vi koji će taj posao nastaviti“, rekao je književnik i teatrolog Milovan Radojević, u razgovoru s profesorima i studentima Fakultete

za crnogorski jezik i književnost na Cetinju.

Radojević se tokom razgovora podsetio početka borbe za afirmaciju crnogorskog jezika i iznio niz podataka o nekim od najznačajnijih crnogorskih intelektualaca druge polovine 20. vijeka koji su se aktivno uključili u taj proces.

„Prvo čega se šećam kad su u pitanju te šezdesete godine dvadesetoga vijeka, jeste da su moj stric Radoje i otac Danilo u objavljenim tekstovima podigli glas protiv asimilacije

i negiranja crnogorske kulture, jezika i književnosti... U očevome i Radojevom domu u Beogradu okupljali su se i o svemu tome razgovarali crnogorski intelektualci kao što su Vojislav Nikčević, Pero Šoć, Mirko Banjević, Radovan Zogović, Janko Đonović, Ljubo Vušović, Milan Marović, Dragoje Živković i drugi, a neki od njih, kao što su bili Vojislav Nikčević i Dragoje Živković takođe su objavljivali svoje tekstove. Dolazili su i neistomišljenici, pa sam bio svjedok i dugih polemika“, kazao je Radojević, naglašavajući da je u takvoj atmosferi

počelo njegovo interesovanje za književnost i pisanje.

Radojević je govorio o svom stvaralaštvu, konstantama u objavljenim proznim knjigama i, kako je kazao „proplamsajima satire na koju je djelom uticala i satira iz stričevoga nedovršenog romana ‘Mučenici’“.

Bilo je riječi i o izdavačkoj produkciji CNP, o monografijama koje je napisao i knjigama koje je priredio i koje govore o nekim značajnim događajima crnogorske prošlosti.

O. Đ.

Ogled o stvaralaštvu crnogorskog književnika Miraša Martinovića

POETSKO MIŠLJENJE KAO NAJVIŠI STUPANJ MISAONOSTI NAJBILIŽI ISTINI

Srećno udružio legendarno i istorijsko, jer „legende vitalnije izdržavaju probu vremena nego istorija i one - legende, čine dio vrijednosti i stavova koji su narodu dali njegovu samosvijest i samosvojnost“ (R. Kevendiš, „Legende svijeta“)

Poezija i romani Miraša Martinovića čine neprocjenjivo, dragocjeno i monumentalno poetsko-povjesno svjedočanstvo o crnogorskim toposima, etosima i eposima i čine potpunijim optikom ljudske prirode bez obzira što je, često, teško razlučiti da prestaju realnost i činjenice, a da počinje iracionalnost i uobrazilja

Piše: dr Čedomir Bogićević

Ljudski postulati u strukturi silogizma misaonog procesa povijesno-humanističkog i poetičkog supstrata o semantičkim nitima i tokovima djelatnog i misaonog bića čovjekove esencije i egzistencije u prostoru i vremenu, phizusu i logusu, i njihovim epistemološkim fenomenima i eshatologiji i bivstvu mitološkog, sakralnog i profanog, na jednoj, te prosvjetiteljski horizonti o spoznaji univerzalnih atribucija svijesti što ih otkrivaju filozofija, nauka, mitologija i religija kao i sami krugovi civilizacijskog nasljeđa prirode i istorije, na drugoj strani, determinišu odgovore o raznolikosti pojmova, pojava, uzročnosti, zakonitosti, tumačenja, hipoteza i sumnji u vječne istine koje bi osvijetlile mračna bezdna nepoznatog, kako bi se moglo djelovati po Kantovoj trijadi: Što treba da znamo, što valja da činimo, čemu možemo da se nadamo? Da li ova zadaća prinadleži ograničenom znanju smrtnika ili pak traži interakciju udruženih umnih i poetskih snaga socijabiliteta ili poduhvat nekog savremenog Herodotovog Aristeja – čarobnjaka, proroka i pjesnika sa Bosfora, u liku ljudskog bića i božanstva, što se pojavljivao u svim krajevima svijeta i dva put umirao, jednom kao smrtnik, pa potom kao Apolonov pratilac u obliju gavrana, a u međuvremenu spjevao legendarnu poemu „Arimposijeve pjesme“ (Arimposi, jednočki mitski narod sa sjevera Skitije što se bori sa grifonima, četvoronožnim pticama sa nogama lava i glavom orla i čuvaju zlatno blago Hiperborejaca, koji ne žanju i ne grade kuće pak kad se zasite života bačaju se sa kamenih litica u morske dubine).

Vjerovanje u ljude i njihov racionilazam

Ljudski predmet istraživanja skladna je struktura pomeđu procesa i pojave znajući da istina ne počiva u činjenicama nego u skladu između činjenica (Tagore), što nam samo daje konture relativnosti spoznaje i saznanja o vječnim preobražajima, mjenama i preuredenju („panta rei“, sve teče – Heraklit) kako bi kroz „govor mirova i muziku sferu“ stvorili predstavu o našem putu kroz prostor i vrijeme. Na tom putu, našu svijest pritisnju dogme, predrasude i zablude ali ih ratio i intelectus našeg uma kroti i vodi preko sumnje i pretpostavki do apsolutnog logosa što ga oblikuje svijest ne samo generacija živilog nego i rodovi mrtvih naraštaja. Na ovaj način starohelenski postulat „theousus nomirein“, vjera u bogove, prevodimo u vjerovanje u ljude i njihov racionilazam (heroicus) i njihov antropomorfizam i antropocentrizam, zbog čega u Homerovojoj „Odiseji“ sami bogovi kude i opominju ljude za neznanje i zlo koje sami čine: „Ah, kako se žale na bogove smrtni ljudi/zboreći zla da im dolaze od nas/ a

nevole sami spremaju svojim zločinstvima“. Zato se kulturna profilaksia i njena baština može adekvatno otkrivati, tumačiti i prenositi ako se genealoško i istorijsko-duhovno stablo

DJELO VELIČA SVOGA TVORCA

„Martinović“ oživljava davno zamrle gradove i proniće u njihove tajanstvene snove i sudbine“ (V. Duletić), pronalazi tragove davno izgubljene prošlosti u dubinama Lete, rijeke zaborava, pa ponovo oživljava drevne gradove (27 na teritoriji Crne Gore) legende i njihove likove, toponime i eponime, slavne mrtve kraljeve, zbog čega znameniti umjetnik Dimitrije Popović za poetsko-saznajni pristup našeg pisca, kaže: „Tamo da prestaje arheologija, počinje poezija“.

Veliki crnogorski poetičar („un gran genio poetico“) i književna zvijezda domovine („iubar patriae“) Crne Gore, Miraš Martinović, još nije okićen, kao laureat, državnim lоворovim vijencem. No, vrijednost nije u nagradama, nego u djelima. Opus opificem probat – djelo veliča svoga tvorca.

posmatra u svojim razvojnim plima-ma i osěkama kao poetika i mit, kao logos i znanstvenost, kao filozofija i metafizika, kao umjetnost i arheologiju, kao priroda i kosmogenija kroz različite fenomenološke obrise – naucne pretpostavke, filozofske teze, poetske imaginacije, povijesne pripovijesti, bajke i legende, ali i kao istinu te noumene što se pred umom pojavljuju u svojim različnim fenomenima.

U savremenom pokušaju da osvijetli teleološku i aksilošku esenciju čovjekovog bivstva i zajednice roda i istorijske zadaće naroda, po svom opusu – voluminom, po semantici – znanstveno-poetičnom ostvarenju književnika, pjesnika, mislioca, mitologa, povjesničara, retoričara, lingviste, epigramologa, istoričara umjetnosti, sineaste i montene-grologa, a uz to humaniste, filantropu, didaktičara, estetičara, poetičara i etičara, roduljuba – homo poeticus-a, crnogorskog pisca Miraša Martinovića, člana Matice crnogorske i crnogorskog PEN-a, dobitnika Oktobarske nagrade Herceg Novog, mi smo se metodološki, ab initio, opredjelili da ne podvrgavamo analitičkoj opservaciji pojedinačne tvoračke forme njegovog djela, što je svakako zadaća teška ali „voće slatkō“, nego smo rješili da putem sinteze, na gnoseološki i aksiloški način ukažemo na vrline poetičko-povijesnog i estetsko-misaonog i versifikatorskog, te pjesničko-didaktičkog i stvaralačkog agona našeg pisca i njegovog značenja i forme kroz tvorbeni duh njegove eksprese.

Uvid u bibliografski pregled glavnih radova otkriva: poetsko djelo – *Mit o trešnji* (1974), *Krugovi u pjesku* (1991), *Tabula smaragdina* (1997), *Nevidljivi ljetopis* (2010) Čuvari zvezdanih staza – oda albanskom pjesniku Ali

Podrimji (2012), *Govor zemlje* (2013), Sašaptavanje s memorijom (2014), a s pjesničkom zbirkom *Luk i lira* (koja se nalazi u pripremi za štampu) zakružiće petoknjiče *Neotkrivena zemlja*, dok romanesku formu čine – *Poslednji Eshilov dan* (1995), *Vavilonski mudrac* (1998), *Putevi Prevalisa* (1999), *Teuta* (2004), *Snovi o Dokleji* (2008), *Otvaranje Agruviuma* (2010), *Antički gradovi – Snovi i sudbine* (2012), *Diokličko zvještanje* (2012). Njegova je literatura prevedena na italijanski, albanski, hebrejski i turski jezik, a roman *Teuta* dramatizovan u internacionalnoj formi.

Između legende i istorije, mita i bajke, stvarnog i eshatološkog, filosofskog i metafizičkog

Književna imaginacija Miraša Martinovića iskazuje široku poetsku i duševnu amplitudu, koja „stepenom se spušta, diže i promjeni čuti malu“ (Njegoš) inklinirajući između legende i istorije, mita i bajke, stvarnog i eshatološkog, filosofskog i metafizičkog, poetskog i didaktičkog, estetskog i etičkog, držeći se principa da je „estetika majka etike“ (J. Brodski), lingvističkog i arheološkog, humanističkog i profetskog, epskog i lirskog, rodoljubivog i kosmogenijskog. Takođe pristup on priziva književnu sredstva – metaforu i alegoriju i književne forme – poeziju i roman, ali ih i povezuje sa istorijom, mitom, legendom, epigramom, bajkom, arheologijom i umjetnošću čime obrazuju početku misljenje kao najviši stu-

LOZINKA PISCA: TRAGANJE ZA DAVNO IZGUBLJENIM VREMENOM JE PONOVO NAĐENO VRIJEME

Kod Miraša Martinovića sve teče po skladnom ritmu i melodiji, kao u „nomosu“, prvotnom obliku helenske lirike, pa on naliči na uzvišene heleniske pjesnike – arhegete, koji pjevaju o tamom obavijenim vremenima i mjestima (Hrisotem, Filamon, Anfion, Tamirid), ali izražava i lirsko-poetsko i filosofsko nadahnuće o stvarnim i savremenim događajima, kakvi su antički pjesnici Simonid, Teognid, Kritija i Filoksen. Lozinka je našeg pisca: „Traganje za davno izgubljenim vremenom je ponovo nađeno vrijeme“.

panj misaonosti najbliži istini, jer je u „poetici fundament riječ, a riječ je Bog i u Bogu je istina“, kaže M. Hajdeger. On time obogaćuje i znanstvenost i mitologiju „u gnoseološkoj i epistemološkoj ravni“ jer koristi putne saznanjog diverziteta kao multidisciplinarnog pristupa u književnoj formi kojim otkriva i obogaćuje naše povijesno mišljenje i saznanje. U takvoj poetsko-povijesnoj i umjetničko-mitološkoj gradevini utkani su: književnost, istorija, civilizacija, religija, lingvistika, arheologija,

antropologija, estetika, istorija umjetnosti, juristika, tradicija i običajnost. U svjetskoj uporednoj književnosti ovakav djelatni fenomen duha jedinstven je, autentičan i originalan, i nosi temeljnju humanističku poruku: zadatak je književnosti i umjetnosti da ljudi učini boljim i da se, istovremeno, osvijetle tamne dubine prošlosti, što znači služiti sadašnjosti, te nauka koja otuda se rađa nasuči da život može biti ispunjen dramaturgijom uzbudjenja i poleta što pruža djelatni duh čovjekov, kakav je našeg pisca M. Martinovića, a da, pri tome, granice i horizonti ljudskih dometa nijesu ni stegnuti ni nepristupačni spoznaji, iako je na Edipovo pitanje: „De počiva istina o božanskim i ljudskim stvarima?“ Delfsko proročište (Pitija), odgovorila: „Te su riječi zatvorene i zapečaćene do posljednjeg vremena.“

Originalni poetsko-saznajni postupak

Kao rođeni pjesnik i pisac, kulturno-ilijskih i civilizacijskih krugova, Miraš Martinović izgradio je originalni poetsko-saznajni postupak, izbrusio autohtonim crnogorskim jezičkim izraz obogativši ga sazvучjima lične prozodije i sopstvene melodičnosti i ritma sa visokim stepenom uzvišene deskripcije bez patetičnosti, ujedinivši povijest i poetiku, život i muziku, riječ i sliku, legendu i stvarnost. Fundamentalni agon akacio-ilijske ravninje njegove literature je filantropija i ljubav prema čovjekovom dostojanstvu i zajednici ljudskog roda, ali i Crnoj Gori kao očestvu u čijim dubokim naslagama vjekova i kultura počivaju sloboda i duh i krije veliko i bogato antičko-ilijsko i slovensko nasljeđe i baština što crnogorsku multikulturalnu i multireligijsku strukturu bića čini „najdragocjenijim biserom i najljepšim darom u sveukupnoj istoriji čovjekova“ (Š. Petefi). U njegovom djelu, u kojem muze preko poetike i muzike dočištu izraziti versifikatorsko-povijesni i etičko-didaktički uzlet iskazujući da se u ljudskom životu prelivaju i dobra i zla Erida, da venama našeg bivstva ne teče samo nektar ljubavi, nego i ambrozija mržnje i destrukcije, ali mu te suprotnosti tvore novi život i dražzbog čega naš pisac skladno ujedinjuje imaginaciju, ideju i vrijednosti sa književnim, umjetničkim, istorijskim, poetskim, arheološkim i didaktičkim oblikom. On je srećno udružio legendarno i istorijsko, jer „legende vitalnije izdržavaju probu vremena nego istorija i one – legende, čine dio vrijednosti i stavova koji su narodu dali njegovu samosvijest i samosvojnost“ (R. Kevendiš, „Legende svijeta“). Poezija i romani Miraša Martinovića čine neprocjenjivo, dragocjeno i monumentalno poetsko-povjesno svjedočanstvo o crnogorskim toposima, etosima i eposima i čine potpunijim optikom ljudske prirode bez obzira što je, često, teško razlučiti da prestaju realnost i činjenice, a da počinje iracionalnost i uobrazilja.

JEDNA GLAVA STOTINU JEZIKA

SNAHE, SVEKRVA I TELE

Bila jedna zla svekrva, pa imala dvije tek dovedene mlađe snahe, takođe zle. Jedna snaha se zvala Zla, druga se zvala Gora a svekrva Jad.

Jednoga dana viđeše da nema teladi u štali, otvorila se nekako vrata i ona pobegla, ko telad što znaju, pa se rastrčale njih tri na tri strane da ih traže. Zla i Gora, mlade i zdrave, lećele brdom-dolom, šumom, ali teladi nema pa nema. Tako do neko doba noći. Kad Gora počne dozivati:

Oooo, Zla, ooo!

A što zva, Gora, što?

Ajde vamo, našo je Jad telad!

TUŽILICA KITILICA

Bila nekakva dobra tužilica, znala pokojnika da uveliča i nakiti i da ga prikaže onakvim kakav nikad nije bio, da prisutne dirne u duše, toliko da se posle kaže: o, možda je ono stvarno onako.

Za tu tužilicu se znalo nadaleko, i odista malo je takvih bilo, pa je morala tužati de god bi se zatekla, na čijoj god sahrani da bi se obrela a išla je svud. Tužala je i onda kad pokojnika nije ni poznava za života, kad je na sahranu došla zbog nekoga drugoga ili su je tamo odmamili da im uveliča sahranu i pokojnika okuje u zvijezde.

Načerali tako tu tužbalicu na nekoj sahrani u nepoznatom mjestu, za nekom ženom, bogme običnom, da tuži. Nečkala se ona, ko kanom, braniла se, ali kad je kraj pokojnice kleklila i odvezala pisak i složila tužbalicu kakvu samo ona zna, pola prisutnjih je plakalo.

Zaporadila druga: te – ta si, te – ona si, te ovakva si i onakva, nije te bilo nadaleko, muške glave valjala si, u kuću glasovitu iz još glasoviti je si došla. Onda je u priču o pokojnici uvrzla i priču o starome vaktu i juštvu, pa na kraju i o sebi i svojima, o pomoru i polomu u njenome rodu, o roditeljskim i brackim ranama, pa je u tom izrekla i ovo i ovako:

– Eto tamo braće moje, na konjima vilovitim, na sedlima svilovitim ...

A tu bila neka žena koja je tužilicu dobro znala, s oba kraja, pa joj nešto zajad bilo te joj je doviknula, svi da čuju:

– E oni ti ni samar nijesu imali da valja, a kamo li sedla svilovita!

KRALJEVI PODANICI

Davno je to bilo, još za Prve Jugoslavije. Okupio sveštenik parohijane da im potvrdi ono što se već šuška: nailazi Kralj! Dolazi Kralj! Dolazi na Žabljak kod Šibajlija, kumova i barjaktara, pa će naići i ovuda. To se dešava jednom ili ni-

NARODNE IZREKE I POSLOVICE

Kad ti najbolje ide ubaci jedan kamčak u cipelu (za opomenu);

Samo što ne umije zboriti (kaže se za pametnu životinju, ali i za lijepo napravljenu stvar);

Danas čim se rodi uprti novčanik (nema više domaćina koji se pita);

Kome je suđeno da se utopi neće se objesiti;

Najgore je kad čoek počne sebe da mrzi;

Veliki je zaklanik (folira se da nešto i nekoga žali);

Konja je bolje nemati no zajedničkog imati (zajedničko je uvijek grbavo, kaže se još);

Planina se ujajčila (pod snijegom izgleda kao jaje);

Ponesi kabanicu kad je lijepo vrijeme (kad je loše svakako ćeš je nositi);

Pozdravi ko uspita (ko bude pito za mene);

Zovi kad prilaziš kapu skini (zovi – biljci, čiji su behar i kora ljekoviti);

Ko da ti se zmija u novčanik uvučla (pa ne smiješ da ga otvorиш);

Đavo nit ore nit kopa (ne znaš odakle će nesreća izroniti);

Samo je u kući (samo što je živ, na samrти je);

Šta me jada bilo (i dobro sam);

Samo što me vodenički kamen nije mlio (sto me jada ubilo);

Treba tuči i mjesto de sjedi (toj poganulji, kastigulji);

Krivo sjedi – pravo zbori;

Ako on laže – lažem i ja (ali tako mi je pričao);

Nemoj se živom vatrom zasipati (ne govori krivo, ne potvoraj, ne optužuj lažno);

Ne čulo mi se (ali moram tebi ispričati);

Ne bilo ti rečeno od mojih usta (ali čuo sam tako);

Jedan avaz na zemlji – drugi na nebū (jauče, vrišti toliko jako, toliko teško);

Zemlja ne može držati (koji se svjet skupio);

Tara s brda u brdo (toliko je nadloša);

Mrtvu glavu nosi na ramenima (toliko je tužan, potišten, zbog nečega);

Ni turi – ni uzmi (no taman toli-ko);

Nit bog do (dao) – ni fala (uze a i ne zahvali);

Od šta – šta palo (nešto kao: što mačka rodi – miša lovi);

Ima mu po kome doći (da bude dobar – ili da je loš);

Samo od sebe uzetno (jadno svojom pojavnostu).

Treslo – puklo, nije nazor pa nije, no sve je moja draga volja – pravdala se Mara Turcima. Oni je još malo protivili, a ona razdragana, priča samo ono što mora, čudeći se Turcima što to baš sad i oni hoće. Igra joj srce, primakla se dugo čekana sreća i sve uz nju što ide.

– A bojiš li se ti, devojko, kad ideš tako nekud, u nepoznato? – pripitao onaj Trčin, dok je popuštao uzdu konja pod devojkom, a ona odgovorila:

Ova moja cicvara,
Ne boji se ni cara,
Puštaj konja, efendija,
Sad smo age Savo i ja!

BARJAKTARANJE

Išli površicom, sred jedne teške zime, jedni svatovi. Siti i podnapti, orni za puta. Svatovi iz loškuće a iz još lošije devojku uzeли. Išli, pjevali i pucali do po putu, pa se utišali. Oni tamo, novi prijatelji im, namjerno ili ne, ko će ga znati, dali nešto pokvareno od hrane, pa se čudni svatovi razlečeli po šumi i po mjesecima, da je teško bilo dvoje ili troje na gomili videti i naći. Ne vežu gaća, no jedno po jedno, jedno mimo drugo, zamiče pod put, pod među, iza čečara, iza kleka. Svaki zaklon bijaše zlata vrijedan.

Naišao nekakav iz njina sela, pa video barjak poboden u površicu a niđe nikoga kod njega. Pomislio da mu se prividja, a svakako ga je bilo strah od one velike crvene petokrake sa školske zastave, petokrake koja bješe zašla duboko u plavo i crveno polje i sija na mjesecima ko usijana zvijezda. Stao taj ko ukopan, kad evo ti, u zle jade, barjaktara s gaćama u rukama. A barjaktar je onaj koga je ta dužnost zapala silom prilika, kao zeta, i ni malo nije na pravog barjaktara ličio.

Srećan barjak, barjaktare! – viknuo ovaj.

Fala, fala ti, ti-ti ..., drhturao barjaktar.

A de su ti svatovi? Jesi li im to toliko izmakao? – počeo ovaj da ga zadirkuje.

Prolazi, prolazi, ništa me ne pitaj! – podviknuo barjaktar, pa opet polelio klekama u spas.

Onaj nastavio svojim putem i došao kući, ali priča otišla dalje, daleko. Jadna majko – jadnijeh svatova, rekao bi po neko, kad bi priču saslušao.

Stara Plevlja

Уређује: Слободан Вукановић

ОШ „Душан Обрадовић“ и Фондација „Вукова Задужбина“ расписали наградни конкурс за ученике основних школа

ЗА КРЕАТИВНЕ ЛИТЕРАТЕ, ЛИКОВЊАКЕ И МАЈСТОРЕ РУЧНИХ РАДОВА

Радове треба послати под шифром на адресу: ОШ „Душан Обрадовић“ Жабљак са назнаком – за Конкурс, најкасније до 10. јуна 2015. године

ОШ „Душан Обрадовић“ и Фондација „Вукова Задужбина“ расписали су десети (јубиларни) наградни конкурс за ликовне, литерарне и ручне радове ученика VII, VIII и IX разреда основних школа у Црној Гори. За ђаке VII разреда тема литерарних радова је: „Човјек је дио, а не господар природе“, док ученици VIII и IX разреда своје радове могу писати на тему: „У завичају Вукових предака“.

Када је о ликовним радовима ријеч, ученици VII, VIII и IX разреда своје умијеће могу исказати на неколико тема: „Најљепше су завичајне боје“, „Слика говори“ и „Без воде нема живота“.

Тема ручних радова: „Из ризнице старих заната“ (ученици VII, VIII и IX разреда) подразумијева вез и ткање, израду сувенира, предмета за домаћинство од природних материјала. Такође, у овом сегменту радова потребно је у дрвету или камену исклесати по једну народну пословицу.

Радове треба послати под шифром на адресу: ОШ „Душан Обрадовић“ Жабљак са назнаком – за Конкурс, најкасније до 10. јуна 2015. године.

Ш. Б.

ЛЕПТИР

Сјећам се лептира шареног,
Тог скакутала с цвијета на свијет.
Тај лептир је усрећио мој свијет.

Лепршао је крилима разних боја,
И размишљао сам шта бих урадио
Када би та крила била моја.

Летио бих по цијелом свијету,
Чак и пошао на другу планету.
Памтим тог лептира
Који је усречио мој дан.

Вук Радовић
ОШ „М. Муса Бурзан“
Подгорица

Путопис ЦРМНИЦА

Када се из Бара пође према сјеверу, изласком из тунела Созина, пружа се поглед на Црмницу. Границе ове питоме области са југа чине обронци планина Румије, Сутормана, Созине и Паштровске горе, а са сјевера је запљускују таласи Скадарског језера. Дијели се на Доњу Црмницу око Скадарског језера и Горњу Црмницу кмоја се граничи са Ријечком облашћу. Има двадесетак села, а најзначајније насеље је Вир.

Историја је биљежки од давнина. Тада најјужнији крај Старе Црне Горе се помиње у Љетопису попа Дукљанина из 12. Вијека као писани траг, а најстарији трагови живота су пронађени од села Бријеге, остаци илирско-римске керамике и праисторијских некропоља Мијела,

код Вира. Црмница је поприште велике побједе дукљанског кнеза Војислава над Византинском војском 1040. године. Била је пријестоница Црне Горе у вријеме Шћепана Малог, у селу Брчели, ће је убијен и сахрањен. На владичанском пријестолу били су владика Руфин Бољевић и митроплит Арсеније Пламенац, оба из села Бољевићи.

У Виру је 13. јула 1941. године пукла прва устаничка пушка у Црној Гори.

На далеко је позната Црмничка архитектура. Црмничке међе су свјеточанство градитељског подвига у отимању сваке мрвице земље од љутог камена. Камене куће са својим волтовима, коњобама, гувнима и мноштвом степеница су јединствене и непоновљиве. Становништво се ба-

ви пољопривредом. Блага клима и плодна земља су као створени за узгој поврћа. Виноградарство је на далеко познато. Лозова ракија и вино „Вранац“ су својеврсни бренд Црне Горе. Бујна вегетација омогућава бављење сточарством и пчеларством, а најпознатији производи су козји сир и мед. Риболов на Скадарском језеру је занимање многих, а ван граница Црне Горе су познати укљева и крап (шаран), нарочито сушени.

Специфичност ове области је огледа и у говору, који је јединствен. Још и данас се говори старим језиком, чија је препознатљивост у изговору самогласника а, између а и е.

Јован Дробњак
ОШ „Југославија“
Бар

ОСМИЈЕХ

Кад се тuge ријешим
одмах се насијешим.

Осмијех краси наша лица
као небо јато птица.

То је симбол среће
који нас покреће.

Смијати се здраво
туго 'ајде ћао!

Треба носити осмијех
нека је он пострех.

Некад је и лажан,
али је увијек важан!

Петар Лопичић
ОШ „Октоих“
Подгорица

ЈЕДНОМ УСНИХ...

На столу чаша и обрис руке
Силуeta крај камина.
Памтим како се смијала
И памтим те Моцартове звуке.

Њен осмијех као загрљај.
Памтим и њене сузе.
Док тишина говори о врмену,
Она ме гледа, као да је ту.

Чаша опет у руци,
Камин црвеном боји.
Преда мном, а знам да је сан,
Силуeta која не говори.

Теа Мусић, VI разред
ОШ „М. М. Бурзан“,
Подгорица

Паулина Вилк

ДОГОДОВШТИНЕ МЕДВЈЕДА КАЗИМИЕЖА

Казимиеж није обичан медвјед. Умије да измисли језеро у умиваонику, направи свемирски брод од дугмића и родео у кухињи, на столу да осмисли позориште. Захваљујући сусрету са Ањом, медвјед жељан свијета, учи да је у пријатељству најважније повјерење, да се не треба љутити, да снови немају цијену и да је срећу лако помијешати са крокодилом.

Његове догодовштине у лијепој кући са баштом су тек почетак!

Са пољског превела Ањешка Класа

Најпрва књига „Лутке у ватри. Приче из Индије“ убраја се у најинтересантније дебитанте 2011. године. Добила је номинацију за литературну награду Нике и статуу Лептира од Јилибара „Догодовштинама медвједа Казимиежа“.

Паулина Вилк

Паулина опет дебитује – овог пута у осјетљивом дјечијем свијету.

Ибрахим Берјаши

ПУЖЕВА ИЗЛОЖБА

Сваког јутра, усред
Маслињака стара,
Златороги пужић
Изложбу отвара.
Блистају слике
У златном колору,
Красе стара стабла,
Маслинову кору.
Једно мајског јутра
Беса, цура мала,
Славном умјетнику
Петицу је дала.
Но, кад сунце просу
Златне зраке своје,
Нестадоше слике,
Ишчилише боје.

Препјевао на црногорски
Душан Ђуришић

2

Prosjetni rad

МАЈ
2015
БРОЈ
35

Ана Спасић

РАДОСТ

У цепу ми твоје писмо,
Иза облака сунце жмирка,
Огрлица ласта на жицама,
На цвијету пчелиња свирка

Додирујем твоје писмо,
Вјетар топли облак тјера.
Ништа данас од кише:
Радост у мени дише.

Аваја Османагић Тузовић

ЦРНА ГОРО МОЈА

Вјечност кама, вјечност мора плава –
Црна Горо моја, вјековно крвава!
Твоји крши сури, пашњаци зелени –
Црна Горо моја, вјечно си у мени!
И прије и сада имаш ријеч бритку,
Брзе ријеке своје, горе, брезу витку.
Кад год ти затребам, хрлим твоме
свијету,
Црна Горо моја, у ливади цвијету!
Аманет ти, горо, кад не будем жива,
Нека ме прихвате твоја брда сива!

Миодраг Чабаркапа

НЕСТАШНА ВЕРА

Еј другари да ли знаете
Из разреда једна Вера
Намигује често на ме
И јури ме као кера

Не љутим се што ме тјера
Већ што стално нешто пита
И што Марку испред себе
Не да ништа да прочита

Румене јој јагодице
Ал никако не зна Вера
Да у своме несташлуку
Зна да пуно и претјера

Слободан Дошљак Бећо

У СРЦИМА ДЈЕЧЈИМ

У срцима дјечјим станују
осмијех, радост и срећа,
па се зато стално радују
та љупка створења највећа.

У срцима дјечјим складиште
највеће свијета постоји,
то је огромно градилиште
знате ли пријатељи моји.

У срцима дјечјим се граде
најновији мостови мира,
и догађају се параде
од земље до свемира

У срцима дјечјим не може
бити мјеста за мржње, свађе,
тајанственом игром се сложе
па то је заиста наслада.

У срцима дјечјим дружење
Величанствено мјесто има,
Весело, ведро расположење
Нуде од срца, свим људима.

Драгиша Јововић

ПРВИ ПОЉУБАЦ

Како ране трешње,
сочне, зреле,
бијају јој усне
слатке, вреле.
Љубит сам их хтио,
чини ми се, вијек цио.
Прекиде нас стари
Јоваш, проклет био,
вичући са спрата:
-Ту се љубакате!
Бјеж'те са тих врата!
Та ми слика главом
стално врви.
Свуд је са мном
тaj пољубац први!

Велимир Ралевић

КАЖИ МИ МОРЕ

Кажи ми море што пјесма моја
У тебе се улива
Да на мом таласу мисао твоја
По свијету плива

Кажи ми море кораци моји
Хоће ли се у беспуђу снаћи
У теби такође море постоји
Зарони стазу ћеш наћи

Кажи ми море живот што гони
Како ће да ми свиће
– Колико летиш толико и рони
И свјетлост бићеш

Завршила сам школске обавезе. Помислих, гледаћу нешто на ТВ-у. Узех даљински да упалим телевизор. Поглед ми скрену на стаклени сталак поред телевизора и задржа се на једну стару слику. Мисли ми одлучаше.

Уоквирена слика наслоњена на малу дрвену ножицу стоји ту већ годинама. Мама редовно брише праши-

ну са ње и њежно је враћа на своје место, полако, застајући, баш као да је сва од стакла и као да ће се при сваком додиру расути у комадиће. На тој слици сам ја као мала дјевојчица са локницима. Поглед на њу у ме-

ни измамљује осмијех. Други лик у чијем крилу сједим кроз наочаре са љубављу гледа у мене, јесте лик мога ђеда, маминог тате.

Сваки пут када погледам ту слику, срце ми задрхти. Сjeћања навиру. Пролазе дани, мјесе-

ци и године. Дуге двије године без њега, који ме је повијао у пелене, који ме је миловао погледима, који ме је научио све приче и пјесмице пред спавање, који ми је улио љубав према рецитовању, који ме је држао за руку до задњег дана,

који ме је звао Дашка... Све је другачије без њега. Све је тихо. Породици фали, мени фали, све више. 16. септембра би му био рођендан. Посетићу га и рећи да сам ја још увијек његова, мала Дашка.

**Дарија Конатар, VIII-ц
ОШ „21. мај”,
Подгорица**

СРЕЋА ЈЕ БИТИ ЧОВЈЕК

Необично сам се радовала сусрету са Калином. Била је то особа са којом сам могла сатима да разговарам, а када помислим да се нијесмо видјеле годину дана, мојој срећи није било kraja.

По договору сам кренула ка шеталишту. После срдачног поздрављања кренули смо са причом. Калина је изнад свега вољела да прича о моди. Причала ми је о најновијим „крапицама“ које треба да јој доносе тетка из Италије. Пролазећи поред клупе вратила ми се слика дјечака којег сам видјела прије неколико дана...

Био је то хладан и вјетровит дан. Мој поглед се задржао на дјечаку осудно обученом. На себи је имао танку мајицу, подеране панталоне, различити пар ципела...

Калинин додир ме вратио у стварност, али је нестало усхићења у мени. Са дјечаком у мислима и уласком у стан, узела сам мајице које су ми биле мале и упутила сам се ка згради Црвеног крста. Гардеробу сам предала љубазној госпођи.

На повратку кући осећала сам усхићење и задовољство. Била сам срећна што сам била узрок нечијег осмијеха на лицу.

**Марија Тушевљак, VII-a
ОШ „Мексико”, Бар**

Стефан ХАЈДУКОВИЋ, ОШ „Југославија“, Бар

Премијером ћеције представе „Ивица и Марица“ у режији Мирка Радоњића у Краљевском позоришту Зетски дом на Цетињу започет нови сегмент МИТ Фестивала који је намијењен најмлађој публици

ПРИЧА О ОДРАСТАЊУ

Мирко Радоњић: Чини ми се да представа која на крају има одредницу „шест плус“ није намијењена само ћеци школског узраста, већ је за све оне од шест до 106 година

НОВИ ПРИСТУП ЧУВЕНОЈ БАЈЦИ: Детаљ из представе

Премијерним извођењем представе за ћецу „Ивица и Марица“ у режији младог црногорског редитеља Мирка Радоњића у Краљевском позоришту Зетски дом на Цетињу започет је нови сегмент МИТ Фестивала (Монтенегро Интернационал Тхеатер Фестивал), који је намијењен најмлађој публици.

Чувена бајка браће Грим рађена је на специфичан начин, са сасвим новим приступом, без класичне драматизације познатог текста. Режисер Мирко Радоњић истакао је како му је било зани-

мљиво то што је, према мишљењу његових пријатеља који су већ родитељи, „Ивица и Марица“ табу прича која почиње тако што родитељи остављају ћецу у шуми, због чега је ни нијесу читали својој ћеци.

„Размишљајући о томе што су теме које постоје у причи и која се од њих данас може тицати ћеци и одраслих, одлучили смо да причу која носи одређене елементе хорора са вјештицама, губљењем у шуми и ханибализмом разматрамо из данашње перспективе и из тога ће су данас шуме, ко је данас вјешти-

ца и што је данас питање мањка бриге према ћеци“, навео је он.

Радоњић је подсећио да хорор мотиви који постоје у овој причи данас имају друге облике, али су, како је истакао, „због тога можда опаснији, перфиднији и служе као замка ћеци и родитељима“.

„Настојали смо да ову причу о Ивици и Марици испричамо као причу о одрастању, о самосталности, о томе да ли ћеца имају страх од одрастања, односно да ли родитељи имају страх од одрастања своје ћеце и ко је ту у већем страху. И у том смислу чини ми се да предста-

ва која на крају има одредницу ‘шест плус‘ није намијењена само ћеци школског узраста, већ је за све оне од шест до 106 година“, нагласио је он, оцењујући да представа за ћецу мора да се прави исто као и за одрасле, само много боље.

Н. Н.

ЦРНОГОРСКИ ИСТОРИЈСКИ КАЛЕНДАР

1. мај 1874.

ПРВЕ ЦРНОГОРСКЕ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

Истог дана када су пуштене у промет у Црној Гори, употребљен је и дневни поштански жиг. Аутор поштанске марке био је Симо Поповић, који је за мотив узео лик књаза Николе Петровића, за чије је владавине направљен велики напредак у развоју поштанске службе у Црној Гори.

6. мај 1709.

ПОГИБИЈА ВИЦКА БУЈОВИЋА

Знаменита личност „златног доба“ развоја Пераста, дугогодишњи преједник те општине, рођен је 1660. Прочуо се храброшћу када је у 18. години у двобоју побиједио Осман-агу Ибрахимовића, османског команданта Херцег Новог. Са 360 Пераштана учествовао је у борбама за тај град 30. септембра 1687. године. Истакао се у бојевима са османлијама око Будве, Улциња и Валоне, Цетиња, потом у Херцеговини, као и у борбама са гусарима. Млетачки сенат додијелио му је титулу контеа и феуд у Кумбору. Био је првница и често долазио у сукоб са перашким породицама. Живот је изгубио у једном уличном сукобу са суграђанима које је сам изазвао.

21. мај 2006.

ЦРНА ГОРА ОБНОВИЛА ДРЖАВНУ НЕЗАВИСНОСТ

На референдуму 21. маја 2006. На питање „Желите ли да Република Црна Гора буде независна са пуним међународно – правним субјективитетом „ЗА је гласало 55,5%, а 44,5% је било против. Тај је резултат означио побједу сувенистичких снага и враћање пуног међународног државног субјективитета Црној Гори изгубљеног 1918. одлукама нелегитимне и нелегалне Погоричке скупштине.

4

Трећи сусрети ОШ „Браћа Рибар“ из Затона и ОШ „Алекса Бећо Ђилас“ из Равне Ријеке

ДРУЖЕЊЕ И РАЗМЈЕНА ИСКУСТВА

Владимир Бугарин, директор ОШ „Браћа Рибар“: Ову манифестију реализујемо у сарадњи са Министарством просвјете, локалном управом, мјесним заједницама Затон и Равна Ријека, којима школе припадају

Невенка Бошковић, директорица школе у Равној Ријеци: Задовољство је виђети како се ћеца друже и зближавају у природном амбијенту. Уверени смо да је овај вид дружења и разоноде здрав, па је кратко замијено компјутере и мобилне телефоне

Prosvojetni rad

МАЈ
2015
БРОЈ
35

Здрав вид дружења и разоноде

У оквиру манифестије „Дани пролећа“, ОШ „Браћа Рибар“ из Затона код Бијелог Поља организовала је трећи пут сусрете са ОШ „Алекса Бећо Ђилас“ из Равне Ријеке. Том приликом, организовано је неколико занимљивих садржаја у којима је учествовало око 400 ученика и 50 наставника из ове две васпитно-образовне установе. Према ријечима Владимира Бугарина, директора школе „Браћа Рибар“, масност је и овог пута била на завидном нивоу, баш као и заинтересованост ученика и наставног особља дајући приградске школе, због чега се ова манифестија може сматрати традиционалном.

„Наше дјеље школе на овај начин заједно су реализовале слободне актив-

ности. Овог пута то су били спортски садржаји, почевши од различитих атлетских дисциплина, кроса, одбојке, фудбала, па до различних вјештина... Ученици су показали велико интересовање и задовољство.

Ову манифестију реализујемо у сарадњи са Министарством просвјете, локалном управом, мјесним заједницама Затон и Равна Ријека, којима школе припадају“, објаснио је директор Бошковић.

И Невенка Бошковић, директорица школе у Равној Ријеци, изразила је задовољство дружењем ученика, као и приликом да наставно особље размијени искуства. „Задовољство је виђети како се ћеца друже и зближавају у природном амбијенту. Уверени смо да је овај вид дружења и разоноде здрав, па је кратко замијено компјутере и мобилне телефоне“, истакла је Бошковићева, додајући да су захвални родитељима ученика који им пружају подршку.

Ш. Б.

КОРИСТИ РИЈЕЧ КАО ОРУЖЈЕ

Ријеч, једина појава коју човјек не користи на прави начин. А ријеч је јединствена, незамјенљива, то је она што је потребно да би свуда завладао мир. Да се у историји умјесто мача користила права ријеч све би било другачије. Људи би били сложни.

Али, човјек је то јединство користио да би вриједао и уништавао. Мислио је да ће тако брже стићи до циља. А да је о ријечи само мало размислио, увидио би колика је њена моћ. Али, ни данас човјек не разумије не разумије колико се са разговором може постићи. Да се уз ту моћ коју нам је Бог подарио све може смирити, стишати и уљепшати. Не треба се свађати већ мирити помоћу разговора. Да је праве ријечи не би било оваквих ратова и убијања.

Ријеч може све да поништи, да објасни. Помоћу разговора се долази до рјешења, доводи до компромиса. Још када би схватили колико је ријеч једноставна. Да би са њом нешто доказао потребно је мало времена, мало труда. Са њом је руковати најлакше и најједноставније.

Порука је: „Користи ријеч као највеће оружје, и бићеш побједник највећих ратова“.

Лука Куч
ОШ „Југославија“
Бар

Лист ученика ОШ „Павле Ровински“ у Подгорици

ЛЕТ

(Бр. 19, март, 2015)

Најоко 20 богато илустрованих страница „Лет“, нови број листа ученика подграчке ОШ „Павле Ровински“ доноси занимљивости из живота и рада ове васпитнообразовне установе. На уводној страни Маријана Папић, директорице школе, изражава захвалност ученицима и наставницима за исказан тимски рад, креативност, знање, богату инспирацију...

„И ове године садржај ‘Лета’ обогаћен је креативним радовима ученика школе, као и детаљним прегледом школских и ваншколских активности. Да би били успешни и признати неопходно је да и даље радимо вриједно и покртвовано, као један“, казала је директорица Папић. Ученици са поносом подсећају да је она овогодишња добитница највишег одличја у области образовања „Октоих“.

Слиједе имена успјешних талентованих ученика који су својим знањем на разним такмичењима и конкурсима остварили завидне резултате.

Представљен је и програм роботике („FIRST LEGO LEAGUE“), за ћецу од девет до 16 година,

чији је циљ да на забаван начин инспирише ћецу за област технологије и науке. Тим ове васпитнообразовне установе, већ четири године успјешно учествује на државним, регионалним, и европским такмичењима. Чланови тима су: Алекса Костић, Едвин Медуњанин, Марко Папић, Димитрије Ачковић и Тодор Чапуновић. Забиљежени су и важни датуми који су прослављени попут: Дан матерњег језика, Дан родитеља, Дан еколошке државе, Дан науке, Дан толеранције, еко– базар, те бројне изложбе ликовних радова.

„Лет“ пише и о утисцима са екскурзије, посети зграде Уједињених нација у Подгорици. Ученици су показали знање енглеског, италијанског и руског језика, а објавили су и прозу и поезију.

Главна уредница је наставница Љубица Станковић.

Ш. Б.

ZA NASTAVU

Godina XXII //////////////// MAJ 2015 //////////////////// Broj 164

FIZIKA

PISMENA PRIPREMA ČASA		
OŠ „Jugoslavija“ Bar		
Razred VIII	nastavnica Marina Petrović	
Nastavna tema:	PRITISAK	Broj časa
Nastavna jedinica:	Hidrostatički pritisak	Datum
Tip nastavnog časa:	Sticanje novih znanja i proširivanje stečenih	
Ciljevi časa	Spoznaju da se u tečnostima javlja hidrostatički pritisak, razumiju uzrok njegovog javljanja, njegovu zavisnost od dubine, shvataju princip spojenih sudova, shvataju njihovu važnost u praktičnom životu (vodovod)	
Zadaci	- Vaspitni (afektivni)	Podstiču aktivnost i pozitivan stav prema raspravama; usvajaju naučni stav i jezik.
	- Obrazovni (materijalni)	Usvajaju i shvataju hidrostatički pritisak, njegovu zavisnost od gustine tečnosti, gravitacionog ubrzanja i dubine; razumiju i hidrostatički paradoks, usvajaju princip spojenih sudova, shvataju značaj primjene tog principa u praktičnom životu
	- Funkcionalni (psihomotorički)	Razvijaju sposobnosti raspravljanja o problemu, pažljivog posmatranja, jasnog iskazivanja zapažanja i zaključaka, razvijaju konkretno mišljenje koje prelazi u formalno, razvijaju naučan pogled na svijet
Ključni pojmovi	Hidrostatički pritisak, hidrostatički parodok, spojeni sudovi, vodovod	
Nastavne metode:	Razgovora, Demonstrativni eksperiment, Multimedijalna, Ilustracije	
Nastavni oblici:	Frontalni, grupni, individualni	
Nastavna sredstva i pomagala:	Osnovna nastavna sredstva, grafofolije, Internet, posuda sa rupicama, spojeni sudovi,	
Literatura:	Udjbenik Fizika 8, Jovan Šetrjčić, Olga Polović-Lazović; Zbirka zadataka 8, Jovan Šetrjčić, Radojan Sredanović; Zbirka pitanja, ogleda, zadataka i laboratorijskih vježbi sa interneta;	
Lokacija:	kabinet fizike	

UVODNI DIO

Vrijeme trajanja: 5 min

Provjera domaćeg zadatka i rad na tabli.

Započeti temu pitanjima:

- **Zašto nam je lakše plivati nego roniti?**
- **Ronioci nose zaštitna odijela i masku. Zašto?**

Nastavnica podstiče raspravu na osnovu iskustava iz predhodnog znanja učenika o pritisku, gustini tečnosti, težini... Navodi učenike o težini tečnosti dodatnim pitanjima vezanim: za djelovanje sile Zemljine teže na sva tijela, kako to da je teže roniti što smo dublje u vodi ... Gdje učenici dolaze do zaključka:

Voda ima svoju težinu. Donji slojevi vode trpe težinu svih gornjih slojeva. Zbog velike težine vode gornjih slojeva u donjim slojevima se stvara jači pritisak.

GLAVNI DIO

Vrijeme trajanja: 30 min

✓ Uvode definiciju:

Pritisak koji gornji slojevi tekućina prave svojom težinom, dok miruju, na donje slojeve naziva se hidrostatički pritisak.

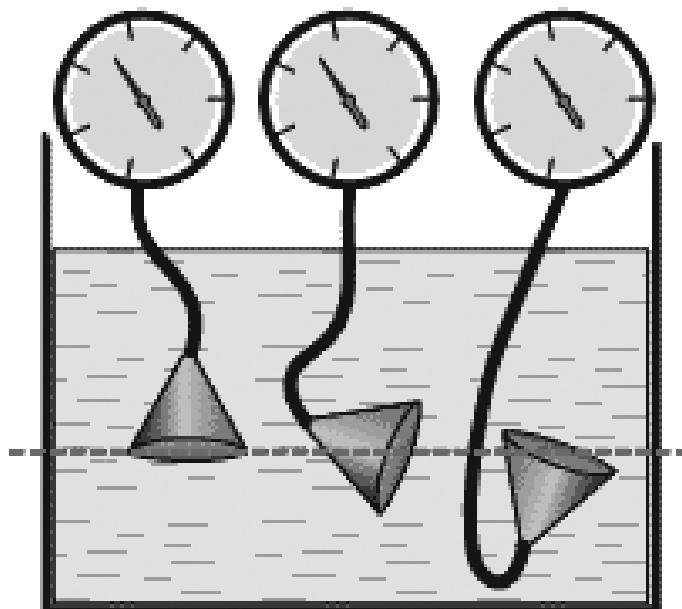
Učenici u grupama komentarišu fotografije iz knjige:

Grupa 1: analiziraju sliku 4.6 st. 51

Grupa 2: analiziraju sliku 4.7 st. 52

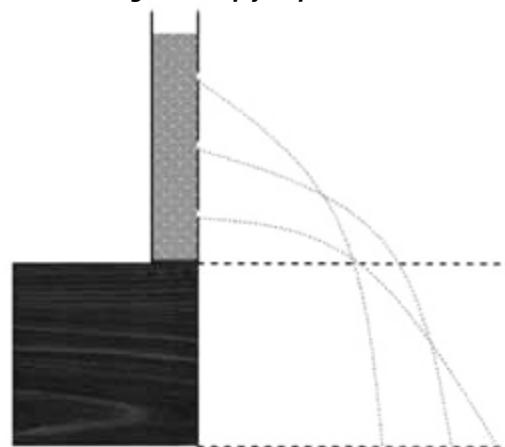
Grupa 3: analiziraju sliku 4.8 st. 53

Grupa 4: analiziraju sledeću sliku:

Izvode zaključke.

Dva učenika rade ogled sa šupljom posudom:

➤ **Ostali u grupama pišu šta zapažaju**

- Postaviti pitanje: Da li pritisak zavisi od gustine vode ?

Mnogi od njih će se sjetiti plivanja u bazenu ili jezeru i plivanja u moru. Raspraviti o tim iznošenjima njihovih odgovora usmjeravajući raspravu na ispravne zaključak, a to je: **Hidrostaticki pritisak je jači što je gustoća tečnosti veća.**

✓ Nastavnica im iznosi konstataciju da hidrostaticki pritisak zavisi i od ubrzanja Zemljine teže, ***g***. i traži od učenika da objasne **zašto je to tako?**

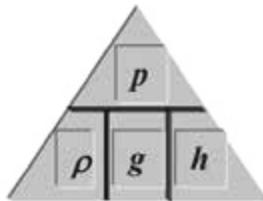
✓ Učenici se uglavnom sjetete da je sila Zemljine teže jača na polovini i da je to uzrok jačem pritiska na polu.

✓ **Navesti ih da dođu do matematskog iskaza hidrostatickog pritiska:**

$$p = \rho \cdot g \cdot h$$

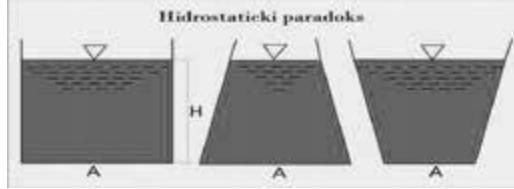
Gdje je:

ρ – gustoća tečnosti,
 g – gravitaciono ubrzanje,
 h – dubina (visina) tečnosti

✓ **Nastavnica postavlja problemsko pitanje:**

➤ **U kojoj posudi na slici je najveći hidrostaticki pritisak?**

U sve tri posude pritisak na dno je isti. Objasni zašto.

Učenici raspravljaju dok ih nastavnica usmjerava na prave zaključke pitanjima:

- zašto tako misliš?
➤ zbog čega se razlikuje odgovor od odgovora tvog druga/rice?

Napomena: Naime, u nastavi fizike kao i ostalim naukama je veoma bitno da učenici shvate koncept neke prirodne pojave. Kroz raspravu ovih pitanja lako se može doći do ispravnog koncepta, pogotovo kod onih koji su mislili drugačije. U tom cilju bitno je kako ispravne tako i pogrešne odgovore dobro protumačiti, tj. šta ih je navodilo na takve odgovore i zašto su tako mislili.

Učenici će prvo reći da je pritisak u prvoj posudi najveći jer je u njoj najveća količina vode pa je i najveća težina vode, tj. sila koja vrši taj pritisak. Potvrdiće svoj odgovor time što je veća sila koja izaziva pritisak to je i pritisak veći. Jako je bitno da se učenici na ispravan način uvjere u netočnost odgovora. Neki od njih će dati ispravan odgovor, tj. da je pritisak u svim posudama isti. Nastavnik sada postavlja dodatna pitanja?

- Kako znamo koji od odgovora je tačan ako su obje konstatacije ispravne tj. što je sila jača to je i pritisak veći i pritisak je isti na istoj dubini ?
➤ Kako bi to provjerili?

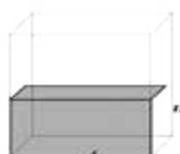
Ovim se postiže aktivno učešće učenika u procesu sticanja znanja, što razvija divergentno i konstruktivno mišljenje učenika, što je zadovoljenje funkcionalnih zadataka časa.

Dokaz:

$$p = \frac{F}{S} = \frac{G}{S} = \frac{m \cdot g}{S} \quad m = \rho \cdot V; \quad V = S \cdot h$$

$$p = \frac{\rho \cdot V \cdot g}{S} = \frac{\rho \cdot A \cdot h \cdot g}{S}$$

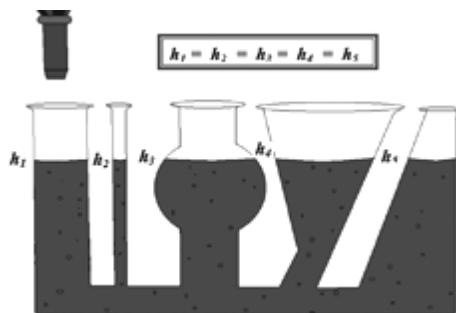
$$P = \rho \cdot g \cdot h$$

Zaključak:

U sve tri posude pritisak na dno je isti.

Ogled 2: spojeni sudovi. Pokazati im spojene posude i dati im vreme da opišu šta vide.

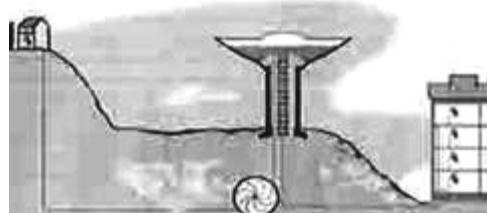
Nastavnica ispituje predviđanje učenika:

- **Kada sipamo vodu u jednoj posudi u kojoj od njih će se voda popeti do najveće visine?**

Nakon rasprave odgovora pokazati ogled tako što će jedan od učenika sipati vodu u jednu posudu. **Objasniti zašto se to događa:**

Tečnosti imaju oblik posude u kojoj se nalaze. Zato kada sipamo tečnost u posude koje su povezane dnom ona prelazi iz jedne u drugu. Kako se i pritisak prenosi u tečnostima na sve strane podjednako, to prelaženje će trajati sve dok slobodne površine tekućina ne budu u istoj horizontalnoj ravni u svim sudovima.

Posebnu pažnju posvetiti praktičnoj primjeni ove pojave za dobrobit ljudi, tj. kod vodovoda. Učenici sami dolaze do zaključka kako putuje voda kroz vodovodne cijevi.

ZAVRŠNI DIO

Vrijeme trajanja: 10 min

Učenici rade primjer:

Odredi pritisak vode u moru na dubini 20 m?

$$h = 20 \text{ m}$$

$$g = 9,81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

$$\rho = 1020 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

$$p = ?$$

$$p = \rho \cdot g \cdot h$$

$$p = 1020 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \cdot 9,81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 20 \text{ m}$$

$$p = 200\,124 \text{ Pa}$$

Domaći zadatak:

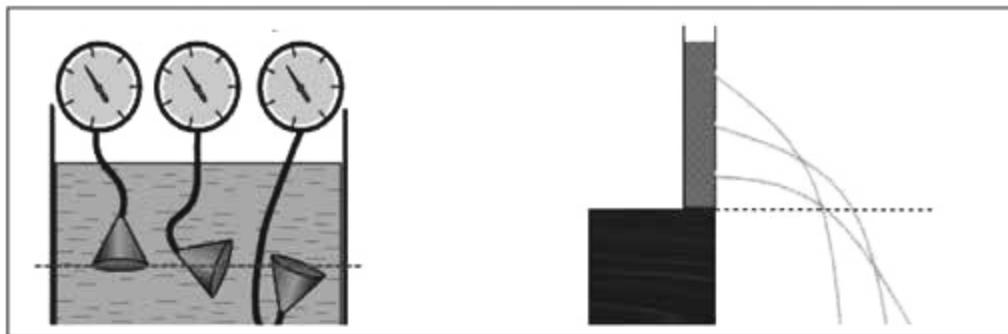
- ✓ Odgovoriti na pitanja sa strane 83 i 84 iz Zbirke zadataka
✓ Uraditi zadatke sa stana 91. 4.13; i sa strane 92 sve zadatke.

* **Za one koji žele više znati:**

- ✓ Uraditi oglede vezan za hidrostaticki pritisak:
http://eskola.hfd.hr/kucni_eks/ke-4/ronilac.htm

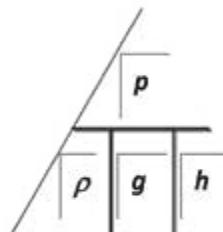
HIDROSTATIČKI PRITISAK

- Pritisak koji gornji slojevi tečnosti prave svojom težinom, dok miruju, na donje slojeve naziva se hidrostatički pritisak.
- Hidrostatički pritisak u tečnostima na istoj dubini jednak je u svim pravcima jer ga izaziva sva količina vode iznad te dubine.

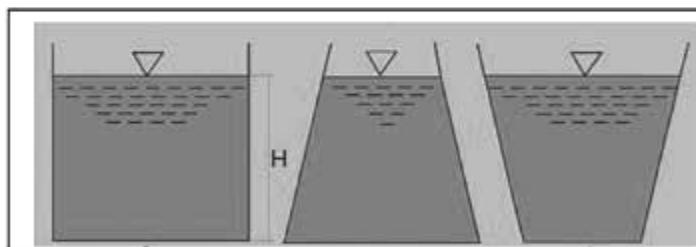

- Hidrostatički pritisak zavisi od dubine tečnosti, gustine tečnosti i ubrzanja Zemljine teže

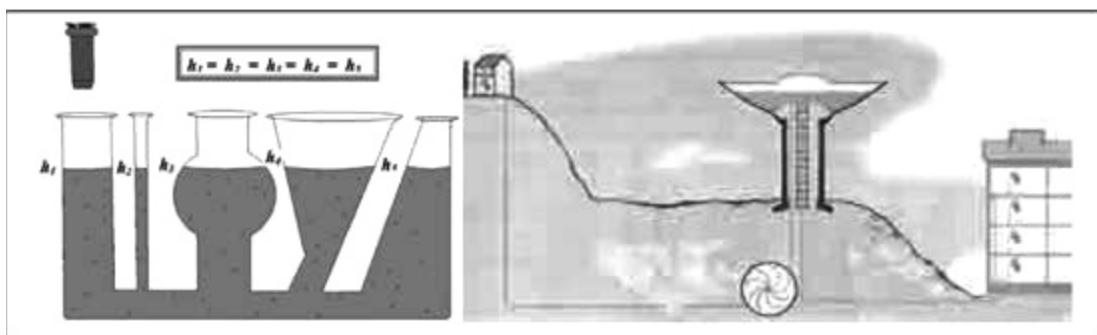
$$p = \rho \cdot g \cdot h$$

Hidrostatički paradoks

U sve tri posude
pritisak na dno je
isti.

- U svim djelovima spojenih sudova jedna te ista tečnost se nalazi u horizontalnoj ravni.

Praktična primjena spojenih posuda

- krvotok
- vodotok

Ključne riječi
hidrostatički pritisak
hidrostatički paradoks
spojeni sudovi
vodovod

GEOGRAFIJA – FIZIKA

PRIPREMA ZA ČAS

Škola: OŠ „OKTOIH“

Nastavnice: Gordana Beba Ćetković i Dragana Kažić

Datum: 19. februar 2015. god.

Razred/odjeljenje: VII 2

Opšti metodički podaci:

Nastavni predmeti: Geografija – Fizika

Nastavna tema: Međupredmetna tema: *Obrazovanje za održivi razvoj*

Nastavna jedinica: *Klimatske promjene 2*

Tip nastavnog čas: Ogledni čas

(korelacija: geografija – fizika – biologija sa ekologijom – istorija – crnogorski jezik – muzička kultura)

Nastavne metode: Izlaganje, diskusija, intervju, debata (učenička konferencija), kooperativno učenje, dramska radionica

Operativni ciljevi:

Učenici treba da:

- obnove, prošire i primijene dosadašnja znanja iz geografije i fizike
- razumiju uzroke globalnog zagrijavanja i identificuju promjene u atmosferi

primarno izazvane ljudskom aktivnošću

- razlikuju gasove sa efektom staklene baštice (GHG)
- saznaju o naporima za smanjenje GHG kroz međunarodnu saradnju (Kjoto protokol 1997. god.)
- prepoznavaju potrebu za davanjem doprinosa očuvanju životne sredine
- razvijaju kritičko mišljenje i preduzetnički duh

„Light motive“ časa:

Aktivnosti učenika:

Prate izlaganje, objašnjavaju pojmove, argumentovano diskutuju o globalnom zagrijavanju, polemišu, analiziraju tabele ZHMSCG, prezentuju pripremljeni materijal, komentarišu, glume, pjevaju.

Struktura i tok nastavnog časa:

- Uvodna riječ nastavnika
- Vrijeme, atmosfera, klima, klimatske promjene, globalno zagrijavanje, ozonski omotač – diskusija sa djecom
- Najveći zagađivači u našoj sredini (učenici popunjavaju pano)
- Tabela GHG po Kjoto protokolu – analiza

– Đaci kao novinari: Intervju sa gradjanima Podgorice o klimatskim promjenama (Prilog 1)

– Sunce i zdravstveni rizici – kratki test koji sublimiše znanja djece o ovom problemu (Prilog 2)

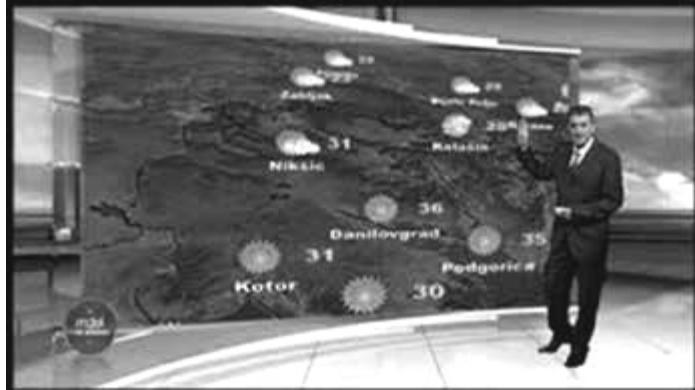
– Đačka konferencija – debata – predstavnici 6 zemalja koje izlaze na Jadransko more

– „Učenici VII razreda protiv globalnog zagrijavanja“ – igrokaz

– Tabela: *Kretanje vremenskih parametara u periodu – decembar 2014. – februar 2015. god.*

(Prilog 3)

– „Meteo“ – gost iz ZHMSCG

– „Plava planeta“ – pjesma za kraj (Prilog 4)

Samoevaluacija:

Prilozi:

Prilog 1: Snimak intervjeta

Prilog 2: Test – *Sunce i zdravstveni rizici*

Prilog 3: Tabela – *Vremenski parametri*

Prilog 4: Tekst pjesme „*Plava planeta*“

Plava planeta

Zemlja je naša plava planeta,
Moramo je čuvati,
Da nešto se desi, bila bi šteta,
A krivci možda i mi.

Zato pazite šume, vazduh i more,
Nemojte ih prljati,
Pokažite volju, posadite drvo,
Zemlja će zahvaliti.

Muzika i tekst
Gordana Beba Ćetković

МАТЕМАТИКА

ПИСАНА ПРИПРЕМА ЗА ЧАС

Школа: ОШ „Божидар Вуковић-Подгоричанин“	
Наставни предмет: Математика	
Разред: V	Наставник: Божидарка Нововић
Наставна тема:	Наставна јединица:
Јединице за мјерење површине	Јединице за мјерење површине мање од квадратног метра
Кључне речи:	
квадратни метар, квадратни дециметар, квадратни центиметар, квадратни милиметар	

Циљеви часа:	Мјери површину стандардним јединицама – m^2 , dm^2 , cm^2 , mm^2 ; оцењује површину фигура (спретно оцењивање, прости примјери) – Јединице за мјерење површине мање од m^2
Облици наставног рада	Фронтални, индивидуални и групни
Наставне методе	Разговор, илустративно-демонстративна, интервјуисање стручњака, самосталан рад ученика
Наставна средства	Возне карте, рачунар, дужни метар, модели m^2 , dm^2 , cm^2 ; хамер, картони, маказе, лењири, наставни листићи

Корелација	Познавање друштва – саобраћај; техника – цртање
Иновације	Гост/стручњак на часу

ТОК ЧАСА

Активности наставника	Активности ученика
Уводни део часа	
<ul style="list-style-type: none"> – Разговором уводим ученике у појмовне садржаје којим ћемо се данас бавити. – Дефинишем циљ часа. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ученици одговарају на наставникова питања. – Присеђају се својих искустава везаних за путовања. – Процењују раздаљину између градова. – Повезују раздаљину два мјеста са мјерним јединицама за дужину. – Примјењују та знања на ученицу (дужина, површина)
Главни део часа	
<ul style="list-style-type: none"> -Изводим демонстрацију моделом квадратног метра, квадратног дециметра и квадратног центиметра. – На недовршеном плакату ученицима показујем јединице мјере и њихов однос. Дијелим ученике на групе и дајем задужења. – Постављам питања. – Најављујем госта – керамичара. – Гост демонстрира постављање плочица. – Гост одговара на постављена питања. – Показује презентацију путем рачунара. 	<ul style="list-style-type: none"> -Ученици посматрају одређене моделе, запажају, одговарају на наставникова питања. Повезују своја запажања и инструкције наставника и доносе закључке о односима међу јединицама мјере за површину. – Ученици примјењују стечена знања тако што допуњавају плакат мјерним бројевима. Извршавају добијене задатке. Прва група: мјери квадратним метром таблу Друга група: мјери квадратним дециметром на хамеру дате фигуре Трећа група: мјери квадратним центиметром дате фигуре Четврта група: прави моделе квадратног дециметра Вође група извјештавају о својим резултатима рада. – Одговарају на питања. – Посматрају шта ради гост, закључују и постављају питања.
Завршни део часа	
Дијелим ученицима наставне листиће. Када ученици заврше наставне листиће покупићу их и задати им домаћи задатак.	Попуњавају наставне листиће.
Домаћи задатак	У Математици на 115. стр. 1. и 2. задатак.

Прилози уз припрему (шеме, радни листићи)

Наставни листић

Јединице за мјерење површине мање од m^2

Основна јединица за мјерење површине је m^2 . Мање јединице мјере од m^2 су: dm^2 , cm^2 и mm^2 .

$$1 m^2 = 100 dm^2 = 10000 cm^2 = 1000000 mm^2$$

$$1 dm^2 = 100 cm^2 = 10000 mm^2$$

$$1 cm^2 = 100 mm^2$$

Задаци:

1. Изрази у датим јединицама мјере:

$$36 m^2 = \underline{\hspace{2cm}} dm^2$$

$$2400 dm^2 = \underline{\hspace{2cm}} m^2$$

$$4 dm^2 = \underline{\hspace{2cm}} mm^2$$

$$70000 mm^2 = \underline{\hspace{2cm}} dm^2$$

$$120 cm^2 = \underline{\hspace{2cm}} mm^2$$

$$610000 cm^2 = \underline{\hspace{2cm}} dm^2$$

2. Упиши знак $<$, $>$ или $=$:

$$500 dm^2 \text{ } O \text{ } 5 mm^2$$

$$753 cm^2 \text{ } O \text{ } 7 dm^2 6 cm^2$$

$$800 mm^2 \text{ } O \text{ } 7 cm^2 9 mm^2$$

$$3 m^2 16 dm^2 \text{ } O \text{ } 361$$

Напомене, запажања

Због техничких могућности нијесам приказала изглед хамера.

Самоева-луација и корекција

PREDUZETNIČKO UČENJE

PRIPREMA ZA ČAS SA IMPLEMENTACIJOM I ISHODIMA PREDUZETNIČKOG UČENJA

Naziv škole	OŠ „Jagoš Kontić“ – Straševina
Idejno osmišljavanje i metodička koncepcija časa	Ranka Milović (učiteljica) mr Stanica Marković (školski pedagog)
Organizacija i realizacija časa	Ranka Milović (učiteljica) Ivana Ždralević (vaspitačica)
Evaluacija časa	Ranka Milović (učiteljica) Mirjana Koprivica (učiteljica) Branka Milić (učiteljica) Ivana Ždralević (vaspitačica) mr Stanica Marković (školski pedagog)
Oblast nastavnog programa	Jezik (Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost) Moja porodica i ja (Priroda i društvo) Prirodni oblici kretanja (Fizičko vaspitanje) Pjevanje po sluhu (Muzička kultura)
Broj učenika u odjeljenju	Zbir: 23 a) muški: 13 b) ženski: 10
Prosječan uzrast učenika	6 (šest) godina
Datum održavanja časa i vrijeme realizacije	13. II 2015. godine (2 časa)
Ishod(i) učenja	Znanja: K 4 (opisuju troškove); K 7 (opisuju različita zanimanja); Vještine: S 1 (pokazuju sposobnost individualnog i rada u timovima); S 3 (pokazuje sposobnost za stvaranje predmeta); S 4 (pokazuju vještina vođenja grupnog rada); S 9 (pokazuju sposobnost rješavanja problema zajedno sa drugima); S 10 (pokazuju sposobnost vrednovanja grupnog rada); S 11 (pokazuju sposobnost planiranja grupnih aktivnosti); S 12 (predstavljaju sopstvene sposobnosti); Vrijednosti: A 1 (preuzimaju odgovornost za završetak zadatka i ispunjenje rokova); A 4 (pokazuju sposobnost poštovanja drugih); A 5 (pokazuju sposobnost pomoći i podrške drugima);
Operativni ciljevi časa	<ul style="list-style-type: none"> – Razvijaju sposobnost da govore pred odjeljenjem spontano i na unaprijed pripremljenu temu, uz pomoć nastavnikovih pitanja – Razvijaju spremnost za razgovor sa drugovima i nastavnikom – Uočavaju šta ljudi postižu riječima – Uočavaju da treba uvažavati interes i potrebe porodice (prava, dužnosti) – Prepoznaju i primjenjuju pravila rada u grupi – Upoznaju i osnovne navike lične higijene – Razvijaju fleksibilnost, preciznost, orijentaciju u prostoru, vještina izvođenja radnji – Ovladavaju prirodnim oblicima kretanja – Razvijaju muzikalnost i osjećaj za ritam
Neophodni materijali i sredstva	<ul style="list-style-type: none"> – Voda, slatko mlijeko, brašno, jaja, so, ulje, šećer, keks, krem, džem, čokoladni preliv, šlag; – Plastične zdjele, žice za mućenje, kutlače, tanjiri, kašike, čaše, noževi, tiganji, rešoi, plastične kašike, kecelje, produžno kablo, CD, CD-plejer;

Oblici rada	Frontalni, individualni i grupni rad													
Nastavne metode	Razgovor, kooperativno učenje (u – u), demonstrativna, igraće uloga (simulacija), praktično preduzetničko iskustvo, prezentacija u vršnjačkim grupama													
Aktivnosti učenika	Slušaju, dogovaraju se, predlažu, učestvuju u timskom radu, uvježbavaju, odlučuju, upoređuju, kreiraju, procjenjuju...													
Razrada procedura	<p>AKTIVNOSTI PRIJE REALIZACIJE ČASA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Razgovor o priči u slici „Majstori za palačinke“ 2. Podjela učenika u grupe: učenici su metodom slučajnog izbora dijele u 4 grupe (3 grupe – 6 učenika i jedna grupa – 5 učenika) 3. Prikupljanje potrebnih materijala i sredstava za realizaciju časa: <ul style="list-style-type: none"> a) materijali: brašno, mlijeko, jaja, so, ulje, kremići... b) sredstva za rad: zdjele, žice za mućenje, kašike, tanjiri, rešoi, plastične kašike, kecelje... <p>AKTIVNOSTI TOKOM ČASA</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">Učiteljice/vaspitačice</td> <td style="width: 50%;">Učenika</td> </tr> <tr> <td>*Pušta CD sa pjesmom „Šta se može kad se male ruke slože“ (Prilog br. 1) i poziva učenike da pjevaju i igraju u ritmu muzike (v)</td> <td>Slušaju, pjevaju, igraju;</td> </tr> <tr> <td>*Postavlja pitanja u vezi sa zaduženjima djece u porodici (u)</td> <td>Razmišljaju, odgovaraju – opisuju, iznose primjere iz ličnog iskustva;</td> </tr> <tr> <td>*Postavlja pitanja u vezi sa omiljenim poslasticama, sastojcima od kojih se prave, količini i cijeni sastojaka (u)</td> <td>Razmišljaju, imenuju i opisuju poslastice, navode sastojke i procjenjuju količinu koja je potrebna za njihovu pripremu...</td> </tr> <tr> <td>*Najavljuje cilj časa i daje instrukcije učenicima za rad (u) / Obilazi učenike, daje dodatna objašnjenja i podsticaje na rad (u/v)</td> <td>Prate instrukcije za rad, dogovaraju se o podjeli poslova; Prave smjesu za palačinke (mjere sastojke, stavljaju ih, mute, dodaju, procjenjuju gustinu, kombinuju sastojke, preuređuju ako je potrebno...); Peku palačinke (sipaјu u tiganj, procjenjuju da li je palačinka pečena, okreću je, stavljaju na tanjur); Uvježbavaju vještina pravljenja palačinki; Pripremaju prezentaciju palčinki (filuju, rolaјu, ukrašavaju, serviraju palačinke)</td> </tr> <tr> <td>*Poziva na završetak rada – prezentaciju rada svih grupa, kao i degustaciju palačinki (u/v)</td> <td>Vođa grupe izvještava o radu u grupi, ostali učenici iz grupe slušaju, dopunjaju, vrednuju (šta im se dopalo tokom rada, da li su imali problema u radu...)</td> </tr> </table>		Učiteljice/vaspitačice	Učenika	*Pušta CD sa pjesmom „Šta se može kad se male ruke slože“ (Prilog br. 1) i poziva učenike da pjevaju i igraju u ritmu muzike (v)	Slušaju, pjevaju, igraju;	*Postavlja pitanja u vezi sa zaduženjima djece u porodici (u)	Razmišljaju, odgovaraju – opisuju, iznose primjere iz ličnog iskustva;	*Postavlja pitanja u vezi sa omiljenim poslasticama, sastojcima od kojih se prave, količini i cijeni sastojaka (u)	Razmišljaju, imenuju i opisuju poslastice, navode sastojke i procjenjuju količinu koja je potrebna za njihovu pripremu...	*Najavljuje cilj časa i daje instrukcije učenicima za rad (u) / Obilazi učenike, daje dodatna objašnjenja i podsticaje na rad (u/v)	Prate instrukcije za rad, dogovaraju se o podjeli poslova; Prave smjesu za palačinke (mjere sastojke, stavljaju ih, mute, dodaju, procjenjuju gustinu, kombinuju sastojke, preuređuju ako je potrebno...); Peku palačinke (sipaјu u tiganj, procjenjuju da li je palačinka pečena, okreću je, stavljaju na tanjur); Uvježbavaju vještina pravljenja palačinki; Pripremaju prezentaciju palčinki (filuju, rolaјu, ukrašavaju, serviraju palačinke)	*Poziva na završetak rada – prezentaciju rada svih grupa, kao i degustaciju palačinki (u/v)	Vođa grupe izvještava o radu u grupi, ostali učenici iz grupe slušaju, dopunjaju, vrednuju (šta im se dopalo tokom rada, da li su imali problema u radu...)
Učiteljice/vaspitačice	Učenika													
*Pušta CD sa pjesmom „Šta se može kad se male ruke slože“ (Prilog br. 1) i poziva učenike da pjevaju i igraju u ritmu muzike (v)	Slušaju, pjevaju, igraju;													
*Postavlja pitanja u vezi sa zaduženjima djece u porodici (u)	Razmišljaju, odgovaraju – opisuju, iznose primjere iz ličnog iskustva;													
*Postavlja pitanja u vezi sa omiljenim poslasticama, sastojcima od kojih se prave, količini i cijeni sastojaka (u)	Razmišljaju, imenuju i opisuju poslastice, navode sastojke i procjenjuju količinu koja je potrebna za njihovu pripremu...													
*Najavljuje cilj časa i daje instrukcije učenicima za rad (u) / Obilazi učenike, daje dodatna objašnjenja i podsticaje na rad (u/v)	Prate instrukcije za rad, dogovaraju se o podjeli poslova; Prave smjesu za palačinke (mjere sastojke, stavljaju ih, mute, dodaju, procjenjuju gustinu, kombinuju sastojke, preuređuju ako je potrebno...); Peku palačinke (sipaјu u tiganj, procjenjuju da li je palačinka pečena, okreću je, stavljaju na tanjur); Uvježbavaju vještina pravljenja palačinki; Pripremaju prezentaciju palčinki (filuju, rolaјu, ukrašavaju, serviraju palačinke)													
*Poziva na završetak rada – prezentaciju rada svih grupa, kao i degustaciju palačinki (u/v)	Vođa grupe izvještava o radu u grupi, ostali učenici iz grupe slušaju, dopunjaju, vrednuju (šta im se dopalo tokom rada, da li su imali problema u radu...)													

	Učiteljice/vaspitačice	Učenika
Razrada procedura	*Pohvaljuje rad grupa i poziva učenike pogledaju radove drugih grupa i procijene dekoraciju (u/v)	Posmatraju, komentarišu, obrazlažu, upoređuju ukuse i izglede palačinki drugih grupa, procjenjuju ih... (palačinke svoje grupe ne komentarišu)
Zadaci procjene	*Pohvaljuje rad svih grupa i poziva učenike da iznose lične utiske (da li su nešto novo naučili, šta im se na času najviše dopalo...), a zatim i da degustiraju izložene „proizvode“ (u)	Iznose zapožanja, vrednuju čas kao „nezaboravan“, degustiraju proizvode i slušaju muziku
Zadaci procjene		<ul style="list-style-type: none"> – Učenik/ci nabraju sastojke potrebne za pravljenje palačinki – Učenici poznaju i demonstriraju postupak rada – Učenici shvataju značaj ličnog doprinosa zajedničkom zadatku

Času prisustvovali:

ISTORIJA

Priprema iz istorije za I razred

Nedjelja: II

Broj časa: 3-4

Nastavnik: Marija Brkuljan

Nastavna tema: Uvod u istoriju

Nastavna cjelina: Periodizacija

Operativni ciljevi: razlikuju način računanja vremena nekad i sad, znaju kako i na osnovu čega se dijeli pristorija.

Aktivnosti učenika: objašnjavaju načine računanja vremena u novoj eri, obrazlažu na osnovu čega je i kako izvršena periodizacija istorije kao nauke, objašnjavaju oruđe i oružje u kamenom dobu.

Pojmovi – sadržaji:

- era
- datum
- kameno i metalno doba

Korelacija – informatika

Oblici rada: kolektivni, individualni, rad u paru

Nastavne metode: dijaloska, metoda usmenog izlaganja, rad sa tekstom.

Nastavna sredstva: udžbenik, ilustrativni materijal, tekstovi.

Uvodni dio časa

Ciljevi periodizacije.

Traka vremena

STAR A ERA		NOVA ERA		
Praistorija	Stari vijek	Srednji vijek	Novi vijek	Savremeno doba
Nastanak gradova i pojавa pisma	Rođenje Isusa Hrista	Pad Zapadnog rimskog carstva	Otkriće Amerike	Kraj I svjetskog rata
Do 3000. god. p. n. e.	Trideseta godina vladavine Oktavijana Avgusta	Do 476. god. p. n. e.	Do 1492. godine	Do 1918. godine

Glavni dio časa

Stara periodizacija

1. Od stvaranja prvog čovjeka, Adama, koga je stvorio bog Jahve.
2. Od Adama do Noe.
3. Od Abrahama do Davida.
4. Vavilonsko ropstvo, od pada Jerusalima 586 god. p. n. e., kad je perzijski car Kir dopustio Jevrejima da se vrate u Palestinu.

Razgovor o Bibliji, o Noi, Jevrejima, Palestini.

1. Prvobitna zajednica – proizvodne snage na najnižem stepenu razvoja, oruđa i oružja primitivna (od kamena), pronalazak i upotreba gvožđa.

2. Stari vijek – od nastanka pismenosti i pojave država do pada Zapadnog Rimskog Carstva 476. godine. Robovlasništvo, patrijarhalno ropstvo, koloni.

3. Srednji vijek – od kraja V stoljeća pa do kraja XV stoljeća, do otkrića Amerike 1492. godine; rani, razvijeni i pozni. Zavоđenje feudalizma, naturalna privreda, kmet, renta, grad, novac, građani, trgovci, zanatlije, mjenjačnice, novčana renta, gradska sirotinja, buržoazija.

4. Novi vijek – od 1492. godine do kraja Prvog svjetskog rata 1918. godine. Kapitalističko društvo.

5. Savremeno doba – od kraja Prvog svjetskog rata.

Završni dio časa

1. Šta je periodizacija?
2. Koji je cilj periodizacije?
3. Osnovne karakteristike prvobitne zajednice.
4. Osnovna obilježja Starog vijeka.
5. Specifičnosti Srednjeg vijeka.
6. Savremeno doba – karakteristike.

Domaći zadatak.